

"ยืนหยัด"
ความเป็นธรรมเพื่อประชาชน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
OFFICE OF THE OMBUDSMAN

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐
อาคารบี ชั้น ๕ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

5th and 9th Floor, The Government Complex
Commemorating His Majesty the King's 80th Birthday
Anniversary 5th December, B.E. 2550 (2007)
120 Chaengwattana Road, Laksi District, Bangkok 10210

โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๕๑๐๐
โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๓๔๑
หรือ โทร. ๑๖๗๖ (ฟรีทั่วประเทศ)

www.ombudsman.go.th
e-mail : ac@ombudsman.go.th

หากไม่ได้รับความเป็นธรรม จากข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ ใช้สิทธิร้องเรียน ไม่เพียงเพื่อตัวท่าน แต่เพื่อส่วนรวม

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

"ยืนหยัด" ความเป็นธรรมเพื่อประชาชน

รายงานประจำปี ๒๕๕๒

"ยืนหยัด"
ความเป็นธรรมเพื่อประชาชน

นายชัย ชิดชอบ
ประธานรัฐสภา

“

บทบาทของผู้ตรวจการแผ่นดิน นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะนอกจากจะเป็นองค์กรที่มีหน้าที่เฝ้าระวังว่า บำบัดทุกข์และบำรุงสุขของประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อน หรือไม่ได้รับความเป็นธรรมแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินยังมีบทบาทสำคัญ ในการสร้างมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม ให้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันจะยังผลให้บุคคล เหล่านั้นต้องมีความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้นไปด้วย

”

สารจากประธานรัฐสภา

“ผู้ตรวจการแผ่นดิน” เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่อันสำคัญในการดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตรวจสอบการละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและองค์กรในกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ไม่รวมถึงการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในการติดตามประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รวมถึงตลอดถึงการพิจารณาเพื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในกรณีที่เหมาะสม ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าบทบาทของผู้ตรวจการแผ่นดินนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะนอกจากจะเป็นองค์กรที่มีหน้าที่เฝ้าระวังบาปผิดทุกซ์และบำรุงสุขของประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือไม่ได้รับความเป็นธรรมแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันจะยังผลให้บุคคลเหล่านั้นต้องมีความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้นไปด้วย

การจัดทำรายงานประจำปี ๒๕๕๒ ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีนั้น ถือได้ว่าเป็นโอกาสอันดีที่จะได้เผยแพร่ผลงานขององค์กรที่เกิดจากการที่บุคคลในองค์กรได้ร่วมกันทุ่มเทกำลังความสามารถในการแก้ไขและผ่อนคลายปัญหาความทุกข์ร้อนให้แก่ประชาชน รวมทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้หน่วยงานต่างๆ ได้รับทราบถึงภารกิจอันสำคัญของผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในรอบปีอีกด้วย

ในโอกาสนี้ ผมขอแสดงความชื่นชมกับผู้ตรวจการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทุกท่านในการจัดทำรายงานประจำปี ๒๕๕๒ นี้ และขออำนวยการให้ทุกท่านมีความสุขภาพลานามัยสมบูรณ์ มีกำลังกายและกำลังใจที่เข้มแข็งเพื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และยืนหยัดในการแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชนเพื่อสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมและประเทศชาติอย่างยั่งยืนสืบไป

(นายชัย ชิดชอบ)
ประธานรัฐสภา

นายประสพสุข บุญเดช
ประธานวุฒิสภา

“

จากผลงานที่ผ่านมาผู้ตรวจการแผ่นดิน
สามารถดำเนินการบรรลุภารกิจ ตามอำนาจหน้าที่เป็นอย่างดี
สามารถช่วยแก้ไขความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน
โดยการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว เป็นธรรม
และมีประสิทธิภาพ สมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

”

สารจากประธานวุฒิสภา

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินปฏิบัติภารกิจที่สำคัญในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของฝ่ายบริหารที่สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนโดยไม่เป็นธรรม ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถพิจารณาสอบสวน โดยไม่ต้องมีคำร้องเรียนในกรณีที่มีผลกระทบต่อความเสียหายของประชาชนส่วนรวม การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวนี้จะต้องคำนึงถึงความ เป็นธรรมเป็นหลัก

จากบทบัญญัติดังกล่าวทำให้เห็นว่า บทบาทของผู้ตรวจการแผ่นดินนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน ภารกิจที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การสร้างมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้บุคคลเหล่านั้นมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น นอกจากนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินของไทยยังมีบทบาทในเวทีต่างๆ ในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ ถือเป็นเรื่องที่น่ายินดีอย่างยิ่งที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของไทยได้รับเกียรติให้เป็นเจ้าภาพการจัดประชุมใหญ่สามัญสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย ครั้งที่ ๑๑ ที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งแสดงถึงความร่วมมือและสนับสนุนการทำงานจนทำให้เกิดการยอมรับจากนานา

ประเทศ และจากผลงานที่ผ่านมาผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถดำเนินการบรรลุภารกิจตามอำนาจหน้าที่เป็นอย่างดี สามารถช่วยแก้ไขความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนโดยการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ สมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

ในโอกาสที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดทำรายงานประจำปี ๒๕๕๒ เพื่อเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ผมขอแสดงความชื่นชมถึงความมุ่งมั่นเสียสละเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ผมขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถฯ ได้โปรดอภิบาลบันดาลดลให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดิน เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ตลอดจนข้าราชการและลูกจ้างของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้มีกำลังกาย กำลังใจ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เต็มกำลังความสามารถ เพื่อเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และธำรงรักษาไว้ซึ่งความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนชาวไทยสืบไป

(นายประสพสุข บุญเดช)
ประธานวุฒิสภา

สารจากผู้ตรวจการแผ่นดิน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นมา ได้ให้อำนาจหน้าที่แก่ผู้ตรวจการแผ่นดินตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมากยิ่งขึ้น ได้แก่ การดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ การตรวจสอบการละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและองค์กรในกระบวนการยุติธรรม (ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล) การติดตามประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญรวมถึงข้อพิจารณา เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในกรณี que se ve necesario และ การพิจารณาสอบสวนได้เองโดยไม่ต้องมีคำร้องเรียน หากกรณีดังกล่าวมีผลกระทบต่อความเสียหายของประชาชนส่วนรวมหรือเพื่อเป็นการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ

ภารกิจดังกล่าวข้างต้น ล้วนแล้วแต่เป็นภารกิจที่มีความละเอียดซับซ้อน ต้องอาศัยองค์ความรู้เฉพาะทาง ประสบการณ์ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในรอบปีที่ผ่านมา ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ปฏิบัติภารกิจที่สำคัญในการที่จะแก้ไขเยียวยาความเดือดร้อนของประชาชน การส่งเสริมและให้คำแนะนำในการจัดทำประมวลจริยธรรม และการติดตามการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ โดยผ่านการเจรจาไกล่เกลี่ย การลงพื้นที่ตรวจสอบเรื่องร้องเรียน การจัดทำสื่อเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การศึกษาประเด็นปัญหาที่จะนำไปสู่การแก้ไขในภาพรวม การจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการ การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้สามารถได้ข้อสรุปในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน สามารถบริการประชาชนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พร้อมกับการสร้างเครือข่ายของผู้ตรวจการแผ่นดินในการร่วมมือกันให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน จึงส่งผลให้การดำเนินการเรื่องร้องเรียนของปี ๒๕๕๒ บรรลุภารกิจตามอำนาจหน้าที่ ได้ช่วยแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนโดยการปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และประชาชนผู้ร้องเรียนได้รับความพอใจมากขึ้น

สารจากผู้ตรวจการแผ่นดิน

รายงานประจำปี ๒๕๕๒ นี้ นอกจากจะจัดทำขึ้นเพื่อให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในการรายงานผลการดำเนินการต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรีแล้ว ยังมีวัตถุประสงค์ในการเผยแพร่ภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดินให้สาธารณะได้รับทราบและรับฟังความคิดเห็น รวมทั้งข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วน เพื่อปรับปรุงมาตรฐานการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น มีลักษณะเป็นมืออาชีพ ปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม ชัดเจน รวดเร็ว ด้วยการใช้จ่ายงบประมาณอย่างประหยัดพร้อมไปกับการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วย เพื่อให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลและเกิดความเข้าใจอันดีและความร่วมมือในการที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหาเพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศชาติ เพื่อเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และสังคมที่มีความสงบสันติสุขในอนาคต

(นายปราโมทย์ โชติมงคล)
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

พลเอก

(จีรเดช มีเพียร)
ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

(นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ)
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ตราสัญลักษณ์

ลักษณะของสัญลักษณ์

เป็นดวงตรารูปอาร์ม

องค์ประกอบของสัญลักษณ์

ชั้นใน

ตรงกลางมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยประดิษฐานอยู่บนพานสองชั้นมีช่อชัยพฤกษ์ประกอบอยู่ด้านข้างทั้งสองข้าง

ชั้นนอก

ได้พานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นแถบแพรมีอักษรข้อความว่า “สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน” มีช่อมธุปักษิ์ประกอบอยู่ด้านบน

สี

สีแดงชาด

ใช้เป็นสีพื้น หมายถึง อำนาจอันชอบธรรม ภายในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริราชฯ อันทรงไว้ซึ่งพระบรมเดชาานุภาพและทศพิธราชธรรมจริยาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

สีทอง

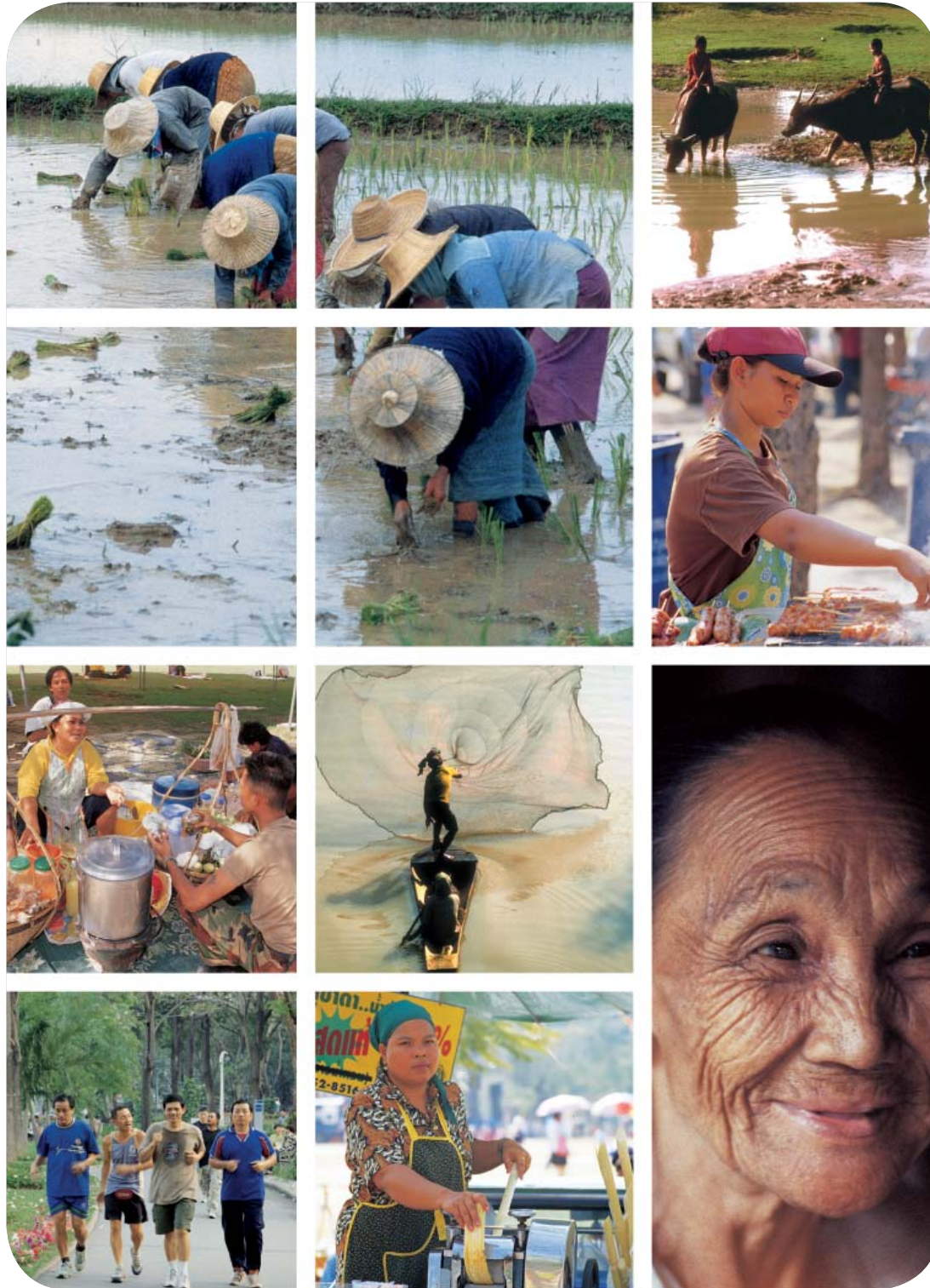
ใช้เป็นสีสำหรับองค์ประกอบของสัญลักษณ์ หมายถึง ความรุ่งเรือง มีศักดิ์ศรี สร้างงามสูงส่ง

หมายเหตุ : ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔ ตอนพิเศษ ๑๔๗ ง วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๐ หน้า ๑๗

" ยืนหยัด "

ความเป็นธรรมเพื่อประชาชน

" ยืนหยัด "

ความเป็นธรรมเพื่อประชาชน

ด้วย...

ความโปร่งใส ในการทำงาน

ด้วยคุณภาพและจิตใจที่แข็งแกร่ง

ความน่าเชื่อถือ ความมั่นคงและความเข้มแข็งขององค์กร

พร้อมยืนหยัด ความถูกต้องและเป็นธรรม

เพื่อ...

ประชาชน

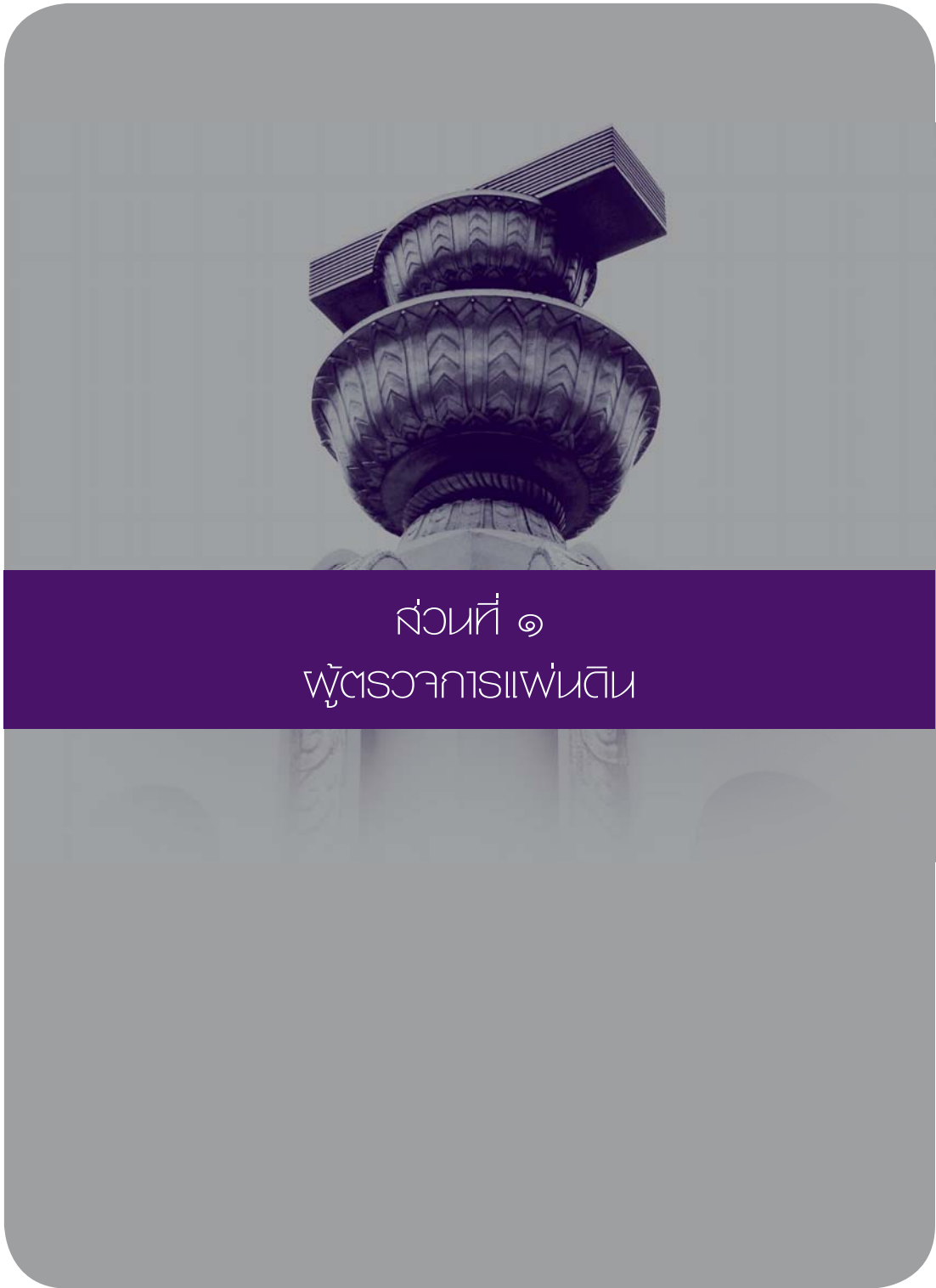

สารบัญ

สารจากประธานรัฐสภา	๒
สารจากประธานวุฒิสภา	๔
สารจากผู้ตรวจการแผ่นดิน	๖
ตราสัญลักษณ์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๘
ส่วนที่ ๑ ผู้ตรวจการแผ่นดิน	๑๔
• ผู้ตรวจการแผ่นดิน	๑๙
• บทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน	๒๑
ส่วนที่ ๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๓๗
• สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๓๘
• อำนาจหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๓๙
• แผนยุทธศาสตร์สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๔๐
• โครงสร้างการแบ่งงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๔๔
• งบประมาณที่ได้รับในแต่ละปี	๕๑
ส่วนที่ ๓ ผลการดำเนินงาน	๕๕
• ผลการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน	๕๖
- งานตรวจสอบและสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน	๕๖
- งานด้านจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๖๘
- งานด้านการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ	๗๕
• ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหา ความทุกข์ร้อนของประชาชน	๘๐
• การดำเนินงานตามข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา จากการชี้แจงรายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๕๑	๘๙
• ผลการดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๙๓
- บทสรุปรายงานการวิจัยเรื่อง “การสำรวจความพึงพอใจ ของผู้ร้องเรียนที่มีต่อการให้บริการดำเนินงานเกี่ยวกับ เรื่องร้องเรียนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน”	๑๒๒

สารบัญ

ส่วนที่ ๔ ตัวอย่างเรื่องร้องเรียน	๑๒๕
• เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ	๑๒๖
• เรื่องร้องเรียนกรณีการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย	๑๓๔
• เรื่องร้องเรียนกรณีการปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย	๑๔๘
• เรื่องร้องเรียนกรณีการปฏิบัติหน้าที่ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียน	๑๕๕
• เรื่องร้องเรียนกรณีการละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียน	๑๖๕
• เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการตรวจสอบองค์การในกระบวนการยุติธรรมและองค์กรตามรัฐธรรมนูญ	๑๗๙
• เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับจริยธรรมของข้าราชการ พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง	๑๘๗
• การติดตามการปฏิบัติตามผลการวินิจฉัยและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน	๑๘๙
ส่วนที่ ๕ รายงานการเงิน	๑๙๓
• รายงานของผู้สอบบัญชีโดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน	๑๙๔
• รายงานการเงินประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒	๑๙๕
ส่วนที่ ๖ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน	๒๐๑
• ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน	๒๐๒
• แนวทางการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน	๒๐๖
ภาคผนวก	๒๑๑
• สถานที่ทำการแห่งใหม่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๒๑๒
• คณะผู้จัดทำ	๒๑๕

ส่วนที่ ๑
พุทธวจการแผ่นดิน

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ประวัติการศึกษา

- วิทยาศาสตร์บัณฑิต โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
- รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ประเทศสหรัฐอเมริกา
- ประกาศนียบัตรนักบินทหารบกไทย และสหรัฐอเมริกา
- ประกาศนียบัตรเสนาธิการทหารบกไทย และสหรัฐอเมริกา
- วุฒิบัตรวิทยาลัยการทัพบก
- ปริญญาบัตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๓๔
- ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ประกาศนียบัตรหลักสูตร "การเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง" สถาบันพระปกเกล้า รุ่นที่ ๙

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. ๒๕๐๕ รองผู้บังคับกองร้อยทหารปืนใหญ่
- พ.ศ. ๒๕๒๐ ผู้บังคับกองพันทหารปืนใหญ่
- พ.ศ. ๒๕๒๒ วุฒิสมาชิก
- พ.ศ. ๒๕๒๓ รองผู้บังคับกองกรมทหารปืนใหญ่
- พ.ศ. ๒๕๓๒ รองผู้บัญชาการศูนย์รักษาความปลอดภัย
- พ.ศ. ๒๕๓๖ เจ้ากรมข่าวทหาร
- พ.ศ. ๒๕๓๘ ผู้บัญชาการศูนย์รักษาความปลอดภัย
- พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้บัญชาการสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
- พ.ศ. ๒๕๔๑ ผู้อำนวยการองค์การสงครามพิเศษทางทหารผ่านศึก
- พ.ศ. ๒๕๔๑ - ๒๕๔๓ ปลัดกระทรวงกลาโหม
- ๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๖ - ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
- ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ - ปัจจุบัน ผู้ตรวจการแผ่นดิน
- ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ - ปัจจุบัน ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

พลเอก

(ศิริเดช มีเพียร)

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ประวัติการศึกษา

- นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
- ประกาศนียบัตร นักบริหารระดับสูง
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน หลักสูตร ๑ รุ่นที่ ๖
- ประกาศนียบัตร นักบริหารระดับสูง
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน หลักสูตร ๒ รุ่นที่ ๑๖
- ปริญญาบัตร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๓๙
- ประกาศนียบัตรหลักสูตร "การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง"
สถาบันพระปกเกล้า รุ่นที่ ๕

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. ๒๕๒๘ ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่
สำนักงานปลัดทบวง ทบวงมหาวิทยาลัย
- พ.ศ. ๒๕๓๓ ผู้ช่วยปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
สำนักงานปลัดทบวง ทบวงมหาวิทยาลัย
- พ.ศ. ๒๕๓๗ ที่ปรึกษาด้านระบบบริหาร ระดับ ๑๐
สำนักงานปลัดทบวง ทบวงมหาวิทยาลัย
- พ.ศ. ๒๕๓๘ รองปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
สำนักงานปลัดทบวง ทบวงมหาวิทยาลัย
- พ.ศ. ๒๕๔๓ เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
ของรัฐสภา
- ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๔ - ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๐
ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
- ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ - ปัจจุบัน
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

(นายปราโมทย์ ไซติมงคล)
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

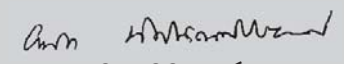
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ประวัติการศึกษา

- อักษรศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (เกียรตินิยมดี) สาขารัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ปริญญาบัตร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๓๗
- ประกาศนียบัตร นักบริหารระดับสูง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน หลักสูตร ๒ รุ่นที่ ๑๕
- ประกาศนียบัตร นักบริหาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ รุ่นที่ ๕๒
- นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. ๒๕๒๙ ผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
- พ.ศ. ๒๕๒๙ ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี
- พ.ศ. ๒๕๓๘ รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
- พ.ศ. ๒๕๔๒ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
- พ.ศ. ๒๕๔๔ เลขาธิการคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก
- พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๖ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ - ปัจจุบัน ผู้ตรวจการแผ่นดิน

(นางผาณิต นิตินันท์ประภาศ)
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้บริหารสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ศาสตราจารย์ศรีราชา เจริญพานิช
เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

นายเฉลิมศักดิ์ จันทรมิม
รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

นางวิยะดา สิมะเสถียร
รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดิน^๑ เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามบทบัญญัติ มาตรา ๒๔๒ - ๒๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อันมี เจตนารมณ์สานต่อจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่มุ่งหวัง ให้มีกลไกการคุ้มครองสิทธิของประชาชน และตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ แต่เพื่อเป็นการ เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงได้บัญญัติปรับเปลี่ยนชื่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเป็น “ผู้ตรวจการแผ่นดิน” พร้อมกับได้ให้อำนาจหน้าที่แก่ผู้ตรวจการแผ่นดินมากยิ่งขึ้น นอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนที่มี ต่อข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับ ได้แก่ การตรวจสอบการละเลยการปฏิบัติ หน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและองค์กร ในกระบวนการยุติธรรม (ไม่รวมถึงการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล) การดำเนินการ เกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ การติดตาม ประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รวมถึงขอพิจารณา เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในกรณีที่เห็นว่ามีควมจำเป็น ตลอดจนบัญญัติให้ผู้ตรวจการ แผ่นดินสามารถดำเนินการพิจารณาและสอบสวนได้ด้วยตนเองโดยไม่มีคำร้องเรียนได้ หากเป็นกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าเป็นการกระทำที่มีผลกระทบต่อความเสียหายของ ประชาชนส่วนรวม หรือเพื่อเป็นการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ

^๑ ผู้ตรวจการแผ่นดิน ถือกำเนิดขึ้นเป็นครั้งแรกในชื่อ “ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา” ตามบทบัญญัติ มาตรา ๑๙๖ - ๑๙๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๙ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้ทำการยุบอำนาจและ ประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญข้างต้น อย่างไรก็ตาม คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้มีประกาศฉบับที่ ๑๔ ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน ของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๒ มีผลบังคับใช้ต่อไป เมื่อสภาร่างรัฐธรรมนูญได้ยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ขึ้น และประชาชนได้ลงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๐ จึงเป็นผลให้องค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินได้ทำหน้าที่ต่อไป

ในส่วนของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒^๒ นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๒ ได้บัญญัติให้มีผลบังคับใช้ได้ต่อไป โดยให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้รักษาการพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒^๓ ขึ้น โดยมีผลยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ และประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๔ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๙ มีเนื้อหาแจกแจงรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวน คุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดิน วิธีการสรรหา การเลือก วาระการดำรงตำแหน่ง ขอบเขตอำนาจหน้าที่ และการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

นอกจากนี้ ยังได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ....^๔ แยกออกเป็นกฎหมายอีกฉบับหนึ่ง โดยมีสาระสำคัญเพื่อรับรองสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในการเป็นหน่วยงานของรัฐที่เป็นอิสระที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล บัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ และวางกรอบการบริหารกิจการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว อยู่ในระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

^๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ ตราขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติให้มีผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เพื่อแจกแจงรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวน คุณสมบัติ รวมทั้งบทบาท อำนาจหน้าที่และแนวทางการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

^๓ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนที่ ๕๐ ก เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๒

^๔ ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา และได้ประกาศพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนที่ ๘๕ ก เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดิน

ในระยะแรกของการสถาปนาผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาขึ้น ประเทศไทยมีผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเพียงคนเดียว ซึ่งผ่านการคัดสรรจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับ คือ นายพิเชต สุนทรพิพิธ โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๓ และได้พ้นวาระไปแล้วตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญฯ ที่กำหนดให้ในช่วงเริ่มต้นนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาคนแรกสามารถดำรงตำแหน่งได้เพียงสามปี หรือกึ่งหนึ่งของวาระปกติ (หกปี)

ปัจจุบัน (ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒) ได้มีการแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินครบ ๓ คน ตามจำนวนที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีได้ คือ

๑. พลเอก ชีรเดช มีเพียร

ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๖

๒. นายปราโมทย์ โชติมงคล

ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๘ และ

๓. นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ

ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๑

ทั้งนี้ ตามบทบัญญัติมาตรา ๒๔๒ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติให้ผู้ได้รับเลือกเป็นผู้ตรวจการแผ่นดินประชุมและเลือกผู้ที่จะดำรงตำแหน่ง “ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน” กันเอง แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ ซึ่งปัจจุบัน พลเอก ชีรเดช มีเพียร ดำรงตำแหน่งประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

บทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้นจากเดิม โดยมีรายละเอียดดังนี้

มาตรา ๒๔๔ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณี

(ก) การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

(ข) การปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ พนักงาน หรือ ลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือ ราชการส่วนท้องถิ่น ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนหรือ ประชาชนโดยไม่เป็นธรรม ไม่ว่าจะการนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วย อำนาจหน้าที่ก็ตาม^๕

(ค) การตรวจสอบการละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่โดย ไม่ชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและองค์กรใน กระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการพิจารณาพิพากษารรคดี ของศาล

(ง) กรณีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๒) ดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ ของรัฐตามมาตรา ๒๗๙ วรรคสาม และมาตรา ๒๘๐

(๓) ติดตาม ประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รวมตลอดถึงข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในกรณีที่เห็นว่าจำเป็น

(๔) รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตต่อ คณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาทุกปี ทั้งนี้ ให้ประกาศรายงาน ดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาและเปิดเผยต่อสาธารณะด้วย

การใช้อำนาจหน้าที่ตาม (๑) (ก) (ข) และ (ค) ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการ เมื่อมีการร้องเรียน เว้นแต่เป็นกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าการกระทำดังกล่าวมี ผลกระทบต่อความเสียหายของประชาชนส่วนรวมหรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาและสอบสวนโดยไม่มีการร้องเรียนได้

มาตรา ๒๕๕ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาล ปกครองได้ เมื่อเห็นว่ามีการผิดดังต่อไปนี้

^๕ คำว่า “ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ก็ตาม” ถือเป็นหลักสำคัญในการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน เพราะหลายกรณีพบว่าข้าราชการหรือพนักงานของรัฐได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ไม่ได้มีข้อบกพร่องหรือมีการกลั่นแกล้งแต่ประการใด แต่หากประชาชนยังได้รับความเดือดร้อน อาจจะได้ด้วยเหตุแห่งความ ล้ำสมัยของกฎระเบียบ ก็สามารถร้องเรียนขอความช่วยเหลือไปยังผู้ตรวจการแผ่นดินได้

- (๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ
- (๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของบุคคลใดตามมาตรา ๒๔๔ (๑) (ก) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

มาตรา ๒๗๙ มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท ให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้น

มาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง จะต้องมีกลไกและระบบในการดำเนินงาน เพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งกำหนดขั้นตอนการลงโทษตามความร้ายแรงแห่งการกระทำ

การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่งให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดทางวินัย ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรายงานต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือสภาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี และหากเป็นการกระทำผิดร้ายแรงให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาดำเนินการ โดยให้ถือเป็นเหตุที่จะถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๗๐^๖

^๖ มาตรา ๒๗๐ ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด หรืออัยการสูงสุด ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง วุฒิสภามีอำนาจถอดถอนผู้นั้นออกจากตำแหน่งได้

บทบัญญัติวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ด้วย คือ

- (๑) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน และกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
 (๒) ผู้พิพากษาหรือตุลาการ พนักงานอัยการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

การพิจารณา สรรหา กลั่นกรอง หรือแต่งตั้งบุคคลใดเข้าสู่ตำแหน่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้อำนาจรัฐ รวมทั้งการโยกย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน การลงโทษบุคคลนั้น จะต้องเป็นไปตามระบบคุณธรรมและคำนึงถึงพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลดังกล่าวด้วย

มาตรา ๒๘๐ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหมวดนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่เสนอแนะหรือให้คำแนะนำในการจัดทำหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรมตามมาตรา ๒๗๙ วรรคหนึ่ง และส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีจิตสำนึกในด้านจริยธรรม รวมทั้งมีหน้าที่รายงานการกระทำที่มีการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมเพื่อให้ผู้ที่รับผิดชอบในการบังคับการให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมตามมาตรา ๒๗๙ วรรคสาม

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนหรือการไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมมีลักษณะร้ายแรงหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการดำเนินการของผู้รับผิดชอบจะไม่ได้ไปด้วยความเป็นธรรม ผู้ตรวจการแผ่นดินจะไต่สวนและเปิดเผยผลการไต่สวนต่อสาธารณะก็ได้

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังได้บัญญัติให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์ประกอบหนึ่งของคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา และบัญญัติให้ประธานองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน ร่วมเป็นองค์ประกอบหนึ่งของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญด้วย^๗

^๗ มาตรา ๑๑๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่งร่วมกับประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามอบหมายจำนวนหนึ่งคน และตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดมอบหมายจำนวนหนึ่งคน เป็นกรรมการ ทำหน้าที่สรรหาบุคคลตามมาตรา ๑๑๔ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับบัญชีรายชื่อจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง แล้วแจ้งผลการสรรหาให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลผู้ได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา

มาตรา ๒๐๖ (๑) บัญญัติให้ประธานองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน ร่วมเป็นองค์ประกอบหนึ่งของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกอบด้วยประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ทำหน้าที่สรรหาและคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๐๔ (๓) และ (๔) ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เหตุทำให้ต้องมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว แล้วให้เสนอรายชื่อผู้ได้รับเลือกพร้อมความยินยอมของผู้นั้นต่อประธานวุฒิสภา

ผู้มีสิทธิร้องเรียน

- (๑) บุคคล คณะบุคคล และชุมชนซึ่ง
  - พบเห็นเหตุการณ์หรือเรื่องที่จะร้องเรียน
  - ได้รับความเสียหายโดยไม่เป็นธรรม
  - มีส่วนได้เสียในกรณีนั้น ๆ
- (๒) คณะกรรมการของวุฒิสภาหรือคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎร
ส่งเรื่องให้พิจารณาดำเนินการ

วิธียื่นเรื่องร้องเรียน

- (๑) ร้องเรียนทางโทรศัพท์หมายเลข ๑๖๗๖ (โทรฟรีทั่วประเทศ) หรือหมายเลข ๐ ๒๑๔๑ ๙๑๐๐
- (๒) ร้องเรียนเป็นหนังสือ โดยลงชื่อผู้ร้องเรียน ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ ผู้ถูกร้องเรียน และเหตุที่ร้องเรียน ในกรณีที่ผู้ร้องเรียนประสงค์จะปกปิดชื่อ ผู้ร้องเรียนเป็นความลับ สามารถแสดงความจำนงในหนังสือร้องเรียน และส่งไปยัง
  - สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคารบี ชั้น ๕ เลขที่ ๑๒๐ หมู่ที่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐ หรือ
  - โทรสาร หมายเลข ๐ ๒๑๔๓ ๘๓๔๑ หรือ
  - ส่งผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) หรือสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ในเขตพื้นที่ของผู้ร้องเรียน ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ไปรับเรื่องร้องเรียนที่อาคารรัฐสภา ในช่วงเปิดสมัยประชุมสภาด้วย
  - ร้องเรียนทางอินเทอร์เน็ต ที่ www.ombudsman.go.th
- (๓) ร้องเรียนด้วยตนเอง ณ ที่ทำการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
- (๔) ร้องเรียนผ่านเครือข่ายของผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้แก่ สภานายความและสำนักงานสาขาของสภานายความทั่วประเทศ สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน สำนักงานอัยการจังหวัด ทั่วประเทศ

เรื่องที่ไม่ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณาหรือให้ยุติการพิจารณา (ตามนัยมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒)

- (๑) เรื่องที่เป็นนโยบายซึ่งคณะรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา เว้นแต่การปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าวมีลักษณะตามมาตรา ๑๓ (๑) หรือ (๒) กล่าวคือ อาจมีการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ การปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายแก่ประชาชนอย่างไม่เป็นธรรม หรือเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
- (๒) เรื่องที่ฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเสร็จเด็ดขาดแล้ว
- (๓) เรื่องที่มีได้เป็นไปตามมาตรา ๑๓ (๑) หรือ (๒) ได้แก่ เรื่องที่ไม่เกี่ยวกับข้าราชการหรือ พนักงานของรัฐ หรือเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ แต่เป็นเรื่องส่วนตัว ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ราชการตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย เรื่องที่เกี่ยวกับกรณีพิพาทระหว่างเอกชนด้วยกัน รวมทั้งเรื่องที่ไม่มีความเกี่ยวพันเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
- (๔) เรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลหรือการลงโทษทางวินัยของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่มีประเด็นเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
- (๕) เรื่องที่ผู้ร้องเรียนไม่ปฏิบัติตามวิธีการยื่นเรื่องร้องเรียน ซึ่งตามกฎหมายนั้น ผู้ร้องเรียนจะต้องระบุเหตุที่ทำให้ต้องร้องเรียนพร้อมด้วยข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนตามสมควร โดยใช้ถ้อยคำสุภาพในการร้องเรียน แจ่มชัดและที่อยู่ และลงลายมือชื่อของผู้ร้องเรียน หากผู้ร้องเรียนไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายระบุ ผู้ตรวจการแผ่นดินก็ไม่สามารถรับเรื่องไว้พิจารณาดำเนินการต่อไปได้ (อย่างไรก็ตาม ผู้ร้องเรียนสามารถขอให้ปกปิดชื่อได้)

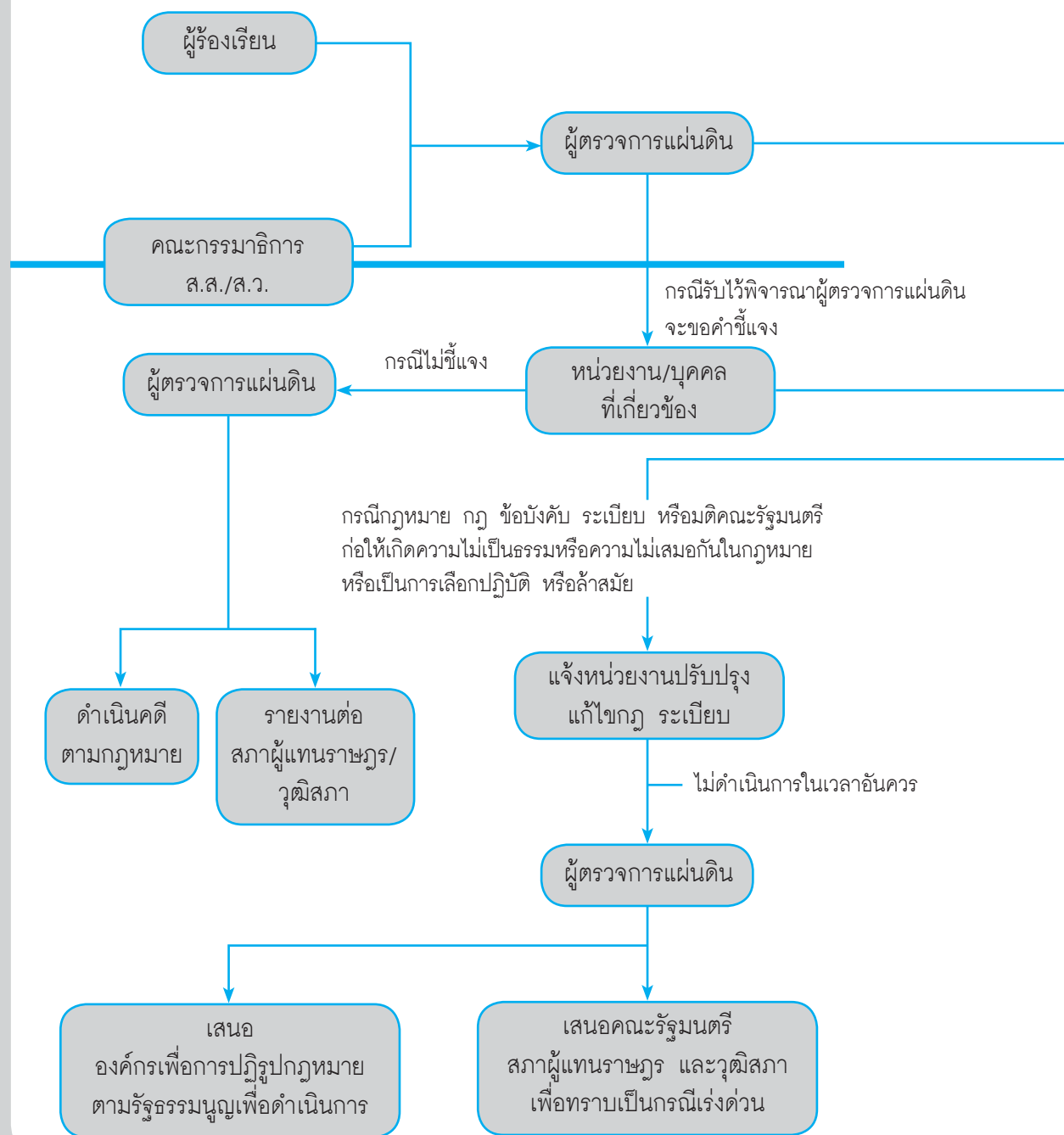
เรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดินอาจไม่รับพิจารณาหรืออายุยุติการพิจารณา (ตามนัยมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒)

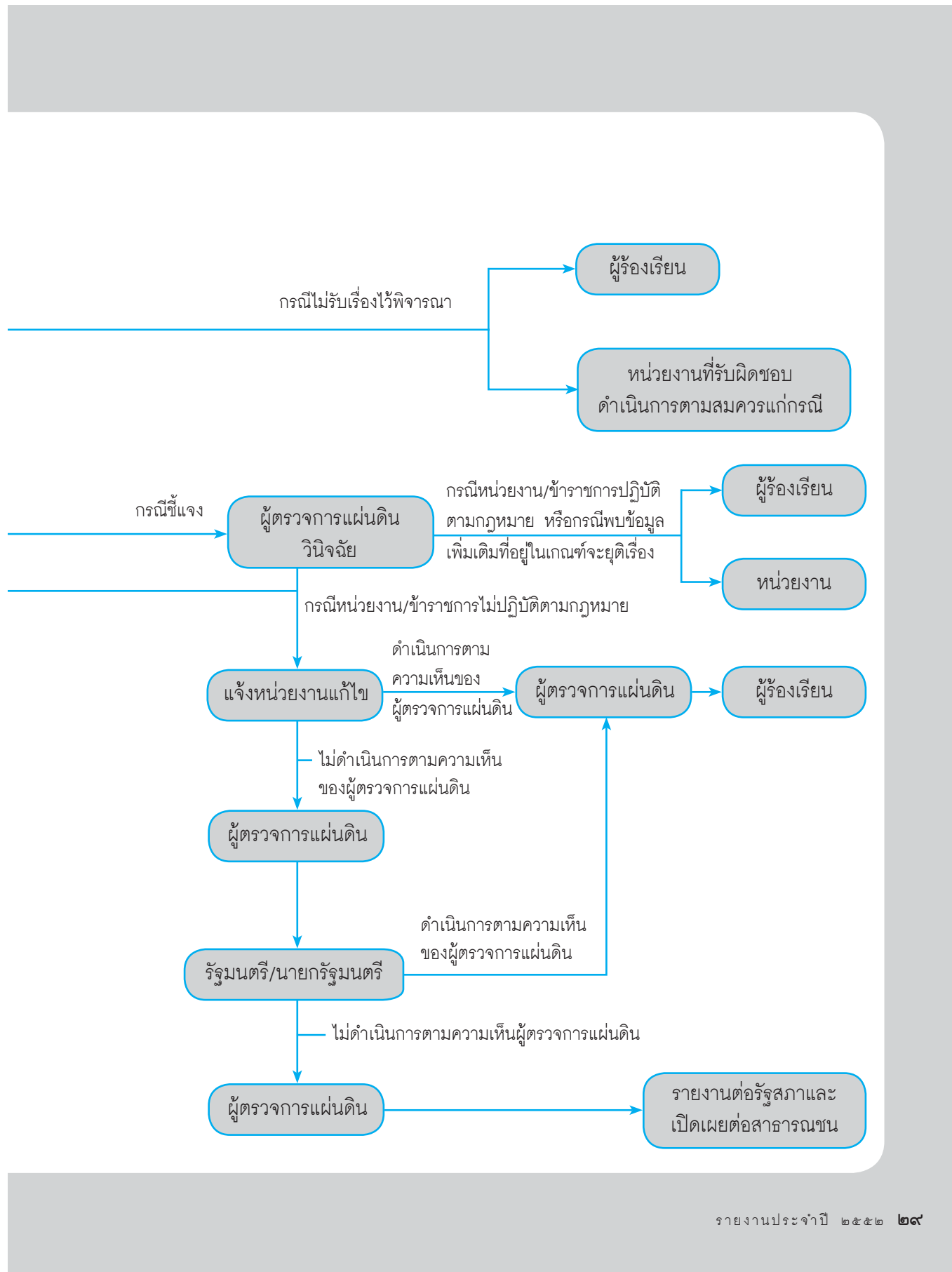
- (๑) เรื่องที่เกี่ยวกับการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ^{๑๖}
- (๒) เรื่องที่ผู้ร้องเรียนมิได้มีส่วนได้เสียและการพิจารณาจะไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม
- (๓) เรื่องที่ผู้ร้องเรียนได้ยื่นเมื่อพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการร้องเรียน และการพิจารณาจะไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม
- (๔) เรื่องที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมหรือได้รับการชดเชยความเสียหายอย่างเหมาะสมแล้ว และการพิจารณาต่อไปจะไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม
- (๕) เรื่องที่ผู้ร้องเรียนไม่มาให้ถ้อยคำ ไม่แสดงพยานหลักฐาน หรือไม่ดำเนินการตามหนังสือที่ได้รับจากผู้ตรวจการแผ่นดิน ทั้งนี้ ภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยไม่มีเหตุอันสมควร
- (๖) เรื่องที่ผู้ร้องเรียนตายโดยที่ไม่มีทายาทเข้าแทนที่ และการพิจารณาต่อไปจะไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม
- (๗) เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว เว้นแต่จะปรากฏพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงใหม่อันอาจทำให้ผลการพิจารณาเปลี่ยนแปลงไป

ทั้งนี้ สำหรับเรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับหรืออาจไม่รับไว้พิจารณาตามรายละเอียดข้างต้นนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจะส่งเรื่องนั้นไปให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไปตามควรแก่กรณีก็ได้

^{๑๖} กรณีการทุจริตตามข้อ (๑) นั้น เนื่องจากเพื่อมิให้เป็นการซ้ำซ้อนและสิ้นเปลืองงบประมาณของแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีนโยบายว่า หากเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตก็จะไม่รับเรื่องไว้ดำเนินการเอง แต่จะส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการต่อไป หรือหากผู้ร้องเรียนโดยตรงต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติแล้ว ก็จะไม่ส่งเรื่องไปอีก เว้นแต่มีกรณีที่จะต้องมีการประสานข้อมูลเพิ่มเติม

แผนภูมิแสดงกระบวนการปฏิบัติงาน
ของผู้ตรวจการแผ่นดินในทางเรื่องร้องเรียน

การดำเนินการกรณีเรื่องไม่อยู่ในอำนาจ

กรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่สามารถรับเรื่องไว้พิจารณาต่อไปได้เนื่องจากเรื่องที่ร้องเรียนมีลักษณะตามที่กล่าวข้างต้น ไม่ว่าจะโดยข้อจำกัดของกฎหมาย^๙ หรือโดยการใช้ดุลยพินิจของผู้ตรวจการแผ่นดินเอง^{๑๐} เรื่องเหล่านั้นก็ไม่ว่าจะไร้ค่าโดยสิ้นเชิง หากแต่ยังคงเป็นประโยชน์ในหลายกรณีโดยผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาเป็นรายกรณีไป

๑. เรื่องที่แม้ผู้ร้องเรียนจะไม่แจ้งชื่อ ที่อยู่ หรือลงลายมือชื่อ ด้วยเหตุเพราะความไม่รู้หรือกลัวอันตรายก็ตาม แต่เรื่องนั้นมีเอกสารหลักฐานที่ชัดเจน มีพยานแวดล้อมที่ชัดเจน ผู้ตรวจการแผ่นดิน ก็จะใช้อำนาจตามนัยมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ส่งเรื่องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการตามควรแก่กรณีต่อไป

๒. เรื่องที่ไม่เกี่ยวกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เป็นส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรของรัฐแต่เป็นเรื่องส่วนตัว ผู้ร้องเรียนอาจจำเป็นที่จะต้องแสวงหาความเป็นธรรมตามกระบวนการยุติธรรมอื่น ๆ เช่น ศาล ผู้ตรวจการแผ่นดินก็จะแนะนำให้ผู้ร้องเรียนไปปรึกษากับสหภาพนายความ หรือสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.) สำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งทั้งสองหน่วยงานมีสำนักงานและสาขาอยู่ทุกจังหวัดทั่วประเทศ และมีข้อตกลงเป็นเครือข่ายกับผู้ตรวจการแผ่นดินในการช่วยเหลือประชาชน โดยผู้ตรวจการแผ่นดินจะแจ้งสถานที่ติดต่อกับหน่วยงานดังกล่าวให้ผู้ร้องเรียนทราบเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกด้วย

ลักษณะเฉพาะที่ผู้ตรวจการแผ่นดินแตกต่างจากองค์กรอื่นในการตรวจสอบ

เมื่อมีความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนเกิดขึ้น ประชาชนย่อมมีสิทธิที่จะแสวงหาความเป็นธรรมเพื่อเยียวยาแก้ไขความทุกข์ร้อนของตน ซึ่งช่องทางที่ประชาชนสามารถใช้สิทธิในการแสวงหาความเป็นธรรมมีหลายช่องทาง อาทิ การร้องเรียนต่อหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง การร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา การฟ้องคดีต่อศาล

^๙ ตามนัยมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

^{๑๐} ตามนัยมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

ผู้ตรวจการแผ่นดินก็เช่นเดียวกับกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอื่น ๆ ที่ประชาชนสามารถใช้สิทธิในการแสวงหาความเป็นธรรม อย่างไรก็ตาม ผู้ตรวจการแผ่นดินมีลักษณะเฉพาะบางประการที่ทำให้มีความแตกต่างไปจากหน่วยงานตรวจสอบอื่นของทางราชการ กล่าวคือ ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ไม่ได้สังกัดฝ่ายบริหารเช่นส่วนราชการอื่น ๆ โดยมีสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินที่ทำหน้าที่สนับสนุนงานของผู้ตรวจการแผ่นดินที่มีความเป็นอิสระ มิได้สังกัดกระทรวง ทบวง กรม สามารถกำหนดระบบการบริหารบุคคลและงบประมาณได้ด้วยตนเอง ทำให้มีความคล่องตัวสูงในการบริหารจัดการ นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังมีอำนาจตามกฎหมาย ในการเชิญบุคคลให้มาชี้แจงหรือให้ข้อมูล รวมทั้งการลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบ/สอบสวนหาข้อเท็จจริง ซึ่งหากผู้ใดที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการหรือเอกชนไม่ให้ความร่วมมือหรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถดำเนินคดีอาญาได้

สำหรับอำนาจบังคับในชั้นการพิจารณาสอบสวนนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจ

- ให้นำหมายเรียก หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นในการปฏิบัติงาน หรือส่งวัตถุ เอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา
- ให้หัวหน้าหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หรือบุคคลใด มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือมาให้ถ้อยคำหรือส่งวัตถุ เอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา “ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”^{๑๑}
- ตรวจสอบสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีการร้องเรียนโดยแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ทราบล่วงหน้าในเวลาอันควร “ผู้ใดต่อสู้หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”^{๑๒}

^{๑๑} บทบัญญัติ มาตรา ๔๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

^{๑๒} บทบัญญัติ มาตรา ๔๖ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

นอกจากนั้น กระบวนการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินแตกต่างจากศาล ที่ผลของคำพิพากษา จะมีฝ่ายแพ้-ชนะ มีการเผชิญหน้า อีกทั้งมีขั้นตอนเงื่อนไขการฟ้องคดีแบบศาล และมีค่าใช้จ่าย ส่วนผู้ตรวจการแผ่นดินมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหามากกว่าการจับผิดหรือเน้นว่าใครผิดใครถูกตามข้อกฎหมาย โดยพยายามสร้างระบบให้ร้องเรียนได้สะดวกพิจารณาโดยเร็ว เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย โปร่งใสและตรวจสอบได้

อำนาจบังคับหลังการสอบสวนของผู้ตรวจการแผ่นดิน

ในระหว่างการสอบสวนนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจในการที่จะขอให้บุคคลหรือหน่วยงานชี้แจงข้อเท็จจริง ส่งเอกสารพยานหลักฐาน รวมทั้ง การลงตรวจสอบพื้นที่ ซึ่งหากไม่ได้รับความร่วมมือหรือถูกขัดขวาง ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถดำเนินคดีอาญาได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินสอบสวนเสร็จและมีคำวินิจฉัย ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่มีอำนาจสั่งการบุคคลหรือหน่วยงาน เพียงแต่สามารถมีความเห็นหรือข้อเสนอแนะให้บุคคลหรือหน่วยงานดำเนินการต่อไปเท่านั้น ซึ่งกระบวนการขั้นตอนการทำงานตามอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินหลังจากมีข้อสรุปจากการสอบสวน เป็นดังนี้

๑. หากผลการสอบสวนพบว่าข้าราชการหรือหน่วยงานของรัฐมิได้มีการกระทำผิดตามข้อร้องเรียน ผู้ตรวจการแผ่นดินก็จะยุติเรื่องและแจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบ พร้อมทั้งเหตุผลคำอธิบาย อย่างไรก็ตาม ยังเปิดโอกาสให้ผู้ร้องเรียนโต้แย้งคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินได้ ซึ่งหากมีข้อมูลหรือข้อเท็จจริงใหม่ ผู้ตรวจการแผ่นดินก็พร้อมจะพิจารณาใหม่อีกครั้งหนึ่ง

๒. หากปรากฏว่าถึงแม้ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐกระทำถูกต้องตามกฎหมายแล้วก็ตาม แต่ด้วยเหตุแห่งความล้าสมัยของกฎหมายหรือกฎระเบียบต่าง ๆ ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการไปตามนั้นและ/หรือเป็นโอกาสให้เจ้าหน้าที่สามารถใช้ดุลยพินิจไปในทางที่ทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติและก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายแก่ประชาชนหรือผู้ร้องเรียนอย่างไม่เป็นธรรมหรือไม่เสมอกัน ผู้ตรวจการแผ่นดินก็จะมีข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้พิจารณาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือกฎหมาย ให้มีความทันสมัยเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ หากเรื่องดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับมติคณะรัฐมนตรี ผู้ตรวจการแผ่นดินก็จะได้รายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบด้วย

๓. หากผลการสอบสวนพบว่าข้าราชการหรือพนักงานของรัฐมีการกระทำผิดจริงตามคำร้องเรียน ผู้ตรวจการแผ่นดินจะไม่มีอำนาจลงโทษเอง แต่สามารถมีความเห็นและข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนให้ทำการแก้ไขปรับปรุงและเยียวยาความทุกข์ร้อนให้แก่ผู้ร้องเรียน

๔. ในกรณีที่ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐไม่ปฏิบัติตามความเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินเรื่องใดในเวลาอันควร ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจส่งเรื่องดังกล่าวไปยังรัฐมนตรีที่ควบคุมหรือกำกับดูแลหน่วยงานนั้น ๆ เพื่อให้สั่งการตามควรแก่กรณีได้ และหากรัฐมนตรียังเพิกเฉย ผู้ตรวจการแผ่นดินก็สามารถส่งเรื่องให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการต่อไปได้

๕. เมื่อระยะเวลาได้ล่วงเลยไปพอสมควรแล้ว ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐยังไม่ปฏิบัติตามความเห็นหรือข้อเสนอแนะดังกล่าวโดยไม่มีเหตุอันควร และเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญ หรือเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะหรือเกี่ยวข้องกับประชาชนจำนวนมาก ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจทำรายงานเรื่องนั้นเสนอต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา เป็นกรณีเร่งด่วน และเปิดเผยรายงานให้ประชาชนได้รับทราบโดยผ่านสื่อต่าง ๆ

ภารกิจด้านการดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

นอกเหนือจากภารกิจในการดำเนินการพิจารณาและสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนแล้วรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังได้บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่เพิ่มเติม ในส่วนของการตรวจสอบการละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและองค์กรในกระบวนการยุติธรรมซึ่งไม่รวมถึงการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล การดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการติดตามประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในการบัญญัติอำนาจหน้าที่ให้แก่ผู้ตรวจการแผ่นดินเพิ่มเติมก็เพื่อให้ระบบการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นการตรวจสอบทั้งองค์กรและตัวบุคคลในภาพรวม แต่ไม่รวมถึงการตรวจสอบพิจารณาอรรถคดีของศาล ทั้งนี้มิให้กระทบถึงความเป็นอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล

สำหรับภารกิจในการดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ นั้น เนื่องด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์มุ่งพัฒนาระบบการเมืองและการบริหารราชการแผ่นดินบนพื้นฐานของหลักคุณธรรมและจริยธรรม จึงได้กำหนดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐขึ้นโดยมีสาระสำคัญประกอบด้วยกลไก ระบบการบังคับใช้ และการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดอย่างเป็นรูปธรรม โดยในการดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรม

ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท นั้น ผู้ตรวจการแผ่นดิน มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) เสนอแนะหรือให้คำแนะนำในการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท
- (๒) ส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีจิตสำนึกในด้านจริยธรรม
- (๓) รายงานการกระทำที่มีการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมเพื่อให้ผู้ที่มีอำนาจในการบังคับการให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรม

อย่างไรก็ดี เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ตรวจการแผ่นดิน หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และราชการส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ต้องจัดส่งประมวลจริยธรรมที่ได้จัดทำขึ้นไปยังสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินภายในหกสิบวันนับแต่วันที่จัดทำประมวลจริยธรรมดังกล่าวแล้วเสร็จ

นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังมีหน้าที่ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนที่มีประเด็นเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย โดยจะมีการดำเนินการแตกต่างกัน ดังนี้

๑. กรณีที่มีการร้องเรียนว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามประมวลจริยธรรมด้วย หากภายหลังการสอบสวนแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่าการกระทำดังกล่าวของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ตามประมวลจริยธรรม ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรายงานต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือสภาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรม แต่หากการกระทำของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังกล่าว เป็นการกระทำผิดร้ายแรง ผู้ตรวจการแผ่นดินก็จะพิจารณาส่งเรื่องดังกล่าวให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาดำเนินการโดยให้ถือเป็นเหตุที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังกล่าวจะถูกถอดถอนจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ

๒. สำหรับกรณีการดำเนินการเรื่องร้องเรียนกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามประมวลจริยธรรม ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้ผู้ที่มีอำนาจในการบังคับการให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรม เพื่อดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรม

อนึ่ง ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม มีลักษณะร้ายแรง หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำการของผู้ที่รับผิดชอบ จะไม่เป็นไปด้วยความเป็นธรรม ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจดำเนินการไต่สวนและเปิดเผยผลการไต่สวนนั้นต่อสาธารณะก็ได้

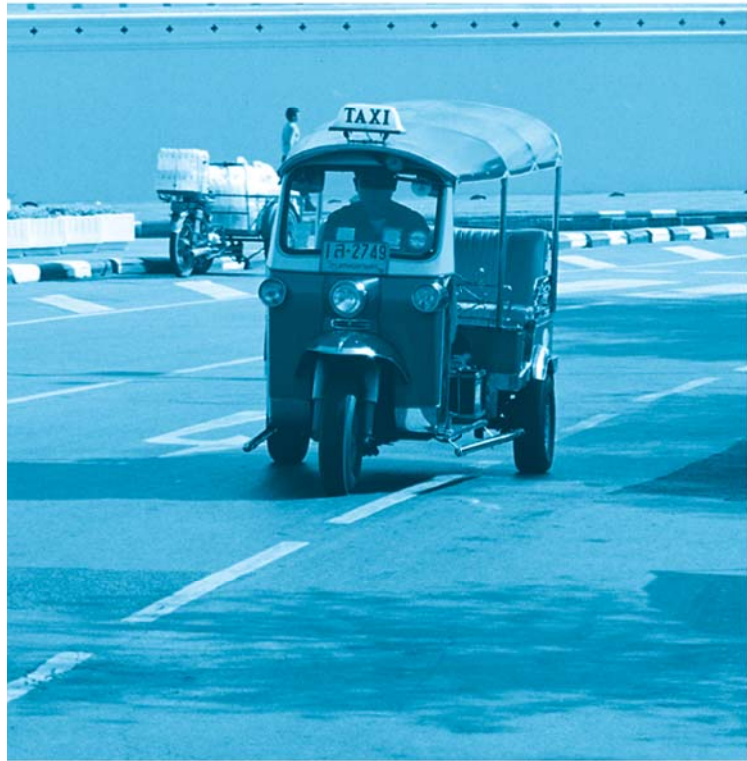
ภารกิจด้านการติดตาม ประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ

ในส่วนของภารกิจการติดตาม ประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ที่ผ่านมา ไม่ปรากฏว่ามีองค์กรหรือหน่วยงานใดทำหน้าที่เป็นองค์กรหลักที่ทำหน้าที่ติดตามการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ทำให้เกิดปัญหาการละเลยไม่ปฏิบัติตามของหน่วยงาน หรือดำเนินการล่าช้า ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันว่าภาครัฐจะมีการปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อย่างครบถ้วน จึงบัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นหน่วยงานหลักในการทำหน้าที่ดังกล่าว

ในการติดตามการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจขอให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องชี้แจงและรายงานผลการดำเนินการเพื่อประกอบการพิจารณา หากพบว่า หน่วยงานใดยังไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญในเรื่องใด ผู้ตรวจการแผ่นดินก็จะจัดทำรายงานเสนอแนะถึงการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ เพื่อแจ้งไปยังผู้ควบคุมหรือกำกับดูแลหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นนั้น เพื่อให้สั่งการตามควรแก่กรณีต่อไป และให้รายงานผลการดำเนินการให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ

การดำเนินการด้านการประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นเป็นประจำทุกปี โดยเทียบเคียงจากหลักเกณฑ์การประเมินผลที่ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

อย่างไรก็ดี ภายหลังจากการประเมินผล หากผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า มีข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินโดยความเห็นชอบร่วมกัน จะได้เสนอรายงานต่อคณะรัฐมนตรีสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา เพื่อพิจารณาดำเนินการตามควรแก่กรณีต่อไป

ส่วนที่ ๓
สำนักงานพัสดุราชการแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔๒ วรรคหก ได้บัญญัติให้มีสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นหน่วยงานอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงได้มีการเปลี่ยนชื่อ สำนักงาน จากสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เป็น “สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน”^{๑๓}

ทั้งนี้ บทบัญญัติมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒^{๑๔} ยังบัญญัติให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นหน่วยงานของรัฐที่เป็นอิสระ มีฐานะเป็นนิติบุคคล และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยความเห็นชอบร่วมกันของผู้ตรวจการแผ่นดินโดยมีเลขาธิการหนึ่งคน ซึ่งประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน แต่งตั้งขึ้น โดยความเห็นชอบร่วมกันของผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นผู้บังคับบัญชา พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน รับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยให้ขึ้นตรงต่อประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน^{๑๕} มีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปี นับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้งและอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้^{๑๖}

ปัจจุบัน ศาสตราจารย์ศรีราชา เจริญพานิช ดำรงตำแหน่ง เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และมีนายเฉลิมศักดิ์ จันทรมิ และนางวิยะดา สิมะเสถียร ดำรงตำแหน่ง รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

^{๑๓} ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔ ตอนที่พิเศษ ๑๔๗ ง วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๐ หน้า ๑๗

^{๑๔} ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา และได้ประกาศพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนที่ ๘๕ ก เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

^{๑๕} เป็นไปตาม พระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๗

^{๑๖} เป็นไปตาม พระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๘ วรรคสอง

อำนาจหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

๑. มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการทั่วไปของผู้ตรวจการแผ่นดินและให้มีอำนาจหน้าที่^{๑๘๗} ดังต่อไปนี้

- ๑.๑ รับผิดชอบงานธุรการของผู้ตรวจการแผ่นดิน
- ๑.๒ ศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน
- ๑.๓ เผยแพร่วิชาการ ให้ความรู้และการศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับสิทธิที่จะร้องเรียนตามกฎหมาย อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน และประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- ๑.๔ ประสานงานกับหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น องค์กรอื่น และประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน
- ๑.๕ ปฏิบัติการอื่นตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินมอบหมาย

๒. เสนองบประมาณรายจ่ายต่อคณะรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบร่วมกันของผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมแล้วแต่กรณี

๓. สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษาทรัพย์สินของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

๔. จัดทำงบดุล งบการเงินและบัญชีแล้วส่งผู้สอบบัญชีภายใน ๙๐ วัน นับตั้งแต่วันสิ้นปีบัญชี

^{๑๘๗} เป็นไปตาม พระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕

วิสัยทัศน์

“มุ่งมั่นรักษาความเป็นธรรม ส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในภาครัฐและสร้างความเข้าใจระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน”

พันธกิจ

๑. พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรม
๒. ศึกษาตรวจสอบ วิเคราะห์และเสนอแนะเพื่อปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับมติคณะรัฐมนตรี และขั้นตอนการปฏิบัติงานและจัดทำรายงานเสนอต่อรัฐสภา
๓. เผยแพร่วิชาการและให้ความรู้และการศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับสิทธิที่จะร้องเรียนและสร้างเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในภาครัฐ
๔. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในภาครัฐ
๕. พัฒนางองค์กรให้มีระบบโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพ และเสริมสร้างบุคลากรให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ

ปรัชญาองค์กร

ปรัชญาที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจะยึดมั่นเป็นหลักในการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ฯ กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

• ร้องเรียนได้สะดวก	SERVICE
• พิจารณาโดยรวดเร็ว	EFFICIENCY
• เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย	FAIRNESS
• โปร่งใสตรวจสอบได้	ACCOUNTABILITY

ยุทธศาสตร์ในการพัฒนา

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานให้ครอบคลุมการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ในลักษณะเชิงรุก เพื่อแก้ไขทุกขั้วร้อนให้ประชาชนและมุ่งมั่นพัฒนาการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในภาครัฐ จำนวน ๕ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การแก้ไขความทุกข์ร้อนของประชาชนในเชิงรุกด้วยความรวดเร็ว มีมาตรฐาน และเป็นธรรม

เป้าประสงค์

- ๑.๑ ประชาชนได้รับการแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากหน่วยงานของรัฐอย่างรวดเร็ว มีมาตรฐานและเป็นธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมและเผยแพร่ให้ความรู้แก่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินและสิทธิในการร้องเรียนและเพิ่มประสิทธิภาพการประชาสัมพันธ์ของสำนักงาน

เป้าประสงค์

- ๒.๑ กลุ่มประชาชนเป้าหมายรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินและสิทธิในการร้องเรียน
- ๒.๒ กลุ่มประชาชนเข้าใช้บริการกับผู้ตรวจการแผ่นดินได้อย่างถูกต้องและเพิ่มขึ้น
- ๒.๓ หน่วยงานภาครัฐรับรู้และเข้าใจถึงบทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน
- ๒.๔ สมาชิกวุฒิสภาเข้าใจถึงบทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน
- ๒.๕ สื่อมวลชนรับรู้และเข้าใจถึงบทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน
- ๒.๖ สื่อมวลชนให้ความร่วมมือในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข่าวสารของผู้ตรวจการแผ่นดินต่อสาธารณชน
- ๒.๗ การประชาสัมพันธ์ของสำนักงานมีศักยภาพและเป็นมืออาชีพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสนับสนุนและสร้างเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

เป้าประสงค์

- ๓.๑ หน่วยงานเครือข่ายได้รับการสนับสนุนและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน
- ๓.๒ สำนักงานได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากหน่วยงานเครือข่ายในการปฏิบัติงานต่างๆ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในภาครัฐ

เป้าประสงค์

- ๔.๑ หน่วยงานภาครัฐนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงเพื่อให้บริการประชาชนได้ดียิ่งขึ้น

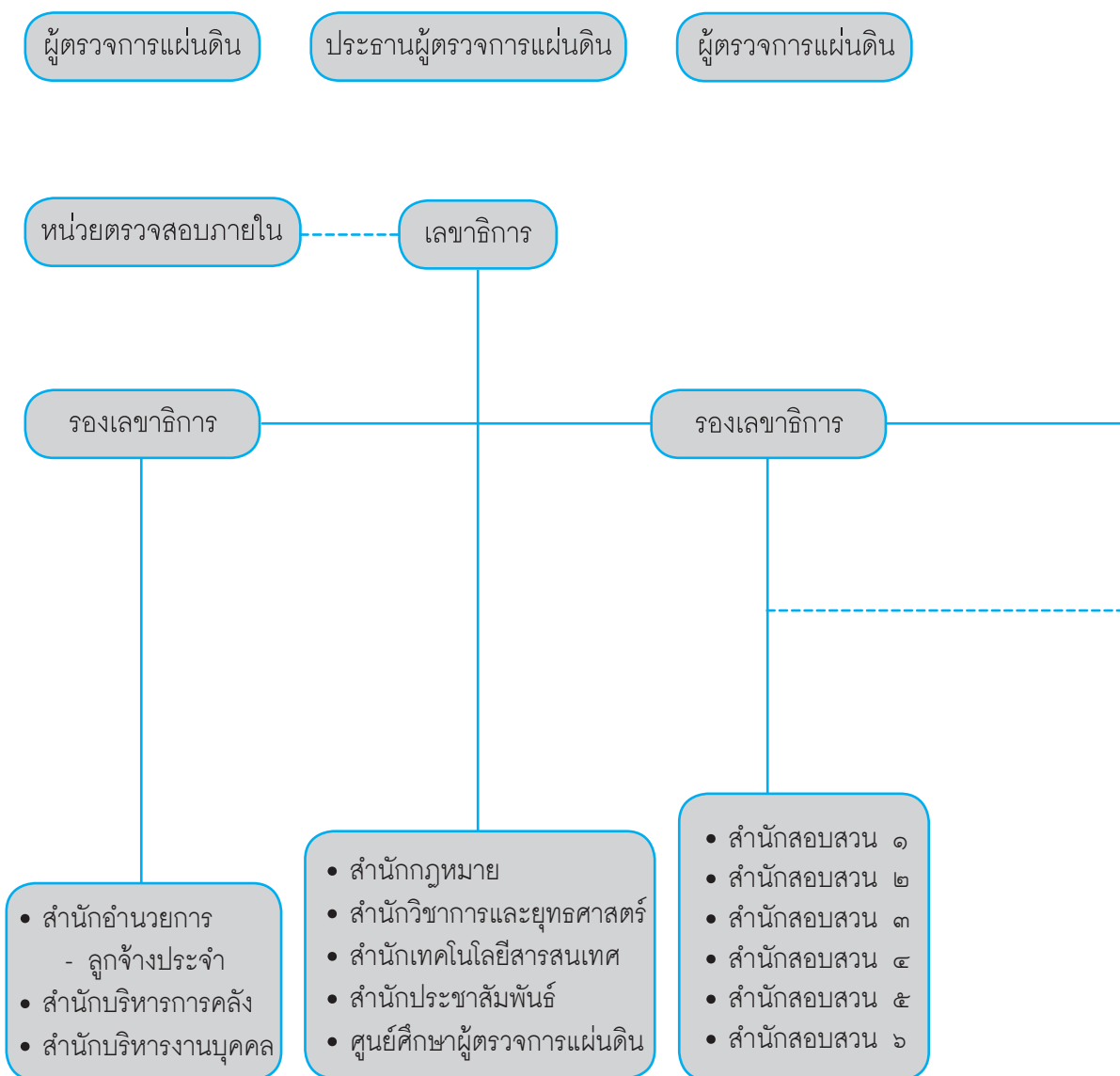
ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและสร้างเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการของสำนักงาน

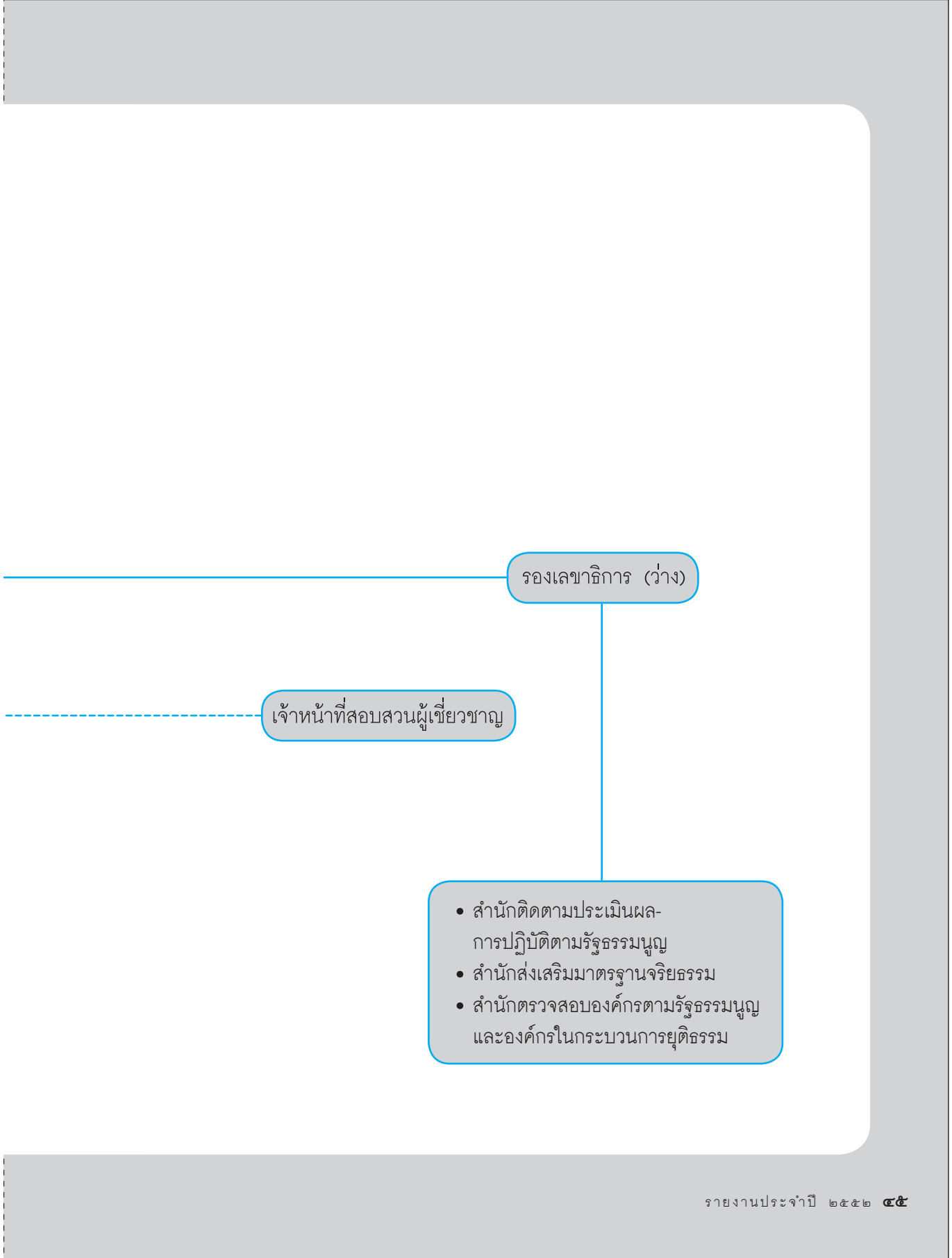
เป้าประสงค์

- ๕.๑ เพื่อให้สำนักงานมีระบบการบริหารจัดการที่มีสัมฤทธิ์ผลและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย
- ๕.๒ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับบริการและการประสานงานที่ดีจากสำนักงาน
- ๕.๓ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพและมีความพึงพอใจต่อการทำงาน

แผนภูมิโครงสร้างการแบ่งงานของสำนักงานพุทธศรัทธาแผ่นดิน

อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัด

มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการรวบรวม ศึกษาและวิเคราะห์ ข้อเท็จจริง และพิจารณาวินิจฉัยข้อกฎหมายเกี่ยวกับงานด้านการตรวจสอบ สืบสวนหาข้อเท็จจริง เสนอความเห็นเพื่อประกอบการวินิจฉัย

สำนักสอบสวน ๑

- รับผิดชอบงานพิจารณาเรื่องร้องเรียน ที่เกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น งานพัฒนาชุมชน เรื่องที่เกี่ยวกับ กรมการปกครอง เมืองพัทยา

สำนักสอบสวน ๒

- รับผิดชอบงานพิจารณาเรื่องร้องเรียน ที่เกี่ยวกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร

สำนักสอบสวน ๓

- รับผิดชอบงานพิจารณาเรื่องร้องเรียน ที่เกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม (ป่าไม้ แหล่งน้ำ ประมง การเกษตรและกิจการสหกรณ์)

สำนักสอบสวน ๔

- รับผิดชอบงานพิจารณาเรื่องร้องเรียน ที่เกี่ยวกับการทหาร การต่างประเทศ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การศึกษา การสาธารณสุข การท่องเที่ยวและกีฬา การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร วัฒนธรรม แรงงาน คมนาคม พลังงาน ศาสนาและ อุตสาหกรรม

สำนักสอบสวน ๕

- รับผิดชอบงานพิจารณาเรื่องร้องเรียน ที่เกี่ยวกับหน่วยงานราชการอิสระ องค์กรมหาชน

สำนักสอบสวน ๖

- รับผิดชอบงานพิจารณาเรื่องร้องเรียน ที่เกี่ยวกับการคลัง การพาณิชย์ การจัดเก็บภาษีและสรรพากร รัฐวิสาหกิจและเรื่องร้องเรียนที่อยู่นอกเหนือความรับผิดชอบของ สำนักสอบสวน ๑-๕

อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานต้นวิชาการและเผยแพร่

สำนักวิชาการและยุทธศาสตร์

มีหน้าที่

- รับผิดชอบเกี่ยวกับงานศึกษาวิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาระบบและสร้างมาตรฐานในการรับเรื่องร้องเรียน
- งานนโยบายและแผน
- การจัดทำคำของบประมาณ
- งานสารสนเทศเพื่อการบริหารและพัฒนา
- งานยุทธศาสตร์การวิจัย
- งานจัดระบบเรื่องร้องเรียน
- ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ

มีหน้าที่

- รับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านสารสนเทศ วิเคราะห์และพัฒนาระบบงาน
- งานดูแลระบบและพัฒนาโปรแกรม
- งานฐานข้อมูล(สารสนเทศ)
- งานบำรุงรักษา (ดูแลอุปกรณ์เครือข่ายและคอมพิวเตอร์ให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ)
- ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักประชาสัมพันธ์

มีหน้าที่

- รับผิดชอบเกี่ยวกับงานประชาสัมพันธ์
- งานสื่อสารองค์กร
- งานเครือข่ายสัมพันธ์
- งานสื่อมวลชนสัมพันธ์
- งานพัฒนาและผลิตสื่อ
- ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักกฎหมาย

มีหน้าที่

- รับผิดชอบงานวิเคราะห์และให้ความเห็นตลอดจนให้ข้อเสนอแนะด้านกฎหมายเป็นที่ปรึกษากฎหมายของสำนักงานฯ งานพิจารณาสอบสวนเรื่องร้องเรียน
- ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

ศูนย์ศึกษาผู้ตรวจการแผ่นดิน

มีหน้าที่

- รับผิดชอบเกี่ยวกับงานศึกษาเปรียบเทียบระบบผู้ตรวจการแผ่นดิน
- งานเอกสารวิชาการ/เผยแพร่ งานบริการวิชาการ
- งานวิเทศสัมพันธ์
- งานห้องสมุด
- ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานต้นการอำเภอ

สำนักอำนวยการ

มีหน้าที่

- รับผิดชอบเกี่ยวกับงานสารบรรณ
- งานพิธีการ/ประชุม
- งานเลขานุการผู้บริหาร
- งานให้บริการทั่วไป รวมทั้งงานอาคารสถานที่และยานพาหนะ
- ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักบริหารการคลัง

มีหน้าที่

- รับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านบริหารการคลัง
- งานการเงิน
- งานการบัญชี
- งานพัสดุ
- งานบำรุงรักษาอาคารสถานที่และยานพาหนะ
- ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักบริหารงานบุคคล

มีหน้าที่

- รับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านบริหารงานบุคคล
- งานการพนักงาน
- งานพัฒนาบุคลากร
- งานสวัสดิการ
- งานข้อมูลบุคลากร (ทะเบียนประวัติ)
- งานวินัยและนิติการ
- ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานตามภารกิจใหม่
ของพุทธธวารการแผ่นดิน

สำนักติดตามประเมินผล
การปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ

มีหน้าที่

- รับผิดชอบงานติดตามผลการดำเนินงาน การประเมินผล การดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
- งานศึกษาวิจัยรัฐธรรมนูญ
- ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักส่งเสริมมาตรฐาน
จริยธรรม

มีหน้าที่

- รับผิดชอบงานพัฒนา มาตรฐานจริยธรรม
- งานส่งเสริมจริยธรรม
- งานตรวจสอบจริยธรรม
- ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักตรวจสอบองค์กร
ตามรัฐธรรมนูญและองค์กร
ในกระบวนการยุติธรรม

มีหน้าที่

- รับผิดชอบงานพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวกับองค์กรตามรัฐธรรมนูญ
- งานตรวจสอบองค์กรในกระบวนการยุติธรรม (ไม่รวมถึงคำพิพากษา อรรถคดีของศาล)
- ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

อำนาจหน้าที่ของหน่วยตรวจสอบภายใน

๑. ตรวจสอบความถูกต้องและเชื่อถือได้ของข้อมูลและตัวเลขต่าง ๆ ด้วยเทคนิคการตรวจสอบที่ยอมรับโดยทั่วไป ปริมาณมากน้อยตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายใน และความสำคัญของเรื่อง ที่ตรวจสอบ
๒. ตรวจสอบการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณ การเงิน บัญชี และ พัสดุ รวมถึงการบริหารงานด้านอื่น ๆ ของสำนักงานฯ ให้เป็นไปตามนโยบายกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งต่าง ๆ
๓. ตรวจสอบการใช้ทรัพยากรของสำนักงานฯ ว่าเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และประหยัดมากน้อยเพียงใด
๔. ประเมินผลการปฏิบัติงานและเสนอแนะวิธีการหรือมาตรการในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การปฏิบัติงานของสำนักงานฯ เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ และประหยัดยิ่งขึ้น รวมทั้ง เสนอแนะเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายหรือการทุจริตรั่วไหลในทางการเงิน หรือทรัพย์สินต่าง ๆ ของสำนักงานฯ
๕. ติดตามผลการตรวจสอบ เสนอแนะ และให้คำปรึกษาแก่หน่วยรับตรวจ เพื่อให้ การปรับปรุงของหน่วยรับตรวจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและประหยัด ตามที่ผู้ตรวจสอบภายในเสนอแนะ
๖. ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานตรวจสอบภายในตามที่ได้รับมอบหมายจาก ผู้บริหารของสำนักงานฯ นอกเหนือจากแผนการตรวจสอบประจำปี

งบประมาณที่ได้รับจัดสรร
ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๓

หน่วย : บาท

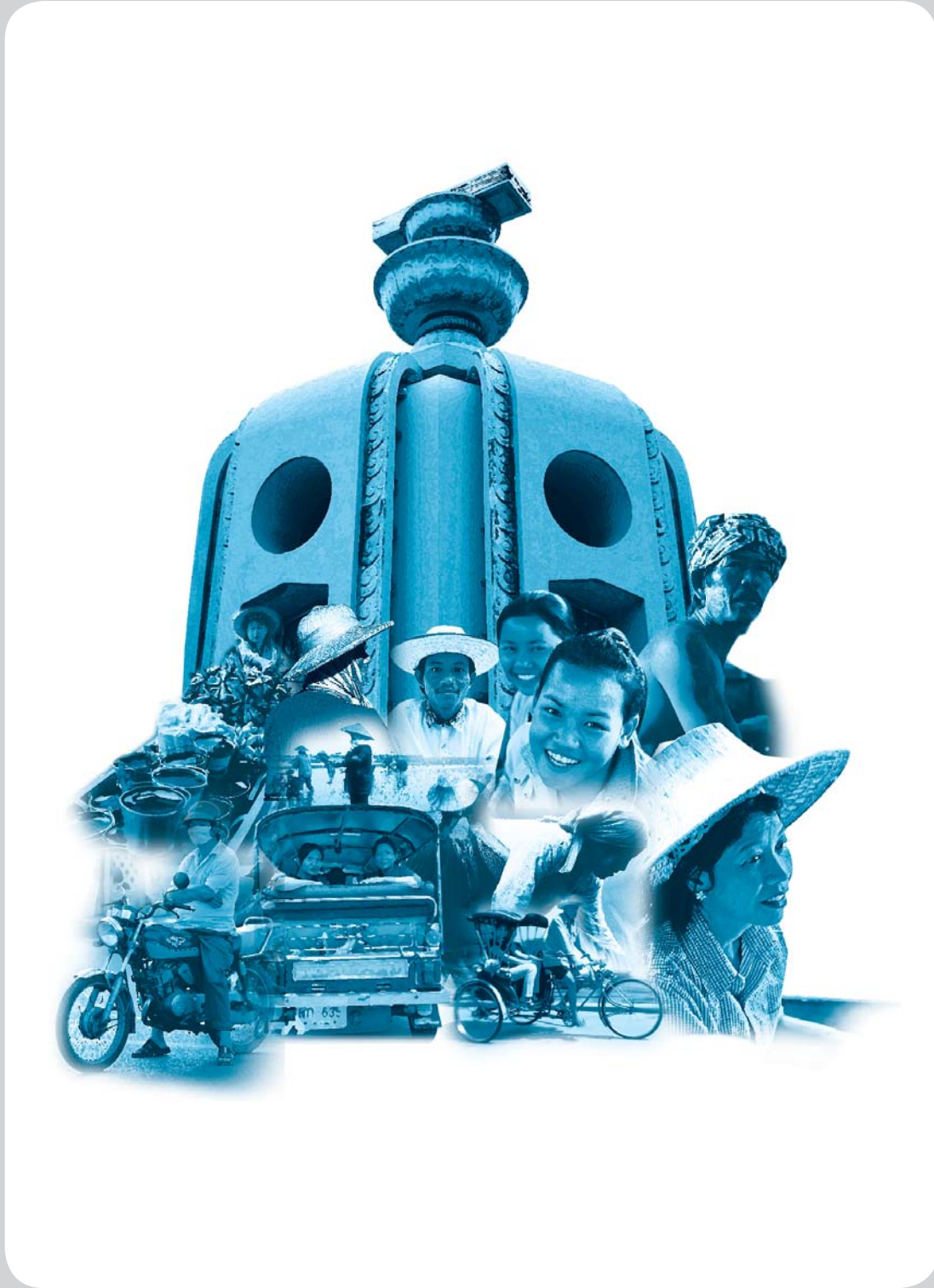
ปีงบประมาณ	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร	ผลการใช้จ่ายจริง
พ.ศ. ๒๕๕๓	๕๒,๘๐๐,๐๐๐.๐๐	๖,๓๗๐,๗๑๑.๕๐
พ.ศ. ๒๕๕๔	๒๒,๗๖๐,๐๐๐.๐๐	๓๕,๒๐๘,๕๘๖.๙๘
พ.ศ. ๒๕๕๕	๓๒,๗๑๒,๐๐๐.๐๐	๕๘,๓๖๗,๙๒๘.๐๕
พ.ศ. ๒๕๕๖	๕๕,๕๕๗,๓๐๐.๐๐	๕๗,๗๗๙,๕๗๑.๐๐
พ.ศ. ๒๕๕๗	๕๘,๒๗๕,๒๐๐.๐๐	๕๖,๒๑๓,๓๓๑.๗๖
พ.ศ. ๒๕๕๘	๗๖,๐๐๖,๐๐๐.๐๐	๗๓,๗๖๘,๖๕๐.๕๓
พ.ศ. ๒๕๕๙	๗๘,๑๒๕,๙๐๐.๐๐	๑๐๐,๖๑๘,๕๒๘.๓๐
พ.ศ. ๒๕๕๐	๙๘,๕๐๑,๐๐๐.๐๐	๘๕,๒๑๐,๖๗๗.๙๘
พ.ศ. ๒๕๕๑	๑๒๑,๘๘๕,๑๐๐.๐๐	๑๐๖,๕๑๒,๙๑๓.๒๓
พ.ศ. ๒๕๕๒	๑๖๗,๙๓๐,๙๐๐.๐๐	๑๒๘,๓๐๙,๕๖๖.๕๕ ^{๑๘}

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน มีหน้าที่เสนองบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อคณะรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม แล้วแต่กรณี^{๑๙}

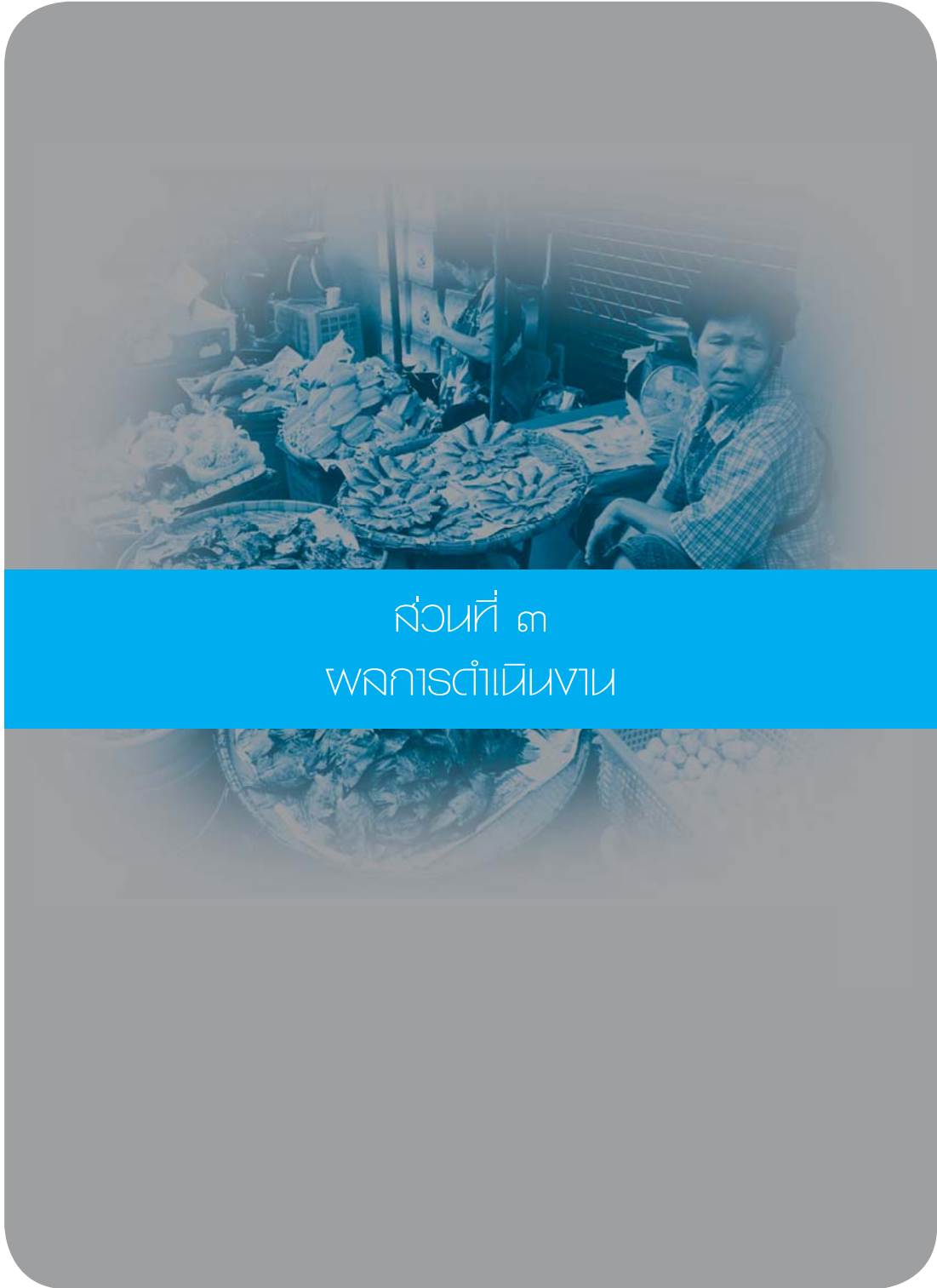
^{๑๘} อยู่ระหว่างการพิจารณาตรวจสอบบัญชีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

^{๑๙} พระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๒

สำหรับการเบิกจ่ายงบประมาณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินถือดำเนินการตามระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาว่าด้วยการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้เบิกจ่ายงบประมาณไปทั้งสิ้น ๑๒๘,๓๐๙,๕๖๖.๕๕ บาท อย่างไรก็ตาม สำหรับเงินงบประมาณที่เหลือจ่ายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินยังคงมีภาระผูกพันและในค่าใช้จ่ายเพื่อการพัฒนา ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ค่าใช้จ่ายตามสัญญาจ้างบุคคลภายนอกดำเนินการจัดประชุมใหญ่ สามีญสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๑๑ และค่าใช้จ่ายตามสัญญาจ้าง ตกแต่งภายในที่ทำการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งใหม่ ซึ่งจะดำเนินการเบิกจ่ายในช่วงต้นปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓

ส่วนที่ ๓
ผลการดำเนินงาน

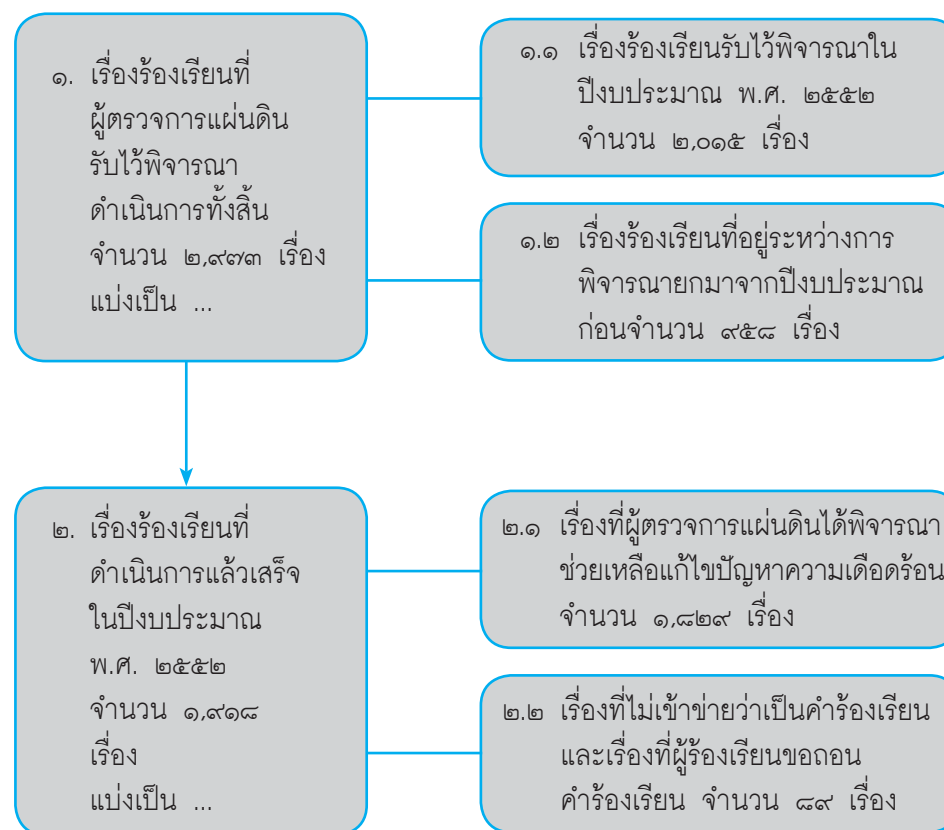
สรุปผลการดำเนินงานของวุฒิสภาการแผ่นดิน
ด้านการตรวจสอบและสอบสวนข้อเท็จจริง
ตามคำร้องเรียน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒

เป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไปว่า ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยยังคงเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ นานา ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน การใช้อำนาจไปในทางที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม และที่เป็นปัญหาสำคัญ ก็คือ ปัญหาจากความขัดแย้งอันเกิดจากการขาดการยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่าง การไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน ที่เสมือนว่าจะส่งผลกระทบต่อไปยังภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมในวงกว้าง

ทั้งนี้ ภายใต้การบังคับใช้ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่มีเจตนารมณ์ในการมุ่งพัฒนาการเมือง และการบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปตามครรลองของหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยบัญญัติให้มีองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อรักษาประโยชน์ของแผ่นดินคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล เช่นเดียวกัน ผู้ตรวจการแผ่นดินก็ถือเป็นอีกองค์กรอิสระหนึ่งที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติจัดตั้งขึ้นเพื่อมุ่งหมายให้ทำหน้าที่เสมือนเป็นกลไกที่ช่วยคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และเป็นหลักประกันถึงความเป็นธรรมแก่ประชาชนด้วยการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปโดยชอบและอยู่ในขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจ ตามหลักนิติรัฐ อีกทั้งยังทำหน้าที่สร้างเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนด้วยเช่นกัน

ภารกิจในการรับและพิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนถือเป็นภารกิจพื้นฐานของผู้ตรวจการแผ่นดินในทุกประเทศ สำหรับผู้ตรวจการแผ่นดินไทย จะพิจารณาเรื่องร้องเรียนในกรณีการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย หรือการปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียน โดยไม่เป็นธรรมของข้าราชการ พนักงานของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐทุกประเภท ซึ่งรวมถึงองค์กรตามรัฐธรรมนูญและองค์กรในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติที่เป็นการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมด้วย

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการเกี่ยวกับภารกิจด้านการตรวจสอบและสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน สรุปได้ดังนี้

ในส่วนเรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๑,๘๒๙ เรื่อง สามารถสรุป
ผลการดำเนินการจำแนกตามผลการพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

ผลการดำเนินการเรื่องร้องเรียน ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ จำแนกตามผลการพิจารณา

เรื่องร้องเรียนที่กฎหมายบัญญัติมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณาหรือเรื่อง
ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้ว พบว่า เป็นเรื่องที่อยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่
ตามกฎหมายจึงยุติการพิจารณา จำนวน ๓๒๙ เรื่อง

เรื่องร้องเรียนที่หน่วยงานของรัฐปฏิบัติหน้าที่โดยชอบแล้วและได้ประสานทำความเข้าใจ
กับผู้ร้องเรียนจนเป็นที่พึงพอใจ จำนวน ๘๕๑ เรื่อง

เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถแก้ไขเยียวยาความเดือดร้อน หรือบิดเบือน
ความไม่เป็นธรรมของผู้ร้องเรียน จำนวน ๓๘๑ เรื่อง

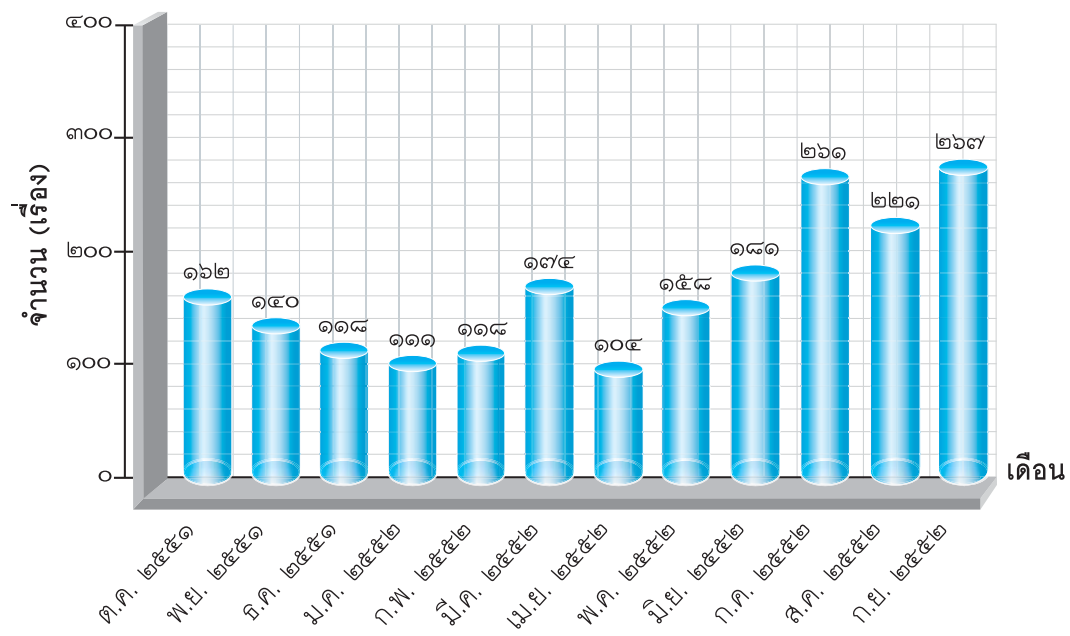
เรื่องร้องเรียนที่พิจารณาแล้ว พบว่า ไม่มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จำนวน
๓๒ เรื่อง

เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีความเห็นและข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องในการปรับปรุงแนวทางหรือวิธีปฏิบัติงาน เพื่ออำนวยความสะดวกเป็นธรรมให้
แก่ประชาชน จำนวน ๑๕๘ เรื่อง

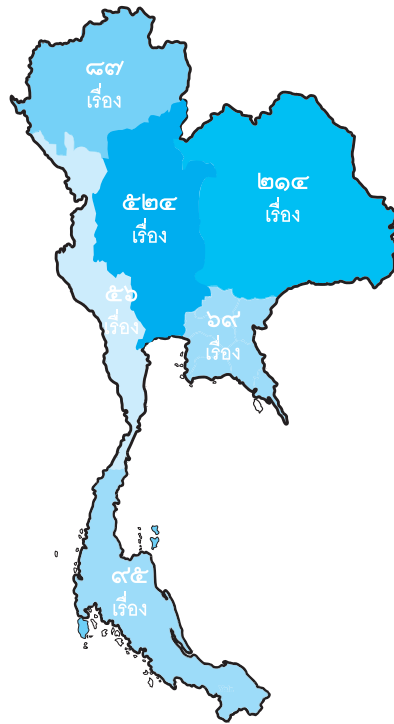
เรื่องร้องเรียนที่พิจารณาแล้ว เห็นว่ามีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการทุจริต หรือมี
มูลความผิดทางอาญา หรือมูลความผิดทางวินัย และให้หน่วยงานที่มีอำนาจ
ดำเนินการสอบสวน และรายงานให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ จำนวน ๘๗ เรื่อง

เรื่องร้องเรียนที่หน่วยงานไม่ปฏิบัติตามความเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการ
แผ่นดินในเวลาอันควร ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงส่งเรื่องดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรี
รัฐมนตรี หรือผู้ควบคุมหรือกำกับดูแลหน่วยงานนั้น เพื่อสั่งการตามควรแก่กรณี
จำนวน ๑ เรื่อง

เรื่องร้องเรียนที่รับเข้า
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓

จำนวนเรื่องร้องเรียนที่ได้รับ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓
แสดงตามภูมิภาคของประเทศไทย

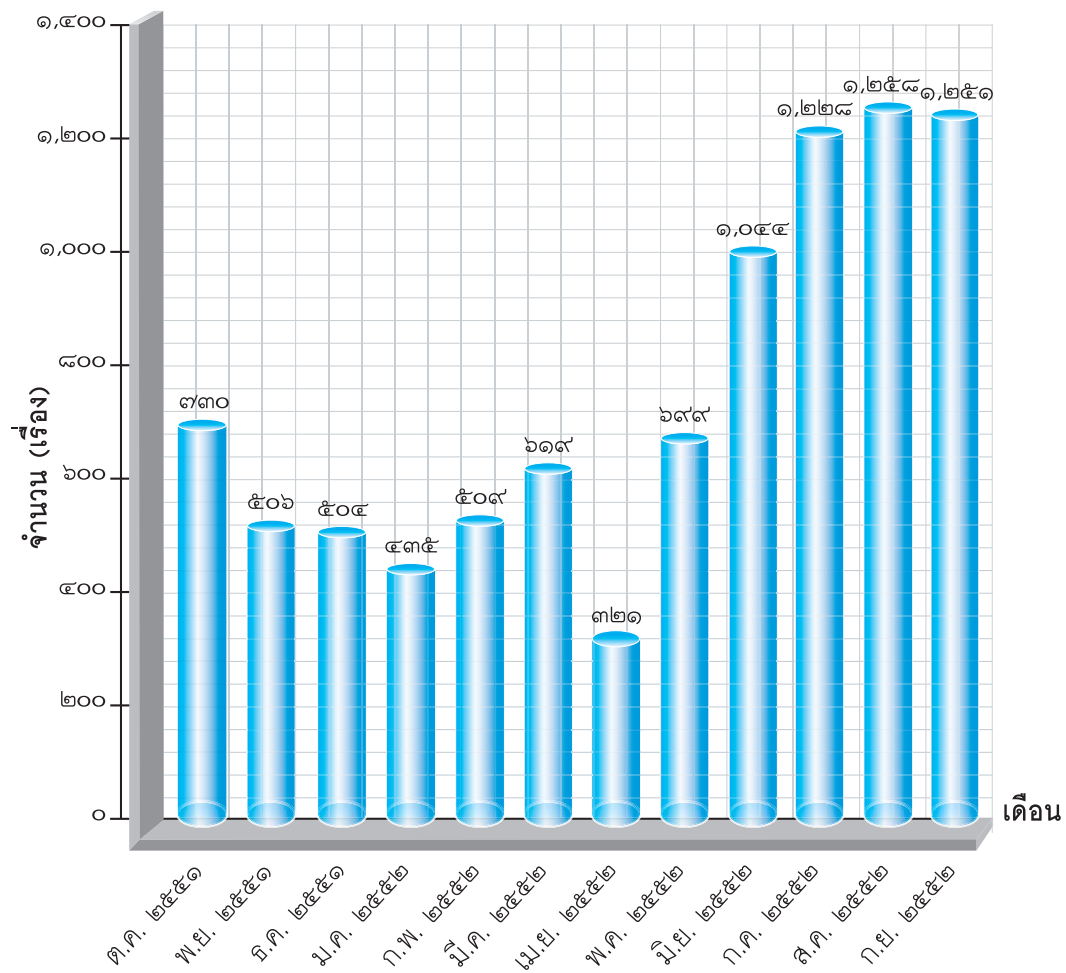

อันดับ	จังหวัดที่มีเรื่องร้องเรียนจำนวนมาก ๑๐ อันดับ	เรื่องร้องเรียน (เรื่อง)
๑	กรุงเทพมหานคร	๒๙๒
๒	นนทบุรี	๓๙
๓	นครราชสีมา	๓๗
๔	ปทุมธานี	๒๕
๕	ชลบุรี สงขลา อุบลราชธานี	๒๒
๖	ขอนแก่น	๒๑
๗	นครสวรรค์	๒๐
๘	เชียงใหม่ สุรินทร์	๑๙
๙	ลำปาง	๑๘
๑๐	นครศรีธรรมราช	๑๗

จำนวนเรื่องร้องเรียนที่ได้รับ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓
จำแนกตามภูมิภาคและจังหวัด

ภาค / จังหวัด	จำนวน (เรื่อง)	ภาค / จังหวัด	จำนวน (เรื่อง)
ภาคเหนือ	๘๗	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๒๑๕
๑ เชียงใหม่	๑๙	๑ นครราชสีมา	๓๗
๒ ลำปาง	๑๘	๒ อุบลราชธานี	๒๒
๓ เชียงราย	๑๖	๓ ขอนแก่น	๒๑
๔ แพร่	๑๐	๔ สุรินทร์	๑๙
๕ แม่ฮ่องสอน	๖	๕ อุตรดิตถ์	๑๓
๖ ลำพูน	๕	๖ บุรีรัมย์	๑๒
๗ อุตรดิตถ์	๕	๗ ศรีสะเกษ	๑๒
๘ พะเยา	๕	๘ กาฬสินธุ์	๑๑
๙ น่าน	๕	๙ ร้อยเอ็ด	๑๑
ภาคกลาง	๕๒๔	๑๐ ชัยภูมิ	๙
๑ กรุงเทพมหานคร	๒๙๒	๑๑ สกลนคร	๙
๒ นนทบุรี	๓๙	๑๒ เลย	๘
๓ ปทุมธานี	๒๕	๑๓ ยโสธร	๗
๔ นครสวรรค์	๒๐	๑๔ หนองคาย	๖
๕ สมุทรปราการ	๑๖	๑๕ มหาสารคาม	๕
๖ พระนครศรีอยุธยา	๑๕	๑๖ นครพนม	๕
๗ เพชรบูรณ์	๑๔	๑๗ อ่างทอง	๕
๘ กำแพงเพชร	๑๓	๑๘ มุกดาหาร	๒
๙ นครปฐม	๑๓	๑๙ หนองบัวลำภู	๒
๑๐ พิษณุโลก	๑๑	ภาคใต้	๙๕
๑๑ สระบุรี	๑๑	๑ สงขลา	๒๒
๑๒ ลพบุรี	๙	๒ นครศรีธรรมราช	๑๗
๑๓ สุพรรณบุรี	๙	๓ สุราษฎร์ธานี	๑๒
๑๔ พิจิตร	๘	๔ ตรัง	๑๐
๑๕ สมุทรสาคร	๖	๕ ชุมพร	๙
๑๖ สิงห์บุรี	๕	๖ กระบี่	๕
๑๗ ชัยนาท	๕	๗ ภูเก็ต	๕
๑๘ นครนายก	๕	๘ พังงา	๕
๑๙ อ่างทอง	๕	๙ ระนอง	๕
๒๐ สมุทรสงคราม	๓	๑๐ พัทลุง	๓
๒๑ อุทัยธานี	๒	๑๑ นราธิวาส	๑
๒๒ สุโขทัย	๑	๑๒ ปัตตานี	๑
ภาคตะวันออก	๖๙	๑๓ ยะลา	๑
๑ ชลบุรี	๒๒	๑๔ สตูล	๑
๒ ระยอง	๑๘	ภาคตะวันตก	๕๖
๓ ฉะเชิงเทรา	๑๕	๑ ราชบุรี	๑๕
๔ สระแก้ว	๗	๒ กาญจนบุรี	๑๔
๕ จันทบุรี	๕	๓ ตาก	๑๐
๖ ปราจีนบุรี	๒	๔ เพชรบุรี	๙
๗ ตราด	๑	๕ ประจวบคีรีขันธ์	๘

การให้บริการปรึกษาและรับร้องเรียนด้วยวาจา
(ผ่านโทรศัพท์ หมายเลข ๑๖๓๖)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒

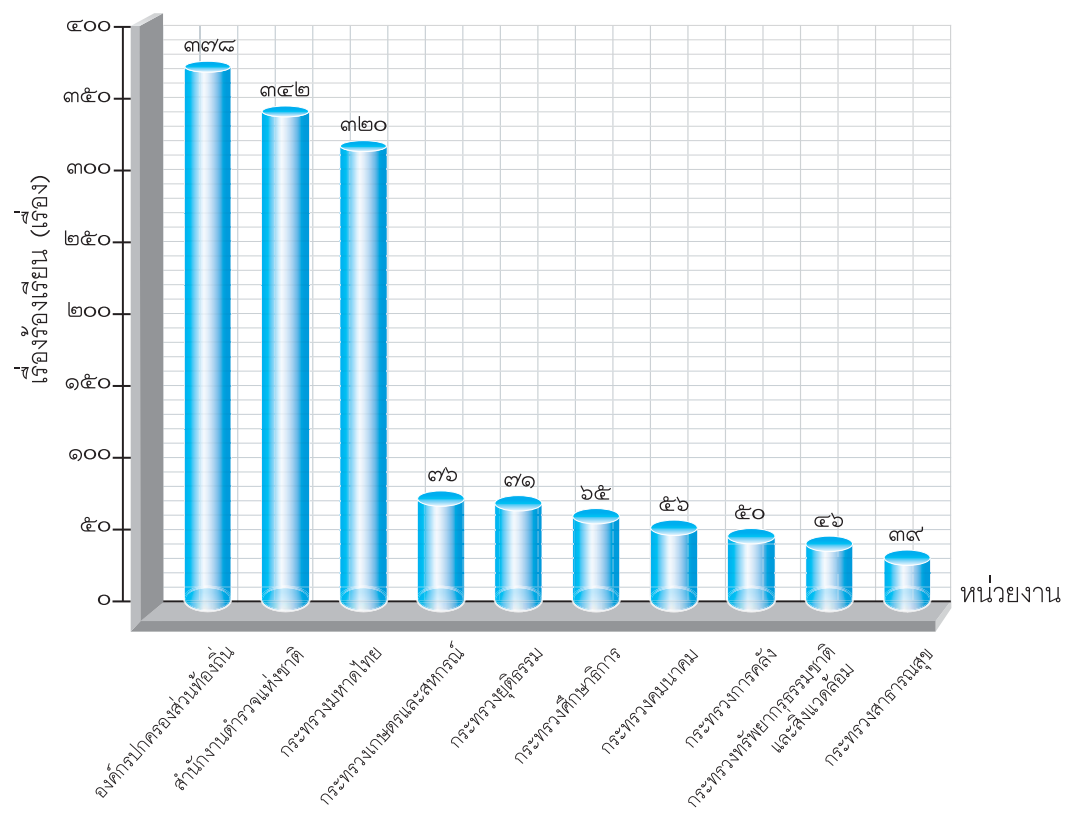
เรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการแล้วเสร็จ
จำแนกตามหน่วยงานที่ถูกร้องเรียน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒

หน่วยงาน		เรื่อง
๑	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - องค์การบริหารส่วนตำบล (๑๘๐) - เทศบาล (๑๔๑) - กรุงเทพมหานคร (๔๐) - องค์การบริหารส่วนจังหวัด (๑๕) - เมืองพัทยา (๒)	๓๗๘
๒	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	๓๔๒
๓	กระทรวงมหาดไทย - กรมการปกครอง (๑๕๔) - กรมที่ดิน (๑๒๕) - กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (๑๙)	๓๒๐
๔	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (๒๒) - กรมชลประทาน (๑๙) - กรมส่งเสริมการเกษตร (๗)	๗๖
๕	กระทรวงยุติธรรม - กรมราชทัณฑ์ (๔๔) - กรมบังคับคดี (๑๓) - สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (๖)	๗๑
๖	กระทรวงศึกษาธิการ - สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๓๗) - สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (๒๐) - สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (๔)	๖๕
๗	กระทรวงคมนาคม - กรมทางหลวง (๑๔) - กรมการขนส่งทางบก (๙) - บริษัท ขนส่ง จำกัด (๖)	๕๖
๘	กระทรวงการคลัง - กรมธนารักษ์ (๙) - ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (๕) - กรมบัญชีกลาง (๕)	๕๐
๙	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (๒๐) - กรมป่าไม้ (๑๙) - กรมทรัพยากรน้ำ (๓)	๔๖

หน่วยงาน		เรื่อง
๑๐	กระทรวงสาธารณสุข - สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (๑๙) - กรมการแพทย์ (๑๓) - กรมอนามัย (๓)	๓๙
๑๑	กระทรวงกลาโหม	๒๑
๑๒	สำนักนายกรัฐมนตรี	๒๐
๑๓	สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง	๑๙
๑๔	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด	๑๘
๑๕	ศาลยุติธรรม	๑๕
๑๖	กระทรวงพาณิชย์	๑๓
๑๗	กระทรวงแรงงาน	๑๐
๑๘	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	๙
๑๙	สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	๘
๒๐	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงพลังงาน กระทรวงอุตสาหกรรม	๕ ๕ ๕
๒๑	รัฐสภา สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	๔ ๔
๒๒	กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงวัฒนธรรม ศาลฎีกา ศาลปกครอง สำนักงานศาลยุติธรรม	๓ ๓ ๓ ๓ ๓
๒๓	ธนาคารแห่งประเทศไทย ศาลอาญา สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	๒ ๒ ๒ ๒
๒๔	กระทรวงการต่างประเทศ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แพทยสภา ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลอุทธรณ์ สำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
๒๕	ระบุนิติบัตรเงิน	๒๖๘
รวม		๑,๙๑๘

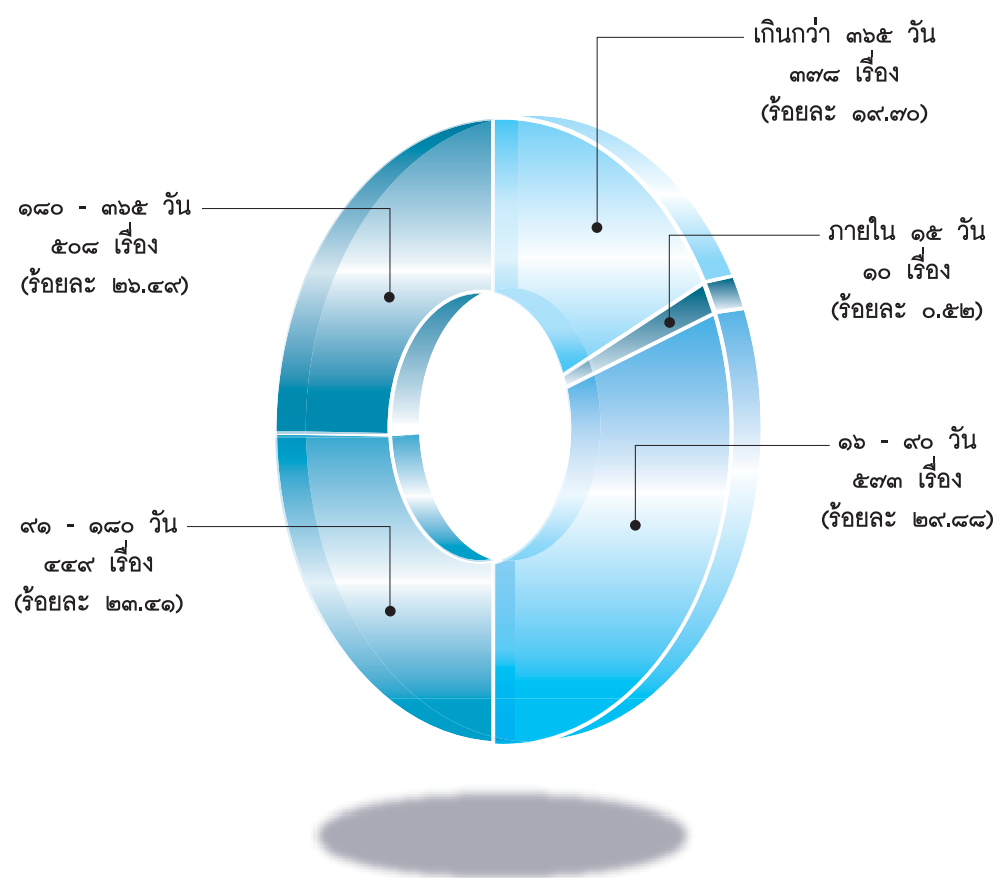
หน่วยงานที่ถูกร้องเรียนมากที่สุด ๑๐ อันดับ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓

สถิติเรื่องร้องเรียน จำแนกตามหน่วยงานที่ถูกร้องเรียน ๑๐ อันดับ
แสดงประเด็น ปัญหาปริมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓

หน่วยงาน	ตัวอย่างประเด็นเรื่องร้องเรียนที่พบบ่อย
๑ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	๓๗๘ การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น การบริหารงานบุคคล ที่ดิน
๒ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	๓๔๒ กลิ่นแก๊สดำเนินคดี ดำเนินคดีล่าช้า ปัญหาความประพฤติของเจ้าหน้าที่
๓ กระทรวงมหาดไทย	๓๒๐ ที่ดิน การบริหารราชการส่วนภูมิภาค การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น
๔ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	๗๖ ที่ดิน การบริหารงานบุคคล สิ่งแวดล้อม
๕ กระทรวงยุติธรรม	๗๑ การบริหารกิจการราชทัณฑ์ การบังคับคดี การบริหารงานบุคคล
๖ กระทรวงศึกษาธิการ	๖๕ การศึกษา การบริหารงานบุคคล
๗ กระทรวงคมนาคม	๕๖ สาธารณูปโภค ที่ดิน การบริหารงานบุคคล
๘ กระทรวงการคลัง	๕๐ เศรษฐกิจ การเงิน การคลัง ที่ดิน การบริหารงานบุคคล
๙ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๔๖ ที่ดิน สิ่งแวดล้อม การบริหารราชการส่วนภูมิภาค
๑๐ กระทรวงสาธารณสุข	๓๙ การสาธารณสุข การบริหารงานบุคคล

เรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการแล้วเสร็จ
ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ จำแนกตามระยะเวลาดำเนินการ

ผลการดำเนินงานของพุทธศตวรรษที่ ๒๕๕๐
ด้านจริยธรรมของพุทธศาสนิกชนที่ดำเนินงานทางการเมือง
และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔๔ (๒) บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินมีภารกิจเกี่ยวกับการดำเนินการด้านจริยธรรม ๓ ประการ คือ

๑. ภารกิจด้านการจัดทำประมวลจริยธรรม
๒. ภารกิจด้านการส่งเสริมจิตสำนึกด้านจริยธรรม
๓. ภารกิจด้านการตรวจสอบการฝ่าฝืนมาตรฐานจริยธรรม

ภารกิจประการแรกเป็นภารกิจเร่งด่วน โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๔ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐแต่ละประเภทดำเนินการจัดทำประมวลจริยธรรมให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว ดังนั้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเร่งดำเนินการตามภารกิจดังกล่าว โดยได้กำหนดค่านิยมหลัก (Core Values) ๙ ประการ อันเป็นมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภท พร้อมทั้งได้แจ้งให้หน่วยงานของรัฐทุกประเภทเร่งจัดทำหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรม โดยผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่ให้คำแนะนำแก่หน่วยงานต่าง ๆ ให้การจัดทำหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรมเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนด

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังคงดำเนินงานตามภารกิจทั้ง ๓ ประการอยู่ โดยมีผลการดำเนินงาน สรุปได้ดังต่อไปนี้

๑. การจัดทำประมวลจริยธรรม

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ติดตามและเร่งรัดหน่วยงานที่ยังดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรมไม่แล้วเสร็จ โดยได้ให้คำปรึกษาและขอแนะนำแก่หน่วยงานต่าง ๆ ในหลายรูปแบบ นับตั้งแต่การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การบรรยายให้ความรู้ การร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำประมวลจริยธรรมของหน่วยงาน ตลอดจนการให้คำปรึกษาและตอบคำถามทางโทรศัพท์และทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

ผลการดำเนินการจัดทำประมวลจริยธรรม
(ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๒)

ประเภท	จำนวน หน่วยงาน	ส่งประมวลจริยธรรม	
		ส่งแล้ว	ยังไม่ส่ง
๑. ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง			
๑.๑ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับชาติ	๓	๑	๒
๑.๒ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับท้องถิ่น			
- ฝ่ายบริหาร			
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	๗๕	๓๒	๔๓
เทศบาล	๑,๖๘๗	๑๓๖	๑,๕๕๑
องค์การบริหารส่วนตำบล	๖,๐๘๙	๔,๓๔๗	๑,๗๔๒
กรุงเทพมหานคร	๑	๑	-
เมืองพัทยา	๑	-	๑
- ฝ่ายสภา			
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	๗๕	๑	๗๔
เทศบาล	๑,๖๘๗	๑๓	๑,๖๗๔
องค์การบริหารส่วนตำบล	๖,๐๘๙	๖	๖,๐๘๓
กรุงเทพมหานคร	๑	-	๑
เมืองพัทยา	๑	-	๑
รวม	๑๕,๗๐๙	๔,๕๓๗	๑๑,๑๗๒

หมายเหตุ :

- ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับชาติ ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประเภทที่ยังไม่ส่งประมวลจริยธรรม คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ สมาชิกวุฒิสภา เนื่องจากอยู่ระหว่างพิจารณาร่างข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม
- ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับท้องถิ่น แบ่งเป็น ฝ่ายบริหาร และฝ่ายสภา ซึ่งการจัดทำประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับท้องถิ่นในปัจจุบัน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งจัดทำประมวลจริยธรรมของตนเอง โดยแยกเป็นประมวลจริยธรรมของฝ่ายบริหาร และประมวลจริยธรรมของฝ่ายสภา ทำให้ประมวลจริยธรรมมีรูปแบบที่หลากหลาย สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้จัดประชุมร่วมกับผู้แทนจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๓ เพื่อหารือเรื่องการจัดทำประมวลจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับท้องถิ่น

ผลการประชุมสรุปได้ว่า สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจะจัดทำตัวอย่างประมวลจริยธรรมของฝ่ายบริหารและฝ่ายสภา แล้วส่งไปที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจะประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำประมวลจริยธรรมต่อไป ทั้งนี้ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการจัดทำตัวอย่างประมวลจริยธรรมส่งให้กับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นแล้ว

ประเภท	จำนวนหน่วยงาน	ส่งประมวลจริยธรรม	
		ส่งแล้ว	ยังไม่ส่ง
๒. ข้าราชการ			
๒.๑ กระทรวง	๑๙	๑๙	-
๒.๒ ส่วนราชการในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี	๑๒	๑๒	-
๒.๓ ส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง	๑๐	๑๐	-
๒.๔ ราชการส่วนท้องถิ่น			
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	๙๕	๕๑	๒๔
เทศบาล	๑,๖๘๗	๑,๒๕๔	๔๓๓
องค์การบริหารส่วนตำบล	๖,๐๘๙	๔,๗๖๖	๑,๓๒๓
กรุงเทพมหานคร	๑	๑	-
เมืองพัทยา	๑	๑	-
๒.๕ ศาล			
ศาลยุติธรรม	๑	๑	-
ศาลปกครอง	๑	-	๑
ศาลรัฐธรรมนูญ	๑	-	๑
รวม	๗,๘๙๗	๖,๑๑๕	๑,๗๘๒

หมายเหตุ :

- สำหรับราชการส่วนท้องถิ่น สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับความร่วมมือจากสำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (สำนักงาน ก.ถ.) กระทรวงมหาดไทย โดยได้จัดทำร่างประมวลจริยธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคู่มือแนวทางการจัดทำประมวลจริยธรรมเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำประมวลจริยธรรมของหน่วยงานตนเอง ทั้งนี้ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ติดตามการจัดทำประมวลจริยธรรมของราชการส่วนท้องถิ่นต่อไป

- หน่วยงานประเภทศาลที่ยังไม่ส่งประมวลจริยธรรม ได้แก่ ศาลปกครอง และศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีหนังสือเร่งรัดการจัดทำประมวลจริยธรรม ที่ ผผ ๑๕/ว ๕๐๓๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ และได้ประสานทางโทรศัพท์เพื่อเร่งรัดดำเนินการต่อไป

ประเภท	จำนวน หน่วยงาน	ส่งประมวลจริยธรรม	
		ส่งแล้ว	ยังไม่ส่ง
๓. เจ้าหน้าที่ของรัฐ			
๓.๑ หน่วยงานอิสระ	๔	๔	-
๓.๒ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ	๔	๔	-
๓.๓ องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ	๓	๓	-
๓.๔ รัฐวิสาหกิจ	๕๘	๓๐	๒๘
๓.๕ องค์กรมหาชน	๒๖	๙	๑๗
๓.๖ องค์กรในกำกับ/องค์กรอื่นของรัฐ	๒๑	๙	๑๒
รวม	๑๑๖	๕๙	๕๗

หมายเหตุ :

- รัฐวิสาหกิจที่ยังไม่ส่งประมวลจริยธรรม จำนวน ๒๘ แห่ง ได้แก่
  ๑. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
  ๒. การรถไฟแห่งประเทศไทย
  ๓. การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย
  ๔. การประปาส่วนภูมิภาค
  ๕. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
  ๖. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
  ๗. ธนาคารอาคารสงเคราะห์
  ๘. ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย
  ๙. สถาบันการบินพลเรือน
  ๑๐. องค์การสวนพฤกษศาสตร์
  ๑๑. องค์การสวนยาง
  ๑๒. องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร
  ๑๓. องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย
  ๑๔. องค์การตลาด
  ๑๕. องค์การสวนสัตว์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

- ๑๖. บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
- ๑๗. บริษัท ขนส่ง จำกัด
- ๑๘. บริษัท ไทยเดินเรือทะเล จำกัด
- ๑๙. บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)
- ๒๐. บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด
- ๒๑. บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)
- ๒๒. บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)
- ๒๓. บริษัท สหโรงแรมไทยและการท่องเที่ยว จำกัด
- ๒๔. บริษัท ส่งเสริมธุรกิจเกษตรกรไทย จำกัด
- ๒๕. โรงงานยาสูบ
- ๒๖. โรงพิมพ์ตำรวจ
- ๒๗. สำนักงานอณานิเคราะห์
- ๒๘. บริษัทตลาดรองสินค้าที่อยู่อาศัย

- องค์การมหาชนที่ยังไม่ส่งประมวลจริยธรรม จำนวน ๑๗ แห่ง ได้แก่

- ๑. สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ
- ๒. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพทางการศึกษา
- ๓. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
- ๔. สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา
- ๕. สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ
- ๖. สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร
- ๗. สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์แห่งชาติ
- ๘. ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ
- ๙. สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ
- ๑๐. สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน
- ๑๑. สถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ
- ๑๒. สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากชีวภาพ
- ๑๓. สถาบันวิจัยแสงซินโครตรอน
- ๑๔. สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร
- ๑๕. สถาบันวิจัยดาราศาสตร์แห่งชาติ
- ๑๖. สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ
- ๑๗. สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล

- องค์กรในกำกับ / องค์กรอื่นของรัฐ ที่ยังไม่ส่งประมวลจริยธรรม จำนวน ๑๒ แห่ง ได้แก่
  ๑. สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม
  ๒. สถาบันกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
  ๓. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
  ๔. สำนักงานกำกับระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์
  ๕. สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาการเกษตร
  ๖. สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
  ๗. ศูนย์ปฏิบัติการวิจัยเครื่องกำเนิดแสงซินโครตรอนแห่งชาติ
  ๘. สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ
  ๙. สถาบันวิจัยดาราศาสตร์แห่งชาติ
  ๑๐. สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
  ๑๑. สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ
  ๑๒. สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้คำแนะนำในการจัดทำประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยได้จัดให้มีการประชุมขึ้น ๔ ครั้ง ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และได้เชิญหน่วยงานประเภทรัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ เข้าร่วมรวมทั้งสิ้น ๘๙ หน่วยงาน
- สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ติดตามความคืบหน้าในการจัดทำประมวลจริยธรรมของหน่วยงานต่าง ๆ โดยมีหนังสือติดตามและประสานทางโทรศัพท์ ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องของประมวลจริยธรรม และให้คำแนะนำในการจัดทำประมวลจริยธรรม

๒. การส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีจิตสำนึก ในด้านจริยธรรม

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังคงให้ความสำคัญและมุ่งเน้นการส่งเสริมจิตสำนึกด้านจริยธรรม โดยผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและรณรงค์ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีจิตสำนึกด้านจริยธรรม นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมจิตสำนึกด้านจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนอีกด้วย โดยสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งการจัดประชุม จัดเสวนา ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อสร้างความร่วมมือในการส่งเสริมจิตสำนึกด้านจริยธรรม นอกจากนี้ ยังจัดให้มีการบรรยายพิเศษแก่หน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนจัดกิจกรรมร่วมกับสถาบันการศึกษาอีกด้วย

๓. ภารกิจตรวจสอบการฝ่าฝืนมาตรฐานจริยธรรม

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีภารกิจด้านการตรวจสอบการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนมาตรฐานจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ มีการร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดินจำนวน ๑๘ เรื่อง นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจัดทำร่างระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านจริยธรรม จำนวน ๒ ฉบับ เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้แก่ ระเบียบการดำเนินการด้านจริยธรรม และระเบียบการไต่สวนและเปิดเผยผลการไต่สวนต่อสาธารณะ

ผลการดำเนินงานด้านการติดตามประเมินผล
การปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการกิจด้านการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ตามมาตรา ๒๔๔ (๓) ที่บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่ในการติดตาม ประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รวมตลอดถึงข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในกรณีเห็นว่าจำเป็น ในการปฏิบัติงานดังกล่าวผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีหนังสือถึงหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในกำกับของฝ่ายบริหาร และหน่วยงานของรัฐที่ไม่อยู่ในกำกับของฝ่ายบริหาร เพื่อขอความร่วมมือในการรายงานผลการดำเนินการในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบทุก ๓ เดือน และได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ติดตามผลการดำเนินงานตามรัฐธรรมนูญ จากสื่อต่าง ๆ รวมทั้งประสานงานทางโทรศัพท์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ส่วนงานด้านการประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ นั้น สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อจัดวางระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญขึ้น โดยได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถมาให้คำแนะนำในการจัดทำหลักเกณฑ์ดังกล่าว เพื่อให้หลักเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย นอกจากนี้ยังได้รวบรวมคำวินิจฉัยที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งหรือกระบวนการตรากฎหมายไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพื่อนำผลคำวินิจฉัยแจ้งหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ทราบเพื่อให้ปฏิบัติเป็นไปตามคำวินิจฉัยดังกล่าว และในปีนี้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการจัดทำระบบสารสนเทศเกี่ยวกับการติดตามการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งผู้สนใจสามารถเรียกดูข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงานได้ที่ www.ombudsman.go.th

ผลการดำเนินงาน

หน่วยงานของรัฐที่อยู่ในกำกับของฝ่ายบริหาร และหน่วยงานของรัฐที่ไม่อยู่ในกำกับของฝ่ายบริหารได้มีการรายงานผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ทั้งที่เป็นการรายงานผลการปฏิบัติที่ได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว และการรายงานความคืบหน้าในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรือการดำเนินการมาตรการต่าง ๆ ให้สอดคล้องตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญได้ ดังนี้

๑. กฎหมายที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

๑.๑ กฎหมายที่ดำเนินการแล้วเสร็จตามกรอบระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด จำนวน ๑๑๔ ฉบับ

๑.๒ กฎหมายที่ยังไม่ครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๗๗ ฉบับ

๒. มาตรการที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

๒.๑ มาตรการที่ดำเนินการแล้วเสร็จตามกรอบระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด จำนวน ๙๗๖ งาน/โครงการ

๒.๒ มาตรการที่ยังไม่ครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๑๔๙ งาน/โครงการ

๒.๓ สำหรับมาตรการด้านการจัดทำประมวลจริยธรรมของหน่วยงานประเภทต่าง ๆ ซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญมีจำนวนทั้งสิ้น ๒๓,๗๒๒ ฉบับ ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จ ๑๐,๗๑๑ ฉบับ อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๑๓,๐๑๑ ฉบับ

ทั้งนี้ ในการจัดทำประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในปัจจุบัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งจัดทำประมวลจริยธรรมของตนเอง โดยแยกเป็นประมวลจริยธรรมของฝ่ายบริหาร และประมวลจริยธรรมของฝ่ายสภา ทำให้ประมวลจริยธรรมมีรูปแบบที่หลากหลายและมีจำนวนมาก โดยสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดประชุมร่วมกับผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อหารือเรื่องการจัดทำประมวลจริยธรรมให้เป็นรูปแบบเดียวกันแล้ว

ข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขรัฐธรรมนูญในกรณีที่เห็นว่าจำเป็น

ปัจจุบัน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพิ่งประกาศใช้มาได้เพียงสองปีเศษ จากการติดตามประเมินผลยังไม่พบว่ามีอุปสรรคปัญหาในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญที่ชัดเจนถึงขนาดต้องมีการแก้ไขปรับปรุงรัฐธรรมนูญ เท่าที่ปรากฏเป็นข่าวในสื่อสารมวลชนต่าง ๆ เกี่ยวกับประเด็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นเพียงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคคลบางกลุ่มเท่านั้น

ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีความเห็นว่า หากหน่วยงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญเอาใจใส่ ศึกษา วางแผนในการปฏิบัติงานอย่างรอบคอบแล้ว ย่อมสามารถปฏิบัติให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดได้ ด้วยเหตุดังกล่าวผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเห็นว่า ยังไม่มีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญในขณะนี้

การไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกาศใช้ เกี่ยวกับร่างกฎหมายที่ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ คำแถลงการณ์ร่วม (ความตกลงระหว่างประเทศ) และคุณสมบัติการดำรงตำแหน่งของรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญรวมจำนวน ๙ คำวินิจฉัย ดังนี้

๑. กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างกฎหมายขัดหรือแย้ง หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และเป็นอันตกไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๑ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๕๔ วรรคสาม แล้วแต่กรณี มี ๖ คำวินิจฉัย ดังนี้

๑.๑ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๕๑ กรณีร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ....

๑.๒ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๑ กรณีร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

๑.๓ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๕๑ กรณีร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ....

๑.๔ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๘/๒๕๕๑ กรณีร่างพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ....

๑.๕ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๖/๒๕๕๑ กรณีร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

๑.๖ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๗/๒๕๕๑ กรณีร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม พ.ศ. ....

๒. กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าคำแถลงการณ์ร่วม (ความตกลงระหว่างประเทศ) เป็นหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาจำนวน ๑ คำวินิจฉัย คือ

- คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖ - ๗/๒๕๕๑ กรณีวินิจฉัยว่าคำแถลงการณ์ร่วมไทย - กัมพูชา ฉบับลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๑ เป็นหนังสือสัญญาที่อาจมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตของประเทศ ทั้งยังมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง อีกด้วย ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๐ วรรคสอง

๓. กรณีคุณสมบัติการดำรงตำแหน่งของรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญรวมจำนวน ๒ คำวินิจฉัย คือ

๓.๑ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๙/๒๕๕๑ กรณีความเป็นรัฐมนตรีของนายไชยา สะสมทรัพย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๗) ประกอบกับมาตรา ๒๖๙ เนื่องจากคู่สมรสเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ทรัพย์ฮกเฮง จำกัด เกินกว่าร้อยละห้าของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ในบริษัทและไม่แจ้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๙ ซึ่งบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีนั่นที่จะต้องแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ

๓.๒ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒-๑๓/๒๕๕๑ กรณีความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรี (นายสมัคร สุขุทรวุฒ) สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๗) เนื่องจากภายหลังเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้วยังคงได้รับค่าตอบแทนที่มีลักษณะเป็นทรัพย์สินจากบริษัท เฟซ มีเดีย จำกัด จึงเป็นการรับจ้างทำงานตามความหมายของคำว่า “ลูกจ้าง” ซึ่งเป็นการกระทำอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ ทั้งนี้ คำว่า “ลูกจ้าง” ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ มิใช่หมายความถึง “ลูกจ้าง” ตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายคุ้มครองแรงงาน หรือกฎหมายภาษีอากรเท่านั้น หากแต่มีความหมายกว้างกว่าคำนิยามของกฎหมาย จึงต้องแปลความตามความหมายทั่วไปตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

การดำเนินงานด้านการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญในเบื้องต้นนั้น สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้ประสานงานไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อขอความร่วมมือในการรวบรวมผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ของหน่วยงานที่อยู่ในกำกับของฝ่ายบริหารทุก ๓ เดือน และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีหนังสือติดตามผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และทันต่อเหตุการณ์ แต่เนื่องจากงานด้านการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญเป็นเรื่องใหม่สำหรับหน่วยงานราชการและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ในอดีตที่ผ่านมาจึงไม่เคยมีหน่วยงานใดที่ทำหน้าที่ในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญโดยตรงอย่างเป็นทางการ ดังนั้นเมื่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันบัญญัติให้อำนาจหน้าที่ผู้ตรวจการแผ่นดินในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องบางหน่วยงานจึงยังไม่ทราบว่าจะต้องรายงานผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญต่อสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประกอบกับหลายหน่วยงานมีการแบ่งงานออกเป็นหลายฝ่าย และไม่ได้มีการประสานงานเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้นการรายงานผลการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงยังอาจไม่ครบถ้วน ซึ่งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินอยู่ระหว่างการตรวจสอบติดตามให้มีการรายงานผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญให้สมบูรณ์ต่อไป

ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหา ความทุกข์ร้อนของประชาชน

ในการปฏิบัติหน้าที่พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณีการไม่ปฏิบัติ หรือการปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการตรวจสอบปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย กฎข้อบังคับ หรือการกระทำของบุคคล ผู้ตรวจการแผ่นดินมีนโยบายที่จะให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีโอกาสชี้แจงข้อเท็จจริงและส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณา ทั้งนี้ เพื่อให้การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเกิดความ เป็นธรรมกับทุกฝ่าย อันเป็นการอำนวยความสะดวกให้เกิดขึ้นในสังคม แม้ว่าการแสวงหาข้อเท็จจริงดังกล่าวในบางเรื่อง อาจทำให้การพิจารณาเรื่องร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดินเกิดความล่าช้าอยู่บ้าง อย่างไรก็ตาม มาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้ให้อำนาจผู้ตรวจการแผ่นดิน ในการให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือให้หัวหน้าหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานดังกล่าว รวมถึง พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หรือบุคคลใด ตลอดจนขอให้ศาลมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง หรือให้ความเห็น ในการปฏิบัติงาน หรือมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งวัตถุ เอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่น เพื่อประกอบการพิจารณาเรื่องร้องเรียน และได้กำหนดบทลงโทษสำหรับบุคคลผู้ฝ่าฝืน บทบัญญัติดังกล่าว

เพื่อให้การดำเนินงานพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ขอความร่วมมือจากฝ่ายบริหารในการชี้แจงข้อเท็จจริงและส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาเรื่องร้องเรียน ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๗ เห็นชอบแนวทางปฏิบัติ กรณีผู้ตรวจการแผ่นดินขอให้ชี้แจงข้อเท็จจริงหรือส่งเอกสารหลักฐาน เพื่อประกอบการพิจารณาเรื่องร้องเรียน ให้หน่วยงานของรัฐเร่งรัดติดตามการชี้แจงข้อเท็จจริงหรือส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินโดยเร็ว รวมทั้งให้มีการประสานงานเพื่อการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน หรือการขอข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนทางโทรศัพท์

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถดำเนินการเรื่องร้องเรียนจนเป็นที่ยุติจำนวนมาก เนื่องจากได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากหน่วยงานในการชี้แจงข้อเท็จจริงและส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาเรื่องร้องเรียน ซึ่งทำให้การดำเนินการแก้ไขปัญหา หรือเยียวยาทุกข์ร้อนของประชาชนเป็นไปด้วยความรวดเร็ว

ทั้งนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ติดต่อประสานไปแล้วสามารถตอบสนองในทันที ดำเนินการชี้แจงข้อเท็จจริงอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานร้องเรียนอย่างครบถ้วนและรวดเร็ว มีทัศนคติที่ดีในการมุ่งให้บริการประชาชน เอาใจใส่ ติดตามดูแลแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเต็มกำลังและต่อเนื่อง กระทั่งสามารถแก้ไขปัญหาเยียวยาความทุกข์ร้อนของผู้ร้องเรียนให้ลุล่วงไปได้ภายในระยะเวลาอันเหมาะสม ทำให้ผู้ร้องเรียนเกิดความพึงพอใจ ซึ่งในการดำเนินการเรื่องร้องเรียนในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ มีหน่วยงานที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีดังกล่าว สรุปรายละเอียดได้ ดังนี้

**หน่วยงานที่ให้ความร่วมมือกับผู้ตรวจการแผ่นดิน
ในการชี้แจงข้อเท็จจริง / แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเป็นอย่างดี
ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒**

กระทรวง	กรม	หน่วยงานในสังกัด
๑ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	๑.๑ กรมวิชาการเกษตร	
	๑.๒ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	- สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จังหวัดสุรินทร์ - สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จังหวัดอุบลราชธานี
๒ กระทรวงคมนาคม	๒.๑ การทางพิเศษแห่งประเทศไทย	
๓ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๓.๑ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดสุรินทร์
๔ กระทรวงมหาดไทย	๔.๑ กรมที่ดิน	- สำนักงานที่ดินจังหวัด กรุงเทพมหานคร สาขาหนองจอก - สำนักงานที่ดินจังหวัดนครพนม สาขาธาตุพนม
	๔.๒ การไฟฟ้านครหลวง	
	๔.๓ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค	- การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ - การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
	๔.๔ จังหวัดศรีสะเกษ	
	๔.๕ จังหวัดสุรินทร์	- อำเภอบัวเขต
	๔.๖ จังหวัดอุบลราชธานี	
๕ หน่วยงานการอิสระ	๕.๑ สำนักงานศาลยุติธรรม	- ศาลจังหวัดธัญบุรี - ศาลจังหวัดสระแก้ว

ในทางกลับกัน ปัญหาความล่าช้าของหน่วยงานในการชี้แจงข้อเท็จจริง หรือ การส่งเอกสารหลักฐานของหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ยังคงเป็น อุปสรรคในการดำเนินการเรื่องร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดินอยู่พอสมควร แม้จะมี ไม่มากนัก แต่ก็ส่งผลให้ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่สามารถพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนได้ ทั้งนี้ มีเรื่องร้องเรียนจำนวนหนึ่งที่ต้องใช้เวลาดำเนินการพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริง นานเป็นปีหรือมากกว่านั้น อันก่อให้เกิดความเดือดร้อน ความเสียหาย และความไม่ เป็นธรรมกับผู้ร้องเรียนเป็นอย่างมาก จากปัญหาดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมาย ให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการเร่งรัดและทวงถามหน่วยงานที่ละเลยไม่ตอบ หนังสือขอให้ชี้แจงข้อเท็จจริงหรือดำเนินการล่าช้าอยู่อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาหน่วยงานที่ไม่ให้ความร่วมมือกับผู้ตรวจการ แผ่นดินในการชี้แจงข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน รวบรวมลงในรายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี เพื่อรายงานให้หน่วยงานผู้บังคับบัญชา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ตลอดจนสาธารณะ ทราบ โดยมุ่งหมายให้เกิดการตรวจสอบควบคุมหน่วยงานจากกลไกภายในโครงสร้าง การบริหารราชการแผ่นดินไปพร้อมกับการใช้มาตรการทางสังคม โดยพิจารณาจาก หน่วยงานที่ไม่ให้ความร่วมมือในการชี้แจงข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนที่มีการดำเนินการใน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ให้แก่ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบในระยะเวลาอันสมควร โดยมี เกณฑ์การพิจารณาตามองค์ประกอบ ๓ ประการ ต่อไปนี้

๑. เป็นหน่วยงานที่ภายหลังจากผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีหนังสือขอให้หน่วยงานชี้แจง ข้อเท็จจริงและส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณา และหนังสือเตือนแล้วรวมตั้งแต่ ๓ ฉบับ ขึ้นไป ได้แก่

- **ฉบับที่ ๑** : หนังสือสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง ขอให้ชี้แจงข้อเท็จจริง และส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณา (กำหนดระยะเวลาให้หน่วยงานดำเนินการ ภายใน ๓๐ วัน นับจากได้รับหนังสือ)

- **ฉบับที่ ๒** : หนังสือสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง เตือนให้ชี้แจงข้อเท็จจริง และส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณา (กำหนดระยะเวลาให้หน่วยงานดำเนินการ ภายใน ๑๕ วัน นับจากได้รับหนังสือเตือน)

- **ฉบับที่ ๓** : หนังสือสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง เตือนให้ชี้แจงข้อเท็จจริง และส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณา (กำหนดระยะเวลาให้หน่วยงาน ดำเนินการภายในอีก ๑๕ วัน นับจากได้รับหนังสือเตือน ครั้งที่ ๒)

๒. ขณะที่ได้มีการติดต่อกับหน่วยงานทางหนังสือ พนักงานผู้รับผิดชอบสำนวนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินก็ได้ดำเนินการติดต่อประสานทางโทรศัพท์ หรือช่องทาง การติดต่ออื่นแล้ว แต่หน่วยงานนั้น ยังคงละเลยเพิกเฉยในการชี้แจงข้อเท็จจริง และส่งเอกสาร หลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณา

๓. หน่วยงานมีพฤติการณ์ที่แสดงออกชัดเจนถึงความไม่ร่วมมือกับผู้ตรวจการแผ่นดิน ในการชี้แจงข้อเท็จจริงอันเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาเรื่องร้องเรียน และมีพฤติการณ์ ในลักษณะเช่นว่าบ่อยครั้ง มิได้จำกัดเฉพาะกับเรื่องร้องเรียนกรณีใดกรณีหนึ่งโดยเฉพาะ

อย่างไรก็ดี เมื่อได้พิจารณาหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการ ดำเนินการเรื่องร้องเรียนในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ แล้ว แม้จะพบว่ามีความล่าช้าในการ ชี้แจงข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนหรือส่งเอกสารหลักฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณา เรื่องร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดินอยู่บ้างพอสมควร แต่ก็ยังไม่ปรากฏว่ามีหน่วยงานใด ที่มีพฤติการณ์ไม่ให้ความร่วมมือกับผู้ตรวจการแผ่นดินในระดับที่ถึงขนาดตามเกณฑ์ การพิจารณาดังกล่าวข้างต้น ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้ว เห็นว่า ยังไม่มีหน่วยงาน ที่ไม่ให้ความร่วมมือกับผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะรายงานในรายงานฉบับนี้

อนึ่ง นอกเหนือจากการรายงานหน่วยงานที่ไม่ให้ความร่วมมือดังกล่าวสู่สาธารณะ หากในที่สุดแล้ว ยังไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาล่าช้าในการชี้แจงข้อเท็จจริงหรือ การส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณา ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาใช้ มาตรการบังคับทางกฎหมาย ตามที่บทบัญญัติมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้กำหนดบทลงโทษไว้ เพื่อให้ การแก้ไขปัญหาคความทุกข์ร้อนของประชาชนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

นอกจากนี้ เพื่อให้การให้บริการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเข้าถึงประชาชน ในพื้นที่ห่างไกลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา สำนักงานผู้ตรวจการ แผ่นดินจึงได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ในรูป การสร้างเครือข่ายเพื่อการแก้ไขปัญหาคความทุกข์ร้อนของประชาชน การประชาสัมพันธ์ให้ ประชาชนรู้จักผู้ตรวจการแผ่นดิน และเข้าใจในบทบาท อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน รวมถึงวิธีและช่องทางต่าง ๆ ในการร้องเรียน และการเป็นหน่วยตัวแทนในการรับเรื่องร้องเรียน ในเขตภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยได้จัดทำบันทึกความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ อาทิ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (ปัจจุบัน คือ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)) การประปาส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การไฟฟ้านครหลวง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาคความทุกข์ร้อน

ของประชาชน ซึ่งผลจากการทำบันทึกความร่วมมือดังกล่าว ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชนสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ในส่วนของความร่วมมือกับสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน สำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการที่มีสำนักงานกระจายอยู่ทุกจังหวัดทั่วประเทศ และมีลักษณะการปฏิบัติงานที่ใกล้ชิดประชาชน คือ ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือประชาชนด้านข้อกฎหมายอยู่แล้ว นั้น จะทำหน้าที่เป็นหน่วยงานเครือข่ายในการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนทั่วประเทศเผยแพร่ความรู้ ให้คำปรึกษาแนะนำและตอบข้อหารือทางกฎหมาย และเสนอแนะให้ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนไปร้องเรียนที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน อีกทั้ง ช่วยเหลือสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในการเป็นหน่วยรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนในเขตภูมิภาคและส่งไปยังสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในส่วนกลาง ซึ่งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้สนับสนุนการจัดทำและติดตั้งระบบและเครือข่ายคอมพิวเตอร์ให้กับสำนักงานอัยการจังหวัดเพื่อใช้ในการดำเนินการดังกล่าวด้วย

ในส่วนสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจะร่วมมือประสานงานกับสำนักงานอัยการจังหวัดเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายและสนับสนุนให้มีการประนีประนอมระงับข้อพิพาท โดยเสนอแนะให้ประชาชนเข้ารับบริการจากสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน ซึ่งจะมีประจำอยู่ทุกจังหวัดทั่วประเทศ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังคงมีนโยบายมุ่งเน้นขยายความร่วมมือกับหน่วยงาน ให้ครอบคลุมหน่วยงานและภารกิจของรัฐให้มากขึ้น โดยเมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ ได้มีพิธีการร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินกับกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยร้อยตำรวจเอก เฉลิม อยู่บำรุง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และพลเอก ธีรเดช มีเพียร ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ร่วมลงนามในพิธี ทั้งนี้ ความร่วมมือดังกล่าวมีความมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายต่าง ๆ ที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและกระทรวงสาธารณสุขจัดตั้งขึ้น ภายใต้กรอบบทบาท และภารกิจของหน่วยงานทั้งสองในการสร้างจิตสำนึกด้านจริยธรรมให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ และมุ่งส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของประชาชน ชุมชน และเครือข่ายต่างๆ ของทั้งสองหน่วยงาน ให้มีความตระหนักรู้ เรียนรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านจริยธรรม โดยการส่งต่อเรื่องร้องเรียนให้แก่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้เล็งเห็นถึงศักยภาพ ความเข้มแข็งของ

เครือข่าย และความสามารถในการเข้าถึงประชาชนของหน่วยงานในสังกัดของกระทรวงสาธารณสุขทุกระดับ รวมถึงเครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ของกระทรวงสาธารณสุข ในการทำหน้าที่เป็นตัวแทนเผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะในเขตภูมิภาคและพื้นที่ห่างไกล ให้ทราบถึงบทบาท อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และมุ่งหมายให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่มีกว่า ๘๓๐,๐๐๐ คน กระจายอยู่ทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ ช่วยสนับสนุนงานด้านการประชาสัมพันธ์ งานการตรวจสอบเรื่องร้องเรียน เป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวังและตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ และหน่วยงานของรัฐ แนะนำประชาชนถึงช่องทางในการส่งเรื่องร้องเรียนไปยังผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อดำเนินการตรวจสอบต่อไป

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก อธิราช มิเพียร) และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข (ร้อยตำรวจเอก เฉลิม อยู่บำรุง) ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินกับกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๑

บันทึกความร่วมมือ
ระหว่าง
กระทรวงสาธารณสุข
กับ
สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
เรื่อง ความร่วมมือในการให้บริการและให้ความช่วยเหลือ
เยียวยาความทุกข์ร้อนแก่ประชาชน

ด้วยกระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ต่างมีภาระหน้าที่และเจตนารมณ์ร่วมกันในการให้ความช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชน โดยกระทรวงสาธารณสุขมีหน้าที่ให้บริการดูแลรักษาสุขภาพของประชาชน เพื่อให้ประชาชนดำรงชีวิตอยู่ด้วยความผาสุก สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และเยียวยาแก้ไขทุกข์ร้อนให้แก่ประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากหน่วยงานของรัฐ

ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเป็นไปตามเจตนารมณ์ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งสองหน่วยงานจึงตกลงทำบันทึกความร่วมมือฉบับนี้ขึ้น โดยมีสาระสำคัญของความร่วมมือ ดังนี้

การดำเนินงาน

๑. เป็นเครือข่ายในการให้บริการประชาชนและให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนทั่วประเทศ ทั้งนี้ ตามกรอบอำนาจหน้าที่ของแต่ละองค์กร
๒. แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นระหว่างกันในการให้บริการประชาชน และช่วยเหลือ เยียวยาความทุกข์ร้อนแก่ประชาชน
๓. ส่งเสริมและสนับสนุนในการเผยแพร่ข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิ และการบริการด้านสาธารณสุข เพื่อแก้ไขความทุกข์ร้อนของประชาชนทั้งทางร่างกายและจิตใจ
๔. ส่งเสริมจิตสำนึกด้านจริยธรรมให้แก่บุคลากรในหน่วยงาน

กระทรวงสาธารณสุขรับผิดชอบให้ความร่วมมือในเรื่องต่างๆ ดังนี้

๑. ประสานงานกับสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยผ่านหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุข และผ่านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
๒. ประสานงานกับสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในการส่งเสริม และสร้างจิตสำนึกด้านจริยธรรมให้แก่บุคลากรในหน่วยงาน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินรับผิดชอบให้ความร่วมมือในเรื่องต่างๆ ดังนี้

๑. ประสานงานกับกระทรวงสาธารณสุข เพื่อให้เครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน ตลอดจนจัดหาเอกสารเผยแพร่ และสื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการโครงการดังกล่าว
๒. ประสานงานกับหน่วยงานภายในกระทรวงสาธารณสุขทุกระดับ เพื่อส่งเสริมให้ข้าราชการและบุคลากรของกระทรวงสาธารณสุขมีจิตสำนึกด้านจริยธรรม

บันทึกความร่วมมือนี้ได้ทำขึ้นเป็นสองฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน กระทรวงสาธารณสุขถือไว้ฉบับหนึ่ง สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินถือไว้อีกฉบับหนึ่ง โดยทั้งสองฝ่ายได้ลงนามร่วมกันและมีผลถือปฏิบัติตามบันทึกความร่วมมือนี้ ตั้งแต่วันที่ลงนามเป็นต้นไป

ลงนาม ณ วันที่ ๒๗ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

ร้อยตำรวจเอก

(เฉลิม อยู่บำรุง)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

พลเอก

(ธีรเดช มีเพียร)

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

(นายแพทย์ปราชญ์ บุณยวงศ์วิโรจน์)

ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

พยาน

(ศาสตราจารย์ศรีราชา เจริญพานิช)

เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

พยาน

๒/๒

๑. ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการประชาสัมพันธ์สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นหน่วยงานในการดำเนินงานตามภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดินเพียงแห่งเดียวในส่วนกลาง แต่ก็ได้ขยายช่องทางเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนผู้ร้องเรียนอย่างต่อเนื่อง หนึ่งในภารกิจรายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๕๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับข้อเสนอแนะจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเกี่ยวกับงานด้านการประชาสัมพันธ์ผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อเป็นการสนับสนุนการใช้สิทธิในการร้องเรียนของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในเขตพื้นที่ห่างไกล โดยเสนอแนะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ที่มีพันธกิจในการให้บริการประชาชน เพื่อขอความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ถึงประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่อยู่ในเขตชนบทห่างไกล ให้ทราบถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ และช่องทางในการยื่นเรื่องร้องเรียนมาให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณา ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินได้เชิญหน่วยงานรัฐวิสาหกิจดังกล่าวข้างต้น ประกอบด้วย การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง การประปาส่วนภูมิภาค การรถไฟแห่งประเทศไทย บริษัท ขนส่ง จำกัด เข้าร่วมประชุมเพื่อ ขอความร่วมมือในการดำเนินการประชาสัมพันธ์ โดยขอความอนุเคราะห์พื้นที่ประชาสัมพันธ์ในใบแจ้งค่าบริการไฟฟ้า ประปา บัตรโดยสาร ตลอดจนสื่ออื่น ๆ ของหน่วยงาน ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีในการประชาสัมพันธ์ (ตัวอย่างการประชาสัมพันธ์บนใบแจ้งค่าบริการปรากฏตามภาพประกอบ) และผู้ตรวจการแผ่นดินต้องขอขอบคุณทุกหน่วยงานมา ณ โอกาสนี้

วิธีการใช้บริการศูนย์บริการข้อมูลผู้ใช้ไฟฟ้า การไฟฟ้านครหลวง (MEA Call Center 1130)

<p>กด 1130</p> <p>กด 1 เลือก "ภาษาไทย"</p> <p>กด 2 เลือก "ภาษาอังกฤษ"</p> <p>กด 3 เลือกสาขาตามเขตเมือง/ชานเมือง</p> <p>กด 0 เลือก "ฟังเพลงเจ้าหน้าที่"</p> <p>กด 1 เลือก "สอบถามค่าภาระเบิกรับไฟฟ้า"</p> <p>กด 2 รับฟังเสียงที่มีประสิทธิภาพ</p>	<p>กด 1 สอบถามข้อมูลเบิกรับไฟฟ้า</p> <p>กด 2 สอบถามค่าภาระเบิกรับไฟฟ้า</p> <p>กด 3 สอบถามค่าภาระเบิกรับไฟฟ้า</p> <p>กด 4 รับฟังข่าวสารประชาสัมพันธ์</p> <p>กด 5 รับฟังข่าวสารประชาสัมพันธ์</p>
---	--

เพื่อความสะดวกและรวดเร็ว โปรดแจ้งหมายเลขโทรศัพท์ จำนวน 9 หลัก ให้กับเจ้าหน้าที่ หรือผ่านโทรศัพท์

กด 0 เลือก "ฟังเพลงเจ้าหน้าที่"

กด 1 เลือก "สอบถามค่าภาระเบิกรับไฟฟ้า"

กด 2 รับฟังเสียงที่มีประสิทธิภาพ

กด 3 เลือก "แจ้งข้อสงสัย" กด 4 เลือก "แจ้งข้อสงสัย" กด 5 เลือก "แจ้งข้อสงสัย"

**"หากไม่ได้รับความเป็นธรรม จากข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ
 ใช้สิทธิร้องเรียนไม่เพียงเพื่อตัวท่าน แต่เพื่อส่วนรวม"**
 สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
 โทร. 1676 (ฟรีทั่วประเทศ)

ตัวอย่างการประชาสัมพันธ์บนใบแจ้งค่าบริการไฟฟ้า
โดยความอนุเคราะห์ของการไฟฟ้านครหลวง

มีปัญหาด้านการบริการโปรดติดต่อ...
ศูนย์บริการข้อมูลผู้ใช้
โทร. 1125
 ตลอด 24 ชั่วโมง

เชิญร่วมบริจาคเงินสมทบทุน
อาคารสมเด็จพระเทพรัตน
นิตยภัตพระตำหนักสวนจิตร
 โทร. 02-2011205, 02-2547112
 www.ramafoundation.or.th

ศูนย์ดำรงธรรม
 กระทรวงมหาดไทย
 โทร. 1567
 ตลอด 24 ชั่วโมง
 "บ้านเมืองน่าอยู่ เชิดชูคุณธรรม"
 "ขอชมเชยข้าราชการผู้ดีมีคุณ คุณงามความดี ไม่ให้เสียชื่อเสียง
 หรือเสียความดีต่อสาธารณชน"
 ปณิธาน ศูนย์ดำรงธรรม กระทรวงมหาดไทย
 ด้วยความปรารถนาดีจาก
กระทรวงมหาดไทย

น้ำดื่ม
ป้าป้า
 น้ำดื่ม
 คุณภาพ
 ราคาประหยัด
 ดื่มได้ทันที
 ผลิตโดยการประปาประจวบ

โทรศัพท์ สำนักงานประจำสาขา	11 กาฬเจ็ญู 0-2455-0055
01 บางกอกน้อย 0-2448-0519	12 ลาดพร้าว 0-2934-4432-6
02 ศาลดิน 1 0-2427-6000-4	13 พระโขนง 0-2331-0031-2
03 พญาไท 0-2537-8225	14 ศาลดิน 2 0-2427-6000-4
04 นนทบุรี 0-2589-0035-8	15 ประชาชื่น 0-2586-8421
05 ร่มเกล้า 0-2286-5037	16 บางเขน 0-2552-1550
06 แม่นศรี 0-2298-6700-24	17 สหุทธิราชาร 0-2384-1411-2
07 สุขุมวิท 0-2331-0028-30	18 มีนบุรี 0-2543-6500
09 ราชเทวี 0-2589-7621	19 บางบัวทอง 0-2571-3982-7

"หากไม่ได้รับความเป็นธรรม จากข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ
 ใช้สิทธิร้องเรียนไม่เพียงแต่ตัวท่าน แต่เพื่อส่วนรวม"
 สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
 1193 อาคารเอ็ดจิ้น ชั้น 20 ถนนพหลโยธิน สามเสนใน พญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทร. 1676 หรือ www.ombudsman.go.th

ใบเสร็จรับเงินฉบับนี้ไม่มียกเว้นภาษีที่ค้างชำระอยู่ก่อนหน้า
 ประเภทผู้รับ R.1. ที่ผู้ขอรับ R.1.2 ขาดหมบบประเภท IR.2. ธุรกิจ รัฐบาลและราชการ R.2.2 ขาดหมบบประเภท 2

A 01- 5284719 <http://www.mwa.co.th> E-mail: mwa1125@mwa.co.th ฟปค.1-014

**"น้ำประปาในระบอบของการประปานครหลวง มีความสะอาดและคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานน้ำดื่ม
 ขององค์การอนามัยโลก ผู้ใช้จำเป็นต้องดูแลความสะอาดของเส้นท่อ บ่อพัก และเครื่องกรองน้ำภายในบ้านด้วย"**

มีปัญหาด้านการบริการโปรดติดต่อ...
ศูนย์บริการประชาชน
Call Center 1125
 ตลอด 24 ชั่วโมง

ศูนย์ดำรงธรรม กระทรวงมหาดไทย
 โทร. 1567 ตลอด 24 ชั่วโมง
 "บ้านเมืองน่าอยู่ เชิดชูคุณธรรม"
 "ขอชมเชยข้าราชการผู้ดีมีคุณ คุณงามความดี ไม่ให้เสียชื่อเสียง
 หรือเสียความดีต่อสาธารณชน"
 ปณิธาน ศูนย์ดำรงธรรม กระทรวงมหาดไทย
 ด้วยความปรารถนาดีจาก
กระทรวงมหาดไทย

ห้องปฏิบัติการทดสอบ ฝ่ายคุณภาพน้ำ
 การประปาส่วนหลวง
 การประปาส่วนหลวง
 ห้องปฏิบัติการทดสอบน้ำประปา
 แห่งระบอบประเทศไทย
 ที่ได้รับรองรับรอง
 ISO/IEC 17025 จาก สมอ.
 สอบถามรายละเอียดได้ที่
 โทร. 0-2503-9358, 0-2503-9364
 โทรสาร 0-2503-9369
 www.mwa.co.th
 E-mail : twqc_div@mwa.co.th

น้ำดื่ม
ป้าป้า
 น้ำดื่ม
 คุณภาพ
 ราคาประหยัด
 ดื่มได้ทันที
 ผลิตโดยการประปาประจวบ

"หากไม่ได้รับความเป็นธรรม จากข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ
 ใช้สิทธิร้องเรียนไม่เพียงแต่ตัวท่าน แต่เพื่อส่วนรวม"
 สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
 1193 อาคารเอ็ดจิ้น ชั้น 20 ถนนพหลโยธิน สามเสนใน พญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทร. 1676 หรือ www.ombudsman.go.th

<http://www.mwa.co.th> E-mail: 1125@mwa.co.th ฟปค.1-012

ตัวอย่างการประชาสัมพันธ์รับในแง่ค่าบริการน้ำประปา
 โดยความอนุเคราะห์ของการประปานครหลวง

๒. การรายงานเกี่ยวกับหน่วยงานที่ไม่ให้ความร่วมมือกับผู้ตรวจการแผ่นดินในการดำเนินการเรื่องร้องเรียน

ตามที่คุณตรวจการแผ่นดินได้รับข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเกี่ยวกับการรายงานหน่วยงานที่ไม่ให้ความร่วมมือกับผู้ตรวจการแผ่นดินในการดำเนินการเรื่องร้องเรียนนั้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อเสนอรายงานหน่วยงานที่ไม่ให้ความร่วมมือในการชี้แจงข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนที่มีการดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ให้แก่ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบในระยะเวลาอันสมควร โดยมีเกณฑ์การพิจารณาตามองค์ประกอบ ๓ ประการ ซึ่งมีรายละเอียดปรากฏตามการรายงาน เรื่อง ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชน (หน้า ๘๓ - ๘๔)

ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ แล้ว แม้จะพบว่ามีความล่าช้าในการชี้แจงข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนหรือส่งเอกสารหลักฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาเรื่องร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดินอยู่บ้างพอสมควร แต่ก็ยังไม่ปรากฏว่ามีหน่วยงานใดที่มีพฤติการณ์ไม่ให้ความร่วมมือกับผู้ตรวจการแผ่นดินครบองค์ประกอบทั้ง ๓ ประการตามเกณฑ์การพิจารณา

๓. การรายงานเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการจำแนกตามพื้นที่ภูมิภาค

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดทำรายงานสรุปจำนวนเรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว รายละเอียดปรากฏในเนื้อหาการรายงาน ส่วนที่ ๓ ผลการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน ด้านการสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ หัวข้อ ผลการดำเนินงานด้านการตรวจสอบ และสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ (หน้า ๖๐ - ๖๑)

ผลการดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้รับการจัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไป จำนวน ๑๖๗,๙๓๐,๙๐๐.๐๐ บาท โดยได้เบิกจ่ายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นเงินทั้งสิ้น จำนวน ๑๒๘,๓๐๙,๕๖๖.๕๕ บาท ซึ่งได้จำแนกเป็นค่าใช้จ่ายด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	จำนวน	๖๗,๙๒๔,๐๐๙.๗๑	บาท
๒. ค่าใช้จ่ายด้านการบริหาร และการจัดการองค์การ	จำนวน	๕๓,๐๐๙,๓๑๘.๒๕	บาท
๓. ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	จำนวน	๗,๓๗๖,๒๓๘.๕๙	บาท

ผลการดำเนินงานของสำนักงานสามารถสรุปตามลักษณะงานได้ ดังนี้

๑. งานด้านการตรวจสอบและสอบสวน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการรับเรื่องร้องเรียน ดังนี้

๑.๑ การพิจารณาเรื่องร้องเรียน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการพิจารณาเรื่องร้องเรียนรวม ๒,๙๗๓ เรื่อง โดยได้แก้ปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชน ด้วยการให้คำแนะนำปรึกษา การติดต่อประสานงานระหว่างผู้ร้องเรียนและหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียน รวมทั้งการลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบหาข้อเท็จจริง เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น ด้วยวิธีการไกล่เกลี่ยโดยสันติวิธี โดยสามารถยุติเรื่องร้องเรียนได้ ๑,๙๑๘ เรื่อง

๒. งานด้านจริยธรรม สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินการด้านจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐของผู้ตรวจการแผ่นดิน ดังนี้

๒.๑ การเสนอแนะหรือให้คำแนะนำในการจัดทำหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้มีหนังสือแจ้งให้หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐดำเนินการจัดทำประมวลจริยธรรมของตนเองให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนด โดยจัดกิจกรรมเพื่อให้คำปรึกษาและ
ข้อเสนอแนะในการจัดทำประมวลจริยธรรมแก่หน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เป็นไปในแนวทางและ
มาตรฐานเดียวกัน ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนิน
กิจกรรมเพื่อสนับสนุนการจัดทำและปรับปรุงประมวลจริยธรรมของหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

๒.๑.๑ จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้คำแนะนำในการจัดทำประมวล
จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.
๒๕๕๒ ได้จัดให้มีการประชุมขึ้น ๔ ครั้ง ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เชิญหน่วยงาน
ประเภทรัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ เข้าร่วมรวมทั้งสิ้น ๘๙
หน่วยงาน

๒.๑.๒ ในกรณีที่หน่วยงานยังมิได้ส่งประมวลจริยธรรม สำนักงาน
ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีหนังสือติดตามและเร่งรัดไปยังหน่วยงานดังกล่าว อย่างไรก็ตาม
สำหรับบางหน่วยงานที่ได้ส่งประมวลจริยธรรมแล้ว แต่ประมวลที่ส่งมายังมีองค์ประกอบ
ไม่ครบถ้วนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ได้มีหนังสือแจ้งให้หน่วยงานดำเนินการปรับปรุง
ประมวลจริยธรรมให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

๒.๒ การส่งเสริมจิตสำนึกด้านจริยธรรม

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจัด
กิจกรรมเร่งรัดและรณรงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และ
เจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท ตลอดจนกลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษาให้ตระหนักถึง
ความสำคัญของการมีจริยธรรม และยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และปฏิบัติตน
ดังนี้

๒.๒.๑ จัดประชุมร่วมกับหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ส่งเสริมจิตสำนึกด้าน
จริยธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหารือถึงแนวทางการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงาน และ
แสวงหามาตรการหลักเกณฑ์ และวิธีการร่วมกันเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกด้านจริยธรรม
โดยจัดประชุม ๒ ครั้ง ดังนี้

- ประชุมหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ส่งเสริมจิตสำนึกด้านจริยธรรม
แก่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในวันพฤหัสบดีที่ ๒๔
กันยายน ๒๕๕๒ ณ โรงแรมวินเซอร์ สวีทส์ สุขุมวิท กรุงเทพมหานคร โดยได้รับเกียรติจาก
ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา กล่าวบรรยายถึงแนวทางการส่งเสริม
จิตสำนึกด้านจริยธรรม สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ให้แก่ผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าร่วมประชุม

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา กล่าวบรรยาย เรื่อง "แนวทางการส่งเสริมจิตสำนึกด้านจริยธรรม สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ" เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๒ ณ โรงแรมวินเซอร์ สวีตส์ กรุงเทพฯ

• ประชุมหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ส่งเสริมจิตสำนึกด้านจริยธรรม แก่นักเรียน นิสิต และนักศึกษา ในวันจันทร์ที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๒ ณ โรงแรม วินเซอร์ สวีตส์ สุขุมวิท กรุงเทพมหานคร นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี ให้เกียรติบรรยาย แก่ผู้แทนหน่วยงานที่เข้าร่วมประชุมในหัวข้อ "แนวคิดในการส่งเสริมให้นักเรียน นิสิต นักศึกษา มีจิตสำนึกด้านจริยธรรม" ซึ่งได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก

นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี กล่าวบรรยาย
ในหัวข้อ “แนวคิดในการส่งเสริมให้นักเรียน นิสิต นักศึกษา มีจิตสำนึกด้านจริยธรรม”
เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๒ ณ โรงแรมวินเซอร์ สวีทส์ กรุงเทพฯ

๒.๒.๒ จัดเสวนาร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง “ทิศทางการกำกับดูแลคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ในวันศุกร์ที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๒ ณ โรงแรมรอยัลปริ้นเซส กรุงเทพฯ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือข้อแนะนำ เรื่อง แนวทางการดำเนินงานและความร่วมมือในการส่งเสริมและกำกับดูแลงานด้านคุณธรรมและจริยธรรมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ผู้ร่วมเสวนาประกอบด้วยประธานวุฒิสภา คณะกรรมการวุฒิสภาที่เกี่ยวข้อง ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ รวมทั้งผู้แทนจากฝ่ายบริหารและฝ่ายท้องถิ่น จำนวน ๕๐ คน

๒.๒.๓ จัดให้มีการบรรยายพิเศษเพื่อปลูกจิตสำนึกด้านจริยธรรม และสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินในการดำเนินการด้านจริยธรรมให้แก่หน่วยงานของรัฐ รวม ๑๒ ครั้ง อาทิ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สถาบันพระปกเกล้า กรมการตำรวจใน สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรมจเรทหารบก กองบัญชาการกองทัพบก วิทยาลัยการปกครอง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น

๒.๒.๔ จัดกิจกรรมการประกวดเรียงความโดยร่วมกับกองทุน ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ภายใต้หัวข้อ “คุณธรรมและจริยธรรมนำสังคมกับท่านอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่คุณงามความดีที่อาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ยึดถือเพื่อปฏิบัติในการดำรงชีวิต อันเป็นการปลูกฝังและสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ให้แก่เยาวชนไทย และสร้างเยาวชนที่ “มีความรู้คู่คุณธรรมจริยธรรม” ให้เกิดขึ้นในสังคม อันจะนำไปสู่ความเจริญของสังคมและประเทศชาติต่อไป

๒.๓ การตรวจสอบการฝ่าฝืนมาตรฐานจริยธรรม

๒.๓.๑ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน ๑๘ เรื่อง ซึ่งเป็นการร้องเรียนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จำนวน ๕ เรื่อง ร้องเรียนเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน ๑๓ เรื่อง โดยได้ส่งเรื่องร้องเรียนดังกล่าวให้ผู้รับผิดชอบในการบังคับการให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง ก่อนรายงานผลมายังผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมาย และอำนาจหน้าที่ต่อไป

๒.๓.๒ จัดทำร่างระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านจริยธรรม เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ กล่าวคือ ระเบียบการดำเนินการด้านจริยธรรม และระเบียบการไต่สวนและเปิดเผยผลการไต่สวนต่อสาธารณะ

๓. งานติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้ดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ ให้หน่วยงานรายงานผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รวบรวมข้อมูล และจัดทำเอกสารสรุปผลการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญเสนอผู้ตรวจการแผ่นดิน และมีหนังสือรายงานประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา นายกรัฐมนตรี ประธานคณะกรรมการประสานงานฝ่ายค้าน และประธานคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมรัฐบาล

๓.๒ จัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแจ้งไปยังผู้ควบคุมหรือกำกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๓ ประสานงานกับสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ได้รับทราบคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ กรณีมีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ และกรณีร่างกฎหมายที่ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๕. งานประชาสัมพันธ์ ได้ดำเนินการเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ รวมทั้งขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงาน ได้ดำเนินงานตามแผนการประชาสัมพันธ์ที่ตั้งไว้โดยมีกลุ่มเป้าหมายอันได้แก่ ประชาชนทั่วไป หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และราชการส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชน องค์กรเอกชน มูลนิธิ และสมาคมต่าง ๆ รวมทั้งสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งนี้ สำนักงาน ได้ดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ดังนี้

๕.๑ งานผลิตและเผยแพร่สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์

๕.๑.๑ ดำเนินการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่บทบาท อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินแก่ประชาชนในกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ กล่าวคือจัดพิมพ์หนังสือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ จำนวน ๗,๐๐๐ เล่ม สำหรับเผยแพร่แก่หน่วยงาน นักวิชาการ ประชาชนผู้สนใจ และผู้ร้องเรียน จัดพิมพ์แผ่นพับสาระนั้น่ารู้เกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน จำนวน ๓,๐๐๐ ฉบับ เพื่อเผยแพร่แก่ประชาชนทั่วไป และหนังสือการ์ตูนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน ชุดผู้ใหญ่หมากับทุ่งหมาเมิน จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม เพื่อเป็นสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับเด็ก เยาวชน และประชาชนในส่วนภูมิภาค

๕.๑.๒ จัดจ้างบริษัทเพื่อผลิตภาพยนตร์โฆษณาประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน จำนวน ๒ ชุด คือ ชุด “ดั้นดั้น” และ “ใครตรวจสอบ” ความยาว ชุดละ ๓๐ วินาที และจัดจ้างเผยแพร่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ และจัดทำสไลด์โฆษณา ชุด “ทำดี” เผยแพร่ทางวิทยุเป็นระยะเวลา ๖ เดือน ตั้งแต่เดือนมีนาคม - กันยายน ๒๕๕๒

๕.๑.๓ ผลิตสารคดีเชิงข่าวเพื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน ความยาว ๔๐ วินาที เพื่อเผยแพร่ทางโทรทัศน์ โดยออกอากาศทุกวันเสาร์ในรายการ “ข่าวช่วยชาวบ้าน” สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๗ รวม ๒๔ ครั้ง ในระยะเวลา ๖ เดือน

๕.๑.๔ จัดจ้างผลิตสื่อวีดิทัศน์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน จำนวน ๑ รายการ โดยปรับปรุงเนื้อหาให้มีความเหมาะสมและทันสมัย

๕.๑.๕ ผลิตวัสดุเผยแพร่อื่น ๆ เพื่อเป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์แก่กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ได้แก่ ปฏิทินปี พ.ศ. ๒๕๕๒ บัตรอวยพรปีใหม่ สมุดบันทึกประจำวัน เสื้อยืด ถุงผ้า ปากกา เป็นต้น และปรับปรุงเนื้อหาของบอร์ดนิทรรศการแนะนำความรู้เกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดิน จำนวน ๑ ชุด

๔.๒ งานประสานสื่อมวลชนและประชาสัมพันธ์

๔.๒.๑ ดำเนินการติดตามและวิเคราะห์ข่าวเพื่อเสนอผู้บริหาร และประสานงานกับสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ตลอดจนให้การสนับสนุนกิจกรรมแก่หน่วยงาน และสื่อมวลชน

๔.๒.๒ จัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่บทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน ๖ หน่วยงาน ได้แก่ กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (จังหวัดสุราษฎร์ธานี)

๔.๒.๓ ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ

- กิจกรรม คปต. สัญจร ภายใต้โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายภาคประชาชนในการมีส่วนร่วมแก้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันของเครือข่ายประชาชนด้านคอร์รัปชัน ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายปราโมทย์ โชติมงคล) ได้ร่วมเป็นวิทยากรบรรยายในหัวข้อ “บทบาทอำนาจหน้าที่ และการเสริมสร้างธรรมาภิบาลของผู้ตรวจการแผ่นดิน” ในกิจกรรมคปต. สัญจร จำนวน ๔ ครั้ง ดังนี้

- ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ณ หอประชุมที่ว่าการอำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์
- ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ณ ห้องประชุมโรงเรียนบุญพิทักษ์วิทยา อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
- ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ณ ห้องประชุมศาลากลางจังหวัดสระบุรี จังหวัดสระบุรี
- ครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๒ ณ ห้องทิวลิป ๑ โรงแรมนิภาการ์เด้น จังหวัดสุราษฎร์ธานี

- โครงการอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตรกฎหมายมหาชน จัดโดยคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน ๒ รุ่น (รุ่นที่ ๒๗ และ ๒๘) ผู้เข้ารับการอบรมรุ่นละ ๙๙ คน รวมทั้งสิ้น ๑๙๘ คน

๔.๓ โครงการผู้ตรวจการแผ่นดินพบประชาชนในส่วนภูมิภาค สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินโครงการผู้ตรวจการแผ่นดินพบประชาชนในส่วนภูมิภาคเหมือนดังเช่นทุกปีที่ผ่านมา โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ จัดขึ้น ณ จังหวัดลำปาง เมื่อวันที่ ๒๖ - ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินให้กับเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ เยาวชน

และประชาชนทั่วไป ตลอดจนเพื่อประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน ที่ผ่านมา และระดมความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการ นักการเมือง ท้องถิ่น ทั้งนี้ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินโครงการ อันประกอบด้วยข้าราชการจากกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ นักวิชาการ นักการเมืองท้องถิ่น นิสิต นักศึกษา องค์กรเอกชน ผู้นำชุมชนในจังหวัดใกล้เคียง จำนวนประมาณ ๕๐๐ คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน ๑,๐๐๐ คน โดยจัด กิจกรรมการตอบคำถาม ความรู้เกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดิน องค์กรตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมายเบื้องต้น สำหรับ กลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และการบรรยายพิเศษและอภิปรายร่วมกันกับหน่วยงาน ของรัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป โดยได้รับเกียรติจาก ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ร้อยตำรวจเอก ดร. ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ อดีตสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นวิทยากร บรรยาย ในหัวข้อ “จริยธรรมสำหรับมนุษย์” ให้แก่ผู้เข้าร่วมสัมมนา นอกจากนี้สำนักงาน ผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้จัดเจ้าหน้าที่ให้บริการให้คำปรึกษาและรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน ในจังหวัดลำปางและพื้นที่ใกล้เคียงด้วย

อนึ่ง ในการจัดงานสัมมนาดังกล่าว ยังได้เป็นการนำร่องโครงการ สำหรับกลุ่มเป้าหมายใหม่ คือ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โดยหวังผลให้ตัวแทนอาสาสมัครสาธารณสุขจังหวัดลำปาง ที่เข้าร่วมประชุมสามารถนำสาร และสาระที่ได้รับเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน รวมถึงสิทธิในการ ร้องเรียน หากไม่ได้รับความเป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐไปบอกกล่าวและประชาสัมพันธ์ ให้แก่ประชาชนที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน

ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายปราโมทย์ โชติมงคล และนางผาณิต นิตินันท์ประกาศ) ผู้บริหารและคณะเจ้าหน้าที่ ถ่ายภาพร่วมกับนักเรียนที่ได้รับรางวัลจากการตอบคำถาม ความรู้เกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดิน องค์กรตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมายเบื้องต้น ในโครงการผู้ตรวจการแผ่นดินพบประชาชนในส่วนภูมิภาค เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ณ โรงแรมลำปางเวียงทอง จังหวัดลำปาง

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ร้อยตำรวจเอก ดร. ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ ให้เกียรติเป็นวิทยากรบรรยาย เรื่อง "จริยธรรมสำหรับมนุษย์" แก่ผู้เข้าร่วมสัมมนาตามโครงการผู้ตรวจการแผ่นดินพบประชาชน ในส่วนภูมิภาค เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ณ โรงแรมลำปางเวียงทอง จังหวัดลำปาง

๕. งานด้านวิชาการ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีนโยบายที่จะปฏิบัติงานด้านวิชาการเพื่อสนับสนุนการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยทำการศึกษาวิเคราะห์ เผยแพร่ งานสถิติและพัฒนากำหนดข้อเสนอข้อมูลในแง่มุมต่าง ๆ และงานวิเทศสัมพันธ์ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้ดำเนินการด้านวิชาการ ดังนี้

๕.๑ งานเผยแพร่ทางวิชาการ

๕.๑.๑ จัดทำรายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๕๑ เพื่อรายงานต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๙๕ ง วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ตลอดจนเผยแพร่แก่ส่วนราชการ สถาบันการศึกษา หอสมุดต่าง ๆ และประชาชนทั่วไปและผู้สนใจ โดยรวบรวมข้อมูล จัดรูปแบบการนำเสนอและนำไปเผยแพร่ โดยจัดผลิตทั้งในรูปแบบหนังสือและแผ่นซีดีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

๕.๑.๒ ในการเผยแพร่รายงานผู้ตรวจการแผ่นดินประจำปี สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้วางแนวทางในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการตรวจสอบและการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงาน เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้พิการและผู้มีความบกพร่องทางร่างกายด้วย ทั้งนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายปราโมทย์ โชติมงคล และนางผาณิต นิตินันท์ประภาศ) ได้หารือร่วมกับนายมนต์เชียร บุญตัน สมาชิกวุฒิสภา และดำรงตำแหน่ง นายกสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย และนายพิเชต สุนทรพิพิธ สมาชิกวุฒิสภาและอดีตผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินการเผยแพร่รายงานผู้ตรวจการแผ่นดินประจำปี ตลอดจนการประชาสัมพันธ์อื่นให้เข้าถึงกลุ่มผู้พิการทางสายตา โดยได้ข้อสรุปว่าสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจะได้ประสานกับสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยในการจัดส่งข้อมูลและให้การสนับสนุนเพื่อผลิตสื่อสำหรับผู้พิการทางสายตา ทั้งนี้ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการปรับปรุงเนื้อหาในเว็บไซต์ของสำนักงานฯ ให้รองรับต่อการเข้าถึงของผู้พิการทางสายตา และมีแผนที่จะสนับสนุนสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยในการผลิตรายงานผู้ตรวจการแผ่นดินประจำปี ๒๕๕๒ ในรูปแบบหนังสือเสียงแบบดิจิทัล (Digital Accessible Information System - DAISy) และหนังสืออักษรเบรลล์ (The braille code) ด้วย

ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายปราโมทย์ โชติมงคล และนางผาณิต นิตินันท์ประภาศ)
ร่วมหารือกับนายมณฑิร บุญตัน สมาชิกวุฒิสภา และดำรงตำแหน่งนายกสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย
ถึงแนวทางในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผู้ตรวจการแผ่นดินให้เข้าถึงกลุ่มผู้พิการทางสายตา

๕.๑.๓ จัดทำหนังสือ “Thai Ombudsman at a glance” ฉบับภาษาอังกฤษ โดยมีเนื้อหาสรุปความเป็นมา บทบาท อำนาจหน้าที่ ผลการดำเนินงาน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ตลอดจนตัวอย่างเรื่องร้องเรียนที่น่าสนใจ เพื่อเผยแพร่ให้แก่ผู้เข้าร่วมการประชุมใหญ่สามัญสมาคมแห่งเอเชีย ครั้งที่ ๑๑ ที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจะเป็นเจ้าภาพ ในช่วงระหว่างวันที่ ๒ - ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ อีกทั้งใช้เป็นสื่อเผยแพร่แก่คณะผู้แทนที่เดินทางมาศึกษาดูงานที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และประชาชนทั่วไปผู้สนใจทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยจัดผลิต จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

๕.๒ งานนโยบาย แผน และงบประมาณ

๕.๒.๑ จัดทำคำของบประมาณ ปีงบประมาณ ๒๕๕๓ เพื่อรับการสนับสนุนจากคณะรัฐมนตรีและสำนักงบประมาณ และได้ชี้แจงต่อคณะกรรมการพิจารณางบประมาณด้านฝึกอบรม สัมมนา ประชาสัมพันธ์ งบดำเนินงาน ค่าจ้างเหมาบริการ ค่าจ้างที่ปรึกษา การวิจัยและถ่ายโอนเทคโนโลยี ค่าเช่า ค่าใช้จ่ายการเดินทางไปต่างประเทศ กองทุน งบเงินอุดหนุน งบรายจ่ายอื่น คณะอนุกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คณะอนุกรรมการครุภัณฑ์ ที่ดิน สิ่งก่อสร้างและแหล่งน้ำ ในคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ ของสภาผู้แทนราษฎร และชี้แจงต่อคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๓ ของสภาผู้แทนราษฎร และของวุฒิสภา โดยได้รับความสนใจและการสนับสนุนจากคณะอนุกรรมการฯ คณะกรรมการฯ และคณะกรรมการวิสามัญฯ ทุกชุด

๕.๒.๒ จัดให้มีการบรรยายพิเศษภายในสำนักงาน โดยเชิญ อาจารย์ฉัตรมงคล แนนหนา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนานโยบายและการจัดการ และอาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มาบรรยาย หัวข้อ “การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานและแผนยุทธศาสตร์” เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่เจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ตลอดจนแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานตามแผนและการประเมินผล เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

๕.๒.๓ จัดทำค่าใช้จ่ายผลผลิตประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่จะเชื่อมโยงการปฏิบัติงานเข้ากับทรัพยากรที่ใช้ และสะท้อนความสำเร็จจากการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรมและมาตรฐานเดียวกัน อันจะแสดงถึงประสิทธิภาพของการบริหารจัดการด้วยความประหยัด โปร่งใส และเป็นธรรม

๕.๓ งานยุทธศาสตร์การวิจัย

๕.๓.๑ ดำเนินโครงการศึกษาวิจัยเรื่อง “การสำรวจความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนที่มีต่อการให้บริการดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน” เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนที่มีต่อรูปแบบ วิธีการ ขั้นตอนการให้บริการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน กระบวนการพิจารณาสอบสวนเรื่องร้องเรียน ผลการวินิจฉัยเรื่องร้องเรียน และการให้บริการข้อมูลด้านอื่นๆ ตลอดจนวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และศึกษาแนวทางการพัฒนาการให้บริการและดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน โดยจัดจ้างคณะผู้วิจัยจากมหาวิทยาลัยศิลปากรในการศึกษาและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ทำการวิจัยที่มี

มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับในเชิงวิชาการ เพื่อเป็นต้นแบบสำหรับสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ในการดำเนินการศึกษาวิจัยเองในปีต่อ ๆ ไป โดยผลการศึกษา พบว่า จากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒,๒๐๐ คน มีความพึงพอใจในด้านการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน คิดเป็น ร้อยละ ๖๑.๙๓ และในด้านรูปแบบการให้บริการ คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๕๐ นอกจากนี้ ผู้ศึกษาวิจัยยังได้จัดให้มีการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ระหว่างผู้ร้องเรียน และผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินขึ้น ซึ่งเป็นเทคนิควิธีหนึ่ง ในการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก ซึ่งได้จัดให้มีขึ้นเมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒ จากการสนทนาดังกล่าวทำให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับทราบข้อมูลและ ความคิดเห็นจากประชาชนผู้ร้องเรียนโดยตรง และนำไปทบทวนปรับปรุงนโยบายด้านการดำเนินงานด้านการสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนต่อไป

เลขาธิการสำนักผู้ตรวจการแผ่นดิน (ศาสตราจารย์ศรีราชา เจริญพานิช) ร่วมแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็นของผู้ร้องเรียนที่มาร่วมให้ข้อมูลตามโครงการสำรวจความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนที่มีต่อการให้บริการดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

๕.๓.๒ ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องร้องเรียนในเชิงระบบ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม ตลอดจนลดปริมาณการร้องเรียนในประเด็นปัญหาซ้ำ ๆ มายังผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้ทำการศึกษาเรื่องร้องเรียนในเขตกรุงเทพมหานครในประเด็นปัญหาการเวนคืนที่ดิน ทั้งนี้ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ) พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และคณะเจ้าหน้าที่ ร่วมประชุมหารือกับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ถึงผลการศึกษาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาหารือร่วมกัน

นอกจากนี้ ยังได้ทำการศึกษาวิจัยประเด็นปัญหาการจัดการและเก็บรักษารถยนต์ของกลางในคดี โดยสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประชุมร่วมกับผู้แทนจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อชี้แจงถึงผลการศึกษาเบื้องต้น และหารือร่วมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงระบบในเรื่องดังกล่าวต่อไป

๕.๔ งานสารสนเทศเพื่อการบริหารและการพัฒนา

๕.๔.๑ พัฒนาแนวทางการจัดเก็บข้อมูลทางสถิติให้สะท้อนถึงลักษณะและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง เพื่อจะได้ใช้เป็นข้อมูลในการจัดกลุ่มเพื่อศึกษาวิเคราะห์เรื่องร้องเรียนและหาแนวทางแก้ไขเรื่องร้องเรียนเชิงระบบได้ต่อไป

๕.๔.๒ พัฒนารูปแบบการรายงานทางสถิติและผลการศึกษาวิเคราะห์เรื่องร้องเรียน ที่เสนอต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้บริหารเป็นประจำทุกเดือน และให้บริการด้านข้อมูลสถิติเรื่องร้องเรียนและเอกสาร แก่หน่วยงาน สถานศึกษา และบุคคลผู้สนใจทั่วไป

๕.๔.๓ ศึกษาและเตรียมการจัดเก็บเรื่องร้องเรียนเข้าระบบ โดยการบันทึกในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อประสานกับสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บข้อมูลในฐานข้อมูลหลักเรื่องร้องเรียนและเพื่อให้ง่ายต่อการเรียกใช้ข้อมูลเพื่อการสืบค้นของสำนักสอบสวนในอนาคต

๕.๕ งานศึกษาค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดิน

๕.๕.๑ ดำเนินการแปลและเรียบเรียงข้อมูลเอกสารภาษาต่างประเทศ เพื่อประกอบการเปรียบเทียบระบบผู้ตรวจการแผ่นดิน

๕.๕.๒ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของระบบผู้ตรวจการแผ่นดิน รวมทั้งเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และรวบรวมของที่ระลึกต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์และศูนย์ข้อมูลจดหมายเหตุของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

๕.๕.๓ จัดทำวารสารผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการในเรื่องเกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดิน และกลไกตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิ และการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในมิติต่าง ๆ โดยในงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้จัดทำจำนวน ๓ ฉบับ ภายใต้ ๓ แนวคิดหลัก คือ “สมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย (Asian Ombudsman Association: A.O.A.)” “จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ” และ “การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและกฎหมายต่าง ๆ” ตามลำดับ

๕.๕.๔ ดำเนินงานวิเทศสัมพันธ์ ได้แก่ การให้การต้อนรับคณะผู้แทนจากต่างประเทศ การเดินทางไปแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ตรวจการแผ่นดิน (Ombudsman) ของประเทศต่าง ๆ การเดินทางไปประชุมของสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย (Asian Ombudsman Association: A.O.A.) ตลอดจนการดำเนินการเกี่ยวกับการเตรียมการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมใหญ่สามัญสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย ครั้งที่ ๑๑ ในระหว่างวันที่ ๒ - ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- การเดินทางไปฝึกอบรม ดูงานต่างประเทศ

• วันที่ ๑๖ - ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๑ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก ชีรเดช มีเพียร) ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายปราโมทย์ โชติมงคล) เลขานุการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และคณะเจ้าหน้าที่ รวม ๕ ราย เดินทางไปศึกษาดูงานและหารือข้อราชการกับ Mr. William Paul Angrick II ตำแหน่ง Ombudsman และดำรงตำแหน่งประธานสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (International Ombudsman Institute: I.O.I.) ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินประจำมลรัฐไอโอวา (Office of Citizens' Aide/Ombudsman - State of Iowa) นครดีมอยน์ และศึกษาดูงานด้านการดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมในภาครัฐ ณ สำนักงาน U.S. Office of Government Ethics ณ กรุงวอชิงตัน ดี ซี ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก ชีรเดช มีเพียร) ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายปราโมทย์ โชติมงคล) เลขานุการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (ศาสตราจารย์ศรียาชา เจริญพานิช) และคณะเจ้าหน้าที่ ร่วมถ่ายภาพกับ Mr. William Paul Angrick II ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินประจำมลรัฐไอโวนา (Office of Citizens' Aide/Ombudsman - State of Iowa)

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก ชีรเดช มีเพียร) ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายปราโมทย์ โชติมงคล) เลขานุการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (ศาสตราจารย์ศรียาชา เจริญพานิช) และคณะเจ้าหน้าที่ เยือน สำนักงาน U.S. Office of Government Ethics (OGE) ณ กรุงวอชิงตัน ดี ซี โดยมี Ms. Barbara A. Mullen Roth ตำแหน่ง Associate Director of OGE ให้การต้อนรับและบรรยายสรุปเกี่ยวกับงานด้านจริยธรรมของสำนักงาน OGE

- วันที่ ๒๓ - ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๒ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก ชีรเดช มีเพียร) ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายปราโมทย์ โชติมงคล และนางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ) รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (นางวิยะดา สิมะเสถียร) และคณะเจ้าหน้าที่ รวม ๕ ราย เดินทางไปยัง กรุงติรานา สาธารณรัฐแอลเบเนีย เพื่อศึกษาดูงานและหารือข้อราชการกับ Mr. Emir Dobjani ตำแหน่ง Ombudsman (People'Advocate) ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งแอลเบเนีย และดูงาน ณ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินแห่งแอลเบเนีย ในการนี้ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน (คุณหญิงจารุวรรณ เมณฑกา) และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินร่วมเดินทางด้วย

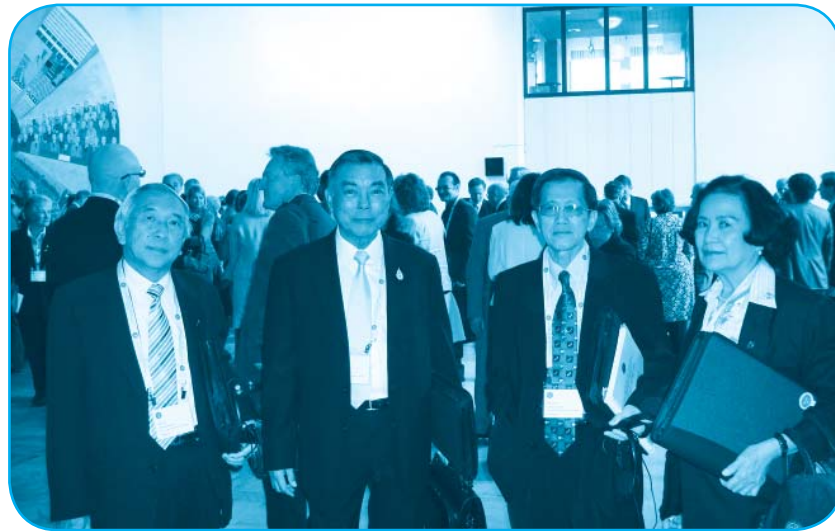
ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก ชีรเดช มีเพียร) ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายปราโมทย์ โชติมงคล และนางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ) รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (นางวิยะดา สิมะเสถียร) พร้อมด้วยผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน (คุณหญิงจารุวรรณ เมณฑกา) และคณะเจ้าหน้าที่จากทั้งสองหน่วยงาน เข้าพบ Mr. Emir Dobjani ตำแหน่ง Ombudsman (People'Advocate) ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งแอลเบเนีย เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๒

- ในโอกาสเดียวกันนี้ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน และคณะ ได้เดินทางไป กรุงเอเธนส์ สาธารณรัฐเฮลเลนิก (กรีซ) เยี่ยมชมการดำเนินงานและหารือข้อราชการ กับ Prof. Yorgos (Giorgos) Kaminis ตำแหน่ง Greek Ombudsman ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐเฮลเลนิก (กรีซ) ด้วย

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก ชีรเดช มีเพียร) ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายปราโมทย์ โชติมงคล และนางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ) รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (นางวิยะดา สิมะเสถียร) รับฟังการบรรยายสรุปของ Prof. Yorgos (Giorgos) Kaminis ตำแหน่ง Greek Ombudsman เกี่ยวกับการบริหารงานเรื่องร้องเรียน ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐเฮลเลนิก (กรีซ)

- วันที่ ๘ - ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๒ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก ชีรเดช มีเพียร) ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายปราโมทย์ โชติมงคล และนางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ) เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และคณะเจ้าหน้าที่ รวม ๕ ราย เดินทางไปเข้าร่วมการประชุมระดับโลกของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (International Ombudsman Institute: I.O.I) ครั้งที่ ๙ ณ กรุงสตอกโฮล์ม ราชอาณาจักรสวีเดน ในการเดินทางครั้งนี้ คณะผู้แทนได้ถือโอกาสเดินทางไปศึกษาดูงานด้านการจัดการเรื่องร้องเรียน ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งนอร์เวย์ ณ กรุงออสโล ราชอาณาจักรนอร์เวย์ ด้วย

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก ชีรเดช มีเพียร) ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายปราโมทย์ โชติมงคล และ นางผาณิต นิตินันท์ประภาศ) เลขานุการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (ศาสตราจารย์ศรีราชา เจริญพานิช) เข้าร่วมการประชุมใหญ่ของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (International Ombudsman Institute: I.O.I) ครั้งที่ ๙ ณ กรุงสตอกโฮล์ม ราชอาณาจักรสวีเดน ระหว่างวันที่ ๘-๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๒

- การให้การต้อนรับคณะผู้แทนจากต่างประเทศ

• วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๑ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินให้การต้อนรับ นายคำแพง วิละวัน ตำแหน่งรองเลขาธิการสภาแห่งชาติของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และคณะเจ้าหน้าที่ ในการเดินทางมาศึกษาดูงานด้านนิติบัญญัติและองค์กรอิสระของประเทศไทย ในโอกาสนี้ คณะผู้แทนได้เข้ารับฟังการบรรยาย เรื่อง “บทบาท อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน” โดยเลขานุการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินด้วย

เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (ศาสตราจารย์ศรีราชา เจริญพานิช) ร่วมถ่ายภาพกับ นายคำแพง วิละวัน และคณะผู้แทนจากสภาแห่งชาติของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในโอกาสที่ได้เดินทางมาศึกษาดูงาน ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๒

- วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้การต้อนรับ Mr. Hung, The-Shuan ตำแหน่ง Member (Ombudsman) of Control Yuan และคณะ รวม ๕ ราย จากสภาควบคุมแห่งไต้หวัน (The Control Yuan) ซึ่งเป็น ๑ ใน ๕ ของอำนาจปกครองสูงสุดของไต้หวัน ซึ่งรับผิดชอบด้านการตรวจสอบการทำงาน ของรัฐบาล ในการเดินทางมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานในเชิงวิชาการร่วมกับ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

- วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๒ ให้การต้อนรับ Mr. Hodo Tshering ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารของสภาที่ปรึกษาแห่งราชอาณาจักรภูฏาน และคณะรวม ๓ ราย จากสภาที่ปรึกษาแห่งราชอาณาจักรภูฏาน ในการเดินทางมาเยี่ยมชม การดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และหารือขอราชการกับเลขาธิการ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้บริหารของสำนักงาน

เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (ศาสตราจารย์ศรีราชา เจริญพานิช) และรองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (นางวิยะดา สิมะเสถียร) พร้อมด้วยคณะเจ้าหน้าที่ให้การต้อนรับ Mr. Hodo Tshering และคณะผู้แทน จากสภาที่ปรึกษาแห่งราชอาณาจักรภูฏาน ในโอกาสเดินทางมาศึกษาดูงาน ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๒

- การเตรียมการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมใหญ่สามัญสมาคม
ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย ครั้งที่ ๑๑ ในระหว่างวันที่ ๒ - ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประเทศไทย ได้รับเกียรติจาก
สมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย (The Asian Ombudsman Association: A.O.A.)
ให้เป็นเจ้าภาพในการจัดการประชุมใหญ่สามัญสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย ครั้งที่
๑๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น
และประสบการณ์ระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินและหน่วยงานตรวจสอบในหมู่ประเทศสมาชิก
ประเทศที่มีการก่อตั้งสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินมาเป็นเวลานาน ประเทศผู้เข้าสังเกตการณ์
การประชุม และหน่วยงานตรวจสอบและคุ้มครองสิทธิของประเทศไทย และเป็นโอกาส
ในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผู้ตรวจการแผ่นดินไทยให้เป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ
และให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐราชการ เอกชนและประชาชน ตลอดจนเพื่อ
เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับกระบวนการของผู้ตรวจการแผ่นดิน
ทั้งนี้เพื่อให้การประชุมดังกล่าวดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย เกิดสัมฤทธิ์ผลตรงตาม
วัตถุประสงค์ของการประชุม ตลอดจนสร้างความประทับใจให้แก่ผู้เข้าร่วมประชุมทั้ง
ชาวไทยและชาวต่างประเทศ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้เตรียมการจัดประชุม
โดยในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการอำนวยการ
การประชุมใหญ่สามัญสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย ครั้งที่ ๑๑ อย่างต่อเนื่อง
จำนวน ๖ ครั้งโดยมี ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน (พลเอก ธีรเดช มีเพียร) เป็นประธาน
การประชุม และเชิญ ผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วม

นอกจากนี้ ที่ประชุมคณะกรรมการได้มีมติแต่งตั้งคณะทำงานประสานงาน
การจัดงานประชุมใหญ่สามัญสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย ครั้งที่ ๑๑ ซึ่ง
คณะทำงานได้ประชุมกันอย่างต่อเนื่อง จำนวน ๑๑ ครั้ง โดยมีเลขาธิการสำนักงาน
ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นประธานและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินร่วมเป็น
คณะทำงาน เพื่อช่วยประสานงานในด้านเลขานุการ อำนวยการ วิชาการ และการประชาสัมพันธ์
เพื่อให้การเตรียมการและการจัดการประชุมเป็นไปอย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ

การประชุมใหญ่สามัญสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย ครั้งที่ ๑๑
มีกำหนดจัดขึ้นในระหว่างวันที่ ๒ - ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ เป็นเวลา ๔ วัน โดยส่วนหนึ่ง
ของการประชุม คือการขึ้นกล่าวบรรยายของผู้ตรวจการแผ่นดินที่เป็นสมาชิกของสมาคม
ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย ซึ่งจะเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์
ระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินประเทศต่าง ๆ ตลอดจนการนำเสนอนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการ
พัฒนาระบบงานของผู้ตรวจการแผ่นดินด้วย โดยในการประชุมครั้งนี้ สมาคมผู้ตรวจการ

แผ่นดินแห่งเอเชียเห็นชอบให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจัดการประชุมภายใต้แนวคิด “บทบาทของผู้ตรวจการแผ่นดินในกระบวนการปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐสู่ธรรมาภิบาล” (“Role of the Ombudsman in process of public sector reforms towards Good Governance”) โดยมีการอภิปรายภายใต้ จำนวน ๕ หัวข้อ คือ

- การปฏิรูปทางกฎหมายเพื่อการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงานภาครัฐ (Legal Reforms for the Good Governance in the Public Sector Delivery System)

- การปฏิรูประบบการแก้ไขปัญหาและเยียวยาทุกข์ร้อนของประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ (Reforming the Public Sector Grievance Redressal Systems)

- การส่งเสริมบทบาทของภาคประชาสังคมในกิจการของผู้ตรวจการแผ่นดิน (Promoting the Role of Civil Society in the Ombudsman’s Charter)

- การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (Safeguarding Human Rights) และ

- การส่งเสริมบทบาทของผู้ตรวจการแผ่นดินในการไกล่เกลี่ยและระงับ

ข้อพิพาทโดยสันติวิธี (Promoting the Mediation Role of the Ombudsman)

ในการนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้เรียนเชิญผู้ตรวจการแผ่นดินจากประเทศที่มีความก้าวหน้าในกิจการของผู้ตรวจการแผ่นดินมาเป็นเกียรติร่วมบรรยายในที่ประชุมด้วย ได้แก่ Mr. William Paul Angrick II ตำแหน่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินประจำมลรัฐไอโอว่า สหรัฐอเมริกา และดำรงตำแหน่งประธานสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ Professor John McMillan ตำแหน่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเครือรัฐออสเตรเลีย Mr. Andre’ Marin ตำแหน่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งออนตาริโอ แคนาดา และ Ms. Alice Yuen-ying Tai อดีตผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเขตบริหารพิเศษฮ่องกง และดำรงตำแหน่ง เลขาธิการสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ

๕.๖ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ

๕.๖.๑ งานบำรุงรักษา

- บริหารจัดการระบบคอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่าย ระบบคอมพิวเตอร์แม่ข่าย ระบบติดตามเรื่องร้องเรียน (Case Tracking System: CTS)

- ควบคุมดูแลและบำรุงรักษาระบบคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์สื่อสาร ข้อมูล อุปกรณ์ประกอบ ตลอดจนสนับสนุนการบริหารข้อมูลของหน่วยต่าง ๆ ภายในสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

- วางแผน ติดตั้งระบบเครือข่ายสารสนเทศ และระบบรักษาความปลอดภัยของระบบเครือข่ายสารสนเทศของที่ทำกรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ณ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

- วางแผน ติดตั้ง พัฒนาเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงระบบสารสนเทศกับสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน สำนักงานอัยการสูงสุด จำนวน ๑๑๘ แห่ง ตลอดจนควบคุม ดูแล ระบบสารสนเทศดังกล่าวให้สามารถใช้งานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนในเขตภูมิภาคได้ อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินกับหน่วยงานอื่น อาทิ กระทรวงมหาดไทย บริษัท ทีไอที จำกัด (มหาชน) บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)

- กำหนดเงื่อนไขและดูแลสัญญาบำรุงรักษาอุปกรณ์คอมพิวเตอร์

- กำหนดคุณสมบัติอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์เครือข่าย อุปกรณ์สื่อสาร อุปกรณ์รักษาความปลอดภัยเครือข่าย

๕.๖.๒ งานพัฒนาระบบ

- พัฒนาโปรแกรมเพื่อรองรับระบบงานรับเรื่องร้องเรียนและจัดทำระบบการให้คำปรึกษาด้านกฎหมายและคุ้มครองสิทธิแก่ประชาชนให้แก่สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน สำนักงานอัยการสูงสุด

- จัดทำศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ (Data Center)

๕.๗ งานกฎหมาย

๕.๗.๑ งานการดำเนินคดีเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง

- ดำเนินคดีปกครอง จำนวน ๑ คดี โดยจัดทำคำให้การแก้คำฟ้องกรณี สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินถูกฟ้องต่อศาลปกครอง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๒๒๕๖/๒๕๕๐

๕.๗.๒ งานร่างและตรวจสอบระเบียบและสัญญา

- ดำเนินการพิจารณาร่างและตรวจสอบร่างระเบียบ รวม ๒ ฉบับ คือ ระเบียบสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการแต่งตั้งที่ปรึกษาสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยการจัดสวัสดิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

- ร่างและตรวจสอบสัญญาและนิติกรรม จำนวน ๑๖ ฉบับ อาทิ ร่างสัญญาจ้างจ้างบุคคลภายนอกเพื่อให้บริการต่าง ๆ ด้านการบริหารจัดการสำนักงาน การประชาสัมพันธ์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ร่างสัญญาเช่าพื้นที่อาคารเอ็กซิมและบริการ ร่างสัญญาขนย้ายทรัพย์สินและเอกสาร ร่างสัญญาจ้างการจัดประชุมใหญ่สามัญสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๑๑ เป็นต้น

๕.๗.๓ งานพิจารณาและให้ความเห็นทางกฎหมาย

- ดำเนินการพิจารณาและให้ความเห็นเกี่ยวกับกฎหมายและร่างกฎหมาย จำนวน ๓๓ เรื่อง

๕.๗.๔ การพิจารณาตรวจสอบและสอบสวนเรื่องร้องเรียน โดยมีเรื่องร้องเรียนที่รับไว้พิจารณาในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ จำนวน ๓๖ เรื่อง และสามารถดำเนินการเรื่องร้องเรียนจนเป็นที่ยุติ จำนวน ๓๒ เรื่อง

๕.๗.๕ ดำเนินงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย อาทิ การปฏิบัติหน้าที่กรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. .... การตรวจอ่านร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. .... และการให้ความเห็นกรณี มาตรา ๒๑๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นต้น

๖. งานด้านบริหารองค์กรสำนักงาน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีแผนงานด้านบริหารองค์กรไว้เพื่อสนับสนุนการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ มีการดำเนินการ ดังนี้

๖.๑ งานอำนวยการและบริหารทั่วไป

๖.๑.๑ ด้านงานสารบรรณและข้อมูลข่าวสาร

- ลงทะเบียนรับหนังสือทุกประเภทและจัดการนำส่งหนังสือจากหน่วยงานภายนอกให้หน่วยงานต่าง ๆ จำนวน ๗,๘๓๙ ฉบับ และออกเลขที่หนังสือและคำสั่งของผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานฯ จำนวน ๖,๖๓๘ เรื่อง โดยแบ่งเป็น หนังสือประเภทเรื่องทั่วไป จำนวน ๘๓๘ ฉบับ และหนังสือประเภทที่เกี่ยวข้องกับเรื่องร้องเรียน จำนวน ๕,๘๐๐ ฉบับ

- ดำเนินการสำรวจและอนุมัติทำลายเอกสารและหนังสือตามระเบียบสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยงานสารบรรณ

- รับและวิเคราะห์เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่สามารถรับไว้พิจารณาเนื่องจากผู้ร้องเรียนมิได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการร้องเรียนตาม มาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ จำนวน ๖๑๐ เรื่อง อย่างไรก็ตาม สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานชี้แจงผู้ร้องเรียนให้รับทราบเข้าใจถึงการปฏิบัติตามเงื่อนไขในการร้องเรียน จำนวน ๒๔ เรื่อง และประสานส่งเรื่องร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการตามควรแก่กรณี จำนวน ๑๘ เรื่อง

๖.๑.๒ ด้านงานพิธีการ

- จัดงานเนื่องในวันสถาปนาสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ครบรอบ ๙ ปี ในวันศุกร์ที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๒ โดยนิมนต์พระสงฆ์ จำนวน ๙ รูปเพื่อเจริญพระพุทธมนต์ และจัดให้มีการบรรยายธรรมโดยพระราชธรรมวาที (ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร) ในหัวข้อ “พุทธวิถีแก่ทุกข์”

- เตรียมการเข้าร่วมงานพระราชพิธี รัฐพิธีและเข้าเฝ้าถวายพระพร เนื่องในวโรกาสต่าง ๆ ของผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้บริหารและคณะเจ้าหน้าที่ จำนวน ๑๘ ครั้ง

- ให้การต้อนรับ และจัดบรรยายให้แก่คณะบุคคลและหน่วยงาน ที่มาเยี่ยมชมสำนักงาน ดังนี้

- วันที่ ๑๖ และ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๒ คณะยุวชนประชาธิปไตย รุ่นที่ ๑ และ ๒ ตามโครงการยุวชนเพื่อประชาธิปไตย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จำนวนรวม ๑๑๐ คน เยี่ยมชมกิจการของสำนักงานและรับฟังการบรรยายเรื่อง “บทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน” โดยเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายปราโมทย์ โชติมงคล และนางผาณิต นิตินันท์ประภาศ) พร้อมด้วย เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (ศาสตราจารย์ศรีราชา เจริญพานิช) ต้อนรับคณะยุวชนประชาธิปไตย รุ่นที่ ๑ ตามโครงการยุวชนเพื่อประชาธิปไตย จัดโดย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในโอกาสที่มาเยี่ยมชมการทำงาน ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๒

- วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๒ คณะข้าราชการสำนักงานการสอบสวนและนิติกร กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จำนวน ๒๐ คน เยี่ยมชมสำนักงานและรับฟังการบรรยายเรื่อง “แนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ของประชาชน” โดยรองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายเฉลิมศักดิ์ จันทาทิม)

- วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๒ คณะข้าราชการกรมการพัฒนารัฐบาล กระทรวงมหาดไทย จำนวน ๘ คน เยี่ยมชมสำนักงานและรับฟังการบรรยายเรื่อง “กระบวนการจัดการเรื่องร้องเรียน” โดยรองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายเฉลิมศักดิ์ จันทาทิม)

- วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๒ คณะนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี จำนวน ๓๕ คน เยี่ยมชมสำนักงานและรับฟังการบรรยาย เรื่อง “บทบาท อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน” โดยรองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายเฉลิมศักดิ์ จันทาทิม)

๖.๑.๓ ด้านงานอาคารสถานที่ และยานพาหนะ

- บริหารจัดการ และประสานงานอาคารสถานที่และให้บริการยานพาหนะแก่ผู้บริหารและพนักงานเพื่อไปปฏิบัติงานต่าง ๆ ตลอดจนศึกษาวิเคราะห์และรายงานการใช้พลังงาน น้ำมันเชื้อเพลิง พร้อมทั้งวางมาตรการการลดใช้พลังงานของสำนักงาน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล เรื่อง การประหยัดพลังงานและการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

- วางแผน ประสานงานและควบคุมการตกแต่งและปรับปรุงพื้นที่ทำการสำนักงานแห่งใหม่ ณ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคาร B ชั้น ๕ และชั้น ๙ โดยสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีกำหนดจะย้ายไปที่ทำการแห่งใหม่อย่างเป็นทางการ ในวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๒

๖.๒ งานบริหารทรัพยากรบุคคล

๖.๒.๑ ด้านการบริหารงานบุคคล

- ควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติงานของพนักงานและลูกจ้าง โดยรายงานให้ผู้บริหารทราบทุกเดือน รวม ๑๒ ครั้ง

- สรรหา คัดเลือกและจัดทำคำสั่งเพื่อบรรจุแต่งตั้งบุคคลเพื่อเข้าปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ รวม ๒๖ อัตรา และดำเนินการยืมตัวข้าราชการมาปฏิบัติงาน จำนวน ๑ ราย ดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินผลการทดลองปฏิบัติงานของพนักงานและลูกจ้าง รวม ๑๕ ราย และดำเนินการเกี่ยวกับการย้าย และเปลี่ยนตำแหน่งพนักงาน รวม ๙ ราย

- ประเมินผลเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปี ๒ ครั้ง โดยแบ่งเป็นครั้งที่ ๑ ประเมินครึ่งปีแรก (๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ถึง ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๑) และ ครั้งที่ ๒ ประเมินครึ่งปีหลัง (๑ เมษายน ๒๕๕๑ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑)

- จัดทำบัตรประจำตัวพนักงานและลูกจ้างทั้งพนักงานใหม่ และผู้ที่ขอมีบัตรใหม่เนื่องจากบัตรเก่าชำรุด หรือเปลี่ยนตำแหน่ง รวมทั้งสิ้น ๔๗ ใบ และออกหนังสือรับรองให้แก่พนักงานและลูกจ้าง จำนวน ๑๒๔ ครั้ง

- จัดประชุมผู้ตรวจการแผ่นดิน และจัดประชุมคณะกรรมการบริหารงานบุคคลและคณะกรรมการ จำนวน ๓ คณะ กล่าวคือ คณะอนุกรรมการปรับปรุงโครงสร้างตำแหน่งและหลักเกณฑ์การเลื่อนตำแหน่ง คณะอนุกรรมการปรับปรุงเงินเดือน ค่าตอบแทน และสวัสดิการ คณะอนุกรรมการปรับปรุงระเบียบบริหารงานบุคคล โดยปฏิบัติงานในฐานะฝ่ายเลขานุการ

- ดำเนินการจัดทำแผนการรับนักศึกษาฝึกงาน และประสานงานเรื่องการรับนักศึกษาฝึกงานจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด จำนวน ๓ ครั้ง รวม ๑๑ คน

- จัดให้มีการตรวจสุขภาพพนักงานประจำปี จำนวน ๑ ครั้ง

๖.๒.๒ ด้านการพัฒนาบุคลากร

- ดำเนินโครงการปฐมนิเทศพนักงานใหม่ จำนวน ๑ ครั้ง ระหว่างเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม ๒๕๕๑ บรรยายพิเศษในหัวข้อที่ควรทราบและเป็นประโยชน์

- โครงการสัมมนาพนักงานประจำปี จำนวน ๒ ครั้ง ได้แก่

• ครั้งที่ ๑ การสัมมนาเพื่อทบทวนแผนปฏิบัติการและการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ และจัดทำคำของบประมาณปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ ระหว่างวันที่ ๓๐ มกราคม - วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ณ โรงแรมคอร์ทยาร์ด บาย แมริออท อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

• ครั้งที่ ๒ การสัมมนา หัวข้อ ยุทธศาสตร์การพัฒนางานและเพิ่มประสิทธิภาพทีมงาน ระหว่างวันที่ ๑๗ - ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ณ โรงแรมราวิรินทร์ บีช รีสอร์ท อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

- จัดส่งพนักงานเข้ารับการฝึกอบรมจากหน่วยงานภายนอกเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และเรียนรู้เทคนิควิธีที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน จำนวน ๑๓ หลักสูตร อาทิ หลักสูตรนักบริหารระดับสูง: ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรมโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน หลักสูตรธรรมาภิบาลผู้บริหารระดับกลางโดยสถาบัน

พระปกเกล้า หลักสูตรประกาศนียบัตรกฎหมายมหาชน โดยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ การเพิ่มขีดความสามารถระบบงานภาครัฐแบบบูรณาการ โดยสำนักส่งเสริมเครือข่าย วิสาหกิจคอมพิวเตอร์ การบริหารงานจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ โดยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช เป็นต้น

๖.๓ การตรวจสอบภายใน

สอบทานและติดตามการปฏิบัติงานด้านงบประมาณ การเงิน บัญชีและ พัสดุ ผลการปฏิบัติตามแผนการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านงานอำนวยความสะดวก การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ การประเมินผล ระบบการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง รวมทั้ง ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานและการใช้จ่ายเงินงบประมาณ แก่หน่วยรับตรวจ

๖.๔ การบริหารการคลัง การเงิน บัญชีและพัสดุ

ดำเนินการบริหารจัดการงบประมาณและเบิกจ่ายงบประมาณ ติดตาม การใช้จ่ายเงินงบประมาณ ดำเนินการด้านบัญชีต่าง ๆ รวมทั้งดำเนินการด้านระบบงาน พัสดุของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

บทสรุปรายงานการวิจัย เรื่อง “การสำรวจความพึงพอใจ ของผู้ร้องเรียนที่มีต่อการให้บริการดำเนินงานเกี่ยวกับ เรื่องร้องเรียนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน”

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ให้ความสำคัญต่อการให้บริการประชาชนมาโดยตลอด ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ จึงได้จัดจ้าง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมเจตน์ ไวยาการณ์ และนายประพล ฐานเจริญ จากมหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่อง การสำรวจความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนที่มีต่อการให้บริการดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยศึกษามุ่งเน้นในประเด็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ร้องเรียน การให้บริการดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน ภาพลักษณ์องค์กร ความคาดหวังของผู้รับบริการ การรับรู้คุณภาพ ดัชนีชี้วัดความพึงพอใจของผู้ร้องเรียน การพัฒนาการให้บริการดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน

• วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑. ศึกษาความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนที่มีต่อรูปแบบ วิธีการ ขั้นตอนการให้บริการดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน กระบวนการพิจารณาสอบสวนเรื่องร้องเรียน ผลการวินิจฉัยเรื่องร้องเรียน และการให้บริการข้อมูลด้านอื่นๆ
๒. วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการให้บริการดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน และ
๓. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการให้บริการดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน

• ขั้นตอนและวิธีการวิจัย จำแนกเป็น ๓ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การศึกษาความพึงพอใจของผู้ร้องเรียน ดำเนินการวิจัยโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามและสัมภาษณ์กลุ่มผู้ร้องเรียนตัวอย่างทั่วประเทศ จำนวน ๒,๒๐๐ คน และตรวจสอบผลการศึกษาจากกลุ่มผู้ปฏิบัติงานระดับผู้อำนวยการในทุกกลุ่มงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

๒. การวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการให้บริการดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน จำแนกการวิเคราะห์ออกเป็น ๒ ระดับ คือ การวิเคราะห์เชิงปริมาณ จากกลุ่มผู้ร้องเรียนตัวอย่าง และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ จากกลุ่มผู้ร้องเรียนที่มีค่าวัดความพึงพอใจและจากกลุ่มผู้ปฏิบัติงานระดับผู้อำนวยการทุกกลุ่มงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน รวมถึงกลุ่มนักวิชาการอิสระอีกจำนวนหนึ่ง

๓. การศึกษาแนวทางการพัฒนาการให้บริการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน
จำแนกการศึกษาออกเป็น ๒ ขั้นตอน คือ การวางกรอบกำหนดแนวทางและขั้นตอน
การพัฒนาฯ จากผลการศึกษาใน ๒ ขั้นตอนข้างต้น และ การสังเคราะห์แนวทางและ
ขั้นตอนการพัฒนาฯ ภายใต้พื้นฐานความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง
จำนวน ๒๔ ท่าน จากการประชุมระดมสมอง ด้วยเทคนิคกลุ่มสนใจ (Focus Group)

• **ข้อค้นพบการวิจัย**

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีข้อค้นพบสำคัญ โดยสรุปในแต่ละมิติ ดังนี้

๑. **ด้านระดับความพึงพอใจของผู้ร้องเรียน** จากการศึกษาวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่าง
มีความพึงพอใจในด้าน ช่องทางการให้บริการ รูปแบบการให้บริการ ขั้นตอนการให้บริการ
การให้บริการในภาพรวม การให้บริการข้อมูลด้านอื่น ๆ โดยภาพรวมของสำนักงานผู้ตรวจการ
แผ่นดิน

๒. **ทัศนะเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ร้องเรียน** ผู้ร้องเรียนจะมีความพึงพอใจต่อ
การให้บริการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในด้าน
ช่องทางการยื่นเรื่องร้องเรียน ด้านรูปแบบการยื่นเรื่องร้องเรียน และด้านขั้นตอนการให้บริการ
และกรณีมีทักท้วงขั้นตอนการดำเนินการให้บริการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน พบว่า ผู้ร้องเรียน
มีความพึงพอใจในด้านการยื่นและรับเรื่องร้องเรียน

• **ข้อเสนอแนะในการให้บริการดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนของสำนักงานผู้ตรวจการ
แผ่นดิน** จากข้อค้นพบการวิจัย สามารถประมวลสรุปข้อเสนอแนะสำคัญได้ ดังนี้

๑. สร้างเครือข่ายสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินให้ทั่วถึงทุกชุมชน ทุกจังหวัดทั่วทุก
ภูมิภาค ทั่วประเทศ

๒. เครือข่ายดังกล่าวเน้นการสร้างระบบความร่วมมือกับบุคลากร หรือชุมชน
หรือองค์กร หรือหน่วยงานที่สัมผัสใกล้ชิดกับประชาชนอย่างเป็นระบบในเชิงพหุคูณ

๓. เสริมสร้างภูมิคุ้มกันการเกิดปัญหาเรื่องร้องเรียนของสังคม และของประชาชน

๔. เสริมสร้างขีดสมรรถนะในการดำเนินวิถีชีวิต เพื่อเป็นการป้องกันการเกิด
ปัญหาการร้องเรียนของสังคม และประชาชน

๕. ในการดำเนินการวิจัยต่อไป พึงศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับการสำรวจความพึงพอใจ
ของผู้ร้องเรียนจำแนกตามกลุ่มปัญหาการร้องเรียน การสำรวจความพึงพอใจต่อการปฏิบัติ
หน้าที่ขององค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินในทัศนะของหน่วยงานที่ถูกร้องเรียน และการสำรวจ
การรับรู้ของประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ขององค์กรผู้ตรวจการแผ่นดิน

ส่วนที่ ๔
ตัวอย่างเรื่องร้องเรียน

ตัวอย่างเรื่องร้องเรียน

๑. เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ตัวอย่างที่ ๑

บทบัญญัติของพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

สรุปประเด็น

ผู้ร้องเรียนเป็นผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนเอกชน ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พุทธศักราช ๒๔๙๗ เห็นว่า พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕๙ มาตรา ๔๕ (๓) มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๖ มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ผลการพิจารณา

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนและกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว มีความเห็น ดังนี้

๑. กรณีการกำหนดให้โรงเรียนที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับ เป็นนิติบุคคล และให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน และทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน ในระบบตามมาตรา ๑๕๙ แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๙ วรรคแรก มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๙ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕๙ เห็นว่าการกำหนดให้โรงเรียนเอกชนที่จัดตั้งขึ้นก่อนพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับนั้น เป็นมาตรการที่กำหนดขึ้นเพื่อให้โรงเรียนเอกชนดังกล่าว สามารถเข้าสู่ระบบการบริหารจัดการการศึกษาเอกชนได้เช่นเดียวกับโรงเรียนเอกชนที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐

ส่วนการบัญญัติให้ผู้รับใบอนุญาตโอนที่ดิน เงินและทรัพย์สินอื่น ๆ แก่โรงเรียน ให้เพียงพอในการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับ หลักสูตรที่เปิดทำการสอน และตามที่ได้รับอนุญาตตามบัญชีทรัพย์สินที่ผู้รับใบอนุญาต จัดทำขึ้นโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ พิจารณาแล้ว เห็นว่า เนื่องจากพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้โรงเรียนในระบบเป็น “นิติบุคคล” ซึ่งทำให้โรงเรียนสามารถครอบครอง และมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินได้ตามกฎหมายเช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา ดังนั้น เมื่อโรงเรียน เอกชนที่จัดตั้งขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ มีผลใช้บังคับ เป็นนิติบุคคลแล้ว การบัญญัติ ให้ผู้รับใบอนุญาตโอนหรือส่งมอบทรัพย์สินให้แก่โรงเรียน ตามมาตรา ๑๕๙ จึงเป็นมาตรการ ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสถานะความเป็น “นิติบุคคล” ของโรงเรียนเอกชน ซึ่งกฎหมาย ว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายว่า ด้วยโรงเรียนเอกชนได้บัญญัติไว้

นอกจากนี้ การกำหนดให้โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัติโรงเรียน เอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับ ต้องเป็นนิติบุคคล และการกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาต จะต้องดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับที่ดิน และทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในระบบ ยังเป็นเรื่องที่ได้มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบมาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้กระทำได้ เฉพาะเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือน สาระสำคัญแห่งสิทธิ ดังนั้น มาตรา ๑๕๙ แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงไม่ขัดหรือแย้งกับมาตรา ๒๙ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๒. กรณีการกำหนดให้มีการจัดสรรผลกำไรที่ได้รับจากการดำเนินกิจการของโรงเรียน ในระบบแก่ผู้รับใบอนุญาตไม่เกินร้อยละสี่สิบ ตามมาตรา ๔๕ (๓) แห่งพระราชบัญญัติ โรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๘๐ (๓) (๔) และมาตรา ๔๙ วรรคสาม และไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๑ และ มาตรา ๔๓ หรือไม่

พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อส่งเสริม และคุ้มครองการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน การกำหนดให้มีการจัดสรรผลกำไรที่ได้ จากการดำเนินกิจการของโรงเรียนในระบบในแต่ละปีเข้ากองทุนต่าง ๆ และให้แก่ผู้รับ ใบอนุญาต ตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็เพื่อ

ส่งเสริมและคุ้มครองการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนให้สามารถพัฒนา และจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ได้ กล่าวคือ การบริหารและจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนย่อมจำเป็นที่จะต้องการเงินหรือทรัพย์สินไว้ใช้ในการดำเนินการต่าง ๆ เพราะฉะนั้นการจัดสรรผลกำไรที่ได้จากการดำเนินกิจการของโรงเรียนเข้าสู่กองทุนต่าง ๆ เช่น กองทุนส่งเสริมโรงเรียนในระบบ กองทุนสำรอง และกองทุนอื่น (ถ้ามี) แทนที่จะให้ตกเป็นของผู้รับใบอนุญาตแต่เพียงผู้เดียว ก็เพื่อให้มีเงินหรือทรัพย์สินไว้ใช้ในการบริหารจัดการหรือพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนเอกชนต่อไป หรือเพื่อเป็นหลักประกันในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนั่นเอง

ด้วยเหตุนี้ บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ขัดหรือแย้งกับมาตรา ๔๙ วรรคสาม และมาตรา ๘๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ตลอดจนสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

๓. กรณีการให้อำนาจแก่คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และกระทรวงศึกษาธิการสั่งลดค่าธรรมเนียมการศึกษา และค่าธรรมเนียมอื่น ตามมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

เนื่องจากการบริหารและจัดการการศึกษาเอกชนเป็นการดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ หากปล่อยให้โรงเรียนเอกชนในระบบแสวงหากำไรเกินสมควร หรือจัดเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาและค่าธรรมเนียมอื่นจนเป็นภาระแก่ประชาชนเกินสมควรก็อาจกระทบกระเทือนต่อประโยชน์ของประชาชนโดยรวมได้ รัฐซึ่งมีหน้าที่จัดทำบริการสาธารณะ จึงสามารถออกกฎหมายให้อำนาจแก่คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และกระทรวงศึกษาธิการ แล้วแต่กรณีสั่งลดค่าธรรมเนียมการศึกษาและค่าธรรมเนียมอื่นได้เพื่อประโยชน์สาธารณะเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นได้ ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๔. กรณีการให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการโดยคำแนะนำของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนประกาศให้โรงเรียนใดได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

แม้กฎหมายจะให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการโดยคำแนะนำของ คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนประกาศให้โรงเรียนเอกชนบางแห่งได้รับการยกเว้น ไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่การใช้อำนาจดังกล่าว ยังคงต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กล่าวคือ จะต้องไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ดังนั้น การจะพิจารณาว่า การประกาศให้โรงเรียนเอกชนใดได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ โรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ มีปัญหาความชอบ ด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ จึงต้องพิจารณาประกอบกับข้อเท็จจริงเป็นรายกรณีไป

อนึ่ง แม้กรณีตามคำร้องเรียนดังกล่าวจะยังไม่ปรากฏว่ามีปัญหาความชอบด้วย รัฐธรรมนูญ แต่เพื่อให้การบริหารและจัดการการศึกษาของโรงเรียนเอกชนเป็นไปด้วย ความเรียบร้อย โดยเฉพาะในระยะการเปลี่ยนผ่านเพื่อเข้าสู่ระบบการบริหารและจัดการ ศึกษาตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ ของโรงเรียนเอกชนที่ก่อตั้งขึ้น ก่อนพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงส่งเรื่องให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ศึกษาธิการ เพื่อพิจารณาตามควรแก่กรณี

ต่อมา กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีหนังสือรายงานผลการดำเนินการมายัง สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สรุปได้ว่า กระทรวงศึกษาธิการได้จัดประชุมคณะกรรมการ แก้ไขปัญหาการดำเนินการตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ และได้มี การขอเสนอแก้ไขพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ซึ่งบางมาตรามี การแก้ไขตามที่มีการร้องเรียน ยกเว้น มาตรา ๖ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ และ กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีหนังสือแจ้งเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีในการ พิจารณาแก้ไขพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน (ฉบับที่..) พ.ศ. .... และคณะรัฐมนตรีได้มีมติ เห็นชอบในหลักการร่างพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน (ฉบับที่..) พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๒ แล้ว

ตัวอย่างที่ ๒

การแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกคณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย และคณะกรรมการแห่งประเทศไทย ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

สรุปประเด็น

ผู้ร้องเรียนเห็นว่า การแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกคณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการคัดเลือกคณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย มีลักษณะต้องห้าม กล่าวคือ เป็นผู้มีส่วนได้เสียที่ขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๘/๑ แห่งพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พุทธศักราช ๒๕๕๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

ผลการพิจารณา

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนและกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องแล้ว มีความเห็นว่า

๑. กรณีการแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกคณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ นั้น เนื่องจากพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พุทธศักราช ๒๕๕๕ มาตรา ๒๘/๑ บัญญัติให้ ในกรณีที่จะต้องมีการแต่งตั้งประธานกรรมการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกบุคคลที่สมควรได้รับการแต่งตั้ง โดยกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการดังกล่าวไว้ ดังนี้

- ๑) ให้แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งเคยดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย หรือเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

๒) ต้องไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และไม่มีผลประโยชน์ หรือ ส่วนได้เสียที่ขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยธนาคาร แห่งประเทศไทยในขณะที่ได้รับการแต่งตั้งและในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ เมื่อพิจารณาอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคัดเลือกบุคคลที่สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการธนาคาร แห่งประเทศไทย ตามมาตรา ๒๘/๑ แห่งพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พุทธศักราช ๒๕๔๕ แล้ว ปรากฏว่า คณะกรรมการคัดเลือกฯ มีหน้าที่คัดเลือกบุคคล ที่สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใน คณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เพื่อพิจารณาแต่งตั้ง รวมทั้งกำหนดระเบียบว่าด้วยการประชุมของคณะกรรมการคัดเลือก และการเสนอชื่อ การพิจารณา และการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานกรรมการหรือ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ ตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทยของคณะกรรมการคัดเลือกฯ จึงได้แก่ การคัดเลือกบุคคลที่สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย

สำหรับ “การไม่มีผลประโยชน์ หรือส่วนได้เสียที่ขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ตาม กฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย” นั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า เนื่องจากพระราชบัญญัติ ธนาคารแห่งประเทศไทย พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๗ กำหนดให้ ธนาคารแห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินภารกิจอันพึงเป็นงานของธนาคารกลางเพื่อดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพ ทางการเงิน และเสถียรภาพของระบบสถาบันการเงินและระบบการชำระเงิน และมาตรา ๑๗ กำหนดให้ ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทย ให้มีคณะกรรมการ ธนาคารแห่งประเทศไทย ทำหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งการบริหารงานของธนาคาร แห่งประเทศไทย คณะกรรมการนโยบายการเงิน ทำหน้าที่กำหนดและติดตามการดำเนินการ ตามนโยบายการเงินของประเทศ คณะกรรมการนโยบายสถาบันการเงิน ทำหน้าที่กำหนด และติดตามการดำเนินการตามนโยบายเกี่ยวกับการกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงิน และคณะกรรมการระบบการชำระเงิน ทำหน้าที่กำหนดและติดตามการดำเนินการตาม นโยบายเกี่ยวกับระบบการชำระเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำกับดูแล และระบบการหัก บัญชีระหว่างสถาบันการเงิน ดังนั้น การที่กรรมการในคณะกรรมการคัดเลือกบุคคลที่สมควร ได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการธนาคาร แห่งประเทศไทยดำรงตำแหน่งในสถาบันการเงิน และคณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจ

หน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์เพื่อพิจารณาคัดเลือก รวมทั้งทำหน้าที่คัดเลือกกรรมการในคณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย แม้คณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทยจะมีหน้าที่ออกข้อบังคับว่าด้วยการคัดเลือกและเป็นผู้พิจารณาและแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งดำรงตำแหน่งในสถาบันการเงินที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทยอาจเลือกบุคคลที่เอื้อประโยชน์ให้กับสถาบันการเงินของตนเข้ามาเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อให้เลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบายสถาบันการเงินต่อไปอีกทอด อันอาจมีผลให้คณะกรรมการนโยบายสถาบันการเงินชุดดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่อย่างไม่เป็นอิสระ หรือขาดความเป็นกลางได้

เมื่อพิจารณาคำสั่งกระทรวงการคลังที่ ๗๖๙/๒๕๕๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกตามพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พุทธศักราช ๒๕๔๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ปรากฏว่า คณะกรรมการคัดเลือกคณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทยที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังพิจารณาแต่งตั้งจำนวน ๓ คน จากทั้งหมด ๗ คน เป็นผู้ดำรงตำแหน่งในสถาบันการเงิน ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียที่ขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย ในขณะที่ได้รับการแต่งตั้งและในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ ตามมาตรา ๒๘/๑ แห่งพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พุทธศักราช ๒๕๔๕ ดังนั้น การแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกตามพระราชบัญญัติ ธนาคารแห่งประเทศไทย พุทธศักราช ๒๕๔๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ตามคำสั่งกระทรวงการคลัง ๗๖๙/๒๕๕๑ จึงถือเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และเห็นควรแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

- ๑) แจ้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกบุคคลที่สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทยใหม่ เพื่อเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย และดำเนินการพิจารณาแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทยใหม่
- ๒) แจ้งนายกรัฐมนตรีให้ระงับการดำเนินการแต่งตั้งประธานคณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย

๓) แจ้งราชอาณาจักรเพื่อทราบ เนื่องจากขณะที่กำลังพิจารณาเรื่องร้องเรียนนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการทูลเกล้าฯ เพื่อทรงแต่งตั้งประธานกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย

๒. กรณีการแต่งตั้งคณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทยชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่นั้น เมื่อปรากฏว่า การคัดเลือกบุคคลที่สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทยของคณะกรรมการคัดเลือกคณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นการดำเนินการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และได้แจ้งให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายแล้ว ประเด็นการร้องเรียนนี้จึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาต่อไป

อนึ่ง จากคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินข้างต้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๑ รับทราบความคิดเห็นและผลการวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอรับเรื่องคืนจากสำนักพระราชเลขานุการ และให้กระทรวงการคลังรับผลการวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินไปพิจารณาดำเนินการต่อไป

๒. เรื่องร้องเรียนกรณีการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

ตัวอย่างที่ ๑

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคำสั่งเลิกจ้างพนักงานโดยไม่เป็นธรรม

สรุปประเด็น

ผู้ร้องเรียนเป็นพนักงานจ้างชั่วคราวของเทศบาล ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑ ตำแหน่งคนงานทั่วไป ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานที่ศูนย์วัฒนธรรมประจำท้องถิ่น มีหน้าที่ต้อนรับและบรรยายสรุปข้อมูลแก่ผู้มาเที่ยวชม เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ศูนย์วัฒนธรรมให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป และดูแลการเบิกจ่ายค่าสาธารณูปโภคของศูนย์วัฒนธรรม โดยเมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๑ เทศบาลทำการประเมินผลการปฏิบัติราชการของพนักงานจ้างจำนวน ๓๐ ราย ปรากฏว่า ผลการประเมินของผู้ร้องเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี ผ่านการประเมินจากคณะกรรมการ และเห็นควรต่อสัญญาจ้างในปีต่อไป ต่อมา เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๑ ผู้ร้องเรียนได้รับแจ้งคำสั่งเลิกจ้างจากสำนักปลัดเทศบาล โดยในคำสั่งของนายกเทศมนตรีไม่ได้ระบุเหตุผลผลการเลิกจ้าง ฉะนั้น หลังจากลงนามเพื่อรับทราบคำสั่งผู้ร้องเรียนจึงได้อุทธรณ์คำสั่ง ขอให้นายกเทศมนตรี พิจารณาทบทวนคำสั่งอีกครั้ง และระบุเหตุผลในการเลิกจ้าง ซึ่งผู้ร้องเรียนได้รับทราบผลการอุทธรณ์จากนายกเทศมนตรี เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ คือ หมดยุติสัญญาจ้างผู้ร้องเรียน จึงขอความเป็นธรรมมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน เนื่องจาก ผลการประเมินการปฏิบัติราชการของผู้ร้องเรียนอยู่ในระดับดี และผ่านเกณฑ์ประเมิน โดยได้คะแนนสูงที่สุดเมื่อเทียบกับลูกจ้างที่ปฏิบัติราชการที่ศูนย์วัฒนธรรม ควรได้รับการต่อสัญญาจ้าง แต่ทุกคนได้รับการต่อสัญญาจ้างยกเว้นผู้ร้องเรียน และคณะกรรมการผู้ทำการประเมินผลการปฏิบัติราชการมีความเห็นว่าผู้ร้องเรียนควรได้รับการต่อสัญญาจ้าง แต่ผู้ร้องเรียนกลับถูกสั่งเลิกจ้าง

ผลการพิจารณา

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงจากทางจังหวัด พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนนี้ สรุปได้ว่า

๑. จังหวัดได้รับหนังสือร้องขอความเป็นธรรมจากผู้ร้องเรียนซึ่งมีข้อความเช่นเดียวกันกับที่ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน จึงได้แจ้งอำเภอดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น จากรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงของอำเภอ สรุปได้ว่า เทศบาลได้บอก

เลิกสัญญาจ้างผู้ร้องเรียนถูกต้องตามประกาศคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัด เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับพนักงานจ้าง ข้อ ๓๙ และข้อ ๕๔ โดยมีเหตุผลที่เลิกจ้าง กล่าวคือ สิ้นสุดสัญญาจ้าง งานประชาสัมพันธ์ที่ผู้ร้องเรียนปฏิบัติไม่ตรงกับงานที่จ้าง และเทศบาล มีนโยบายขยายกรอบอัตรากำลังและจะเปิดรับสมัครพนักงานจ้างตามภารกิจใน ตำแหน่ง ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ เพื่อทำหน้าที่แทนผู้ร้องเรียน อีกทั้งเทศบาลได้ย้ายนาย ป. พนักงานจ้างทั่วไป ตำแหน่งคนงานทั่วไป (คนสวน) กองช่าง ไปประจำกองการศึกษา ในตำแหน่งคนงานทั่วไป แล้ว

๒. จังหวัดได้ตรวจสอบจากประกาศคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัด เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับพนักงานจ้าง และเอกสารหลักฐานแล้วเห็นว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑ เทศบาลได้จ้างพนักงานจ้างทั่วไป เพื่อปฏิบัติงานในส่วนราชการของเทศบาล จำนวน ๓๐ ราย เมื่อสิ้นสุดสัญญาจ้าง เทศบาลได้ประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงาน จ้างทั้งหมด ๓๐ ราย เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาเพื่อประโยชน์ในการที่เทศบาลจะใช้เป็น เครื่องมือในการบริหารพนักงานจ้าง และนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการ พิจารณาในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเลื่อนค่าตอบแทน หรือการเลิกจ้าง หรือเรื่องอื่น ๆ ตามที่เทศบาลจะเห็นสมควร และแจ้งให้ผู้รับการประเมินทราบถึงเป้าหมายของการปฏิบัติงาน ตามตำแหน่งและงานที่ได้รับมอบหมาย ให้สอดคล้องกับข้อกำหนดในสัญญาจ้าง ตามข้อ ๓๖ และข้อ ๓๙ ของประกาศคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัด ซึ่งในการประเมินดังกล่าว เป็นการประเมินประจำปี มิได้ระบุเป็นการประเมินเพื่อต่อสัญญาจ้างตามข้อ ๓๖ (๓) และ กรณีที่จะมีการต่อสัญญาจ้างให้นำผลการประเมินผลการปฏิบัติงานมาประกอบการพิจารณา ในการต่อสัญญาจ้างตามข้อ ๔๔ ดังนั้น กรณีของผู้ร้องเรียนเป็นการพ้นจากตำแหน่งพนักงาน จ้างทั่วไป เนื่องจากสิ้นสุดระยะเวลาการจ้างตามสัญญาจ้างตามข้อ ๕๔ (๑) ซึ่งมีระยะเวลา หนึ่งปี ตามความหมายของ “พนักงานจ้างทั่วไป” ประกอบกับเมื่อเทศบาล มิได้ต่อสัญญาจ้าง ก็ไม่ต้องนำผลการประเมินผลการปฏิบัติงานมาประกอบการพิจารณา แม้ผลการประเมิน ของผู้ร้องเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีก็ตาม ทั้งจากเหตุผลของเทศบาลที่เลิกจ้างเพราะสิ้นสุด สัญญาจ้าง งานที่ปฏิบัติไม่ตรงกับตำแหน่งคนงานทั่วไป และเทศบาลจะมีการดำเนินการ ตามแผนกรอบอัตรากำลังพนักงานจ้าง ๔ ปี (๒๕๕๒ - ๒๕๕๕) อันเป็นอำนาจในการใช้ดุลพินิจของผู้บริหารท้องถิ่นที่จะดำเนินการได้ จึงเห็นว่า เทศบาลได้ดำเนินการเป็นไปตาม ประกาศคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัด เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับพนักงาน จ้างแล้ว จังหวัดจึงยุติเรื่อง และได้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องเรียนทราบ

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงประกอบข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วมีความเห็นว่า การที่จังหวัดชี้แจงว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ร้องเรียนเป็นการประเมินประจำปี มิได้เป็นไปเพื่อการต่อสัญญาจ้าง จึงไม่ต้องนำผลการประเมินมาประกอบการพิจารณา แม้ผลประเมินจะอยู่ในเกณฑ์ดีก็ตาม นั้น การชี้แจงดังกล่าว ไม่น่าจะสอดคล้องกับข้อกฎหมาย เนื่องจากประกาศคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัด เรื่องมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับพนักงานจ้าง ข้อ ๓๔ ที่กำหนดว่า ในระหว่างสัญญาจ้างให้เทศบาลจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานจ้าง ดังต่อไปนี้ (๓) การประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานจ้างทั่วไป ให้กระทำในกรณีการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อต่อสัญญาจ้าง ข้อ ๔๐ กำหนดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานจ้างตามภารกิจและพนักงานจ้างทั่วไป ปีละ ๒ ครั้ง ตามปีงบประมาณ คือ ครั้งที่ ๑ ประเมินผลในช่วงการปฏิบัติงานระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ถึง ๓๑ มีนาคม ครั้งที่ ๒ ประเมินในช่วงการปฏิบัติงานระหว่างวันที่ ๑ เมษายน ถึง ๓๐ กันยายน ข้อ ๔๑ กำหนดให้นายกเทศมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยคณะกรรมการกลั่นกรองการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีหน้าที่ในการกลั่นกรองการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมจากการใช้ดุลพินิจของผู้บังคับบัญชาหรือผู้ประเมิน ก่อนที่จะเสนอผลการประเมินต่อนายกเทศมนตรี ดังนั้น ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ร้องเรียนซึ่งเป็นพนักงานจ้างทั่วไป จึงกระทำได้แต่ในกรณีเป็นการประเมินเพื่อต่อสัญญาจ้างเท่านั้น มิใช่เป็นการประเมินประจำปี เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่ามีการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ร้องเรียน และผู้บังคับบัญชาได้ประเมินผลในระดับดี ประกอบกับคณะกรรมการกลั่นกรองการประเมินผลการปฏิบัติงานมีความเห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้ร้องเรียนอยู่ในระดับดีจึงผ่านการประเมินและเห็นควรต่อสัญญาจ้างนายกเทศมนตรี จึงควรจะต่อสัญญาจ้างให้ผู้ร้องเรียน ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามข้อสั่งการของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ตามบันทึกวิฤกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๙.๒/ว ๐๐๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๘ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด แจ้งว่า มีการร้องเรียนเกี่ยวกับพนักงานจ้างที่จะต่อสัญญาจ้างใหม่ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งมีการเรียกรับเงินและแสวงหาประโยชน์ให้แก่ตนเองและผู้อื่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นพิจารณาเห็นว่า เพื่อให้การต่อสัญญาจ้างพนักงานเป็นไปอย่างโปร่งใส บริสุทธิ์ และยุติธรรม เมื่อพนักงานจ้างได้ปฏิบัติหน้าที่จนครบกำหนดสัญญาจ้าง กรณีการต่อสัญญาจ้างในปีแรกที่มีการจ้าง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาผลการประเมินผลการปฏิบัติงานเฉลี่ยย้อนหลัง ๑ ปี ไม่ต่ำกว่าระดับดี ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการประเมินผลการปฏิบัติงาน ในหมวด ๖ ของหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับพนักงานจ้าง จะต้องต่อสัญญาจ้างให้แก่พนักงานจ้างผู้นั้น

นอกจากนั้น ยังปรากฏว่า เทศบาลส่งเลิกจ้างผู้ร้องเรียน แล้วย้ายพนักงานจ้างทั่วไป ตำแหน่งคนงานทั่วไป จากกองช่าง ไปประจำกองการศึกษา ซึ่งหากนายกเทศมนตรี เห็นว่า งานประชาสัมพันธ์ที่ผู้ร้องเรียนปฏิบัติอยู่ ไม่ตรงกับตำแหน่งคนงานทั่วไปของผู้ร้องเรียน และประสงค์จะเปิดรับสมัครพนักงานจ้างเพื่อปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์แทนผู้ร้องเรียน ก็สมควรย้ายผู้ร้องเรียนให้ไปปฏิบัติหน้าที่พนักงานจ้างทั่วไป ตำแหน่งคนงานทั่วไป ซึ่งเป็นกรอบอัตราที่กองการศึกษามีและยังว่างอยู่แทน ไม่สมควรเลิกจ้างผู้ร้องเรียนแล้ว ย้ายบุคคลอื่น จากกองหรือสำนักอื่นมาปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งคนงานทั่วไปแทน ซึ่งเป็นการไม่เป็นธรรม ต่อผู้ร้องเรียน

ดังนั้น การที่นายกเทศมนตรีไม่ต่อสัญญาจ้างให้แก่ผู้ร้องเรียนจึงเป็นการไม่ถือปฏิบัติและดำเนินการตามประกาศคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัด เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับพนักงานจ้าง และเป็นการละเลยไม่ปฏิบัติตามการสั่งการของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ทำให้ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนเสียหายเนื่องจากไม่ได้รับการต่อสัญญาจ้าง และไม่ได้รับค่าตอบแทนหรือค่าจ้างตลอดจนสิทธิอันพึงมีพึงได้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเห็นควรให้จังหวัดแจ้งนายอำเภอในฐานะผู้ช่วยกำกับดูแลเทศบาลตำบลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ สั่งการให้เทศบาลพิจารณาดำเนินการแก้ไขเยียวยาความเดือดร้อนของผู้ร้องเรียนโดยเร่งด่วน พร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินการให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทราบต่อไป

ต่อมา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับหนังสือจากจังหวัด แจ้งว่า เทศบาลได้ดำเนินการแก้ไขเยียวยาแก่ผู้ร้องเรียน โดยได้มีหนังสือแจ้งสอบถามความสมัครใจในการกลับเข้ารับราชการเป็นพนักงานจ้างทั่วไป ในตำแหน่งคนงานทั่วไปของศูนย์วัฒนธรรมแล้ว

ตัวอย่างที่ ๒

หน่วยงานของรัฐพิจารณาการขอต่อใบอนุญาตให้ดูทรายโดยไม่ชอบ ด้วยระเบียบและกฎหมาย

สรุปประเด็น

ผู้ร้องเรียนได้ยื่นคำร้องขอต่อใบอนุญาตให้ดูทรายจำนวน ๒ แปลง ต่อสำนักงานที่ดินจังหวัด ข. สาขา พ. ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาอนุญาตให้ดูทรายประจำจังหวัด ได้มีมติให้ผู้ร้องเรียนขอต่อใบอนุญาตได้ สำนักงานที่ดินจังหวัด ข. สาขา พ. จึงได้มีหนังสือให้ผู้ร้องเรียนจัดส่งเอกสารเพื่อประกอบการออกใบอนุญาต และผู้ร้องเรียนได้จัดส่งให้แก่สำนักงานที่ดินจังหวัด ข. สาขา พ. จนครบถ้วนแล้ว ต่อมาผู้ร้องเรียนได้รับแจ้งจากสำนักงานที่ดินจังหวัด ข. สาขา พ. ให้ผู้ร้องเรียนประสานงานกับหน่วยงานเพื่อดำเนินการจัดทำประชาคมในพื้นที่ดังกล่าว ทำให้ผู้ร้องเรียนสงสัยว่าการปฏิบัติราชการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นไปตามระเบียบกฎหมายหรือไม่

ผลการพิจารณา

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับคำชี้แจงจากจังหวัด พร้อมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ตามกรณีดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า

ผู้ร้องเรียนได้รับอนุญาตดูทรายในแม่น้ำสายหนึ่ง จำนวน ๒ แปลงและได้ยื่นคำขอต่อใบอนุญาตดูทรายทั้งสองแปลง ซึ่งเป็นบริเวณที่แม่น้ำกั้นระหว่าง ๒ ท้องที่ คือท้องที่อำเภอ พ. กับเทศบาลตำบล ม. ในอำเภอ ม. ทั้งนี้ที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาอนุญาตให้ดูทรายประจำจังหวัด มีมติว่า “ให้ผู้ขอนำความเห็นของสภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมาประกอบเรื่อง” และ “กรณีแม่น้ำที่ขออนุญาตดูทรายเป็นแม่น้ำกั้นระหว่างตำบลหรืออำเภอ ให้สำนักงานที่รับคำขอจะต้องแจ้งการออกไปชั้นสูตรสอบสวน ส่งประกาศไปปิดที่ท้องที่ ขอความเห็นชอบจากสภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และขอความเห็นจากอำเภอทั้งสองฝั่งแม่น้ำประกอบเรื่องด้วย” จึงได้ดำเนินการออกประกาศและขอความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม ต่อมา ทางคณะกรรมการมีมติให้ผู้ร้องเรียนต่อใบอนุญาตได้เนื่องจากผ่านหลักเกณฑ์ตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ต่อมาผู้ว่าราชการจังหวัดได้มีข้อสั่งการให้สำนักงานที่ดินจังหวัด ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการแจ้งให้อำเภอจัดทำประชาคมประกอบการพิจารณาออกใบอนุญาตให้ดูทรายด้วย ผู้ร้องเรียน

จึงได้มีหนังสือขอความเป็นธรรมในเรื่องดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย นายกรัฐมนตรี และผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้พิจารณาคำร้องเรียน หนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงจากจังหวัด และเอกสารพยานหลักฐานต่าง ๆ แล้ว เห็นว่า การอนุญาตให้ดูดยุทธายเป็นคำสั่งอนุญาตตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้มีการแต่งตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งการมีคำสั่งดังกล่าวเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล ที่จะเปลี่ยนแปลง โอน สงวน รั้งรับ หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล คำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัดจึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ในการทำคำสั่งทางปกครองดังกล่าว แม้ตามมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ได้กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถที่จะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ได้เท่าที่จำเป็น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายก็ตาม แต่ในเรื่องการอนุญาตให้ดูดยุทธยา การกำหนดเงื่อนไขการอนุญาต มีระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการอนุญาตให้ดูดยุทธยา พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๒๗ ได้วางระเบียบการกำหนดเงื่อนไขในการออกใบอนุญาตของจังหวัดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว โดยกำหนดให้อาจพิจารณาวางเงื่อนไขเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นโดยความเห็นชอบของคณะอนุกรรมการได้ ดังนั้น การที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มากำหนดเงื่อนไขอย่างใด ๆ เกี่ยวกับเรื่องการอนุญาตให้ดูดยุทธยา จะต้องเป็นไปตามระเบียบฯ ที่กำหนดไว้ และต้องได้รับความเห็นชอบของคณะอนุกรรมการตามระเบียบดังกล่าวเสียก่อน

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ร้องเรียนประสานงานกับอำเภอ ม. หรือเทศบาลตำบล ม. เพื่อจัดทำประชาคมในพื้นที่ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาต่อใบอนุญาต โดยเงื่อนไขที่กำหนดขึ้นยังมิได้รับความเห็นชอบจากคณะอนุกรรมการตามระเบียบฯ การกำหนดเงื่อนไขของผู้ว่าราชการจังหวัดดังกล่าว จึงเป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการอนุญาตให้ดูดยุทธยา พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๒๗ แม้ว่าต่อมาภายหลังคณะอนุกรรมการพิจารณาอนุญาตให้ดูดยุทธยาประจำจังหวัดมีมติให้จังหวัดกำหนดเงื่อนไขในการขออนุญาตดูดยุทธยาหรือขอต่อใบอนุญาตดูดยุทธยาให้ดำเนินการจัดทำประชาคมทั้งสองฝั่งแม่น้ำก็ตาม แต่มติดังกล่าวก็ไม่สามารถที่จะนำมาใช้กับกรณีการขอต่อใบอนุญาตของผู้ร้องเรียนได้ เนื่องจากขณะที่คณะอนุกรรมการได้มีมติให้ผู้ร้องเรียนต่อใบอนุญาต ยังไม่ได้มีมติให้จังหวัดกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไว้ เมื่อ

คณะอนุกรรมการมีมติให้ผู้ร้องเรียนต่อใบอนุญาตแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องดำเนินการออกใบอนุญาตให้ผู้ร้องเรียนตามระเบียบฯ แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่ได้ออกใบอนุญาต จึงถือว่าเป็นการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเห็นควรเสนอแนะให้จังหวัดปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการอนุญาตให้ดูตกราย พ.ศ. ๒๕๔๖ และพิจารณาออกใบอนุญาตดูตกรายให้แก่ผู้ร้องเรียนตามระเบียบดังกล่าว ต่อมาจังหวัดได้แจ้งให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทราบว่าได้ออกใบอนุญาตดูตกรายให้แก่ผู้ร้องเรียนแล้ว

ตัวอย่างที่ ๓

เจ้าหน้าที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบในการดำเนินโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ พ.ศ. ๒๕๔๗

สรุปประเด็น

ผู้ร้องเรียนได้รับทราบจากเกษตรกรในพื้นที่ว่า เจ้าหน้าที่มีพฤติกรรมจงใจฝ่าฝืนและไม่ปฏิบัติตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการดำเนินโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้แก่ การทำสัญญายืมโค-กระบือกับเกษตรกรผู้ยืม แต่ไม่ได้มีการส่งมอบโค-กระบือให้เกษตรกรไปเลี้ยงแต่อย่างใด และตามระเบียบดังกล่าวได้กำหนดเงื่อนไขว่าเมื่อลูกโคหรือลูกกระบือตัวแรกมีอายุสองปีแล้ว ให้เกษตรกรผู้ยืมส่งลูกโคหรือกระบือคืนธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ มีเกษตรกรบางรายได้ส่งคืนลูกโค-กระบือ คืนให้กับเจ้าหน้าที่ไปแล้ว โดยอ้างว่าจะนำไปแจกให้เกษตรกรรายอื่นต่อไป แต่ไม่ปรากฏหลักฐานในทะเบียนสัตว์ว่ามีการนำลูกโค-กระบือไปแจกให้เกษตรกรรายใด นอกจากนี้ ได้มีการเปลี่ยนตัวกระบือมาเป็นโคแทน โดยไม่ได้ทำการแก้ไขสัญญา และมีการทำบัญชีทะเบียนสัตว์ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวมีเจตนา และจงใจฝ่าฝืน และไม่ปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว เกี่ยวกับการจัดทำหลักฐานและการควบคุมทะเบียนสัตว์ ในเรื่องนี้ ปศุสัตว์จังหวัดได้รับทราบข้อเท็จจริงแล้ว แต่ไม่มีความคืบหน้าแต่อย่างใด จึงร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผลการพิจารณา

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีหนังสือถึงกรมปศุสัตว์ ให้ชี้แจงข้อเท็จจริงและส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาของผู้ตรวจการแผ่นดินต่อไป ซึ่งกรมปศุสัตว์ชี้แจงว่า ได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงในกรณีดังกล่าวแล้ว และอยู่ระหว่างดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มอบหมายให้พนักงานผู้รับผิดชอบสำนวนเดินทางไปพบผู้ร้องเรียน และลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง ได้รับทราบข้อเท็จจริงว่า

๑. โครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจนทั่วประเทศให้มีโค-กระบือไว้ใช้แรงงาน และเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เป็นการช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

๒. การให้เกษตรกรผู้ยากจนยืมแม่โคหรือแม่กระบือ ตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการดำเนินการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ พ.ศ. ๒๕๔๗ มีเงื่อนไขว่าเมื่อลูกโคหรือลูกกระบือตัวแรกอายุครบสองปี ให้ส่งลูกโคหรือลูกกระบือนั้นคืนโครงการธนาคารฯ ส่วนลูกโคหรือลูกกระบือตัวต่อไปก็จะตกเป็นของเกษตรกร และเมื่อยืมแม่โคหรือแม่กระบือครบ ๕ ปี ให้ยกแม่โคหรือแม่กระบือดังกล่าวตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเกษตรกรผู้ยืม แต่หากเกษตรกรผู้ยืม ยืมแม่โคหรือแม่กระบือไป ๓ ปีแล้ว ไม่มีลูกตัวแรกมาคืน ทางโครงการฯ ก็จะนำแม่โคหรือแม่กระบือดังกล่าวคืน เพื่อไปให้บริการแก่เกษตรกรรายอื่นยืมต่อไป

๓. จากการสอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๔ ราย สรุปได้ว่า เมื่อเกษตรกรเลี้ยงโคจนแม่โคตกลูกตัวแรก เมื่อลูกโคอายุครบสองปี เจ้าหน้าที่ก็นำลูกโคตัวแรกไป โดยแจ้งว่าจะนำไปให้เกษตรกรรายอื่นนำไปเลี้ยงต่อไป ต่อมาเจ้าหน้าที่ได้มาพบอีกครั้ง แล้วแจ้งให้เกษตรกรซื้อลูกโคตัวแรกที่ได้มอบคุณคืนให้โครงการฯ ไปแล้ว ในราคาประมาณ ๕,๐๐๐-๗,๐๐๐ บาท ตามหลักฐานใบเสร็จรับเงินของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด โดยเจ้าหน้าที่บอกว่าไม่ต้องชำระราคา และให้เกษตรกรส่งมอบลูกโคตัวแรกให้แก่เกษตรกรรายอื่นซึ่งไม่เคยรู้จักมาก่อน ซึ่งเกษตรกรหลายรายเกิดความสงสัยว่าการกระทำดังกล่าว น่าจะไม่ถูกต้อง

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน หนังสือชี้แจงและเอกสารหลักฐานจากกรมปศุสัตว์แล้ว มีความเห็นในประเด็นที่มีการร้องเรียน สรุปได้ว่า

๑. ในประเด็นเกษตรกรผู้ยืมได้นำโคไปให้ให้บุคคลอื่นเลี้ยงแทน เมื่อโคตกลูกก็นำลูกโคทั้งสองตัวไปขาย และไม่แจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบ ซึ่งการที่ผู้ถูกร้องเรียนมีฐานะเป็นปศุสัตว์อำเภอ ย่อมมีหน้าที่รับผิดชอบการตรวจสอบทะเบียนสัตว์ของโครงการ แต่กลับ

ไม่ทราบข้อเท็จจริงดังกล่าว ย่อมเป็นการบกพร่องในหน้าที่ กรณีนี้จึงมีมูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นควรให้หน่วยงานผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัยในส่วนนี้ต่อไป

๒. ในประเด็นที่เกษตรกรผู้ยืมโคได้ฝากโคให้แก่ผู้ใหญ่บ้านนำไปเลี้ยง และผู้ใหญ่บ้านได้ขายฝูงโคของตนเอง รวมทั้งแม่โคของเกษตรกรที่ฝากเลี้ยง และเพิ่งทำเรื่องขอสงวนเงินและขออนุมัติจำหน่ายโคออกจากบัญชีเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นระยะเวลาเกือบ ๑๐ ปี ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวจนเรียบร้อย และสามารถมอบโค-กระบือ ให้เป็นกรรมสิทธิ์ของเกษตรกร และนำเงินส่งโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ พ.ศ. ๒๕๔๗ และจำหน่ายโค-กระบือออกจากบัญชีโดยไม่ปรากฏว่าทางราชการได้รับความเสียหาย จึงมีเหตุอันควรให้งดโทษ โดยผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นควรให้ปลุสสัตว์จังหวัด ดำเนินการว่ากล่าวตักเตือนผู้ถูกร้องเรียนในเรื่องดังกล่าวไว้ก่อน แต่จากบันทึกถ้อยคำของเกษตรกรผู้ยืมได้ให้ถ้อยคำต่อพนักงานผู้รับผิดชอบสำนวนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สรุปความได้ว่า ภายหลังจากที่เลี้ยงแม่โคได้ประมาณหนึ่งปี แม่โคก็ได้ตกลูกโคตัวแรก และได้เลี้ยงลูกโคจนมีอายุได้ ๒ ปี คือในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ปลุสสัตว์อำเภอจึงได้นำเอาลูกโคของเกษตรกรไป โดยแจ้งว่าจะนำไปให้เกษตรกรรายอื่นได้เลี้ยงต่อไป ต่อมา เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๕๑ ปลุสสัตว์อำเภอคนดังกล่าวได้มาพบกับตนอีกครั้ง และแนะนำให้เกษตรกรซื้อลูกโคตัวแรกคืนในราคาประมาณตัวละ ๗,๐๐๐ บาท โดยเกษตรกรไม่ต้องจ่ายเงิน และเจ้าหน้าที่ได้ออกใบเสร็จรับเงินของโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ ให้ ณ สำนักงานปลุสสัตว์จังหวัด ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๑ ทำให้เกษตรกรผู้ให้ถ้อยคำเกิดความสงสัยว่า เหตุใดเจ้าหน้าที่จึงต้องให้ตนซื้อคืนลูกโคตัวแรก ทั้งที่ได้ส่งมอบลูกโคตัวดังกล่าวให้ไปแล้ว เมื่อปี ๒๕๔๘ นอกจากนี้ เกษตรกรผู้ให้ถ้อยคำยังตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับความรีบร้อนในการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินราคาโค-กระบือของโครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ พ.ศ. ๒๕๔๗

จากข้อเท็จจริงและความเห็นดังกล่าวข้างต้น เรื่องร้องเรียนดังกล่าว มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ หรือมีมูลความผิดในทางอาญา หรือมีมูลความผิดทางวินัย ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้ส่งเรื่องร้องเรียนนี้ให้แก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการสอบสวนตามอำนาจหน้าที่ พร้อมทั้งได้แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินต่อไป

ในภายหลัง กรมปศุสัตว์ได้รายงานผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน สรุปได้ว่า ได้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนในเรื่องร้องเรียนดังกล่าว และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้พนักงานผู้รับผิดชอบสำนวนติดตามสอบถามจากเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ ทราบว่า ในเบื้องต้นของคณะกรรมการสอบสวน เห็นสมควรลงโทษว่ากล่าวตักเตือนเจ้าหน้าที่ผู้ถูกร้องเรียน

ตัวอย่างที่ ๔

นายกเทศมนตรีดำเนินการจัดซื้อที่ดินโดยไม่โปร่งใส ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และเอื้อประโยชน์ต่อพวกพ้อง เครือญาติ

สรุปประเด็น

นายกเทศมนตรีตำบลแห่งหนึ่ง ขออนุมัติสภาเทศบาลนำเงินสะสมของเทศบาลไปซื้อที่ดิน จำนวน ๕ ไร่ เป็นเงิน ๕ ล้านบาท ซึ่งที่ดินดังกล่าวมีญาติของนายกเทศมนตรีเองเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ และมีลักษณะเป็นทุ่งนารกร้าง ท่างโคลงชุมชน และเป็นพื้นที่ต่ำมาก แต่กลับซื้อขายในราคาที่สูงเกินความเป็นจริง ผูกขาดตัดตอนผู้เสนอขายรายอื่นๆ ผู้ร้องเรียนจึงขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินตรวจสอบ ติดตาม และวินิจฉัยการซื้อที่ดินของนายกเทศมนตรีซึ่งไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและใช้อำนาจเอื้อประโยชน์ต่อพวกพ้องและเครือญาติ ส่อว่าเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

ผลการพิจารณา

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน คำชี้แจงจากจังหวัด ประกอบข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. ประเด็นการดำเนินการจัดซื้อที่ดินเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการหรือไม่ นั้น แม้ทางจังหวัดและอำเภอจะมีความเห็นว่า เทศบาลได้ดำเนินการจัดซื้อที่ดินตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๔๕ แล้วก็ตาม แต่การดำเนินการจัดซื้อที่ดินดังกล่าวยังต้องถือปฏิบัติตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย กล่าวคือการพิจารณาและอนุมัติเพื่อให้มีการดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายว่าด้วยการพัสดุดังกล่าว เป็นการพิจารณาทางปกครองและเป็นคำสั่งทางปกครอง จึงต้องอยู่ภายใต้บังคับ

ของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยเจ้าหน้าที่ซึ่งจะทำการพิจารณาทางปกครอง และทำคำสั่งทางปกครองได้ ต้องไม่ใช่เจ้าหน้าที่ผู้มีลักษณะต้องห้าม ตามนัยมาตรา ๑๒ ประกอบมาตรา ๑๓ ของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนั้น เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า การพิจารณาของคณะกรรมการสรรหาที่ดิน ตามรายงานการประชุมคณะกรรมการกำหนดรายละเอียดที่ดินและราคากลางที่ดินในการจัดซื้อที่ดินก่อสร้างอาคารสำนักงานเทศบาลแห่งใหม่ เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๙ และเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๙ เป็นการพิจารณาทางปกครอง และมติของคณะกรรมการในการเลือกผู้เสนออาคารรายใดรายหนึ่งเป็นคำสั่งทางปกครอง ซึ่งเป็นการดำเนินการโดยมีนายกเทศมนตรีเป็นประธานและอยู่ร่วมในการประชุม ดังนั้น จึงเป็นการพิจารณาทางปกครองที่ขัดต่อพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากนายกเทศมนตรีเป็นบุคคลที่ต้องห้ามตามนัยมาตรา ๑๓ (๓) ของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้นกับคู่กรณี เพราะนาย ว. ผู้เสนอขายที่ดิน มีศักดิ์เป็นพี่ชายของภรรยานายกเทศมนตรี ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเห็นควรให้จังหวัดแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ต่อไป พร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินการให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทราบด้วย

๒. ประเด็นนายกเทศมนตรีได้กระทำการทุจริต ปกปิดนิติกรรม หรือซื้อขายที่ดินกับคู่สัญญาในลักษณะเครือญาติที่มีส่วนได้เสีย หรือไม่ นั้น จากข้อเท็จจริงปรากฏชัดเจนว่า ภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมายของนายกเทศมนตรีไม่ใช่เจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดิน และยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงชัดเจนว่า นายกเทศมนตรีจะได้รับประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งจากการทำสัญญาซื้อที่ดิน ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีคำวินิจฉัยที่ ๖๐๕/๒๕๔๕ ถึงบุคคลผู้มีส่วนได้เสีย ว่าหมายถึง การเป็นสามีภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือบิดา มารดา และบุตร กรณีเป็นพี่น้องที่บรรลุนิติภาวะแล้ว ไม่ถือว่าเป็นบุคคลที่มีส่วนได้เสีย เนื่องจากไม่มีภาวะตามกฎหมายที่ต้องอุปการะเลี้ยงดูต่อกัน ดังนั้น จึงยังไม่อาจสรุปได้ว่านายกเทศมนตรีเป็นผู้มีส่วนได้เสียในทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่ทำกับเทศบาล อย่างไรก็ตาม จากพฤติการณ์ของนายกเทศมนตรีที่เริ่มและผู้ริเริ่ม และเข้าไปเกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการนี้ มาตั้งแต่ต้น และดำเนินการโดยเร่งรีบ ผลักดันจนกระทั่งมีการสั่งซื้อที่ดินดังกล่าว จึงทำให้น่าเชื่อได้ว่า การดำเนินการจัดซื้อที่ดิน ได้มีการกำหนดที่ดินผืนที่จะจัดซื้อไว้เป็นการล่วงหน้าแล้ว และมีการเอื้อประโยชน์ในการจัดซื้อที่ดินแก่เครือญาติของตนเอง ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

๑. ในการประชุมสภาเทศบาลเพื่อพิจารณาร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ สมาชิกสภาเทศบาลได้เสนอให้ชะลอการจัดซื้อที่ดินเพื่อก่อสร้างอาคารสำนักงานเทศบาลแห่งใหม่ไว้ก่อน เนื่องจากมีใข่กรณีเร่งด่วน แต่นายกเทศมนตรีได้ชี้แจงว่า หากมีการชะลอออกไป งบประมาณจำนวน ๕ ล้านบาท อาจซื้อที่ดินไม่ได้ และสถานที่ทำการเทศบาลในปัจจุบันคับแคบ ผู้มาติดต่อราชการไม่ได้รับความสะดวก จนในที่สุดที่ประชุมมีมติเป็นเอกฉันท์รับหลักการ

๒. นายกเทศมนตรีซึ่งได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่ง เมื่อปี ๒๕๕๘ มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการจัดซื้อที่ดินพิพาทมาโดยตลอด กล่าวคือ เป็นประธานกรรมการกำหนดรายละเอียดที่ดิน ตามคำสั่งเทศบาล ๒ ฉบับ เป็นประธานกรรมการสรรหาที่ดิน และเป็นผู้อนุมัติการจัดซื้อที่ดิน

๓. รายงานการประชุมคณะกรรมการกำหนดรายละเอียดที่ดินและราคากลางที่ดินในการจัดซื้อที่ดินก่อสร้างอาคารสำนักงานเทศบาลแห่งใหม่ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๘ กับรายงานการสอบสวนข้อเท็จจริงของอำเภอที่ นาย ว. ผู้เสนอขายที่ดินได้ให้ถ้อยคำ มีความขัดแย้งกันในสาระสำคัญ และแสดงให้เห็นว่า มีการติดต่อตกลงกันไว้ล่วงหน้าระหว่างนายกเทศมนตรีกับเจ้าของที่ดิน

๔. จากการตรวจสอบประวัติที่ดินเพิ่มเติม พบว่า ที่ดินแปลงนี้แบ่งแยกมาจากโฉนดที่ดินเดิมซึ่งเป็นของมารดาของนาย ว. และได้ยกให้บุตร ๔ คน เมื่อปี ๒๕๕๐ ต่อมาวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๘ ผู้ถือกรรมสิทธิ์ร่วมทั้ง ๔ คน ได้ขอแบ่งแยกที่ดินออกมา ๕ ไร่ และนำมาขายให้กับเทศบาล ซึ่งมีข้อสังเกตว่า ที่ดินนี้มีการได้มาตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ แต่เพิ่งจะขอแบ่งแยกโฉนดออกมาในเวลาใกล้เคียงกับช่วงที่เทศบาลจะจัดซื้อที่ดิน และจำนวนเนื้อที่ดินที่แบ่งแยกโฉนดออกมา ก็เป็นจำนวนเดียวกันกับที่เทศบาลจะจัดซื้อ ทั้งที่เทศบาลยังมีได้กำหนดรายละเอียดในที่ดินที่จะจัดซื้อ และยังไม่ได้ประกาศประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปทราบ

๕. คณะกรรมการกำหนดรายละเอียดที่ดินและราคากลางที่ดินในการจัดซื้อที่ดินได้กำหนดขนาดพื้นที่ที่เหมาะสมที่จะใช้ในการก่อสร้างว่า ต้องมีขนาดกว้างไม่น้อยกว่า ๖๐ เมตร และยาวไม่น้อยกว่า ๑๐๐ เมตร แต่ที่ดินทั้งสองแปลงที่นำมาพิจารณานั้น มีรูปที่ดินไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า หากที่ดินของผู้เสนอราคา ยังมีคุณสมบัติไม่ตรงตามหลักเกณฑ์ เทศบาลก็ชอบที่จะยกเลิกการเสนอราคาดังกล่าว และประกาศใหม่ เพื่อให้ทางราชการมีโอกาสได้คัดเลือกผู้เสนอราคาที่มีคุณสมบัติครบถ้วน เป็นประโยชน์สูงสุดแก่ทางราชการ นอกจากนี้ ที่ดินของนาย อ. เป็นที่ดินหน้าแคบมีขนาด

และลักษณะไม่เข้าหลักเกณฑ์ตั้งแต่แรก จึงมีข้อสังเกตว่า การที่นำที่ดินผืนนี้มาพิจารณาเปรียบเทียบ ก็เพื่อให้ได้จำนวนผู้เสนอราคาเป็น ๒ ราย จะได้ไม่ต้องยกเลิกการเสนอราคา

๖. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๒๑ (๓) และ (๔) ระบุชัดเจนว่าการจัดซื้อที่ดินต้องมีราคาประเมินของทางราชการในท้องที่นั้น และมีราคาซื้อขายของที่ดินและหรือสิ่งก่อสร้างใกล้เคียงบริเวณที่จะซื้อครั้งหลังสุดประมาณ ๓ ราย เปรียบเทียบราคา โดยทางเทศบาลได้นำราคาประเมินของสำนักงานที่ดินจังหวัดและราคาประเมินของธนาคารกรุงไทยมาเฉลี่ยกัน ซึ่งเมื่อพิจารณาตามระเบียบแล้ว น่าจะหมายถึงสำนักงานที่ดินจังหวัดเท่านั้น เพราะธนาคารกรุงไทยเป็นรัฐวิสาหกิจที่ประกอบกิจการโดยมุ่งแสวงหากำไรเหมือนกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไป การที่เทศบาลได้นำราคาประเมินของธนาคารกรุงไทย มาเฉลี่ยกับราคาของสำนักงานที่ดินจังหวัดเพื่อให้ราคาประเมินสูงขึ้น จึงไม่น่าจะถูกต้อง อีกทั้ง เทศบาลได้มีหนังสือขอทราบราคาประเมินที่ดินของนาย ว. เพื่อนำไปประกอบการพิจารณานอมนิติซื้อที่ดินแต่เพียงรายเดียว โดยไม่ตรวจสอบราคาประเมินที่ดินของนาย อ. ทั้งที่ขณะนั้น ยังไม่มีการลงมติคัดเลือกแปลงที่ดินที่จะจัดซื้อแต่อย่างใด จึงอาจอนุมานได้ว่า เทศบาลมีความตั้งใจที่จะจัดซื้อที่ดินของนาย ว. อยู่แล้ว การนำที่ดินของนาย อ. มาประกอบนั้น ก็เพื่อทำให้ดูเหมือนว่าได้ทำการเปรียบเทียบราคาแล้วสำหรับราคาซื้อขายของที่ดินและหรือสิ่งก่อสร้างใกล้เคียงบริเวณที่จะซื้อ ครั้งหลังสุดประมาณ ๓ ราย นั้น จากการตรวจสอบข้อมูลของสำนักงานที่ดินจังหวัด มีการซื้อขายที่ดิน ๒ ราย ที่มีราคาซื้อขายต่ำกว่าราคาประเมิน และมีเพียง ๑ รายที่มี ราคาซื้อขายสูงกว่าราคาประเมิน แต่เทศบาลเลือกที่จะหยิบยกรายที่มีราคาซื้อขายสูงกว่าราคาประเมินมาเป็นข้ออ้างเพื่อสนับสนุนการจัดซื้อที่ดินของเทศบาล

จากข้อเท็จจริงข้างต้นพิจารณาแล้วเห็นว่า การที่เทศบาลจัดซื้อที่ดินเพื่อก่อสร้างสำนักงานเทศบาลแห่งใหม่ในราคาที่สูงกว่าราคาประเมินเกือบ ๒.๕ เท่า ทั้งที่ มีการซื้อขายที่ดินบริเวณใกล้เคียงในราคาที่ต่ำกว่าราคาประเมิน จึงน่าจะทำให้รัฐเสียประโยชน์ ถึงแม้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๔๕ ไม่ได้ระบุนำราคาซื้อที่ดินในราคาสูงกว่าราคาประเมินไว้ แต่ก็มีไข่ว่าเทศบาลจะต้องซื้อที่ดินที่มีราคาสูงเสมอไป หากจะต้องใช้ดุลพินิจว่ารัฐได้หรือเสียประโยชน์หรือไม่จากการซื้อที่ดินนั้น ซึ่งตามปกติวิสัยของสุจริตชนแล้วเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องรักษาผลประโยชน์ของรัฐเป็นประการสำคัญ นอกเสียจากว่าจะมีเจตนาพิเศษหรือมูลเหตุขังใจให้กระทำการหรือละเว้นการกระทำการ ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดความเสียหายต่อรัฐแล้ว ถือได้ว่ามีเจตนาทุจริตต่อหน้าที่ด้วย

ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดิน จึงเห็นว่า การดำเนินการของนายกเทศมนตรีนำเชื่อ
ได้ว่าเป็นการเอื้อประโยชน์หรือแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย
สำหรับตนเองหรือผู้อื่น อันมีลักษณะเป็นการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ และ
อาจเข้าองค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๑๕๑ และ ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมาย
อาญา ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเห็นสมควรส่งเรื่องร้องเรียนนี้ให้คณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป และขอให้
กระทรวงมหาดไทยสอบสวนกรณีดังกล่าว แล้วรายงานผลการดำเนินการให้สำนักงาน
ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ

๓. เรื่องร้องเรียนกรณีการปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

ตัวอย่างที่ ๑

เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฆมู กุลันแก้งผู้ร้องเรียนและครอบครัวให้ย้ายออกไปจากอาคารที่พักอาศัยของทางราชการ

สรุปประเด็น

นางสาว ค. ผู้ร้องเรียน กล่าวอ้างว่า ได้ย้ายเข้าไปพักอาศัยในแฟลตข้าราชการตำรวจของสถานีตำรวจภูธรแห่งหนึ่ง ในระหว่างที่ทำการก่อสร้างบ้านและให้บุตรชายมาเรียนหนังสือ ซึ่งห้องพักดังกล่าวมี จำลิบตำรวจ ท. ได้สิทธิเข้าพักอาศัย แต่ไม่ได้เข้าพัก จึงให้ผู้ร้องเรียนเข้าอาศัยแทนโดยได้ชำระค่าสาธารณูปโภคในนามของจำลิบตำรวจ ท. ทุกเดือน อีกทั้งได้ปรับปรุงซ่อมแซมห้องพักให้อยู่ในสภาพที่ดีพอใช้อยู่อาศัยได้ ต่อมาในราวเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๕๒ เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งพักอยู่ห้องข้างเคียงไม่พอใจที่ได้ยินเสียงเด็กร้องไห้ จึงได้เดินมาเคาะประตูห้องและฆมูบุตรของผู้ร้องเรียนว่าจะยิงปืน แล้วจับโยนลงตึก และขู่ว่าจะจัดการไม่ให้ผู้ร้องเรียนและครอบครัวได้พักอาศัยอยู่ในห้องพักได้อีกต่อไป หลังจากนั้นผู้ร้องเรียนก็ถูกกั้นแก๊สถอดสายไฟและเครื่องวัดกระแสไฟฟ้าออกหลายครั้ง ทำให้ภายในห้องพักไม่มีกระแสไฟฟ้าใช้ เมื่อแจ้งเหตุไปยังผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธร ก็ไม่ได้รับความช่วยเหลือ ต่อมา วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ เมื่อผู้ร้องเรียนกลับมาถึงห้องพักพบว่าห้องถูกจัดประตูและเปลี่ยนกุญแจ มองผ่านบานเกร็ดประตูเข้าไปในห้องก็ไม่พบทรัพย์สินของผู้ร้องเรียนอยู่เลย เมื่อไปถึงสถานีตำรวจจึงได้พบว่าทรัพย์สินทั้งหมดของผู้ร้องเรียนถูกเก็บไว้ในห้องข้าง อีกทั้งทรัพย์สินอีกหลายรายการก็ยังไม่พบ จึงยื่นเรื่องร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อขอความเป็นธรรมต่อกรณีที่เกิดขึ้น

ผลการพิจารณา

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานเพื่อขอทราบข้อเท็จจริงเบื้องต้นจากทางจังหวัด ซึ่งพบว่าเป็นเรื่องจริงแต่เพียงบางส่วน แต่ทรัพย์สินของผู้ร้องเรียนบางส่วนยังอยู่ในห้องข้างของสถานีตำรวจจริง สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมอบหมายให้พนักงานผู้รับผิดชอบสำนวนเดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรื่องร้องเรียนดังกล่าว ในวันที่ ๑๗ - ๑๘ กันยายน ๒๕๕๒ โดยร่วมประชุมกับรองผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธร ป้องกันจังหวัด และผู้ร้องเรียนพร้อมด้วยสามี ที่ศาลากลางจังหวัด จากการประชุม สรุปข้อเท็จจริงได้ดังนี้

นางสาว ค. ผู้ร้องเรียน และพันตำรวจโท ข. สามี ได้มาขอพักอาศัยในห้องพักดังกล่าว โดยอ้างกับจำสิบตำรวจ ท. ว่าจะขอย้ายเข้ามาช่วยราชการ แต่บ้านพักของตนเองยังไม่สร้างไม่แล้วเสร็จ จะมาขอพักอาศัยอยู่เพียง ๑ เดือนเท่านั้น จำสิบตำรวจ ท. เห็นว่าเป็นอดีตผู้บังคับบัญชาและมีความเดือดร้อน จึงอนุญาตให้ผู้ร้องเรียนพร้อมด้วยครอบครัวเข้าพักอาศัยอยู่ในห้องพักของตนเองได้ ระหว่างการพักอาศัยผู้ร้องเรียนและครอบครัวได้ก่อความเดือดร้อนรำคาญ ทะเลาะวิวาท ส่งเสียงดังรบกวน ทำให้มีเหตุกระทบกระทั่งกับห้องข้างเคียงเสมอ ต่อมา เมื่อครบกำหนด ๑ เดือน จำสิบตำรวจ ท. จึงทวงถามให้ส่งมอบห้องพักคืน แต่ก็ถูกบ่ายเบี่ยง จนต้องยอมขยายระยะเวลาออกไปอีก ๑ เดือน จนเมื่อครบกำหนด ผู้ร้องเรียนและครอบครัวก็ไม่ยอมขนย้ายทรัพย์สินออกไป ทำให้ จำสิบตำรวจ ท. ได้รับความเดือดร้อน เนื่องจากต้องนำบุตรเข้ารับการศึกษานอกเขตอำเภอเมือง และยังคงถูกหักเงินเดือนเป็นค่าสาธารณูปโภค เนื่องจากผู้ร้องเรียนมิได้ชำระให้ในระหว่างที่เข้าพักอาศัยแต่อย่างใด จำสิบตำรวจ ท. จึงตัดสินใจส่งมอบห้องพักคืนให้แก่ทางราชการ และแจ้งให้ พันตำรวจโท ข. สามีของผู้ร้องเรียนขนย้ายทรัพย์สิน ออกจากห้องพักให้แล้วเสร็จภายใน ๓ วัน

ต่อมา คณะกรรมการบ้านพักของทางราชการได้ประชุมกันและมีมติให้ข้าราชการตำรวจที่มีสิทธิเข้าพักในบ้านพักของทางราชการ ยืนยันสิทธิการเข้าพัก สำหรับผู้ไม่มีสิทธิให้ออกจากบ้านพักของทางราชการภายใน ๓ วัน หากพ้นกำหนดแล้ว ยังไม่ออกจากบ้านพักของทางราชการ ให้ผู้ปกครองอาคารบ้านพักของทางราชการแจ้งความดำเนินคดีข้อหา “บุกรุก” จากนั้น ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธร ผู้มีหน้าที่ควบคุมดูแลอาคารดังกล่าว ได้ออกคำสั่งให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและเรียกประชุมคณะกรรมการบ้านพักของทางราชการ เพื่อตรวจสอบการเข้าพักอาศัยในบ้านพักที่มีการร้องเรียนว่าเป็นไปโดยถูกต้องหรือไม่ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๒ โดยให้ตรวจสอบและจัดทำบัญชีทรัพย์สินที่ขนย้ายออกจากห้องพักร่วมกับ จำสิบตำรวจ ท. และลงประจำวันบัญชีทรัพย์สินในการขนย้ายให้เรียบร้อย แล้วทำบันทึกรายงานผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรทราบทันที ซึ่งแม้ผู้ร้องเรียนและครอบครัวจะได้รับทราบประกาศดังกล่าวแล้ว ก็ยังไม่ดำเนินการขนย้ายทรัพย์สินออกจากห้องพัก ทำให้ข้าราชการตำรวจผู้อื่นที่ได้สิทธิเข้าพักอาศัยจึงไม่สามารถเข้าพักได้ กระทั่งเมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๒ คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินห้องพักที่มีการร้องเรียนและจำสิบตำรวจ ท. จึงเดินทางไปตรวจสอบทรัพย์สินโดยจับประตูเข้าไป ภายในห้องพักดังกล่าวและนำทรัพย์สินทั้งหมดมาเก็บรักษาไว้ในห้องข้างของสถานีตำรวจภูธร ซึ่งได้มีการบันทึกภาพทรัพย์สินของผู้ร้องเรียนไว้ทุกชิ้นในระหว่างการขนย้าย

ผลการประชุมร่วมกัน ที่ประชุมและผู้ร้องเรียนมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ผู้ร้องเรียนสามารถขนย้ายทรัพย์สินทั้งหมดออกจากห้องขังได้โดยไม่มีเงื่อนไข ซึ่งผู้ร้องเรียนแจ้งว่าจะดำเนินการขนย้ายให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๒ และสามารถเจรจาไกล่เกลี่ยรอมยอมในปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธร ชี้แจงสาเหตุที่นำทรัพย์สินของผู้ร้องเรียนมาเก็บไว้ที่ห้องขัง เพราะผู้ร้องเรียนมีทรัพย์สินจำนวนมากไม่มีสถานที่ที่จะจัดเก็บได้ และเกรงว่าจะมีการสูญหายขึ้น อีกทั้งได้ยินยอมให้ผู้ร้องเรียนและสามีมารับมอบทรัพย์สินกลับคืนได้ตลอดเวลา แต่กลับไม่มารับมอบแต่เลือกใช้สิทธิร้องเรียนแทน

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่ากรณีดังกล่าวสามารถพิจารณาได้ ดังนี้

๑. ประเด็นที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจัดประตูห้องพัก และนำทรัพย์สินของผู้ร้องเรียนมาเก็บไว้ในห้องขังของสถานีตำรวจ นั้น กรณีดังกล่าว ผู้ร้องเรียนและครอบครัวไม่มีสิทธิเข้าพักอาศัยในห้องพัก เนื่องจากในเมื่อ จำสิบตำรวจ ท. ผู้มีสิทธิเข้าพัก ไม่ยินยอมให้ผู้ร้องเรียนเข้าพักอาศัยอีกต่อไป จำสิบตำรวจ ท. จึงได้แจ้งให้ผู้ร้องเรียนขนย้ายทรัพย์สินออกไป ประกอบกับ จำสิบตำรวจ ท. ต้องแบกรับภาระค่าสาธารณูปโภคที่ถูกหักจากเงินเดือน เมื่อผู้ร้องเรียนและครอบครัวไม่ยอมขนย้ายทรัพย์สินออกไป ทั้งที่มีการแจ้งเตือนก่อนล่วงหน้าหลายครั้ง จำสิบตำรวจ ท. จึงจำเป็นต้องทำเรื่องขอคืนห้องพัก เนื่องจากเกรงว่าตนเองจะถูกดำเนินการทางวินัยไปด้วย คณะกรรมการขนย้ายทรัพย์สินพร้อมด้วย จำสิบตำรวจ ท. จึงได้เดินทางเข้าไปขนย้ายทรัพย์สินของผู้ร้องเรียนออกจากห้องพักดังกล่าว โดยมีการเก็บภาพและบันทึกหลักฐานไว้ทุกขั้นตอน รวมทั้งจัดทำบัญชีทรัพย์สินไว้ด้วย

๒. ประเด็นที่ผู้ร้องเรียนอ้างว่ามีทรัพย์สินหลายรายการ ขำรุคเสียหาย หรือเสื่อมค่าและสูญหายไป นั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินได้แนะนำให้ผู้ร้องเรียนแจ้งความดำเนินคดีกับผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธร คณะกรรมการขนย้ายทรัพย์สิน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งหมด ที่มีส่วนทำให้ทรัพย์สินของผู้ร้องเรียนเสียหายหรือสูญหายไปได้ตามประมวลกฎหมายอาญา ประกอบกับทางจังหวัด ได้ส่งผู้ช่วยป้องกันจังหวัดซึ่งเป็นคนกลางมาคอยเป็นพยานในการให้ความเป็นธรรมกับผู้ร้องเรียนในการดำเนินคดีด้วย โดยไม่ต้องเกรงกลัวการข่มขู่หรืออิทธิพลใด ๆ ซึ่งผู้ร้องเรียนและสามีขอลงรายงานประจำวันไว้เป็นหลักฐานเท่านั้น

๓. จากการจัดประชุมร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหา ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธร ยินยอมให้ผู้ร้องเรียนขนย้ายทรัพย์สินออกจากห้องขังได้ และฝ่ายผู้ร้องเรียนก็ยินยอมย้ายออกจากห้องพักดังกล่าวโดยสมัครใจ ในส่วนประเด็นที่มีการกระทบบสิทธิของผู้ร้องเรียน

และครอบครัว และความเสียหายแก่ทรัพย์สิน ผู้ร้องเรียนสามารถใช้สิทธิดำเนินคดีกับผู้ที่เกี่ยวข้องได้ตามกฎหมายต่อไป

อนึ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่าแม้ข้อพิพาทในเรื่องร้องเรียนดังกล่าวจะยุติลงได้แล้วก็ตาม แต่การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในบางส่วนยังไม่ถูกต้องตามหลักกฎหมายและวิธีปฏิบัติของทางราชการ กล่าวคือ การที่ จ่าสิบตำรวจ ท. อนุญาตให้ พันตำรวจโท ข. และครอบครัวเข้าพักอาศัยในห้องพักโดยไม่ผ่านคณะกรรมการอาคารบ้านพักตามระเบียบของทางราชการ ต่อมาเมื่อ จ่าสิบตำรวจ ท. ไม่ยินยอมให้มีการพักอาศัยอีกต่อไป แต่ผู้ร้องเรียนและครอบครัวไม่ยินยอมย้ายออกไป นั้น ทำให้การกระทำของ พันตำรวจโท ข. และครอบครัวเป็นเพียงการละเมิดสิทธิของผู้อื่นเท่านั้น หากเป็นความผิดฐานบุกรุกสถานที่ของทางราชการไม่ ต้องทำการฟ้องร้องต่อศาล โดยผู้มีอำนาจตามระเบียบในการฟ้องร้องคือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะต้องฟ้องขับไล่ตามขั้นตอนของกฎหมาย มิใช่ใช้อำนาจทางปกครองดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายด้วยตนเอง ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเห็นควรให้ตำรวจภูธรภาค ๓ ขับการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ และผู้มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการควบคุมดูแลการเข้าพักอาศัยในอาคารบ้านพักของทางราชการ ให้เป็นไปตามระเบียบการเข้าพักอาศัยในอาคารบ้านพักของทางราชการอย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดความรักและความสามัคคีของข้าราชการตำรวจ โดยถือเอากรณีตามเรื่องร้องเรียนดังกล่าวเป็นกรณีศึกษาเพื่อมิให้เกิดปัญหาเช่นนี้ต่อไปในอนาคต

ตัวอย่างที่ ๒

เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติการตรวจค้นนอกเหนือหมายค้นของศาล และจัดให้มีการแถลงข่าวอันเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ร้องเรียน

สรุปประเด็น

เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ ศาลได้ออกหมายค้นให้กับผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด น. เพื่อให้จัดการค้นบ้านของผู้ร้องเรียน เพื่อพบและยึดอาวุธปืนขนาด .๓๒ ซึ่งต่อมาในวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๑ เวลา ๐๕.๓๐ น. เจ้าหน้าที่ตำรวจ ประมาณ ๖๐ นาย ได้เข้าปิดล้อมและทำการตรวจค้นบ้านพักของผู้ร้องเรียน พร้อมทั้งได้ยึดอาวุธปืนและเครื่องกระสุนนอกจากรายการตามที่หมายศาลระบุไว้ ซึ่งเป็นของผู้ร้องเรียนและของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำบ้านพักไปทั้งหมด ๘ รายการ ซึ่งอาวุธปืนทั้งหมดเป็นอาวุธมีทะเบียนและได้รับอนุญาตให้มีไว้ในครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย การตรวจค้นและยึดอาวุธปืนของเจ้าหน้าที่ตำรวจดังกล่าวจึงเป็นการปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจยังได้จัดให้มีการแถลงข่าวการตรวจยึดอาวุธ โดยให้ผู้ร้องเรียนนั่งร่วมแถลงข่าวในฐานะผู้ต้องหา และสื่อมวลชนได้แพร่ภาพดังกล่าวไปทั่วประเทศ ซึ่งผู้ร้องเรียนเห็นว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ร้องเรียน ทำให้ได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียงและหน้าที่การงานอย่างร้ายแรง

ผลการพิจารณา

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีหนังสือถึงผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค เพื่อขอให้ชี้แจงข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในเรื่องดังกล่าว ซึ่งตำรวจภูธรภาคได้มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง สรุปได้ว่า ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด น. เป็นผู้จัดการตามหมายค้นด้วยตนเอง ซึ่งการดำเนินการตรวจค้นเป็นไปตามกฎหมาย และเรื่องร้องเรียนนี้ผู้ร้องเรียนได้มีหนังสือร้องเรียนไปยังกรมการตำรวจ สภาผู้แทนราษฎร กรมการกฎหมาย การยุติธรรม และสิทธิมนุษยชนด้วย โดยผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด น. ได้เข้าชี้แจงต่อคณะกรรมการแล้ว สำหรับประเด็นเรื่องการจัดให้มีการแถลงข่าว ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินได้ขอให้มีการชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมนั้น ตำรวจภูธรภาคชี้แจงว่าการจัดให้มีการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนนั้น ตำรวจภูธรภาคได้ปฏิบัติตามคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ ๘๕๕/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ วัตถุประสงค์ในการแถลงข่าวก็เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ

เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ เพื่อเป็นการป้องปรามผู้กระทำความผิด ผลการแถลงข่าวจะทำให้ประชาชนมองภาพพจน์ของตำรวจ ในทางที่ดีขึ้น และมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ สำหรับกรณีที่มีภาพของผู้ร้องเรียนปรากฏสู่สาธารณะ นั้นเป็นการบันทึกภาพของสื่อมวลชนเอง มิใช่เกิดจากการจัดแถลงข่าวของข้าราชการตำรวจ ซึ่งในขณะที่ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาคกำลังพูดคุยและตรวจสอบอาวุธปืนเครื่องกระสุนปืนอยู่นั้น ได้มีผู้สื่อข่าวทำการบันทึกภาพและนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณะ

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการยึดสิ่งของตามหมายค้นของศาล และคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดแถลงข่าวแล้ว พบว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๒ (๒) วางหลักให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจในการค้นเพื่อพบสิ่งของ ซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยค้นสำหรับประเด็นการจัดแถลงข่าว นั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีคำสั่งที่ ๔๖๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๐ ยกเลิกความในคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ ๘๕๕/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ โดยแก้ไขเพิ่มเติมข้อความ สรุปว่าห้ามอนุญาตหรือจัดให้สื่อมวลชนทุกแขนงถ่ายภาพ สัมภาษณ์ หรือให้ข่าวของบุคคล ดังต่อไปนี้

๑. ผู้ต้องหาในระหว่างการควบคุมของตำรวจทั้งภายในและภายนอกที่ทำการหรือสถานีตำรวจ

๒. เหตุอาชญากรรม รวมทั้งภาพที่มีลักษณะอุจาดหรือทารุณโหดร้าย หรือ ล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล หรือส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงเกียรติยศและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เว้นแต่พนักงานสอบสวนดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งคดี หรือได้รับความยินยอมจากผู้ต้องหา เหตุอาชญากรรมหรือผู้เสียหาย

ทั้งนี้ เห็นได้ว่า ตำรวจภูธรจังหวัด น. ได้จัดแถลงข่าวอันเป็นการขัดแย้งกับคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ ๔๖๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๐ ซึ่งปรากฏเป็นภาพของผู้ร้องเรียนในฐานะผู้ต้องหาในหน้าหนังสือพิมพ์หลายฉบับ

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้อง เอกสารหลักฐานและคำชี้แจงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีประเด็นให้พิจารณาสองประเด็น กล่าวคือ ประเด็นแรกการตรวจยึดสิ่งของนอกเหนือจากคำสั่งศาลสามารถทำได้หรือไม่ นั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้ให้อำนาจพนักงานสอบสวนสามารถตรวจยึดสิ่งของที่สงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ การตรวจค้นยึดสิ่งของ

นอกเหนือจากหมายค้นที่ศาลระบุไว้ พนักงานสอบสวนสามารถกระทำได้ตามนัยกฎหมายดังกล่าว

ประเด็นต่อมา การแถลงข่าวการตรวจยึดอาวุธโดยให้ผู้ร้องเรียนร่วมแถลงข่าว ในฐานะผู้ต้องหา เป็นการละเมิดสิทธิของผู้ร้องเรียนหรือไม่ นั้น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้วางหลักกฎหมายไว้ว่าสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ย่อมได้รับความคุ้มครอง การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลาย ซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว จะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

ดังนั้น การที่ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาคกับผู้บังคับการตำรวจจังหวัด น. มิได้จัดการป้องกันมิให้สื่อมวลชนเข้าบันทึกภาพของผู้ร้องเรียนในระหว่างการตรวจสอบอาวุธปืนตามภาพข่าวที่ปรากฏ เป็นการกระทำที่ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาอยู่ในสภาพเหมือนถูกสังคมตัดสินล่วงหน้าแล้วว่าเป็นผู้กระทำความผิด อันเป็นการไขข่าวแพร่หลาย และน่าจะกระทบต่อเกียรติยศ ชื่อเสียงของผู้ร้องเรียนในฐานะที่เป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด กรณีจึงเป็นการเข้าข่ายการปฏิบัติที่ขัดต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วจึงให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้พิจารณาตรวจสอบความบกพร่องและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ก่อให้เกิดการกระทำที่อาจเข้าข่ายอันเป็นการละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน อีกทั้งน่าจะเป็นการฝ่าฝืนต่อคำสั่งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๔. เรื่องร้องเรียนกรณีการปฏิบัติหน้าที่ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียน

ตัวอย่างที่ ๑

เจ้าหน้าที่ของรัฐบุกเข้าทำลายพืชผลอาสินที่ผู้ร้องเรียนปลูกไว้ในที่ดินทำกินโดยไม่เป็นธรรม

สรุปประเด็น

ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ได้ร่วมกันเข้าไปตัดต้นยางพารา และต้นปาล์มน้ำมันในพื้นที่ซึ่งเป็นที่ดินทำกินของราษฎรจำนวน ๘ ราย โดยราษฎรบางรายสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้แล้วเป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียนและราษฎรได้รับความเดือดร้อนเสียหาย

ผลการพิจารณา

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน ประกอบกับได้มอบหมายคณะเจ้าหน้าที่เดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ และร่วมประชุมกับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ร้องเรียนและชาวบ้าน สรุปข้อเท็จจริง ได้ดังนี้

๑. กรณีพนักงานเจ้าหน้าที่และฝ่ายปกครองเข้ารื้อถอนทำลายพืชผลอาสินในที่ดินดังกล่าว ซึ่งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ตามพระราชกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๓๗ นั้น เนื่องจากผู้ร้องเรียนได้เข้ายึดถือครอบครองพื้นที่ป่าบริเวณดังกล่าวภายหลังการประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จึงถือเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งห้ามมิให้บุคคลใดยึดถือ ครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดิน หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ป่าไม้และฝ่ายปกครองจึงใช้อำนาจดำเนินคดีกับผู้ร้องเรียนและพวก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๙ และก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะเข้าดำเนินการรื้อถอนทำลายพืชผลอาสิน ในวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๑ ก็ได้ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้กระทำผิดรื้อถอนแก้ไข หรือทำประการอื่นใดแก่สิ่งที่เป็นอันตรายหรือสิ่งที่ทำให้เสื่อมสภาพในเขตป่าสงวนแห่งชาติภายในเวลาที่กำหนด ตามมาตรา ๒๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ผู้ร้องเรียนและพวกมิได้ปฏิบัติตามภายในเวลาที่กำหนด เจ้าหน้าที่จึงดำเนินการตามมาตรา ๒๕ (๓) แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ เรื่องร้องเรียนในประเด็นดังกล่าวจึงเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามขั้นตอนของกฎหมายและ

ระเบียบของทางราชการแล้ว ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียน
ในประเด็นนี้

อย่างไรก็ตาม แม้การเข้ารีตถอน ทำลายพืชผลอาสินข้างต้น จะเป็นการดำเนินการ
ตามอำนาจหน้าที่และขั้นตอนของกฎหมาย แต่เมื่อคำนึงถึงแนวนโยบายของรัฐบาลในการ
แก้ไขปัญหาการทำกินของราษฎรในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน
๒๕๔๑ และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๐ ที่ผ่อนผันให้ราษฎรสามารถ
ทำกินในพื้นที่ป่าไม้ไปก่อนจนกว่าจะได้ทำการตรวจสอบการเข้ายึดถือครอบครองให้แล้วเสร็จ
และให้มีการสำรวจตรวจสอบการถือครองทำกินของราษฎรที่ปลูกยางพาราในพื้นที่ป่าอนุรักษ์
เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการแก้ไขปัญหของราษฎรที่อาศัยทำกินในพื้นที่ป่าไม้แล้ว
เห็นว่า กรณีนี้เจ้าหน้าที่สามารถใช้ดุลยพินิจกระทำการที่ก่อให้เกิดผลกระทบและความเสียหาย
ต่อผู้ร้องเรียนและราษฎรให้น้อยที่สุด ด้วยการเลือกรื้อถอนทำลายเฉพาะสิ่งที่ทำให้เป็น
การเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติและป่าอนุรักษ์เท่านั้น แต่สำหรับต้นยางพาราและ
ต้นปาล์มน้ำมันที่ได้ตัดทำลายไปนั้น หากปล่อยให้เติบโตต่อไป ก็จะกลายเป็นป่าไม้
โดยสภาพ ประกอบกับในช่วงระยะเวลาดังกล่าวก็อยู่ในระหว่างการดำเนินการตามมติ
คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๐ ที่ให้สำรวจข้อมูลการปลูกไม้ยางพาราของ
ราษฎรในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ซึ่งผู้ร้องเรียนและราษฎรดังกล่าว อาจได้รับการช่วยเหลือ
ตามโครงการประชามศเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ป่าไม้ได้ ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึง
เสนอแนะให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และจังหวัดร่วมกันพิจารณาให้
ความช่วยเหลือผู้ร้องเรียนกับพวก โดยประสานงานกับหน่วยงานที่มีโครงการให้ความช่วยเหลือ
ด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพเกษตรกรรม หรือจัดหาที่ดินของรัฐให้สามารถเข้า
ครอบครองทำกิน เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนตามความเหมาะสมต่อไป

๒. กรณีการตรวจสอบแปลงที่ดินที่ราษฎรได้เข้าไปครอบครองทำกินในเขตรักษา
พันธุ์สัตว์ป่า เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกินของราษฎร
ในพื้นที่ดังกล่าว พบว่า มีราษฎรเข้าครอบครองทำกิน จำนวน ๔๒๒ ราย และอยู่ระหว่าง
การจัดทำแผนที่ถือครองที่ดินของราษฎรเพื่อลงค่าพิักัดในแผนที่ป่าไม้นั้น

เนื่องจากคณะรัฐมนตรีได้มีมติเรื่องการแก้ไขปัญหที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ดังนี้

๒.๑ มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ เห็นชอบหลักการมาตรการ
และแนวทางแก้ไขปัญหที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะกรรมการ
นโยบายป่าไม้แห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๑๐
มิถุนายน ๒๕๔๑

๒.๒ ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๐ คณะรัฐมนตรีมีมติให้มติดคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้มีผล ในทางปฏิบัติต่อไป และเร่งรัดการดำเนินการตามมติดคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ให้แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี รวมทั้งสำรวจข้อมูลการปลูกไม้ยางพาราของ ราษฎร ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เพื่อพิจารณาการเพิกถอนพื้นที่ป่าอนุรักษ์และ กำหนดให้มีสภาพเป็นป่าสงวนแห่งชาติเพื่อให้ราษฎรที่ถือครองอยู่ก่อน การประกาศเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ตามมติดคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ สามารถขอเข้าทำประโยชน์ตามพระราชบัญญัติป่าสงวน แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ตลอดจนการช่วยเหลือราษฎรที่ถือครองภายหลัง ตามโครงการประชาคมเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ป่าไม้

จากมติดคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ จะเห็นได้ว่า รัฐบาลได้มี แนวนโยบายในการแก้ไขปัญหาการครอบครองที่ทำกินของราษฎรในพื้นที่ป่าไม้ ทั้งใน ส่วนที่เป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย และป่าอนุรักษ์ตามมติดคณะรัฐมนตรี รวมทั้งพื้นที่อื่น ๆ ที่สงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อกิจการป่าไม้ โดยมีมาตรการและแนวทางในการ จัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้และการป้องกันพื้นที่ป่าไม้ ด้วยการสำรวจตรวจสอบพื้นที่ ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร และพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจที่เสื่อมสภาพและมอบพื้นที่ดังกล่าว ให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมนำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินให้กับราษฎรตาม นโยบายรัฐบาล สำหรับในส่วนของป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายและป่าอนุรักษ์ตามมติดคณะรัฐมนตรี ก็ให้มีการตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร เพื่อพิสูจน์ร่องรอยการทำประโยชน์ ว่าอยู่อาศัยหรือทำกินมาก่อน หรือหลังวันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย ครั้งแรกและจัดทำขอบเขตบริเวณที่อยู่อาศัยทำกินให้ชัดเจน เพื่อป้องกันการขยายพื้นที่เพิ่มเติม และในระหว่างที่ดำเนินการตรวจพิสูจน์การครอบครองก็ได้ผ่อนผันให้ราษฎรที่ครอบครอง ทำกินอยู่ได้ครอบครองทำกินต่อไปก่อน จนกว่าการตรวจพิสูจน์การครอบครองจะดำเนินการ แล้วเสร็จ นอกจากนี้คณะรัฐมนตรีในการประชุม เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๐ ยังได้มีมติ เร่งรัดให้ดำเนินการตามมติดคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ ให้แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี เพื่อใช้ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในภาพรวมของประเทศและให้สำรวจ ข้อมูลการปลูกไม้ยางพาราของราษฎรในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ตลอดจนการช่วยเหลือราษฎรที่ ถือครองที่ดินภายหลังตามโครงการประชาคม เศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ป่าไม้ด้วย ดังนั้น เมื่อเรื่องร้องเรียนดังกล่าวเป็นกรณีที่เกิดขึ้นในจังหวัด ช. ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีราษฎรเข้าครอบครอง ทำกินในพื้นที่ป่าไม้เป็นจำนวนมาก โดยมีทั้งกลุ่มที่เข้าครอบครองทำกินอยู่ก่อนและหลังจาก

วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ จึงเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาการครอบครองทำกินของราษฎรในพื้นที่ป่าไม้เป็นจำนวนมาก ในขั้นนี้ จังหวัด ข. สมควรเป็นพื้นที่โครงการนำร่องสำรวจตรวจสอบการครอบครองทำกินของราษฎรในพื้นที่ป่าไม้ และนำผลการตรวจสอบที่ได้แก้ไขปัญหาดินในพื้นที่ป่าไม้ของจังหวัด ข. และเพื่อให้การแก้ไขปัญหาดินในพื้นที่ป่าไม้ในภาพรวมของประเทศตามนโยบายของรัฐบาลสามารถดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงภายในระยะเวลาที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติกำหนดไว้

ด้วยเหตุผลข้างต้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเสนอแนะให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๑. แจ้งอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช อธิบดีกรมป่าไม้และผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งการให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้และฝ่ายปกครองที่มีอำนาจหน้าที่ในการจับกุมและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้และกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้ใช้ความระมัดระวังในการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อราษฎรที่ครอบครองทำกินในพื้นที่ป่าไม้ให้น้อยที่สุดเท่าที่จำเป็นตามสภาพของข้อเท็จจริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาดินในพื้นที่ป่าไม้

๒. เนื่องจากจังหวัด ข. สมควรเป็นจังหวัดนำร่องในการแก้ไขปัญหาดินในพื้นที่ป่าไม้ จึงให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และอธิบดีกรมป่าไม้ร่วมกับจังหวัด ข. เร่งรัดดำเนินการสำรวจการครอบครองทำกินของราษฎรในพื้นที่ป่าไม้ในเขตจังหวัดทั้งหมด และจัดทำแผนที่ถือครอง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาดินในพื้นที่ป่าไม้ในจังหวัด ข. โดยด่วนต่อไป

๓. แจ้งให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกรมป่าไม้ ประสานงานกับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดร่วมกันเร่งรัดดำเนินการสำรวจข้อมูลการปลูกไม้ยางพาราของราษฎรในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร ทั้งนี้ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาดินในพื้นที่ป่าไม้ในภาพรวมของประเทศสามารถดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อ วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๐

เนื่องจากกรมป่าไม้ได้อนุญาตให้เอกชนเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ เพื่อปลูกยางพาราหรือปาล์มน้ำมันเป็นพื้นที่จำนวนมาก ดังนั้น หากผู้รับอนุญาตรายใดหมดอายุการได้รับอนุญาตเข้าทำประโยชน์แล้ว และกรมป่าไม้ไม่มีเงื่อนไขผูกพันเป็นอย่างอื่น อีกทั้งพื้นที่ที่จะหมดอายุการได้รับอนุญาตด้วย ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สั่งการให้กรมป่าไม้ นำพื้นที่ดังกล่าวมาจัดให้ราษฎรที่ครอบครองทำกินในพื้นที่ป่าไม้ที่
จะต้องเคลื่อนย้ายออกมา เพื่อเป็นพื้นที่รองรับ ซึ่งจะสามารถแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่
ป่าไม้ในภาพรวมของประเทศให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแนวนโยบายของรัฐบาลต่อไปได้

ตัวอย่างที่ ๒

หน่วยงานไม่ได้นำที่ดินที่ได้รับบริจาคไปใช้ประโยชน์สาธารณะตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาค

สรุปประเด็น

ผู้ร้องเรียน ร้องเรียนว่า บิดาของตนเคยได้บริจาคที่ดินให้แก่เทศบาลเพื่อทำทางสุขาภิบาล แต่ต่อมา มีเอกชนรายหนึ่งเข้ายึดครองและใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวแต่เพียงผู้เดียว ผู้ร้องเรียนได้ร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อขอให้ช่วยดำเนินการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคืนที่ดินให้กับบิดาของผู้ร้องเรียนเพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์ต่อไปด้วย

ผลการพิจารณา

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้พนักงานผู้รับผิดชอบสำนวนประสานกับผู้ร้องเรียนเพื่อขอทราบรายละเอียดเพิ่มเติม ซึ่งผู้ร้องเรียนได้ให้ถ้อยคำสรุปว่า เดิมบิดาผู้ร้องเรียนได้ให้ที่ดินแก่เทศบาลเพื่อทำทางสุขาภิบาล แต่ทางราชการไม่ได้ทำทางสุขาภิบาลแต่อย่างใด เจ้าของที่ดินด้านทิศตะวันตกได้กั้นรั้วบนทางสาธารณะประโยชน์ และอ้างตนเป็นเจ้าของที่ดินดังกล่าว โดยผู้อยู่อาศัยในที่ดินทิศตะวันตกมีรถจักรยานยนต์ และมักขับขี่รถจักรยานยนต์สัญจรในที่ดินในเวลากลางคืน ส่งเสียงดังรบกวนเรื่อยมา ผู้ร้องเรียนจึงประสงค์จะขอที่ดินที่บริจาคไปคืน แต่ถ้าไม่สามารถขอคืนได้ก็ประสงค์จะใช้ประโยชน์จากทางสาธารณะเพื่อเป็นทางเข้าออกเช่นกัน

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีหนังสือแจ้งให้จังหวัดชี้แจงข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนดังกล่าว ซึ่งจังหวัดได้มีหนังสือชี้แจง สรุปข้อเท็จจริงได้ว่า

ที่ดินพิพาทดังกล่าว เทศบาลได้รับบริจาคจากบิดาของผู้ร้องเรียนจริง เป็นเวลากว่า ๑๐ ปีแล้ว ตั้งแต่ครั้งยังไม่ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบล แต่ไม่สามารถค้นหาเอกสารหลักฐานพบว่าผู้ร้องเรียนบริจาคด้วยวิธีใด และผู้บริจาคมอบที่ดินให้ใช้เพื่อวัตถุประสงค์อะไร แต่ปัจจุบัน ที่ดินดังกล่าวมีสภาพเป็นทางหลวงสุขาภิบาล และทางศูนย์ดำรงธรรมได้ออกไปตรวจสอบพื้นที่พบว่า ที่ดินดังกล่าวมีสภาพเป็นทางเดินสาธารณะประโยชน์ ขนาดเนื้อที่กว้าง ๒ เมตร ยาว ๑๖ เมตร มีรั้วกั้นไว้ทั้งสองข้างทาง สำหรับใช้เป็นทางเดินเข้าออกบ้านพัก ๔ หลัง ที่ดินส่วนที่พิพาทไม่ได้ออกโฉนดที่ดินแต่อย่างใดสภาพยังเป็นทางเดิน และปัจจุบันยังมีการใช้ประโยชน์อยู่

ทั้งนี้ รั้วที่กั้นที่ดินพิพาทเจ้าของที่ดินด้านทิศตะวันตกเป็นผู้ก่อสร้างขึ้น แต่ผู้ร้องเรียนต้องการให้รั้วดังกล่าวออก และปรับปรุงที่ดินเพื่อใช้เป็นสนามเด็กเล่น และผู้ร้องเรียนจะสามารถใช้ประโยชน์ในทางเดินดังกล่าวด้วย แต่เจ้าของที่ดินด้านทิศตะวันตกผู้สร้างรั้ว คัดค้านโดยกล่าวอ้างว่ารั้วทำไว้กั้นจักรยานยนต์ที่วิ่งในเวลากลางคืน เมื่อรถเลี้ยวจะเฉี่ยวชน หรือเข้าบ้านผู้ร้องเรียนบ่อยครั้ง ทำให้มีการทะเลาะอยู่เสมอเนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็นทางโค้ง ทางจังหวัดพิจารณาแล้วเห็นว่า ทางเดินดังกล่าวราษฎรยังใช้ประโยชน์อยู่ ไม่เหมาะที่จะปรับปรุงเพื่อใช้เป็นสนามเด็กเล่น เพราะมีเนื้อที่น้อยเกินไปและอยู่ติดกับบ้านของผู้ร้องเรียน

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงจากการสอบสวน ประกอบกับคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากทางจังหวัด เอกสารหลักฐาน และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า ตามที่ผู้ร้องเรียนแจ้งว่าที่ดินที่ผู้ร้องเรียนให้กับเทศบาล แต่เทศบาลไม่ได้นำไปใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะ นั้น จากการตรวจสอบพบว่า ที่ดินดังกล่าวยังใช้เพื่อสาธารณประโยชน์โดยเป็นทางเดินสาธารณะ จึงไม่เป็นไปตามข้อ ๙ ของกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการโอนกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุที่มีใช้ที่ดินที่เป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ พ.ศ. ๒๕๕๐ ทำให้เทศบาลไม่สามารถคืนให้แก่ผู้ร้องเรียนได้ แต่การปล่อยให้มีการล้อมรั้วบนที่ดินสาธารณะ ทำให้ผู้ร้องเรียนและราษฎรรายอื่นไม่สามารถใช้ประโยชน์ในทางสาธารณะได้ นั้น ประเด็นนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดิน เห็นว่า การปล่อยให้ผู้ใดล้อมรั้วบนที่สาธารณประโยชน์และขัดขวางความสะดวกในการใช้ทางสาธารณะของบุคคลอื่นไม่อาจกระทำได้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเห็นควรเสนอแนะให้จังหวัดดำเนินการสั่งการให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการดูแลรักษาทางสาธารณะดังกล่าว มิให้ผู้ใดก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างใด หรือขัดขวางการใช้ทางสาธารณะของบุคคลอื่น ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของประชาชนผู้อุทิศที่ดินและเพื่อใช้ให้เป็นประโยชน์แก่สาธารณะอย่างแท้จริง ซึ่งในเวลาต่อมา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับแจ้งจากทางจังหวัดว่าได้ดำเนินการรื้อถอนรั้วดังกล่าวออกจากที่ดินพิพาทแล้ว

ตัวอย่างที่ ๓

ผู้ชนะเลิศการประกวดโคไม่ได้รับถ้วยรางวัลพระราชทานตามที่หน่วยงาน ผู้จัดการประกวดประกาศไว้

สรุปประเด็น

ผู้ร้องเรียนนำโคเข้าประกวดในงานการประกวดโคชาวลำพูน ครั้งที่ ๑ ซึ่งด้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งจัดโดยคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ร่วมกับกรมปศุสัตว์ เมื่อปรากฏว่า โคของผู้ร้องเรียนชนะการประกวด กลับได้รับถ้วยรางวัลอื่น ซึ่งไม่ใช่ถ้วยรางวัลพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตามที่ผู้จัดงานประกาศไว้

ผลการพิจารณา

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับคำชี้แจงข้อเท็จจริง และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานผู้จัดงาน ประกอบกับการชี้แจงจากรายเลขานุการในพระองค์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สรุปได้ว่า

วัตถุประสงค์ของการจัดงานในครั้งนี้ได้ระบุไว้ในหนังสือของหน่วยงานถึงราชเลขานุการในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เรื่องขอพระราชทาน ถ้วยรางวัลชนะเลิศในการประกวดโคชาวลำพูน ครั้งที่ ๑ ว่าเพื่อส่งเสริมให้มีการเลี้ยงและอนุรักษ์โคชาวลำพูน เปิดโอกาสให้นักวิชาการและเกษตรกรได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การเลี้ยงโคชาวลำพูน และเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่มหาวิทยาลัย คณะกรรมการจัดงาน และผู้ส่งโคเข้าประกวดทุกคน มหาวิทยาลัยในฐานะผู้จัดงานจึงได้ขอความอนุเคราะห์นำความกราบบังคมทูลเพื่อขอพระราชทานถ้วยรางวัลจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อมอบให้แก่ผู้ชนะเลิศการประกวด จำนวน ๒ รางวัล คือ

๑. ถ้วยรางวัลพระราชทานชนะเลิศโคชาวลำพูนเพศผู้
๒. ถ้วยรางวัลพระราชทานชนะเลิศโคชาวลำพูนเพศเมีย

ต่อมาสำนักราชเลขาธิการ ได้มีหนังสือถึงมหาวิทยาลัยผู้จัดงานดังกล่าว ความว่าตามที่ทางมหาวิทยาลัยมีหนังสือนำความกราบบังคมทูลขอพระราชทานถ้วยรางวัลจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จำนวน ๒ ถ้วย สำหรับเป็นถ้วยรางวัล

ชนะเลิศโครงการประกวดโคขาวลำพูน ครั้งที่ ๑ เพศผู้และเพศเมีย ได้นำความกราบบังคมทูลทราบฝ่าละอองพระบาทแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน

จากข้อเท็จจริงดังกล่าว ทางมหาวิทยาลัยได้ระงับวัตถุประสงค์ในการขอพระราชทานด้วยรางวัลชนะเลิศในการประกวดดังกล่าวไว้โดยชัดเจนว่า “เพื่อมอบด้วยรางวัลพระราชทานให้แก่ผู้ชนะเลิศในการประกวดโคขาวลำพูน ครั้งที่ ๑” ดังนั้น เมื่อผู้ร้องเรียนซึ่งเป็นผู้ชนะเลิศการประกวดโคขาวลำพูนเพศเมีย จึงสมควรที่จะได้รับด้วยรางวัลพระราชทานตามวัตถุประสงค์ของการจัดงานและการขอพระราชทานด้วยรางวัล ดังนั้น การที่มหาวิทยาลัยได้ชี้แจงว่า คณะกรรมการจัดการประกวดฯ ได้จัดทำด้วยรางวัลพระราชทานฯ จำนวน ๒ ถ้วย สำหรับเป็นด้วยรางวัลชนะเลิศการประกวดโคขาวลำพูนเพศผู้ ๑ ถ้วย และด้วยรางวัลชนะเลิศการประกวดโคขาวลำพูนเพศเมีย ๑ ถ้วย จารึกข้อความตามที่ได้เสนอขอพระราชทานฯ และได้อัญเชิญไว้ในพิธีรับด้วยพระราชทานครั้งนี้ และสำหรับการจัดประกวดโคขาวลำพูนในคราวต่อไป ส่วนผู้ที่ชนะเลิศการประกวด คณะกรรมการจัดการประกวดฯ ได้จัดทำด้วยรางวัลอีก ๒ ถ้วย โดยอัญเชิญพระนามาภิไธยย่อของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จารึกไว้บนด้วยรางวัลทั้ง ๒ ถ้วย มอบให้เพื่อเป็นเกียรติยศและเป็นสิริมงคลแก่ผู้ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดทั้ง ๒ ประเภท ดังกล่าวนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดิน เห็นว่า ไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการจัดงานและการขอพระราชทานด้วยรางวัล ตามที่ระบุไว้ในหนังสือของมหาวิทยาลัย เรื่อง ขอพระราชทานด้วยรางวัลชนะเลิศในการประกวดโคขาวลำพูน ครั้งที่ ๑ และตามหนังสือสำนักพระราชเลขานุการ เรื่อง พระราชทานด้วยรางวัล

ผู้ตรวจการแผ่นดิน พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้เกิดความถูกต้องและเป็นธรรมแก่ผู้เข้าประกวด เห็นสมควรที่มหาวิทยาลัยในฐานะผู้จัดงานจะได้พิจารณาทบทวนการมอบด้วยรางวัลพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีให้แก่ผู้ชนะเลิศการประกวดโคขาวลำพูน ครั้งที่ ๑ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดงานและการขอพระราชทานด้วยรางวัล

อนึ่ง หากทางมหาวิทยาลัยจะได้มีการจัดงานในครั้งต่อ ๆ ไป และมีการขอพระราชทานเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่งานและคณะทำงาน โดยต้องการมอบด้วยรางวัลอื่นซึ่งมิใช่ด้วยรางวัลพระราชทาน ก็ควรระงับวัตถุประสงค์ของการจัดงาน และการมอบด้วยรางวัลให้ชัดเจน มิใช่เพ่งแจ้งให้ทราบก่อนการเข้าประกวด เพื่อเป็นการป้องกันการเข้าใจผิดพลาดคลาดเคลื่อนระหว่างคณะผู้จัดงานและผู้เข้าร่วมประกวด และเพื่อป้องกันมิให้เกิดเรื่องร้องเรียนในลักษณะเดียวกันนี้ขึ้นอีก ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้เสนอความเห็น

และข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้นแก่เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงาน
ที่ดูแลรับผิดชอบและกำกับมหาวิทยาลัยดังกล่าว ได้พิจารณาและดำเนินการต่อไป

ต่อมา มหาวิทยาลัยผู้จัดงานได้มีหนังสือถึงผู้ตรวจการแผ่นดิน แจ้งว่า มหาวิทยาลัย
ได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินแล้ว โดยให้คณะมอบถ้วยรางวัล
พระราชทานให้แก่ผู้ชนะเลิศการประกวดโคขาวลำพูนเพศผู้ และผู้ชนะเลิศการประกวด
โคขาวลำพูนเพศเมีย สำหรับถ้วยเดิมซึ่งเคยมอบให้ผู้ชนะเลิศการประกวดทั้ง ๒ ราย
คณะจะได้เก็บรักษาไว้ให้เหมาะสมต่อไป

๕. เรื่องร้องเรียนกรณีการละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียน

ตัวอย่างที่ ๑

โรงเรียนในเขตดินทุรกันดารขาดแคลนครูผู้สอน

สรุปประเด็น

ผู้ร้องเรียนร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน ขอให้ประสานหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกรณี โรงเรียนบ้าน น. ในเขตจังหวัด อ. ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตดินทุรกันดารขาดแคลนครูผู้สอน โดยโรงเรียนดังกล่าวมีผู้ร้องเรียนเป็นครูเพียงคนเดียว ทำหน้าที่เป็นทั้งครูผู้ช่วยดูแลนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล และสอนนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงปีที่ ๖ นอกจากนี้ อาคารโรงเรียนยังมีสภาพทรุดโทรม และขาดอุปกรณ์การเรียนการสอน

ผลการพิจารณา

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจำจังหวัดเพื่อแก้ไขปัญหาตามที่ได้มีการร้องเรียนให้แก่ประชาชนตามนัยมติคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๕ รวมทั้งผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะเจ้าหน้าที่ได้ลงพื้นที่ เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าว เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๒ โดยได้รับฟังข้อเท็จจริงจากผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารโรงเรียนวัด ท. สรุปได้ว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยโรงเรียนวัด ท. ได้จัดส่งครูไปช่วยสอนที่โรงเรียนสาขา บ้าน น. จำนวน ๑ คน ตั้งแต่วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๒ จนกว่าจะมีครูย้ายหรือบรรจุเพิ่ม รวมทั้งได้ซ่อมบำรุง พร้อมทั้งจัดหาอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนมอบให้แก่โรงเรียนบ้าน น. ซึ่งเป็นโรงเรียนในสาขาแล้ว

นอกจากนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยังได้เร่งดำเนินการเรื่องการรับย้ายเมื่อไม่ปรากฏว่ามีผู้ประสงค์จะย้ายมาปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนดังกล่าว ได้ขออนุมัติคณะอนุกรรมการข้าราชการสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา ขอใช้บัญชีผู้สอบแข่งขันได้จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด ส. เขต ๓ ซึ่งอยู่ระหว่างการรอตอบรับ เพื่อบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครู จำนวน ๑ อัตรา แทนตำแหน่งเดิมซึ่งว่างลง นอกจากนี้ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด อ. และผู้อำนวยการโรงเรียนวัด ท. ได้จัดให้มีการประชุม

กรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองโรงเรียนวัด ท. สาขา บ้าน น. เพื่อรับทราบปัญหาและร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในอนาคตต่อไปแล้ว เรื่องร้องเรียนดังกล่าวจึงเป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขเยียวยาความทุกข์ร้อนอย่างเหมาะสมแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงวินิจฉัยให้ยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว

ต่อมา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการติดตามความคืบหน้าของเรื่องร้องเรียนนี้ จนได้ทราบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด อ. ได้รายชื่อครูที่ขึ้นบัญชีผู้สอบแข่งขันได้จากสำนักงานเขตพื้นที่ ส. เขต ๓ เพื่อมาบรรจุในโรงเรียนบ้าน น. แล้ว โดยจะได้เริ่มมาปฏิบัติหน้าที่แทนอัตราครูในตำแหน่งที่ว่าง ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ นี้ เป็นต้นไป

ตัวอย่างที่ ๒

พนักงานสอบสวนไม่ดำเนินการฟ้องคดีต่อศาล

สรุปประเด็น

ผู้ร้องเรียนเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นเยี่ยม ปัจจุบันถูกคุมขังอยู่ที่เรือนจำกลางจังหวัดในคดีความผิดฐานรับของโจร เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๕๙ พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธร ได้มาดำเนินการอายัดตัวผู้ร้องเรียนพร้อมทั้งให้ลงลายมือชื่อรับทราบข้อกล่าวหาจนถึงขณะนี้ พนักงานสอบสวนยังไม่สั่งฟ้องและส่งสำนวนให้พนักงานอัยการ จึงยังมิได้ดำเนินคดีในชั้นศาล เป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียนได้รับความเสียหาย

ผลการพิจารณา

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินประสานไปยังสถานีตำรวจภูธร และสำนักงานอัยการจังหวัดที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวแล้ว ได้ทราบข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า

๑. สถานีตำรวจภูธร แจ้งว่า ได้ตรวจสอบแล้ว ยังมีคดีที่ไม่ได้ฟ้องผู้ร้องเรียนอีก จำนวน ๓ คดี และเร่งรัดให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการแล้ว เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๑ โดยมีความเห็นสั่งฟ้องผู้ต้องหาในความผิดฐานร่วมกันลักทรัพย์ ในเวลากลางคืน โดยใช้ยานพาหนะเพื่อสะดวกแก่การกระทำความผิดหรือพาทรัพย์นั้นไป เพื่อให้พ้นการจับกุมหรือรับของโจร

๒. สำนักงานอัยการจังหวัด แจ้งว่า เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๑ พนักงานอัยการ ได้ยื่นฟ้องคดีของผู้ร้องเรียน ทั้ง ๓ คดีต่อศาลจังหวัดแล้ว

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาข้อเท็จจริงจากคำร้องเรียน คำชี้แจงของสถานี ตำรวจภูธรและสำนักงานอัยการจังหวัดแล้ว เห็นว่า พนักงานสอบสวนได้ดำเนินการ ส่งสำนวนการสอบสวนคดีทั้ง ๓ คดี แล้ว โดยมีความเห็นเสนอสำนวนการสอบสวนต่อ อัยการจังหวัด เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๑ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๑ พนักงาน อัยการ ได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลจังหวัดแล้ว ดังนั้น เรื่องร้องเรียนดังกล่าว เป็นกรณีที่หน่วยงานได้ แก้ไขความเดือดร้อนให้แก่ผู้ร้องเรียนแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงวินิจฉัยให้ยุติการพิจารณา เรื่องร้องเรียนดังกล่าว

อนึ่ง แม้ว่าสถานีตำรวจภูธรจะได้ดำเนินการส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงาน อัยการดำเนินการสั่งฟ้องคดีเสร็จสิ้นแล้ว แต่สถานีตำรวจภูธรไม่ได้ชี้แจงสาเหตุแห่งความ ล่าช้า ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจะได้เสนอแนะให้ตำรวจภูธรภาคตรวจสอบข้อเท็จจริง และดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ แล้วรายงานผลให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อ ประกอบการพิจารณาของผู้ตรวจการแผ่นดินโดยด่วนต่อไป

ต่อมา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับรายงานดังกล่าวจากตำรวจภูธรภาค สรุปได้ว่า ตำรวจภูธรภาคได้สั่งการให้ตำรวจจังหวัดตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีสถานี ตำรวจภูธรไม่ได้ชี้แจงสาเหตุที่พนักงานสอบสวนสั่งฟ้องคดีของนักโทษชายรายหนึ่งล่าช้า ให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ ซึ่งตำรวจภูธรภาคได้รับรายงานจากสถานีตำรวจ ระบุว่า กรณีดังกล่าว เป็นการปฏิบัติหน้าที่บกพร่องของพนักงานสอบสวน โดยมีได้เร่งรัด การสอบสวนคดีอาญาให้แล้วเสร็จตามระเบียบอันเป็นการไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไป ตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ เป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ตามมาตรา ๗๘ (๑) แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ แต่เป็นกรณียังไม่ เกิดการเสียหายต่อทางราชการ เนื่องจากเมื่อพนักงานสอบสวนผู้นั้นทราบเหตุแล้วก็ได้รับ ดำเนินการ และส่งสำนวนการสอบสวนมีความเห็นสั่งฟ้องผู้ร้องเรียนไปยังพนักงานอัยการ และพนักงานอัยการได้นำคดียื่นฟ้องต่อศาลแล้วทั้ง ๓ คดี ประกอบกับผู้กำกับสถานี

ตำรวจภูธร รายงานยืนยันว่า การส่งสำนวนให้พนักงานอัยการฟ้องคดีล่าช้า เกิดจากการหลงลืม มิได้เกิดจากความเกียจคร้าน และพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบสำนวนคดีเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยดีมาตลอด เป็นการกระทำผิดครั้งแรก และได้ยอมรับสารภาพผิด จึงมีเหตุอันควรลดหย่อน ตำรวจภูธรจังหวัด จึงได้มีคำสั่งให้ลงโทษภาคทัณฑ์ พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบสำนวนคดี และตำรวจภูธรภาค เห็นว่า การลงโทษภาคทัณฑ์ดังกล่าว เป็นการดำเนินการทางวินัยไปตามอำนาจโดยชอบและเหมาะสมแล้ว

ตัวอย่างที่ ๓

เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่รับแจ้งความคดีโจรกรรมรถยนต์

สรุปประเด็น

ผู้ร้องเรียนร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน กรณีรถยนต์กระบะของผู้ร้องเรียนถูกโจรกรรมไป และผู้ร้องเรียนได้ไปแจ้งความไว้ที่สถานีตำรวจภูธร ย. แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิเสธไม่รับแจ้งความ และแจ้งให้ผู้ร้องเรียนไปแจ้งความร้องทุกข์กับสถานีตำรวจภูธร บ. โดยอ้างว่าทางพื้นที่ไม่เกี่ยวข้องกับคดี

ผลการพิจารณา

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ติดต่อประสานงานไปยังสถานีตำรวจภูธรที่เกี่ยวข้องทั้งสองแห่ง และศูนย์สืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค ได้รับการชี้แจงข้อมูลสรุปได้ว่า เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๒ เวลาประมาณ ๑๔.๐๐ น. นาย พ. คนงานในฟาร์มของน้องสาวภรรยาของผู้ร้องเรียนได้มาขอเยี่ยมรถยนต์กระบะของภรรยาของผู้ร้องเรียนไปจากแม่ยายของผู้ร้องเรียน โดยอ้างว่าจะนำไปส่งของ และไม่นำรถกลับมาคืน ภรรยาของผู้ร้องเรียนจึงได้เข้าแจ้งความที่สถานีตำรวจภูธร บ. แต่พนักงานสอบสวนเวรพิจารณาแล้ว เห็นว่าการเยี่ยมรถยนต์ดังกล่าว มิได้มีการตกลงวันคืนรถที่แน่นอน จึงไม่อาจคาดหมายได้ว่า นาย พ. จะนำรถไปโดยทุจริต จึงได้แนะนำภรรยาของผู้ร้องเรียนว่า หากนาย พ. ยังไม่นำรถมาคืนภายใน ๒๔ ชั่วโมงหรือสืบสวนพบว่า นาย พ. นำไปรถไปโดยทุจริตจึงจะดำเนินการให้มาแจ้งความในภายหลัง ต่อมา ผู้ร้องเรียนทราบว่า นาย พ. ได้นำรถคืนดังกล่าว ขับไปเยี่ยมญาติที่ อำเภอ ย. ผู้ร้องเรียนจึงได้ติดตาม ไปแต่ นาย พ. ได้ขับรถหลบหนีไปก่อน

ผู้ร้องเรียนขอเข้าแจ้งความดำเนินคดีที่สถานีตำรวจภูธร ย. แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจชี้แจงว่าให้ผู้ร้องเรียนกลับไปแจ้งความที่สถานีตำรวจภูธร บ. อันเป็นสถานที่เกิดเหตุประกอบกับขณะที่เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธร ย. ติดตามผู้ร้องเรียนไปที่บ้านญาติของ นาย พ. นั้น นาย พ. ได้หลบหนีไปก่อนหน้าแล้ว

ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนประสานไปยัง สถานีตำรวจภูธร บ. ได้รับทราบจากพนักงานสอบสวนเจ้าของคดีว่า ได้จัดให้ผู้ร้องเรียน เข้าร้องทุกข์ดำเนินคดีกับนาย พ. แล้ว และอยู่ระหว่างการขออนุมัติออกหมายจับจากศาล และจะได้จัดชุดสืบสวนออกติดตามคนร้ายต่อไป อย่างไรก็ตาม การดำเนินการติดตามเรื่อง ร้องเรียนนี้จะต้องรีบดำเนินการโดยเร่งด่วน เนื่องจากรถยนต์ที่ถูกโจรกรรมอาจถูกนำส่งไป ขยายต่อยังประเทศเพื่อนบ้าน หรืออาจถูกถอดและแยกชิ้นส่วนเป็นอะไหล่ซึ่งจะยากต่อการ ติดตาม ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนประสานไปยัง ศูนย์สืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค เพื่อให้ความช่วยเหลือจับกุมคนร้ายและติดตามรถยนต์กลับคืน มาโดยเร็ว ซึ่งชุดสอบสวนได้แกะรอยจากสัญญาณการใช้โทรศัพท์มือถือของนาย พ. จนสามารถจับกุมตัวได้ เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๒ เวลาประมาณ ๒๑.๐๐ น. โดยผู้ต้องหา ให้การรับสารภาพตลอดข้อกล่าวหา และเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๒ ผู้ร้องเรียนได้ นำหลักฐานสมุดคู่มือรถยนต์มาขอรับรถคันดังกล่าวคืนจากชุดจับกุม เรื่องร้องเรียนดังกล่าว จึงเป็นกรณีที่ศูนย์สืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค ได้ดำเนินการติดตามจับกุมตัวคนร้าย และนำรถยนต์ส่งมอบคืนให้แก่ผู้ร้องเรียนเรียบร้อยแล้วด้วยความรวดเร็ว ผู้ตรวจการแผ่นดิน จึงเห็นควรยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว

อย่างไรก็ดี ในส่วนข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องเรียนที่ว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจ ภูธร ย. ไม่รับแจ้งความ นั้น ประเด็นดังกล่าว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ วรรคสาม ได้วางหลักว่า ความผิดอาญาได้เกิดในเขตอำนาจพนักงานสอบสวน คนใด โดยปกติให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนผู้นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวน ความผิดนั้น ๆ เพื่อดำเนินคดี เว้นแต่เมื่อมีเหตุจำเป็นหรือเพื่อความสะดวก จึงให้พนักงาน สอบสวนแห่งท้องที่ที่ผู้ต้องหาอยู่ที่อยู่หรือถูกจับเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการสอบสวน ซึ่งกรณี ตามเรื่องร้องเรียนนี้ เหตุเกิดที่บ้านของผู้ร้องเรียนซึ่งอยู่ในท้องที่ความรับผิดชอบของ สถานีตำรวจภูธร บ. แม้ว่าการกระทำผิดของผู้ต้องหาจะเป็นการกระทำผิดต่อเนื่องกัน ในท้องที่ต่าง ๆ เกินกว่าท้องที่หนึ่งขึ้นไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙ (๓) ก็ตาม แต่ในกรณีข้างต้นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙ วรรคสาม (ข) ได้บัญญัติว่า “กรณีถ้าจับผู้ต้องหาไม่ได้ คือ พนักงานสอบสวนซึ่งท้องที่

ที่พบการกระทำความผิดก่อนอยู่ในเขตอำนาจ” กรณีตามเรื่องร้องเรียนดังกล่าวพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธร บ. จึงเป็นท้องที่ที่พบการกระทำความผิดก่อนจึงเป็นผู้มีอำนาจสอบสวนคดีดังกล่าว

ดังนั้น การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธร ย. ได้แนะนำให้ผู้ร้องเรียนไปร้องทุกข์ดำเนินคดีกับผู้ต้องหาที่สถานีตำรวจภูธร บ. จึงเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว ประกอบกับฐานความผิดที่ นาย พ. ลงมือก่อเหตุขึ้น เป็นความผิดฐาน “ยักยอกทรัพย์” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๒ อันเป็นความผิดอันยอมความได้ มิใช่ฐานความผิด “โจรกรรมรถยนต์” อันเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน แต่อย่างไรก็ดี เนื่องจากญาติของผู้ร้องได้ยินยอมส่งมอบกุญแจรถยนต์คันดังกล่าวให้กับผู้ต้องหาโดยสมัครใจโดยไม่มีการข่มขู่ หรือใช้กำลังประทุษร้ายแต่อย่างใด พนักงานสอบสวนเจ้าของคดี จึงต้องพิจารณาให้แน่ชัดว่าเป็นการกระทำโดยทุจริต แล้วจึงเสนอต่อศาลเพื่อขออนุมัติออกหมายจับผู้ต้องหาต่อไป เนื่องจาก ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๘ วางหลักว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลไม่ได้ กรณีดังกล่าวเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธร ย. จึงไม่มีอำนาจจับกุมผู้ต้องหา การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธร ย. ได้แนะนำให้ผู้ร้องไปร้องทุกข์ดำเนินคดีกับผู้ต้องหาที่สถานีตำรวจภูธร บ. จึงเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว

ตัวอย่างที่ ๔

เจ้าหน้าที่ตำรวจละเลยไม่ติดตามจับกุมตัวคนร้ายตามหมายจับ

สรุปประเด็น

เจ้าหน้าที่ตำรวจ ไม่ติดตามจับกุมตัวคนร้าย ที่ก่อคดีฆ่าคนตายมา ดำเนินคดีทั้งที่ได้ออกหมายจับ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗

ผลการพิจารณา

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับการชี้แจงข้อเท็จจริงจากการสอบสวนคดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธร ต. สรุปได้ว่า เมื่อเวลาประมาณ ๒๓.๕๐ น. ของวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๗ มีผู้แจ้งเหตุคนถูกทำร้ายถึงแก่ความตาย บริเวณสถานีบริการน้ำมันแห่งหนึ่ง พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธร ต. จึงได้เดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุ พบศพ นาย ส. (พี่ชายของผู้ร้องเรียน) นอนเสียชีวิตอยู่ จากการสอบสวนทราบว่า นาย ส. ได้ขับขีรถจักรยานยนต์มาเติมน้ำมัน หลังจากนั้นได้มีชายสองคนขับขีรถจักรยานยนต์นั่งซ้อนท้ายกัน ไล่ติดตามผู้ตายมา โดยชายคนที่นั่งซ้อนท้ายได้ลงมาขกต่อยผู้ตาย และชายอีกคนหนึ่ง (ผู้ขับขีรถจักรยานยนต์) ได้ใช้อาวุธมีดแทงผู้ตายหลายแผลจนถึงแก่ความตายในที่เกิดเหตุ โดยมีพยานเห็นเหตุการณ์ และสามารถจดจำลักษณะและหมายเลขทะเบียนรถจักรยานยนต์ของคนร้ายได้ พนักงานสอบสวนจึงได้ทำแผนที่ที่เกิดเหตุ และร่วมกับแพทย์ทำการชันสูตรพลิกศพไว้แล้ว และรับคำร้องทุกข์ไว้ตามคดีอาญา จากการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทราบว่าผู้ขับขีรถจักรยานยนต์คันที่ก่อเหตุ คือ นาย ก. โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ ได้นำภาพถ่ายของคนร้ายไปให้พยานที่เห็นเหตุการณ์ดู ซึ่งพยานยืนยันว่าเป็นคนร้ายที่ก่อเหตุจริง พนักงานสอบสวนเจ้าของคดี จึงได้ขออนุมัติหมายจับ นาย ก. ต่อศาล และศาลได้อนุมัติหมายจับตามที่ร้องขอ เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๗ ต่อมา เจ้าหน้าที่ตำรวจ ได้นำหมายจับไปเข้าจับกุมตัวผู้ต้องหา แต่ผู้ต้องหาได้หลบหนีออกนอกพื้นที่ไปแล้ว กระทั่งปัจจุบันยังไม่สามารถติดตามจับกุมตัวคนร้ายมาลงโทษได้ ต่อมา ผู้ร้องเรียน ซึ่งเป็นน้องชายของผู้ตาย เห็นว่าคดีไม่มีความคืบหน้า และมีผู้พบเห็นคนร้ายกลับมาที่บ้านพักอยู่บ่อยครั้ง แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ยอมติดตามจับกุมตัว จึงร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน ขอให้ช่วยติดตามตัวคนร้ายมาดำเนินคดี ต่อไป

ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนเพิ่มเติม โดยได้สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ร้องเรียน และได้ตรวจสอบข้อมูลของคนร้ายที่ลงมือก่อเหตุ พบว่า ตามที่ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้างมาในเรื่องร้องเรียนนั้นเป็นความจริง และได้ลงพื้นที่ประสานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ในการติดตามตัวผู้ต้องหา กระทั่งทราบว่า ผู้ต้องหาหลบหนีไปรับจ้างกรีดยางอยู่ในพื้นที่อีกจังหวัดหนึ่ง เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้ติดต่อผู้ใหญ่บ้านที่ดูแลพื้นที่ที่ผู้ต้องหาหลบหนีคดีอยู่ มารับทราบว่าคุณบ้านมีหมายจับคดีฆ่าคนตาย และมอบหมายจับ พร้อมรูปถ่าย หากพบตัวผู้ต้องหา จะได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบต่อไป

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้เดินทางไปพบภรรยาของผู้เสียชีวิต เพื่ออธิบายขั้นตอนและแนวทางในการติดตามตัวผู้ต้องหา รวมทั้งรายละเอียดการปฏิบัติที่ทางสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการไปทั้งหมด ซึ่งผู้ร้องเรียนและภรรยาของผู้เสียชีวิตพึงพอใจในการดำเนินการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประกอบกับได้ทราบว่า คดีดังกล่าวมีอายุความถึง ๒๐ ปี และเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบสำนวนจะได้ติดตามคดีอย่างใกล้ชิดจึงได้ขอถอนเรื่องร้องเรียนออกไป

สำหรับแนวทางในการติดตามตัวคนร้ายต่อไป นั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

๑. ขอให้ตำรวจภูธรภาค โดยศูนย์สืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค ประสานงานกับตำรวจภูธรจังหวัด เพื่อติดตามตัวผู้ต้องหาตามหมายจับของศาลที่ยังหลบหนีอยู่ในพื้นที่ภายในอายุความต่อไป

๒. ขอให้กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง โดยกองบังคับการปราบปราม ประสานงานกับตำรวจภูธรจังหวัด เพื่อติดตามตัวผู้ต้องหาตามหมายจับของศาลจังหวัดที่ยังหลบหนีอยู่ในอายุความ และรายงานผลความคืบหน้าของคดีดังกล่าวให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ ต่อไป

ตัวอย่างที่ ๕

หน่วยงานไม่ดำเนินการออกโฉนดที่ดินให้กับผู้ร้องเรียน

สรุปประเด็น

ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานที่ดินจังหวัดแห่งหนึ่ง กรณีที่บิดาของผู้ร้องเรียนได้ยื่นคำร้องขอออกโฉนดที่ดินต่อสำนักงานที่ดิน โดยอาศัยหลักฐานเป็นหนังสือรับรองการทำประโยชน์ โดยบิดาของผู้ร้องเรียนประสงค์จะออกโฉนดที่ดินให้แก่บุตรทั้งสองคือผู้ร้องเรียนและนาง บ. แต่เมื่อผู้ร้องเรียนไปขอรับโฉนดที่ดินที่สำนักงานที่ดินจังหวัด เจ้าหน้าที่กลับแจ้งว่าไม่สามารถออกโฉนดที่ดินดังกล่าว ให้แก่ผู้ร้องเรียนได้ เนื่องจากโฉนดที่ดินดังกล่าวได้ถูกระงับการให้แล้ว จึงเป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อน

ผลการพิจารณา

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงจากคำร้องเรียนและการลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ร้องเรียน สรุปได้ว่า

๑. เมื่อปี ๒๕๒๑ บิดาของผู้ร้องเรียนได้เป็นผู้นำเดินสำรวจที่ดินแปลงที่มีการร้องเรียน ขนาดเนื้อที่ ๑๙-๓-๕๓ ไร่ เพื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์โดยใช้รูปถ่ายทางอากาศ (น.ส.๓ ก.) แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ขณะนั้นมิได้ลงนามรับรองใน น.ส.๓ ก. เนื่องจากที่ดินข้างเคียงด้านตะวันตกของที่ดินเป็นทางหลวงแผ่นดิน จึงมิได้แจก น.ส.๓ ก. ให้ต่อมาเมื่อปี ๒๕๓๔ ทางราชการได้ประกาศเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินอีกครั้ง ซึ่งผู้ร้องเรียนได้นำเดินสำรวจในที่ดินแปลงที่ผู้ร้องเรียนได้รับมาจากบิดา เนื้อที่ ๘-๑-๒๐ ไร่ แต่เนื่องจากการเดินสำรวจครั้งนั้นเป็นการเดินสำรวจโดยไม่มีหลักฐาน (มิได้แจ้งการครอบครอง) และที่ดินแปลงดังกล่าวก็อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ซึ่งประกาศเมื่อปี ๒๕๓๒ ทำให้ผู้ร้องเรียนยังมิได้รับโฉนดที่ดิน และในปีเดียวกัน นาง บ. ก็ได้นำเดินสำรวจในที่ดินอีกแปลงหนึ่งซึ่งได้รับมาจากบิดาของผู้ร้องเรียนเช่นเดียวกัน เนื้อที่ ๑๐-๑-๘๔ ไร่ และ นาง บ. ก็มิได้รับโฉนดเช่นเดียวกัน จากการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่พบว่า ที่ดินที่บิดาของผู้ร้องเรียนเคยออกเดินนำสำรวจเมื่อปี ๒๕๒๑ นั้นเป็นที่ดินแปลงเดียวกันกับที่ดินทั้งสองแปลงที่นาง บ. และผู้ร้องเรียนออกเดินนำสำรวจเมื่อปี ๒๕๓๔

๒. ต่อมา นาง บ. ในฐานะผู้จัดการมรดก (บิดาของผู้ร้องเรียนถึงแก่กรรมลงเมื่อปี ๒๕๓๘) ได้ยื่นคำขอรับวัดตรวจสอบเนื้อที่ น.ส.๓ ก. เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถนัดเจ้าของที่ดินข้างเคียง คือ ทางหลวงแผ่นดิน มารับรองแนวเขตที่ดินให้ โดยนัดรับวัดในวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ซึ่งเจ้าของที่ดินด้านข้างเคียง คือ ทางหลวงแผ่นดิน ได้มารับรองแนวเขตครบถ้วนแล้ว ซึ่งเมื่อมีการรับรองแนวเขตที่ดินแล้ว หน่วยงานก็จะได้เสนอเรื่องให้นายอำเภอประจำท้องที่ลงนามใน น.ส.๓ ก. และแจกให้ผู้ขอต่อไป สำหรับกรณีนี้ นาง บ. และผู้ร้องเรียนได้นำรังวัดเพื่อขอออกโฉนดเมื่อปี ๒๕๓๔ ไว้แล้ว ก็จะต้องทำเรื่องขอยกเลิกเรื่อง ซึ่งหากไม่ยกเลิกก็จะไม่สามารถออก น.ส.๓ ก. ได้ เพราะที่ดินแปลงหนึ่งไม่อาจมีเอกสารสิทธิหลายประเภทได้ ดังนั้นผู้ร้องเรียนจึงขอยกเลิกเรื่องขอรับรังวัดออกโฉนดที่ดินไปเมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๒ และทางอำเภอ โดยนายอำเภอได้พิจารณาตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว จึงลงนามใน น.ส.๓ ก. ให้แก่นาง บ. และผู้ร้องเรียน

อย่างไรก็ดี ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงจากคำชี้แจงและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องแล้วมีความเห็นว่า

จากกรณีนี้ บิดาของผู้ร้องเรียนได้นำเดินสำรวจที่ดินเพื่อขอออก น.ส.๓ ก. แต่เจ้าหน้าที่มิได้ลงนามและแจก น.ส.๓ ก. ให้ในขณะนั้น ต่อมาในปี ๒๕๓๒ ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินซึ่งรวมที่ดินแปลงดังกล่าวให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมนั้น เมื่อพิจารณาตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาด่วนที่สุด ที่ นร ๐๖๐๑/๒๐๙ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๓๗ เรื่อง ทารื้อข้อกำหนดเกี่ยวกับที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินแล้วสรุปได้ว่า เมื่อมีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมแล้ว ในเขตปฏิรูปที่ดินดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เข้าไปดำเนินการแล้วหรือไม่ก็ตาม เจ้าหน้าที่จะออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินให้แก่ราษฎรที่ครอบครองและทำประโยชน์อยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับไม่ได้ ถ้าราษฎรไม่ได้แจ้งการครอบครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ หรือมิได้แจ้งความประสงค์จะได้สิทธิในที่ดินตามมาตรา ๒๗ ตรี แห่งประมวลกฎหมายที่ดินไว้ก่อนมีการกำหนดเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม ประกอบกับเมื่อพิจารณาตามนัยของหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๗๑๙/๐๙๐๓๕ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๑ ก็สรุปสาระสำคัญได้ว่า การเดินสำรวจออก น.ส.๓ ก. ซึ่งเป็นการสำรวจก่อนที่ทางราชการจะประกาศให้ใช้พื้นที่นั้นเป็นเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หากปรากฏว่า ผู้นำเดินสำรวจ ได้นำเจ้าหน้าที่ทำการพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ในที่ดินของตนตามวันและเวลาที่เจ้าหน้าที่นัดหมาย ย่อมถือได้ว่าผู้นำเดินสำรวจ ประสงค์จะได้สิทธิในที่ดินนั้น ตามมาตรา ๒๗ ตรี แห่งประมวล

กฎหมายที่ดิน และการประกาศกำหนดท้องที่ดังกล่าวเป็นเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จึงไม่มีผลเป็นการลบล้างสิทธิของผู้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายที่ดินแต่อย่างใด เจ้าหน้าที่จึงขอที่จะลงนามและแจก น.ส.๓ ก. ให้แก่ผู้มีสิทธิในที่ดินได้เนื่องจากหลักฐานข้อเท็จจริงข้างต้น ย่อมถือได้ว่า บิดาของผู้ร้องเรียนประสงค์จะได้สิทธิในที่ดิน ตามมาตรา ๒๗ ตรี แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และการประกาศกำหนดท้องที่ ดังกล่าว เป็นเขตปฏิรูป ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจึงไม่มีผลต่อสิทธิของบิดาผู้ร้องเรียนซึ่งปฏิบัติตามประมวลกฎหมายที่ดินแต่อย่างใด ดังนั้น เมื่อข้างเคียงคือทางหลวงแผ่นดินได้รับรองแนวเขตครบถ้วนแล้ว นายอำเภอจึงมีอำนาจลงนามใน น.ส.๓ ก. ให้แก่ผู้ร้องเรียน เรื่องร้องเรียนดังกล่าวจึงเป็นกรณีที่หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบได้แก้ไขปัญหาความเดือดร้อน ให้แก่ผู้ร้องเรียนอย่างเหมาะสมแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงวินิจฉัยให้ยุติการพิจารณา เรื่องร้องเรียนดังกล่าว และเสนอแนะให้จังหวัดได้แจ้งให้สำนักงานที่ดินจังหวัดและสำนักงานที่ดินทุกสาขาและทุกอำเภอพิจารณาดำเนินการในทำนองเดียวกันกับเรื่องร้องเรียนนี้ให้แล้วเสร็จโดยเร็วต่อไป

ตัวอย่างที่ ๖

การก่อสร้างจุดกลับรถบริเวณใต้ทางแยกต่างระดับศรีนครินทร์-พระราม ๙ ดัดใหม่ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียน

สรุปประเด็น

ผู้ร้องเรียน ร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อพิจารณาขอให้กรมทางหลวง ดำเนินการก่อสร้างจุดกลับรถ บริเวณใต้ทางแยกต่างระดับศรีนครินทร์ เนื่องจากเมื่อปี ๒๕๕๖ ได้มีการก่อสร้างแนวกำแพงคอนกรีตบนถนนคู่ขนานบริเวณถนนพระราม ๙ ดัดใหม่- ถนนศรีนครินทร์ ทำให้ประชาชนผู้พักอาศัยบริเวณดังกล่าว ไม่สามารถสัญจร เข้า-ออก จากที่อยู่อาศัยได้โดยสะดวก ต้องขึ้นทางแยกต่างระดับเพื่อเลี้ยวซ้ายเข้าถนนศรีนครินทร์ก่อน แล้วจึงไปกลับรถที่สี่แยกถนนพัฒนาการ - ศรีนครินทร์ เพื่อย้อนกลับมาเข้าถนนพระราม ๙ เป็นเหตุให้ได้รับความเดือดร้อน

ผลการพิจารณา

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนแล้วจึงได้มีหนังสือขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องชี้แจงข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าว จากการประสานไปยังสำนักงานแขวงทางหลวงกรุงเทพ ทราบข้อมูลว่า พื้นที่บริเวณใต้ทางแยกต่างระดับศรีนครินทร์บางส่วนของกรมทางหลวงได้ส่งมอบพื้นที่ให้กรุงเทพมหานครไปแล้ว ดังนั้น หากจะต้องสร้างจุดกลับรถตามที่ผู้ร้องเรียนร้องขอ ก็จำเป็นต้องขอพื้นที่ดังกล่าวคืนจากกรุงเทพมหานคร สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมอบหมายให้พนักงานผู้รับผิดชอบสำนวนเดินทางไปรับฟังข้อเท็จจริงและตรวจพื้นที่ที่มีการร้องเรียนร่วมกับผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ร้องเรียน เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๐ โดยเบื้องต้นทุกฝ่ายมีความเห็นร่วมกันกับรูปแบบจุดกลับรถ ใต้ทางแยกต่างระดับศรีนครินทร์ ที่กรมทางหลวงได้ออกแบบไว้ พร้อมทั้งขอให้กรมทางหลวงดำเนินการขอรับมอบพื้นที่บริเวณดังกล่าวจากกรุงเทพมหานคร เพื่อดำเนินการก่อสร้างจุดกลับรถต่อไป

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๐ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้เชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ร้องเรียน มาประชุมเพื่อติดตามปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน ผลการประชุมสรุปว่า กรมทางหลวงจะดำเนินการสร้างจุดกลับรถให้แก่ประชาชนตามรูปแบบของกรมทางหลวง ซึ่งกรมทางหลวงได้ดำเนินการจัดหาผู้รับจ้างก่อสร้างไว้แล้ว และทางด้านผู้แทนจากกรุงเทพมหานครแจ้งว่าไม่ขัดข้องที่จะส่งมอบพื้นที่บริเวณดังกล่าวให้แก่กรมทางหลวง โดยขอให้กรมทางหลวงประสานกับสำนักการโยธา กรุงเทพมหานคร ต่อไป

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาคำร้องเรียน คำชี้แจงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การตรวจสอบพื้นที่ที่มีการร้องเรียน และการติดตามความคืบหน้าในเรื่องดังกล่าวแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงว่า เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐ กรมทางหลวงได้รับมอบพื้นที่บริเวณใต้ทางแยกต่างระดับศรีนครินทร์จากกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้เป็นสถานที่ก่อสร้างจุดกลับรถ อันเป็นการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนบริเวณดังกล่าวแล้ว ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างการพิจารณาจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างของกรมทางหลวง ดังนั้น กรณีนี้จึงถือได้ว่าความเดือดร้อนของประชาชนได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสมแล้ว คงเหลือเพียงขั้นตอนการดำเนินการให้เป็นไปตามแนวทางดังกล่าวข้างต้นเท่านั้น และเพื่อให้ความเดือดร้อนของประชาชนได้รับการแก้ไขโดยเร็ว จึงเห็นควรเสนอแนะให้กรมทางหลวงได้เร่งรัดจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างโครงการดังกล่าวต่อไปด้วย

ต่อมา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับแจ้งจากผู้ร้องเรียนว่า บัดนี้ การก่อสร้างจุดกลับรถ บริเวณใต้ทางแยกต่างระดับศรีนครินทร์ - พระราม ๙ ได้ดำเนินการเสร็จสิ้น และเปิดให้ประชาชนได้ใช้อย่างเป็นทางการแล้ว ซึ่งเป็นประโยชน์และบรรเทาความเดือดร้อนของผู้อยู่อาศัยในบริเวณดังกล่าวและประชาชนผู้สัญจรทั่วไปเป็นอย่างมาก ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงวินิจฉัยให้ยุติเรื่อง ทั้งนี้ ในการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนดังกล่าว สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้รับความร่วมมือและเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากสำนักงานหลวงที่ ๑๑ แขวงทางกรุงเทพ และหมวดการทางบางกะปิ ในการชี้แจงและลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าวอย่างดียิ่ง

๖. เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการตรวจสอบองค์กรในกระบวนการยุติธรรมและองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

ตัวอย่างที่ ๑

คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่แจ้งผลการร้องคัดค้านการเลือกตั้งให้ทราบ

สรุปประเด็น

ผู้ร้องเรียนเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีตำบลแห่งหนึ่ง ได้ร้องคัดค้านการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลในประเด็นดังต่อไปนี้

๑) เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๑ ผู้ร้องเรียนพบว่า นาย ส. กรรมการการเลือกตั้งประจำเทศบาลตำบล ได้แจกใบปลิวโจมตีผู้ร้องเรียนก่อนหมดเวลาหาเสียง ๑ ชั่วโมง ซึ่งผู้ร้องเรียนเห็นว่า เป็นการใส่ร้ายหรือจู่ใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าใจผิดในคະណະນິຍມของผู้ร้องเรียน อันทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงยื่นหนังสือคัดค้านการเลือกตั้งต่อกรรมการการเลือกตั้งประจำเทศบาลตำบล และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดได้รับเป็นคำร้องคัดค้าน เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๑

๒) ผู้ร้องเรียนทราบจากการบอกเล่าของผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน ๒ คน ว่า นาย ป. และพวก ผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลตำบล มีพฤติกรรมแจกจ่ายเงินให้กับผู้บอกเล่า ซึ่งผู้ร้องเรียนเห็นว่า เป็นการทุจริตการเลือกตั้ง จึงทำหนังสือร้องคัดค้านยื่นต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

ต่อมา ผู้ร้องเรียนได้ไปติดตามผลความคืบหน้าเกี่ยวกับการร้องคัดค้านการเลือกตั้งดังกล่าว แต่เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมิได้ตอบผลการดำเนินการให้กับผู้ร้องเรียนได้ทราบ ผู้ร้องเรียนจึงมีหนังสือติดตามสอบถามไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งหลายครั้ง แต่เรื่องดังกล่าวหายเงียบไป จึงร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อขอให้ตรวจสอบกรณีดังกล่าว

ผลการพิจารณา

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายเจ้าหน้าที่ให้ประสานไปยังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อขอทราบผลการพิจารณาคำร้องคัดค้านดังกล่าว ซึ่งได้รับความร่วมมืออย่างดีจากหัวหน้างานสืบสวนสอบสวน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด อย่างไรก็ดี ได้รับคำชี้แจงว่า เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งในส่วนกลางยังมีได้ส่งผลคำวินิจฉัยบางฉบับให้แก่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ส่งผลให้การแจ้งผลคำร้องคัดค้านเป็นไปด้วยความล่าช้า

ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๑ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ไปร่วมประชุมหารือกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดดังกล่าว ได้รับการชี้แจงข้อเท็จจริงและมติคณะกรรมการการเลือกตั้งจากเจ้าหน้าที่ สรุปได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติยกคำร้องคัดค้านของผู้ร้องเรียน เนื่องจากข้อความในใบปลิวของ นาย ส. เป็นการชี้แจงให้ประชาชนในพื้นที่ได้ทราบถึงผลการดำเนินการทางวินัย ซึ่งผู้ร้องเรียนได้กล่าวหา นาย ส. ว่ากระทำความผิดวินัยข้าราชการ และไม่ปรากฏข้อความในใบปลิวที่เป็นการจูงใจให้ผู้ใดงดเว้นการลงคะแนนให้กับผู้ร้องเรียน นอกจากนี้ ผู้ร้องเรียนได้ฟ้อง นาย ส. เป็นคดีต่อศาล ขอให้ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการและความผิดต่อกฎหมายเลือกตั้ง ซึ่งต่อมาศาลได้พิพากษาว่า การกระทำของ นาย ส. ไม่เป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการและความผิดต่อกฎหมายเลือกตั้ง ศาลจึงพิพากษายกฟ้อง สำหรับคำคัดค้านเรื่อง การทุจริตซื้อเสียงโดยการแจกจ่ายเงินนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ยกคำร้อง เนื่องจากเห็นว่า ประจักษ์พยานที่เป็นผู้รับเงินได้ ให้การขัดแย้งกับบุคคลอื่นในสาระสำคัญและมีความสัมพันธ์แนบแน่นกับผู้ร้องเรียน ทำให้คำคัดค้านไม่มีน้ำหนักรับฟังได้ และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้แจ้งผลคำวินิจฉัยสั่งการให้ผู้ร้องเรียนทราบแล้ว คำร้องเรียนในประเด็นนี้จึงเป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง มิได้ละเลยต่อหน้าที่ในการรับคำคัดค้านและพิจารณาวินิจฉัยคำคัดค้าน

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน เอกสารหลักฐานประกอบกับข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำร้องคัดค้านของผู้ร้องเรียนไว้พิจารณา และต่อมาเมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดยกคำร้องคัดค้านตามที่ได้มีการร้องเรียนแล้วและได้แจ้งผลการวินิจฉัยให้ผู้ร้องเรียนทราบแล้ว กรณีนี้จึงถือได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้ละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการรับคำร้องคัดค้านและพิจารณาวินิจฉัยคำคัดค้าน

อนึ่ง หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง คือ การจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เมื่อมีผู้ร้องเรียนคัดค้านว่า การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ผู้ร้องเรียนคัดค้านประสงค์ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการสืบสวนสอบสวน แต่ปรากฏว่า ผู้ร้องเรียนได้ยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๒ และวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำวินิจฉัยสั่งการคำคัดค้าน ตั้งแต่วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๑ แต่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดได้แจ้งผลการร้องคัดค้านตามคำวินิจฉัยสั่งการให้ผู้ร้องเรียนทราบตามหนังสือลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๒ และอีกฉบับในวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นการแจ้งผลภายหลังจากที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำวินิจฉัยแล้วว่า ๔ เดือนและ ๗ เดือน ตามลำดับ ในเรื่องนี้ ปัญหาความล่าช้าที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากการจัดทำคำวินิจฉัยสั่งการของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้วเสร็จล่าช้า และในเรื่องเดียวกันนี้ จากการตรวจสอบในเรื่องร้องเรียนที่ยื่นต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อตรวจสอบกรณีการร้องคัดค้านการเลือกตั้งที่ผ่านมา พบว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้แจ้งผลการพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้กับผู้ร้องคัดค้านทราบ แต่สำหรับกรณีนี้ ไม่ปรากฏหลักฐานการแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องเรียนทราบมาก่อน และจากการตรวจสอบก็ยังมีได้ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจนว่า มีการแจ้งผลการพิจารณาให้กับผู้ร้องเรียนได้ทราบหรือไม่ ดังนั้น หากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีระเบียบคำสั่งเจ้าหน้าที่แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้คัดค้านทราบเป็นเบื้องต้นก่อนการแจ้งคำวินิจฉัยสั่งการให้ผู้ร้องคัดค้านทราบอยู่ก่อนแล้ว ก็ขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำกับเจ้าหน้าที่ยึดถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป แต่ถ้ายังมีระเบียบคำสั่งดังกล่าวกำหนดไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินขอเสนอแนะให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดระเบียบคำสั่งเพื่อให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติ อันจะทำให้ผู้ร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้คลายความข้องใจสงสัยในการจัดการเลือกตั้งตามคำคัดค้านลงได้ อีกทั้งเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้คัดค้าน และผู้ถูกคัดค้านให้ได้รับทราบผลการพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้งอย่างรวดเร็วด้วย

ตัวอย่างที่ ๒

พนักงานพินิจมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและสั่งลงโทษเยาวชนโดยไม่เป็นธรรม

สรุปประเด็น

ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงกรณี ผู้ร้องเรียนไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน แห่งหนึ่งแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว บังคับข่มขู่ คุกคาม ใช้คำพูดไม่สุภาพและสั่งลงโทษเยาวชน

ผลการพิจารณา

ผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้รับคำชี้แจงข้อเท็จจริงพร้อมเอกสารและหลักฐานของกรมพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน สรุปได้ดังนี้

ข้อเท็จจริงในกรณีเรื่องร้องเรียนดังกล่าว เกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ เวลา ประมาณ ๐๙.๓๐ น. บริเวณหน้าห้องควบคุมภายในสถานที่ทำการของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดย นาย พ. พนักงานคุมประพฤติ ได้นัดสอบข้อเท็จจริง นาย ณ. เยาวชน ผู้ต้องหา ข้อหาความผิดร่วมกันลักทรัพย์ ระหว่างการสอบปากคำ นาย พ. ได้ชี้ให้ นาย ณ. ออกไปตามผู้ร้องเรียนผู้เป็นบิดา ซึ่งนั่งรออยู่บริเวณหน้าห้องควบคุมให้เข้ามาพบ แต่ นาย ณ. ได้หายออกไปเป็นเวลาประมาณ ๒๐ นาที นาย พ. จึงเรียกเยาวชนผู้ต้องหาผู้คดีซึ่งกำลังอยู่ระหว่างการสอบปากคำกับ นาย ส. พนักงานคุมประพฤติอีกคนหนึ่งให้ออกไปตาม จึงได้ทราบว่า นาย ณ. กำลังถูกนาย ภ. พนักงานพินิจ สั่งลงโทษทำความสะอาดและดันพื้น นาย พ. และ นาย ส. จึงออกไปตามด้วยตนเอง จึงพบว่า นาย ณ. กำลังดันพื้นอยู่บริเวณ หน้าห้องควบคุมต่อหน้าบิดาของนาย ณ. (ผู้ร้องเรียน) และผู้ปกครองของเยาวชนรายอื่น ที่นั่งรอติดต่อราชการอยู่ ประมาณ ๔-๕ คนโดยมี นาย ภ. พนักงานพินิจนั่งกำกับอยู่ นาย พ. และ นาย ส. จึงได้ตำหนิการกระทำของ นาย ภ. เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันดังกล่าว ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ก็ได้พูดคุยเจรจากับผู้ร้องเรียนและสั่งการให้คูกรณีได้แก่ นาย พ. นาย ส. และนาย ภ. ทำหนังสือชี้แจงรายละเอียด และแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงพฤติกรรมและการปฏิบัติงานดังกล่าว

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายพิจารณาตามแนวทางการสอบสวนข้อเท็จจริง พฤติกรรมและการปฏิบัติงานดังกล่าวแล้วเห็นว่า นาย ภ. รับสารภาพว่าได้สั่งลงโทษให้เยาวชน (นาย ณ.) วิดพื้นจำนวน ๒๐ ครั้ง และได้ให้กวาดพื้นบริเวณชั้น ๔ หน้าห้องประชุม

และหน้าห้องควบคุมหญิง โดยส่งลงโทษต่อหน้าผู้ร้องเรียนและประชาชนที่มานั่งรอติดต่อราชการ โดย นาย ก. อ้างเหตุว่าเพราะ นาย ณ. ไม่ตัดผมให้เรียบร้อย และนาย ก. ยังใช้วาจาไม่สุภาพกับ นาย ณ. เยาวชนที่มาติดต่อราชการ ซึ่งถือเป็นประชาชนผู้มาใช้บริการ แต่ได้รับการบริการไม่เป็นที่พึงพอใจของผู้มาใช้บริการของหน่วยราชการ อีกทั้งเป็นการปฏิบัติต่อหน้าธารกำนัล เป็นการไม่รักษาเกียรติยศ ชื่อเสียง ศักดิ์ศรีของข้าราชการที่ดี ทำความเสื่อมเสียให้เกิดขึ้นกับองค์กร ไม่ใส่ใจในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ เล่นเกมคอมพิวเตอร์และเล่นหมากรูกในเวลาราชการ ลงลายมือชื่อในบัญชีปฏิบัติราชการประจำวันแล้ว แต่ไม่ปรากฏตัวอยู่ในสำนักงาน ซึ่งการกระทำของ นาย ก. เป็นการจงใจไม่ประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบขอบเขตของคุณธรรม จริยธรรม และแบบแผนของทางราชการ อันเป็นการกระทำที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่อยู่ในระเบียบวินัยของข้าราชการพลเรือน โดยเฉพาะระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ หมวด ๔ และได้เสนอรายงานผลการสอบสวนข้อเท็จจริงดังกล่าวต่อกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนพิจารณาข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้วเห็นว่าเรื่องร้องเรียนดังกล่าวปรากฏมูลอันควรกล่าวหาว่า นาย ก. พนักงานราชการ ตำแหน่งพนักงานพินิจ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทำผิดวินัยดังกล่าว ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการทางวินัยกับ นาย ก. ให้ถูกต้องตามกฎหมายต่อไปแล้ว

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงจากหนังสือชี้แจงของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เอกสารหลักฐาน ประกอบกับข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่ากรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงแล้วปรากฏว่า กรณีมีมูลอันควรกล่าวหาว่า นาย ก. พนักงานราชการ ตำแหน่งพนักงานพินิจมีการกระทำความผิดดังกล่าว และอยู่ระหว่างดำเนินการทางวินัย ให้ถูกต้องตามกฎหมายต่อไปแล้วเรื่องร้องเรียนดังกล่าวจึงเป็นกรณีที่หน่วยงานได้แก้ไขเยียวยาอย่างเหมาะสมแล้ว ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงวินิจฉัยให้ยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากหน่วยงานในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีประชาชนไปใช้บริการเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจะได้เสนอแนะให้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้กำชับให้ข้าราชการในสังกัดใช้ความระมัดระวังในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการให้บริการประชาชนด้วยจิตสำนึกในการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนอย่างแท้จริง ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดบริการของหน่วยงานภาครัฐเป็นไปตามหลักบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และมีให้มีเรื่องร้องเรียนลักษณะเช่นนี้อีกต่อไป

ตัวอย่างที่ ๓

การวินิจฉัยสิทธิสมัครรับเลือกตั้งกรณีที่มีข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงคล้ายคลึงกัน โดยใช้มาตรฐานแตกต่างกัน ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรม

สรุปประเด็น

ผู้ร้องเรียนได้ลงสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งนายกเทศมนตรี ซึ่งผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำเทศบาลได้ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ร้องเรียนและได้ประกาศให้ผู้ร้องเรียนเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีแล้ว ต่อมา มีผู้ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดว่า ผู้ร้องเรียนเคยดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีสองวาระติดต่อกันแล้ว จึงมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ต่อมา คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วมีมติว่า ผู้ร้องเรียนเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ตามมาตรา ๔๕ (๑๓) แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกอบมาตรา ๔๘ สัตต แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ อย่างไรก็ดี ผู้ร้องเรียนเห็นว่า ผู้ร้องเรียนเคยดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีที่มาจากการเลือกของสมาชิกสภาเทศบาลด้วยตนเองตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ต่อมาเมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ โดย พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้มีการจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ซึ่งผู้ร้องเรียนเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง จึงเป็นการดำรงตำแหน่งวาระแรกตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน จึงถือไม่ได้ว่าผู้ร้องเรียนดำรงตำแหน่งติดต่อกันสองวาระ ผู้ร้องเรียนจึงทำหนังสือถึงคณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ทบทวนมติดังกล่าว แต่ได้รับการเพิกเฉย กระทั่ง ผู้ร้องเรียนได้รับทราบกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาวินิจฉัยคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเมือง พ. ซึ่งมีข้อเท็จจริงในเรื่องวาระการดำรงตำแหน่งเหมือนกับกรณีของผู้ร้องเรียนแตกต่างจากกรณีของผู้ร้องเรียน ผู้ร้องเรียนจึงได้ทำหนังสือขอทราบรายละเอียดและเหตุผลคำวินิจฉัยคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเมือง พ. และผลการพิจารณาทบทวนคำวินิจฉัยกรณีของผู้ร้องเรียน ต่อมา คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือแจ้งว่า การพิจารณาวินิจฉัยคุณสมบัติของผู้ร้องเรียนเป็นการกระทำตามหน้าที่โดยสุจริต และไม่มีเหตุอื่นใดให้คณะกรรมการ

การเลือกตั้งพิจารณาบทพจนมติดังกล่าวแต่อย่างไร จึงให้ยุติเรื่อง

ผู้ร้องเรียนเห็นว่า การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยว่าผู้ร้องเรียนเป็นผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรี นั้น เป็นการใช้ดุลยพินิจโดยไม่ถูกต้อง และเป็น การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ซึ่งผู้ร้องเรียนได้ใช้สิทธิร้องเรียนต่อองค์กรที่เกี่ยวข้อง มาโดยตลอด แต่ก็ไม่ได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนเสียหายแต่อย่างใด เนื่องจากติดขัดต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๓๙ ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นที่สุด จึงร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผลการพิจารณา

ผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้รับคำชี้แจงข้อเท็จจริงพร้อมเอกสารและหลักฐานของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง สรุปได้ดังนี้

๑. การวินิจฉัยสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ร้องเรียน เป็นการใช้อำนาจของ คณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มี คำวินิจฉัยที่ ๕๒/๒๕๕๖ และศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งที่ ๓๑๑/๒๕๕๐ สรุปความได้ว่า การวินิจฉัยสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งถือเป็นยุติ ดังนั้น การใช้ อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการพิจารณาเรื่องของผู้ร้องเรียนจึงถือเป็นยุติ

๒. กรณีผลการวินิจฉัยคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเมือง พ. ที่แตกต่างไปจากกรณีของผู้ร้องเรียน นั้น เห็นว่า คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือก ตั้ง เป็นการวินิจฉัยและการลงมติโดยมติเสียงข้างมากในการวินิจฉัยแต่ละครั้ง ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๑๑/๒๕๕๐ แล้ว คำวินิจฉัยสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งถือเป็นยุติ

๓. ส่วนประเด็นที่ว่า มีกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยคุณสมบัติ ของผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีในเรื่องวาระการดำรงตำแหน่งในกรณีที่เหมือนกับ กรณีของผู้ร้องเรียนอีกหรือไม่ อย่างไร นั้น ปรากฏว่า ที่ประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีมติรับทราบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ก. ที่สั่งให้รับสมัคร ผู้สมัครรายหนึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีนคร ก. ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ของคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๕/๒๕๕๖ เรื่อง มอบอำนาจให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งประจำจังหวัด ดำเนินการรับคำร้องและวินิจฉัยสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิก สภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๖

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน คำชี้แจงจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประกอบกับข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาวินิจฉัยสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ร้องเรียนแตกต่างจากกรณีของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีเมือง พ. และกรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีนคร ก. ทั้ง ๆ ที่ข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงที่ใช้ในการพิจารณาในกรณีของผู้สมัครทั้งสองรายดังกล่าวเหมือนหรือคล้ายคลึงกับกรณีของผู้ร้องเรียน ซึ่งการมีความเห็นแตกต่างกันในกรณีข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงคล้ายคลึงกันนั้น แสดงให้เห็นว่า การวินิจฉัยสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้ใช้มาตรฐานเดียวกันในการวินิจฉัยข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ถึงแม้ว่าคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะเป็นการใช้อำนาจตามมาตรา ๒๓๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง (๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ก็ตาม แต่คำวินิจฉัยดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม ทำให้ผู้ร้องเรียนได้รับความเสียหายและมีผลกระทบต่อสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ร้องเรียน การลงมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งในกรณีของผู้ร้องเรียนจึงเป็นการใช้ดุลยพินิจที่คลาดเคลื่อนไปจากผลการลงมติที่ควรจะเป็น ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเสนอแนะให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาให้ผู้ร้องเรียนเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรี เมื่อมีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีในครั้งต่อไป

๗. เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับจริยธรรมของข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ตัวอย่างเรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับไว้พิจารณาและมีประเด็นเกี่ยวกับจริยธรรมของข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีดังนี้

ตัวอย่างที่ ๑

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมตามประมวลจริยธรรม

สรุปประเด็น

ผู้ร้องเรียนขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริง กรณีพนักงานอัยการ ปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมตามประมวลจริยธรรมของข้าราชการฝ่ายอัยการและบุคลากรของสำนักงาน อัยการสูงสุด และเป็นการขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๐ และมาตรา ๒๗๙

ผลการพิจารณา

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน เอกสารหลักฐานและคำชี้แจงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้

๑. ผู้ร้องเรียนได้ร้องเรียนว่า พนักงานอัยการดำเนินการตรวจสอบสำนวนคดีโดยไม่แถลงขออนุญาตจากศาล อันถือเป็นการละเมิดอำนาจศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๑(๔) และได้ชี้ก้านโจทก์ (ผู้ร้องเรียน) โดยกล่าวหาและต่อว่าโจทก์โดยใช้ถ้อยคำไม่สุภาพ ทั้งระบุพยานเพื่อกลั่นแกล้งโจทก์ซึ่งไม่เกี่ยวกับประเด็นแห่งคดี อันเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๐ วรรคสอง (๒) และถือว่าเป็นการกระทำผิดทางวินัย ตามมาตรา ๒๗๙ วรรคสามแห่งรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน ประกอบประมวลจริยธรรมข้าราชการฝ่ายอัยการและบุคลากรของสำนักงานอัยการสูงสุด ข้อ ๓๔

๒. ผู้ร้องเรียนกล่าวอ้างว่า พนักงานอัยการแก้อุทธรณ์เพื่อช่วยเหลือจำเลย ซึ่งพนักงานอัยการอ่านอุทธรณ์แล้วยอมทราบว่ามีข้อเท็จจริงอันเป็นการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามจริยธรรม ข้อ ๔ ข้อ ๕ และข้อ ๗ แห่งประมวลจริยธรรมข้าราชการ ฝายอัยการและบุคลากรของสำนักงานอัยการสูงสุด ถือว่าเป็นการกระทำผิดทางวินัย ตามมาตรา ๒๗๙ วรรคสาม และต้องถูกถอดถอนออกจากตำแหน่ง ตามมาตรา ๒๗๐ วรรคสอง (๒) แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่ากรณีที่มีการร้องเรียนนี้ ถ้าศาลเห็นว่าพฤติการณ์ใดที่คู่ความได้กระทำเป็นการละเมิดอำนาจของศาล เป็นอำนาจของศาล โดยเฉพาะที่จะลงโทษผู้ที่กระทำผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้ เพราะความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเป็นความผิดต่อศาล ส่วนกรณีการซักค้านั้น เป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นศาล ประกอบกับไม่มีข้อเท็จจริงที่ชัดเจนเพียงพอว่าพนักงานอัยการ ได้กระทำการดังกล่าว อีกทั้ง พยานที่ระบุเกี่ยวกับประเด็นแห่งคดีหรือไม่ ก็เป็นอำนาจของศาลในอันที่จะวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานที่คู่ความนำมาสืบนั้นจะเกี่ยวกับประเด็นและเป็นอันเพียงพอให้ฟังเป็นยุติได้หรือไม่ แล้วพิพากษาคดีไปตามนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๐๔ และการแก้อุทธรณ์ของพนักงานอัยการ ซึ่งได้แก้อุทธรณ์ให้กับตัวความ เป็นการแก้อุทธรณ์ตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้นที่ได้มีคำพิพากษาไป ประกอบกับพระราชบัญญัติอัยการ พ.ศ. ๒๔๙๘ มิได้บัญญัติกรณีที่ทำมิให้พนักงานอัยการอุทธรณ์คดีแต่อย่างใด ดังนั้น จึงยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าพนักงานอัยการ ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการฝายอัยการและบุคลากรของสำนักงานอัยการสูงสุด อันจะถือว่าเป็นการกระทำผิดทางวินัย ตามมาตรา ๒๗๙ วรรคสามของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงวินิจฉัยให้ยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว

๘. การติดตามการปฏิบัติตามผลการวินิจฉัยและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน
เรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดินมีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา
เรื่องร้องเรียน และหน่วยงานได้รายงานผลการดำเนินการ มีดังนี้

ตัวอย่างที่ ๑

บริษัท ขนส่ง จำกัด ไม่ชำระหนี้ค่าน้ำมันที่ค้างอยู่ให้กับนิติบุคคลเอกชน

สรุปประเด็น

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. (ผู้ร้องเรียน) ได้ติดต่อค้าขายน้ำมันกับบริษัท ขนส่ง จำกัด มานานร่วม ๒๐ ปี ได้รับความช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยดีมาโดยตลอด ต่อมา บริษัทขนส่ง จำกัด ได้มีคำสั่งให้รถในสังกัดมาเติมน้ำมันที่สถานีบริการของห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. จนเกิดหนี้ค่างชำระ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๑ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๕,๓๐๔,๐๐๔.๗๐ บาท ต่อมา ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. ได้เรียกเก็บเงินจำนวนดังกล่าวเมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๔ เพราะเพิ่งตรวจทราบ ทางบริษัท ขนส่ง จำกัด ก็ได้รับเรื่องไว้พิจารณา ในที่สุดเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ บริษัท ขนส่ง จำกัด แจ้งว่าได้ค่างชำระค่าน้ำมันจริง แต่สิทธิเรียกร้องของห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. ขาดอายุความแล้ว จึงไม่อาจชำระหนี้ดังกล่าวได้ แต่ทางห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. เห็นว่าการซื้อน้ำมันตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๑ เป็นการซื้อแบบต่อเนื่องทุกวันมาจนถึงปี ๒๕๔๔ และห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. ก็ได้เรียกเก็บค่าน้ำมันของปี ๒๕๔๒ - ๒๕๔๔ เป็นเงิน ๑.๘ ล้านบาทเศษ ซึ่งบริษัท ขนส่ง จำกัด ก็ได้ชำระให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. ดังนั้น การที่สิทธิเรียกร้องจะหมดลงหรือไม่ก็ตาม การที่บริษัท ขนส่ง จำกัด ยอมชำระค่าน้ำมันของปี พ.ศ. ๒๕๔๒ - ๒๕๔๔ ย่อมทำให้อายุความสะดุดหยุดลง และนับอายุความใหม่เป็นเวลา ๑๐ ปี มิใช่ ๒ ปี ดังที่บริษัทฯ แจ้งให้ทราบ กรณีนี้ถือว่ามี การชำระหนี้บางส่วนแล้ว ย่อมทำให้อายุความนับต่อไปอีก ๑๐ ปี ทั้งนี้ ห้างฯ ได้เรียกเก็บเงินที่ค่างชำระไปเมื่อปี ๒๕๔๕ แต่ทางบริษัท ขนส่ง จำกัด กลับใช้เวลากว่า ๔ ปีเศษ ในการพิจารณาจนมีมติเมื่อ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๙ ปฏิเสธการชำระหนี้ด้วยการอ้างอายุความ

ผลการพิจารณา

ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มีหนังสือถึงปลัดกระทรวงคมนาคม และรักษาการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ขนส่ง จำกัด เชิญประชุมหารือในกรณีดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๐ ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ผลการประชุม สรุปได้ว่า บริษัท ขนส่ง จำกัด ยอมรับในหนี้ที่เกิดขึ้นและพร้อมที่จะชำระเงินตามจำนวนที่ค้าง แต่ไม่มีช่องทางที่จะจ่ายได้ประกอบกับสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน มีความเห็นโดยชัดแจ้งว่า หนี้ดังกล่าวขาดอายุความหากบริษัทฯ จ่ายเงินจำนวนนี้ให้ไปก็ต้องมีปัญหาในการตรวจสอบบัญชีกับสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินในภายหลัง บริษัท ขนส่ง จำกัด จึงเสนอให้ทางหุ้นส่วน ก. ไปฟ้องเป็นคดีต่อศาล เพื่อเป็นข้ออ้างให้บริษัท ขนส่ง จำกัด ชำระหนี้เงินนี้ โดยบริษัท ขนส่ง จำกัด รับว่าจะไม่ยกข้อต่อสู้ใด ๆ และยอมรับตามทางพิจารณาทุกประการ

ต่อมาเมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่สอบสวนผู้รับผิดชอบสำนวน ได้เดินทางไปศาลแพ่ง เพื่อเป็นพยานในคดีดังกล่าว โดยฝ่ายโจทก์ (ทางหุ้นส่วนจำกัด ก.) ได้อ้างพยาน คือ รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินว่าได้มีการไกล่เกลี่ยกันในเบื้องต้นแล้ว แต่ในชั้นพิจารณาของศาลทางฝ่ายจำเลย (บริษัท ขนส่ง จำกัด) ได้ถามค้านพยานโจทก์ โดยยกข้อต่อสู้เรื่องอายุความขึ้นคัดฟ้องโจทก์เป็นประเด็นว่าหนี้ค่าน้ำมันที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๑ โจทก์ไม่ได้เรียกร้องจนทำให้หนี้ดังกล่าวขาดอายุความแล้ว ศาลแพ่งจึงได้มีคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ ๕๗๔๖/๒๕๕๐ ว่าบริษัท ขนส่ง จำกัด เป็นหนี้ค่าน้ำมันอยู่กับทางหุ้นส่วนจำกัด ก. จำนวน ๕,๓๐๔,๐๐๔.๗๐ บาท จริง แต่ใช้สิทธิเรียกร้องเกินกำหนด คดีจึงขาดอายุความ ศาลจึงพิพากษายกฟ้อง

ต่อมาเมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้เชิญประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการประชุม ฝ่ายบริษัท ขนส่ง จำกัด เห็นว่า เอกสารที่ทางหุ้นส่วนจำกัด ก. นำมายื่นเพื่อขอรับชำระหนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นใหม่ ไม่น่าจะเพียงพอและเป็นหลักประกันได้ว่าการจ่ายน้ำมันจำนวนดังกล่าวจริง ประกอบกับนายสถานีที่รับผิดชอบก็เกษียณหรือลาออกไปแล้ว และไม่มีผู้ใดกล้ายืนยันว่าเป็นเอกสารที่แท้จริง ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินเองเห็นว่า หากหาเอกสารไม่ได้ บริษัท ขนส่ง จำกัด อาจคำนวณโดยเอาเที่ยววิ่งในแต่ละปีมาเฉลี่ยก็ได้ เพราะถึงอย่างไร ทางบริษัทฯ ก็ต้องเติมน้ำมันอยู่ดี มิเช่นนั้นก็จะเดินรถไม่ได้

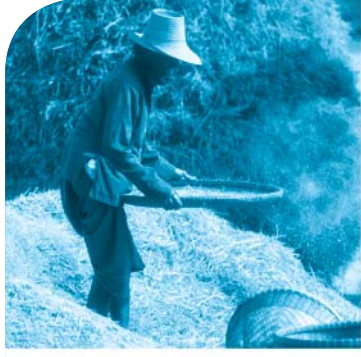
ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีหนังสือถึงผู้จัดการใหญ่บริษัท ขนส่ง จำกัด และผู้ร้องเรียนอีกครั้ง เพื่อเชิญประชุมหารือในเรื่องร้องเรียนกรณีนี้ ในวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๑ ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ในคราวประชุม จากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ผู้ตรวจการแผ่นดินมีความเห็นว่าให้หักหุ้นส่วนจำกัด ก. หาเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับงบดุลประจำปี และแบบภาษีเงินได้บริษัทหรือหักหุ้นส่วนนิติบุคคล (ภ.ง.ด. ๕๐) มาเป็นหลักฐานเพื่อยืนยันถึงจำนวนหนี้ที่บริษัท ขนส่ง จำกัด ค้างชำระ และเมื่อหักหุ้นส่วนจำกัด ก. ได้เอกสารหลักฐานดังกล่าวแล้วให้นำไปยื่นต่อบริษัท ขนส่ง จำกัด เพื่อพิจารณาตรวจสอบยอดเงินที่ค้างชำระให้ได้ข้อยุติ

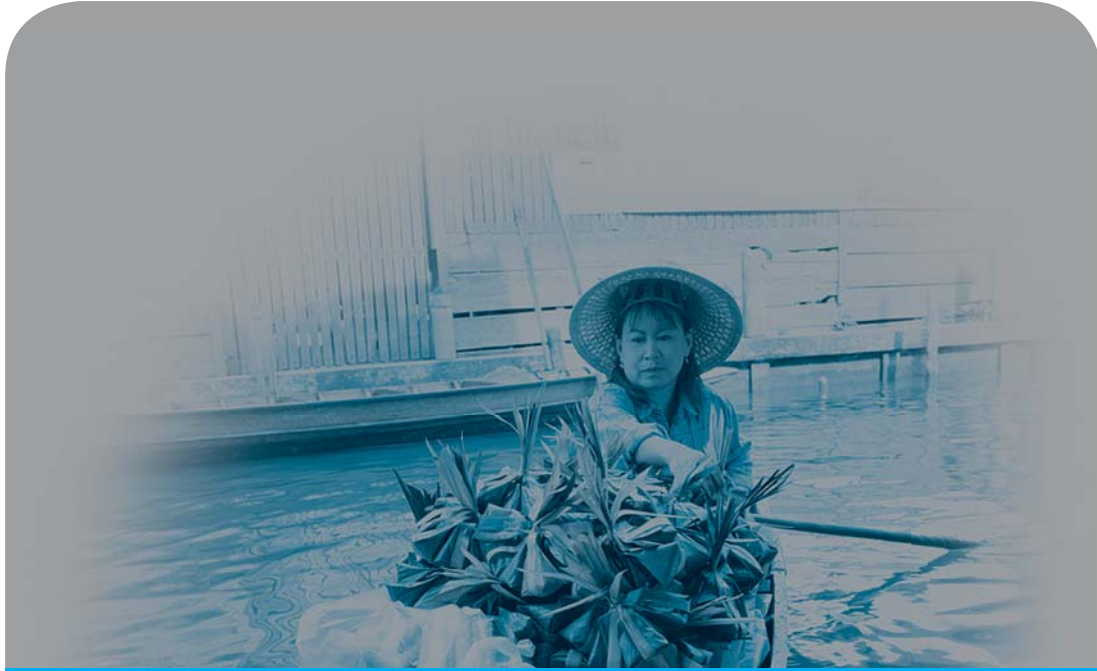
สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีหนังสือถึงผู้จัดการใหญ่ บริษัท ขนส่ง จำกัด ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ เสนอแนะให้บริษัท ขนส่ง จำกัด ในฐานะที่เป็นบริษัท รัฐวิสาหกิจที่ประกอบธุรกิจบนพื้นฐานการดำเนินงานที่ดี ด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ ชำระหนี้ให้แก่ผู้ร้องเรียน เพื่อรักษาภาพลักษณ์และภาพพจน์ขององค์กร ไม่ควรยกเงื่อนไขเรื่องอายุความขึ้นเป็นข้ออ้างในการไม่ชำระหนี้ให้แก่หุ้นส่วนจำกัด ก. ทั้งที่เป็นหนี้อยู่จริง ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงวินิจฉัยให้บริษัท ขนส่ง จำกัด ชำระหนี้ให้แก่ผู้ร้องเรียน เป็นจำนวนเงิน ๕,๒๔๕,๗๒๘.๕๓ บาท

การดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน

ในเวลาต่อมา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานไปยัง บริษัท ขนส่ง จำกัด เพื่อขอทราบความคืบหน้าในการดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน ก็ได้รับทราบข้อเท็จจริงว่า บริษัท ขนส่ง จำกัด ได้หารือไปยังสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินสรุปได้ว่า บริษัท ขนส่ง จำกัด ไม่สามารถดำเนินการตามผู้ตรวจการแผ่นดิน เสนอแนะได้ เพราะผู้ดำเนินการให้ส่งจ่ายเงินค่าน้ำมันดังกล่าวจะต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย ทั้งทางอาญา และทางแพ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงดังกล่าวแล้ว เห็นว่าหากหน่วยงาน รัฐวิสาหกิจไม่ปฏิบัติตามความเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน ในเวลาอันสมควร ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจส่งเรื่องดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ควบคุมหรือกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจนั้น ฉะนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๒ แจ้งผลการวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนนี้ไปยังนายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาสั่งการตามควรแก่กรณี เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้ร้องเรียนต่อไป

ส่วนที่ ๕
รายงานการเงิน

รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2551 และ 2550 งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินและงบกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของแต่ละปีของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งผู้บริหารของสำนักงานฯ เป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลในงบการเงินเหล่านี้ ส่วนสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินดังกล่าวจากผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป ซึ่งกำหนดให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องวางแผนและปฏิบัติตามเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผลว่า งบการเงินแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการทดสอบหลักฐานประกอบรายการทั้งที่เป็นจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน การประเมินความเหมาะสมของหลักการบัญชีที่สำนักงานฯ ใช้และประมาณการเกี่ยวกับรายการทางการเงินที่เป็นสาระสำคัญซึ่งผู้บริหารของสำนักงานฯ เป็นผู้จัดทำขึ้น ตลอดจนการประเมินถึงความเหมาะสมของการแสดงรายการที่นำเสนอในงบการเงินโดยรวม สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเชื่อว่าการตรวจสอบดังกล่าวให้ข้อสรุปที่เป็นเกณฑ์อย่างเหมาะสมในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่า งบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2551 และ 2550 ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของแต่ละปีของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป และตามหลักการบัญชีที่กระทรวงการคลังกำหนด

(นางสาวลักขณา บุญยมโนบุกุล)
ผู้อำนวยการสำนักงาน

(นางสาวศิริพร รอดศรีจันทร์)
ผู้อำนวยการกลุ่ม

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
Office of the Auditor General
วันที่ 19 สิงหาคม 2552

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2552 และ 2551

งบแสดงฐานะการเงิน

	2552*	2551
	(บาท)	(บาท)
สินทรัพย์		
สินทรัพย์หมุนเวียน		
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	35,809,148.34	42,158,501.37
รายได้ดอกเบี้ยค้างรับ	55,534.13	41,738.86
วัสดุคงเหลือ	192,090.41	133,407.17
เงินลงทุนระยะสั้น	50,000,000.00	-
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	189,376.09	70,510.17
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	86,246,148.97	42,404,157.57
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ สุทธิ	17,372,626.82	14,717,803.38
สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน สุทธิ	740,268.00	5,105.84
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	15,443,609.82	301.00
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	33,556,504.64	14,723,210.22
รวมสินทรัพย์	119,802,653.61	57,127,367.79

* หมายเหตุ : งบแสดงฐานะทางการเงินประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 อยู่ระหว่างการตรวจสอบบัญชี
โดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

งบแสดงฐานะการเงิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2552 และ 2551

	2552*	2551
	(บาท)	(บาท)
หนี้สิน		
หนี้สินหมุนเวียน		
เจ้าหนี้ค่าสินทรัพย์	9,682,476.63	-
เจ้าหนี้ค่าวัสดุ	-	2,996.00
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	7,385,941.48	3,976,178.83
ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายค้างจ่าย	407,266.44	364,356.19
รวมหนี้สินหมุนเวียน	17,475,684.55	4,343,531.02
หนี้สินไม่หมุนเวียน		
เงินรับฝาก-เงินประกันสัญญา	768,940.00	191,205.00
เงินบำเหน็จรอจ่าย	10,627,591.76	7,958,896.51
รายได้จากเงินช่วยเหลือการรับรู้	37,526.00	8,661.00
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน	11,434,057.76	8,158,762.51
รวมหนี้สิน	28,909,742.31	12,502,293.53
สินทรัพย์สุทธิ	90,892,911.30	44,625,074.26
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		
ส่วนเกินทุนจากการรับบริจาค	294.00	1,824.00
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	90,892,617.30	44,623,250.26
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน	90,892,911.30	44,625,074.26

ลงชื่อ.....*ทิพวรรณ กิจสมุทร*.....
(นางสาวทิพวรรณ กิจสมุทร)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารการคลัง

ลงชื่อ.....*[Signature]*.....
(ศาสตราจารย์ศรีราชา เจริญพานิช)
เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

* หมายเหตุ : งบแสดงฐานะทางการเงินประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 อยู่ระหว่างการตรวจสอบบัญชี
โดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2552
และ 2551

งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน

	2552*	2551
	(บาท)	(บาท)
รายได้จากการดำเนินงาน		
รายได้จากงบประมาณอุดหนุน	167,930,900.00	121,885,100.00
รายได้ดอกเบี้ยรับ	1,478,969.49	1,470,181.22
รายได้จากเงินช่วยเหลือ	8,659.00	324,529.00
รายได้จากการรับบริจาค	776.00	-
รายได้อื่น	17,863.50	15,735.00
รวมรายได้จากการดำเนินงาน	169,437,167.99	123,695,545.22
ค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน		
ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	67,924,009.71	54,596,422.38
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	53,101,955.75	40,996,774.10
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	3,881,333.05	3,459,102.28
รวมค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน	124,907,298.51	99,052,298.76
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน	44,529,869.48	24,643,246.46
กำไรจากการจำหน่ายสินทรัพย์	1,786,197.00	394,999.00
ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์	(48,299.44)	(12.00)
รวมค่าใช้จ่ายที่ไม่เกิดจากการดำเนินงาน	1,737,897.56	394,987.00
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	46,267,767.04	25,038,233.46

* หมายเหตุ : งบแสดงฐานะทางการเงินประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 อยู่ระหว่างการตรวจสอบบัญชี
โดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

งบกระแสเงินสด

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2552 และ 2551

	2552*	2551
	(บาท)	(บาท)
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน		
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายจากกิจกรรมตามปกติ	46,267,767.04	25,038,233.46
ปรับ กระทบยอดเป็นกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน		
ค่าเสื่อมราคา	3,755,145.21	3,438,020.28
ค่าตัดจำหน่าย	126,187.84	21,082.00
กำไรจากการจำหน่ายสินทรัพย์	(1,786,197.00)	(394,999.00)
ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์	48,299.44	12.00
ลดลง (เพิ่มขึ้น) ในรายได้ดอกเบี้ยค้างรับ	(13,795.27)	34,464.90
ลดลง ในวัสดุคงเหลือ	(58,683.24)	21,228.47
ลดลง (เพิ่มขึ้น) ในลูกหนี้เงินยืม	38,000.00	391,480.00
ลดลง ในค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	(156,865.92)	60,847.33
ลดลง (เพิ่มขึ้น) ในค่าเช่าสำนักงานจ่ายล่วงหน้า	-	384,096.38
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในเจ้าหนี้ค่าสินทรัพย์	9,682,476.63	(379,743.00)
เพิ่มขึ้น ในเจ้าหนี้ค่าวัสดุ	(2,996.00)	2,996.00
เพิ่มขึ้น ในเงินบำเหน็จรอจ่าย	2,668,695.25	(140,670.83)
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	3,409,762.65	2,187,821.29
เพิ่มขึ้น ในภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายค้างจ่าย	42,910.25	65,839.90
เพิ่มขึ้น ในเงินรับฝาก - เงินประกันสัญญา	577,735.00	165,729.50
(ลดลง) ในรายได้จากเงินช่วยเหลือการรับรู้	28,865.00	(31,929.00)
(ลดลง) เพิ่มขึ้น ในรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	1,600.00	119,803.04
เพิ่มขึ้น ในสินทรัพย์จากการรับบริจาค	(38,300.00)	-
กระแสเงินสดสุทธิได้มา / (ใช้ไป) จากกิจกรรมดำเนินงาน	64,590,606.88	30,984,312.72

* หมายเหตุ : งบแสดงฐานะทางการเงินประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 อยู่ระหว่างการตรวจสอบบัญชี โดยสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

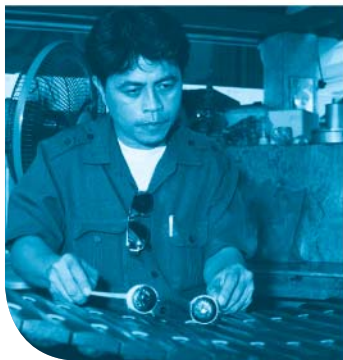
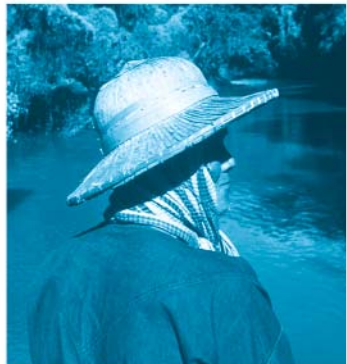
สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2552 และ 2551

งบกระแสเงินสด

	2552*	2551
	(บาท)	(บาท)
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน		
เงินสดรับ :		
จากการขายสินทรัพย์ถาวร	1,786,950.00	395,000.00
รวมเงินสดรับ	<u>1,786,950.00</u>	<u>395,000.00</u>
เงินสดจ่าย :		
จากการซื้อเงินลงทุนระยะสั้น	(50,000,000.00)	-
จากการซื้อสินทรัพย์ถาวร	(22,726,909.91)	(7,428,181.30)
รวมเงินสดจ่าย	<u>(72,726,909.91)</u>	<u>(7,428,181.30)</u>
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมลงทุน	<u>(70,939,959.91)</u>	<u>(7,033,181.30)</u>
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดเพิ่มขึ้น (ลดลง) สุทธิ	(6,349,353.03)	23,951,131.42
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดคงเหลือ ณ วันต้นงวด	42,158,501.37	18,207,369.95
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดคงเหลือ ณ วันปลายงวด	<u>35,809,148.34</u>	<u>42,158,501.37</u>

* หมายเหตุ : งบแสดงฐานะทางการเงินประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 อยู่ระหว่างการตรวจสอบบัญชี
โดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ส่วนที่ ๖

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการดำเนินงาน
ของพุทธวิภาคารแผ่นดิน

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

การดำเนินการตามภารกิจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินในช่วงปีที่ผ่านมาประสบกับปัญหาและอุปสรรคบางประการ ดังนี้

๑. ความรู้ ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและการตระหนักในสิทธิและการใช้สิทธิร้องเรียน

แม้ว่าบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จะได้วางหลักในการรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยไว้อย่างกว้างขวางตลอดจนบัญญัติให้มีองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐไว้หลายหน่วยงาน แต่ในทางปฏิบัติ พบว่า ยังมีประชาชนอีกจำนวนมากที่ยังขาดซึ่งความตระหนักในสิทธิที่ตนมี ซึ่งรวมถึงสิทธิในการร้องเรียนกรณีที่ไม่ได้รับความไม่เป็นธรรมจากการปฏิบัติ หรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐด้วย ด้วยเหตุนี้การสร้างความตระหนักในสิทธิและการใช้สิทธิที่จะร้องเรียน ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้จักและเข้าใจถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน และช่องทางการร้องเรียน จึงเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของผู้ตรวจการแผ่นดินให้ความสำคัญเสมอมา โดยได้มีนโยบายด้านการประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ โดยใช้สื่อและช่องทางต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ การเผยแพร่สื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ การจัดส่งเอกสารเผยแพร่ไปยังหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจต่าง ๆ การจัดสัมมนาผู้ตรวจการแผ่นดินพบประชาชนในส่วนภูมิภาคที่จัดหมุนเวียนไปยังจังหวัดต่าง ๆ การจัดทำความร่วมมือกับหน่วยงานเครือข่ายต่าง ๆ อาทิ สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน สำนักงานอัยการสูงสุด หรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กระทรวงสาธารณสุข เพื่อเป็นเครือข่ายในการดำเนินการและการประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ตรวจการแผ่นดิน

นอกจากนี้ ในปีที่ผ่านมา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้ริเริ่มกิจกรรมเพื่อเข้าถึงประชาชนในระดับรากหญ้าอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น โดยผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้เข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มองค์กรเครือข่ายภาคประชาชน อาทิ กลุ่มธนาคารต้นไม้ กลุ่มอนุรักษ์แม่รำพึง กลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์ธรรมชาติจากภูผาสู่มหานคร กลุ่มเครือข่ายลานปัญญา เพื่อรับฟังปัญหา รับเรื่องร้องเรียน รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มเครือข่ายดังกล่าว

รู้จักและเข้าใจบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน ทำให้เกิดการเรียนรู้และสร้างทัศนคติที่ดีต่อกันระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินกับภาคประชาชนอีกด้วย

นอกจากนี้ ในส่วนของด้านความเข้าใจของประชาชนในการเสนอเรื่องร้องเรียนที่ผ่านมา พบว่า ยังมีประชาชนผู้ร้องเรียนบางส่วนที่อาจจะยังขาดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปฏิบัติตามเงื่อนไขในการร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งมีผลทำให้มีเรื่องร้องเรียนจำนวนหนึ่งเป็นเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่สามารถรับไว้พิจารณาดำเนินการได้ เนื่องจากผู้ร้องเรียนมิได้ทำคำร้องให้มีลักษณะตามที่ มาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ บัญญัติไว้ อาทิ เรื่องร้องเรียนที่มีได้ระบุชื่อ ที่อยู่ของผู้ร้องเรียนที่ไม่ชัดเจน ทำให้ไม่ทราบแน่ชัดว่าผู้ใดเป็นผู้ร้องเรียน และไม่สามารถติดต่อเพื่อสอบถามข้อเท็จจริงเพิ่มเติมในกรณีที่หนังสือคำร้องเรียนยังไม่มีรายละเอียดที่ไม่เพียงพอต่อการพิจารณา หรือส่งเอกสารหนังสือแจ้งผลการวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือการไม่ลงลายมือชื่อของผู้ร้องเรียน บ้างใช้นามแฝง บ้างใช้นามสมมติแทนกลุ่มคณะบุคคล ทั้งนี้ สันนิษฐานได้ว่า อาจเกิดจากความเกรงกลัวถึงความไม่ปลอดภัย การไม่ได้รับความสะดวกตลอดจนผลกระทบอื่นที่อาจตามมาจากการใช้สิทธิร้องเรียน อย่างไรก็ตาม ผู้ตรวจการแผ่นดินก็มีได้นั่งนอนใจในกรณีปัญหาเช่นว่านี้ จึงได้มอบหมายให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินพยายามติดต่อกลับไปยังผู้ร้องเรียน เท่าที่สามารถกระทำได้ เพื่อชี้แจงให้เข้าใจถึงวิธีการทำคำร้องเรียนให้ถูกต้องตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด ในส่วนของการปกปิดตัวตนของผู้ร้องเรียน หากผู้ร้องเรียนประสงค์ที่จะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการเรื่องร้องเรียนของตนโดยไม่เปิดเผยชื่อของผู้ร้องเรียน นั้น สามารถกระทำได้ โดยแจ้งความประสงค์ที่จะขอปกปิดชื่อไว้ในคำร้องเรียน หรือแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้โดยตรง แต่ในบางกรณีที่เป็นปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะบุคคล เช่น การไม่ได้รับเงินสงเคราะห์ช่วยเหลือตามสิทธิ ไม่สามารถออกเอกสารสิทธิในที่ดินได้ การปฏิเสธไม่รับแจ้งความร้องทุกข์กรณีปัญหาเหล่านี้ การไม่เปิดเผยตัวตนของผู้ร้องเรียนจะทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถแก้ไขเยียวยาความทุกข์ร้อนให้แก่ผู้ร้องเรียนได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินก็ได้อธิบายเหตุผลเพื่อทำความเข้าใจกับผู้ร้องเรียนถึงความจำเป็นดังกล่าว

๒. ความร่วมมือของหน่วยงานในการชี้แจงข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนและการแก้ไขปัญหาเยียวยาความเดือดร้อนของประชาชน

ในการดำเนินงานด้านการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน แม้ในทุกปีผู้ตรวจการแผ่นดินจะสามารถดำเนินการเรื่องร้องเรียนจนเป็นที่ยุติและช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้เป็นจำนวนมาก แต่ในการดำเนินการเรื่องร้องเรียนในบางกรณี อาจมีความล่าช้าเกินควรแก่ระยะเวลา เนื่องจากผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งต้องให้ความเป็นธรรมแก่ทั้งสองฝ่าย เมื่อพิจารณาตามคำร้องเรียนของผู้ร้องเรียนแล้ว ก็ต้องติดต่อประสานไปยังหน่วยงานที่ถูกร้องเรียน เพื่อขอให้หน่วยงานดำเนินการตรวจสอบข้อมูล ชี้แจงข้อเท็จจริงตามที่มีการร้องเรียน ตลอดจนส่งเอกสาร พยานหลักฐานต่าง ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณา โดยมีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๗ เห็นชอบแนวทางปฏิบัติ ให้หน่วยงานของรัฐเร่งรัดติดตามการชี้แจงข้อเท็จจริงหรือส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินโดยเร็ว รวมทั้งให้มีการประสานงานเพื่อการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน หรือการขอข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนทางโทรศัพท์

อย่างไรก็ดี ทิศนคติของหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนบางแห่งต่อหน่วยงานตรวจสอบมักเป็นไปในทางลบ มักคิดว่างานตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนมิใช่เป็นงานหลักที่ต้องให้ความสำคัญ และถูกมองว่าเป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้น ทำให้หน่วยงานขาดความเอาใจใส่ในการชี้แจงข้อเท็จจริง ดำเนินการล่าช้า หรือมีหนังสือชี้แจงตอบกลับมาไม่ตรงประเด็นหรือไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ในทุกประเด็นที่ผู้ตรวจการแผ่นดินขอให้ชี้แจง

ผู้ตรวจการแผ่นดิน ตระหนักดีว่า ความล่าช้าคือความไม่เป็นธรรม ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ถูกร้องเรียน ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มีนโยบายในการเร่งรัดให้การได้มาซึ่งคำชี้แจงข้อเท็จจริงของหน่วยงานเป็นไปอย่างรวดเร็วและเกิดประสิทธิภาพ โดยมอบแนวทางปฏิบัติให้แก่เจ้าหน้าที่ ในกรณีที่หน่วยงานไม่ชี้แจงข้อเท็จจริงและส่งเอกสาร พยานหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาภายในระยะเวลา ๓๐ วัน นับจากที่ได้มีหนังสือขอให้ชี้แจง โดยให้มีหนังสือแจ้งเตือนหน่วยงานให้ชี้แจงภายใน ๑๕ วัน อีก ๒ ครั้ง หากหน่วยงานยังเพิกเฉย ก็จะรายงานและขอให้หน่วยงานที่มีอำนาจบังคับบัญชาเหนือขึ้นไปทราบและดำเนินการต่อไป นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางโทรศัพท์เพื่อขอทราบข้อมูลที่เป็นปัญหาสำคัญหรือเร่งด่วนในเบื้องต้น หรือเพื่อสอบถามความคืบหน้าในการดำเนินการแก้ไขปัญหาเป็นระยะ ๆ ด้วย ซึ่งวิธีการนี้สามารถทำให้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้รับการแก้ไขภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ร้องเรียนอย่างมากในหลายกรณี

๓. ความล่าช้าในกระบวนการพิจารณาเรื่องร้องเรียน

แม้ว่าผู้ตรวจการแผ่นดินจะได้ดำเนินนโยบายในหลายรูปแบบอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุก ๆ ช่องทาง เพื่อให้การแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ภายในระยะเวลาอันสมควร ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น แต่ก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ปัญหาความล่าช้าก็ยังคงปรากฏอยู่บ้าง ทั้งในส่วนของกรณีแจ้งข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนของหน่วยงาน และการแก้ไขปัญหาเยียวยาทุกข์ร้อนให้แก่ผู้ร้องเรียน ทั้งนี้ ความล่าช้าที่เกิดขึ้นดังกล่าวมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย อาทิ คำร้องเรียนเป็นปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหลายแห่ง การประสานงานระหว่างหน่วยงานส่วนกลางกับส่วนภูมิภาค หรือมีกระบวนการพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่จะต้องดำเนินการในหลายขั้นตอน หรืออาจเป็นผลมาจากกรณีที่หน่วยงานไม่อาจให้ความร่วมมือได้เต็มที่ดังที่ได้กล่าวถึงไปแล้ว

อย่างไรก็ดี ผู้ตรวจการแผ่นดินก็ยังมุ่งมั่นที่จะดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาความล่าช้าที่เกิดขึ้นต่อไป โดยปรับปรุงกระบวนการพิจารณาเรื่องร้องเรียนให้มีความยืดหยุ่นและคล่องตัว ยึดหลักประสิทธิภาพ ให้ความสำคัญกับเป้าหมายในการแก้ไขทุกข์ร้อนของประชาชนผู้ร้องเรียนเป็นสำคัญ สำหรับวิธีการดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและข้อมูลหลักฐานก็จะเน้นที่การติดต่อประสานกับหน่วยงานในทุกช่องทาง ทั้งรูปแบบการติดต่อที่เป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษร และที่ไม่เป็นทางการโดยการลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงและการประสานงานทางโทรศัพท์ควบคู่กันไป เพื่อให้การแก้ไขปัญหาของผู้ร้องเรียนเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ทันเวลา และมีความพึงพอใจทุกฝ่าย นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังสนับสนุนการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานใช้ปฏิบัติงาน เพื่ออำนวยความสะดวกและช่วยลดขั้นตอนการทำงานที่ซ้ำซ้อน อีกทั้งให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ ความชำนาญในงาน ตลอดจนเสริมสร้างทัศนคติที่ดีของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานให้บริการประชาชนด้วย

แนวทางการดำเนินงานของพุทธวาการแผ่นดิน

วัตถุประสงค์เบื้องต้นของการจัดตั้งสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดิน คือ เพื่อให้เป็นสถาบันที่ทำหน้าที่เป็นกลไกหนึ่งในการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม โดยให้มีหน้าที่สอบสวนและหาข้อเท็จจริงจากเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้ประชาชนได้รับความเป็นธรรม ต่อมาได้มีการเพิ่มอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินให้รับผิดชอบด้านการส่งเสริมด้านคุณธรรมและจริยธรรม การจัดทำประมวลจริยธรรมของข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง นอกจากนี้ยังมีงานด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ที่จะต้องเร่งดำเนินการให้ลุล่วงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ดังนั้น การที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะปฏิบัติงานตามภารกิจหลักในการแก้ปัญหาความเดือดร้อนหรือยุติความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐาน โปร่งใส ตรวจสอบได้ พร้อมทั้งกำกับดูแลการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมของข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความชัดเจน สอดคล้องกับบริบทสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ภารกิจในอนาคตของผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงาน ที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นจะต้องดำเนินการให้เสร็จลุล่วง คือ

ประการที่หนึ่ง ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพราะมาตรฐานทางจริยธรรม เป็นสิ่งที่จะช่วยในการกำกับควบคุมประพฤติของบุคคลในองค์กร ก่อให้เกิดความสงบสุขและส่งผลให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น การละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ การทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากความบกพร่องเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมของบุคคลในองค์กร ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานจะเพิ่มความเข้มข้นในการส่งเสริมปลูกฝังจิตสำนึกด้านจริยธรรมให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ด้านการป้องกันการฝ่าฝืนมาตรฐานจริยธรรม และด้านการตรวจสอบและรายงานการฝ่าฝืนมาตรฐานจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานที่เป็นกลไกในการบังคับการให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรม ดำเนินการบังคับการให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมของตนเองอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีผลในการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาในอนาคต

ประการที่สอง ติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญซึ่งถือเป็นงานใหม่สำหรับผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานอีกงานหนึ่ง ซึ่งในระยะที่ผ่านมายังมีปัญหาในทางปฏิบัติอยู่ค่อนข้างมาก เพราะหน่วยงานยังไม่ทราบว่าต้องรายงานผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานจะต้องเพิ่มความเข้มข้นในการดำเนินการด้านการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ โดยอาศัยทั้งกรอบด้านเวลาที่ได้ดำเนินการไปแล้วและกรอบด้านนโยบายและเนื้อหาในเชิงปฏิบัติว่าหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงาน และสามารถปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย แก้ไขปัญหาตามที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้หรือไม่ และรายงานให้ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ทราบเพื่อประมวลข้อมูลข้อเท็จจริงพร้อมทั้งปัญหาในการปฏิบัติและเสนอความเห็นต่อรัฐสภาเพื่อความครบถ้วนสมบูรณ์ของการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญต่อไป

ประการที่สาม ให้ความสำคัญกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินในประเด็นที่เกี่ยวกับการหยิบยกเรื่องที่มีผลกระทบต่อความเสียหายของประชาชนส่วนรวมหรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ขึ้นมาพิจารณาสอบสวนโดยไม่มีการร้องเรียน เพราะเป็นเรื่องที่ประชาชนและสังคมในภาพรวมเดือดร้อนและไม่ได้รับความเป็นธรรม ถึงแม้จะยังไม่มีการร้องเรียนแต่ก็เป็นการสมควรที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะได้นำขึ้นพิจารณาสอบสวน เพื่อการแก้ไขและบำบัดป้ความทุกข์ของประชาชนได้อำนาจหน้าที่เช่นนี้เป็นหน้าที่ผู้ตรวจการแผ่นดินประเทศต่างๆ มีอำนาจด้วยเช่นเดียวกัน

ประการที่สี่ เน้นการประชาสัมพันธ์และสร้างเครือข่าย ถึงแม้ว่าสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินจะตั้งขึ้นมาไม่นาน แต่ก็ได้มีการพยายามประชาสัมพันธ์สถาบันอย่างกว้างขวาง โดยผ่านสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ สิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ของสำนักงาน การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านการสัมมนาในส่วนภูมิภาค การร่วมมือกับหน่วยงานการให้บริการสาธารณูปโภคพื้นฐานในการรับแก้ไขเรื่องร้องเรียนที่ไม่ซับซ้อนยุ่งยากทางโทรศัพท์ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างรวดเร็ว การขอความร่วมมืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านของกระทรวงสาธารณสุขทั่วประเทศในการเผยแพร่ความรู้เบื้องต้นเรื่องผู้ตรวจการแผ่นดิน การประสานกับสหภาพนายความและสำนักงานอัยการสูงสุดขอให้เป็นเครือข่ายรับเรื่องร้องเรียน แต่เนื่องจากผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรที่ไม่มีอำนาจตัดสิน ถูกผิดและไม่มีอำนาจบังคับหน่วยงานต่างๆ ให้ทำตามคำแนะนำหรือข้อเสนอแนะ ประกอบกับไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองและนโยบายของรัฐบาล ชาวที่ปรากฏทางสื่อมวลชนจึงมีน้อยและมักไม่ได้รับความสนใจจากสาธารณชนมากนัก ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงาน

จะต้องมีการเร่งรัดประชาสัมพันธ์ไปสู่ประชาชนส่วนใหญ่ให้ต่อเนื่องและทั่วถึง โดยจัดการประชาสัมพันธ์ทางวิทยุชุมชน สื่อต่าง ๆ หรือเครือข่าย มูลนิธิ องค์กรใหม่ ๆ ต่อไป นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานได้พัฒนาช่องทางและวิธีการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีให้กับผู้พิการและผู้สูงอายุได้รับทราบ จึงคาดว่าจะได้ร่วมเป็นเครือข่ายกับสมาคมคนพิการและเครือข่ายผู้สูงอายุต่อไป

ประการที่ห้า การปฏิบัติงานเชิงป้องกัน ผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานจะให้ความสำคัญและปฏิบัติงานเชิงรุก แก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุควบคู่ไปด้วยการแก้ไขความไม่เป็นธรรม โดยการประยุกต์แนวทางเชิงระบบ ด้วยการวิเคราะห์หลายด้าน และ/หรือหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกันอย่างเป็นระบบ เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาความไม่เป็นธรรมในเชิงมหภาค โดยไม่ต้องรอให้ประชาชนเดือดร้อนก่อนแล้วแก้ไข ซึ่งในขั้นต้นจะรวบรวมเรื่องประเภทต่าง ๆ ที่มีการร้องเรียนเข้ามามาก มีลักษณะทำนองเดียวกัน และสามารถแก้ไขปัญหาได้โดยใช้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย หลังจากนั้นจะทำการวิเคราะห์งานที่เกี่ยวข้องกันอย่างเป็นระบบ เพื่อป้องกันมิให้เกิดความไม่เป็นธรรมและการร้องเรียนอีกครั้งรวมทั้งพิจารณาทบทวน ปรับปรุง แก้ไขกระบวนการ ระเบียบ กฎกระทรวง เสนอแนะต่อหน่วยงาน รัฐบาล เพื่อเป็นมาตรการป้องกันการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนไม่เป็นธรรมก่อนที่จะมีการร้องเรียน

ประการที่หก การส่งเสริมให้หน่วยงานทางราชการพัฒนาการทำงานด้านตรวจสอบปัญหาจากการปฏิบัติราชการให้มีประสิทธิภาพและสร้างความน่าเชื่อถือให้มากขึ้น โดยส่งเสริมบทบาทหน่วยงานตรวจสอบเรื่องร้องเรียนของหน่วยงานในระดับกระทรวงหรือระดับกรมหรือผ่านเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งที่เป็นองค์กรภาครัฐหรือองค์กรภาคเอกชน นอกจากนี้การที่รัฐบาลมีนโยบายการปฏิรูประบบราชการ การปรับปรุงการทำงานและการให้บริการของหน่วยงานทางราชการให้ดีขึ้น การสร้างตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานและการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรของรัฐ เช่น การสนับสนุนให้หน่วยงานของทางราชการมีทัศนคติและบทบาทการให้บริการประชาชนในเชิงบวก ซึ่งในเบื้องต้นจะช่วยแก้ปัญหาความไม่เข้าใจและความผิดพลาดที่อาจสามารถแก้ไขได้ในขั้นแรก ก่อนที่ปัญหาจะลุกลามใหญ่โตหรือเกินกว่าจะแก้ไขเยียวยา ซึ่งจะส่งผลถึงปริมาณ

เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณาได้

ผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน จำเป็นที่จะต้องมีความรับผิดชอบและมีพันธกิจในการที่จะสร้างสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินให้เป็นที่รู้จักและยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ โดยการยอมรับในที่นี้จะรวมถึงความเชื่อมั่นในตัวสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินว่าจะสามารถเป็นสถาบันหนึ่งในองค์กรอิสระหลาย ๆ สถาบันที่ช่วยอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมไทย และสามารถบำบัดเยียวยาความทุกข์ที่เกิดจากความไม่เป็นธรรมที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการหรือหน่วยงานของรัฐให้กับผู้ร้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว

ประการสุดท้าย คือ การเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร เพื่อให้พันธกิจข้างต้นสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีความจำเป็นต้องปรับกระบวนการทำงานและพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความสามารถทางกว้างและทางลึก รวมทั้งการสร้างศักยภาพการพิจารณาเชิงบูรณาการและเชิงระบบดังกล่าวแล้วควบคู่ไปกับการเพิ่มเจ้าหน้าที่ที่มีคุณภาพและความสามารถสูงเท่าที่จำเป็น เพื่อให้สามารถรองรับงานที่เพิ่มขึ้นตามบทบาทหน้าที่ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยยึดถือหลักการที่ว่าผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานจะต้องเป็นองค์กรที่มีความคล่องตัวสูง และสามารถประยุกต์แนวทางการบริหารจัดการและนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้ได้มาซึ่งผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน เน้นประสิทธิภาพ และเป็นองค์กรที่มีการทำงานแบบกลุ่มหรือทีม เพื่อให้สามารถเป็นที่พึ่งเปิดเป่าความเดือดร้อนและความทุกข์ของประชาชนเมื่อได้รับความไม่เป็นธรรมจากภาครัฐได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งความมุ่งมั่นที่จะเสริมสร้างธรรมาภิบาลอันจะนำไปสู่สถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินที่มีเกียรติและเป็นที่ยอมรับไว้วางใจของสาธารณชนต่อไป

ᲠᲘᲠᲣᲚᲟᲛ

สถานที่ทำการแห่งใหม่ ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินย้ายสถานที่ทำการเดิม จากอาคารเอ็กซิม ชั้น ๒๐ ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ไปยัง ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคารบี ชั้น ๕ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กทม. ในวันจันทร์ที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๒ เป็นต้นไป

ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นอีกองค์กรหนึ่งที่มีภารกิจรับใช้ประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐและรัฐวิสาหกิจ ภายใต้แนวนโยบายสันติวิธี และมุ่งสร้างความเข้าใจ บทบาทผู้ตรวจการแผ่นดิน คือ องค์กรหรือบุคลากรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานของฝ่ายปกครองด้วยการนำปัญหาความเดือดร้อนที่ประชาชนร้องเรียนมาพิจารณาแล้วเสนอทางแก้ไขไปยังหน่วยงานรัฐ เพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง โดยเน้นแนวทางสมานฉันท์และสันติวิธีมากกว่ามุ่งจับผิดด้านใดด้านหนึ่ง นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้เพิ่มเติมภารกิจให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตรวจสอบการละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและองค์กรในกระบวนการยุติธรรม (ไม่รวมถึงการพิจารณาพิพากษา อรรถคดีของศาล) การติดตาม ประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รวมถึงการขอพิจารณาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในกรณีที่เห็นว่า จำเป็น และการพิจารณาสอบสวนได้ด้วยตนเองโดยไม่มีคำร้องเรียน หากกรณีดังกล่าว มีผลกระทบต่อความเสียหายของประชาชนส่วนรวม หรือคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ

ตั้งแต่วันจันทร์ที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๒ เป็นต้นไป ประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถใช้สิทธิร้องเรียน ได้หลากหลายช่องทาง ดังนี้

๑. ร้องเรียนด้วยตนเอง ณ ที่ทำการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ณ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคารบี ชั้น ๕ ถนนแจ้งวัฒนะ

๒. ร้องเรียนทางไปรษณีย์ โดยส่งหนังสือร้องเรียนถึง สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคารบี ชั้น ๕ เลขที่ ๑๒๐ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐
๓. ร้องเรียนทางโทรศัพท์ หมายเลข ๐ ๒๑๔๑ ๙๑๐๐ หรือ โทร.๑๖๗๖ (ฟรีทั่วประเทศ)
๔. ส่งคำร้องเรียนทางโทรสาร หมายเลข ๐ ๒๑๔๓ ๘๓๔๑
๕. ร้องเรียนทางอินเทอร์เน็ต ที่ www.ombudmans.go.th
๖. ส่งเรื่องร้องเรียนได้ที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือ สมาชิกวุฒิสภา ในเขตพื้นที่ของผู้ร้องเรียน ผู้ตรวจการแผ่นดินจะได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ไปรับเรื่องร้องเรียน ที่อาคารรัฐสภา ในช่วงเปิดสมัยประชุมสภา
๗. ติดต่อและยื่นเรื่องผ่านสภาทนายความ สภาทนายความประจำจังหวัด
๘. ติดต่อและยื่นเรื่องผ่านสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน สำนักงานอัยการสูงสุด (ทั่วประเทศ)

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคารบี

ที่ตั้งที่ทำการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งใหม่
ณ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคารบี ชั้น ๕

คณะทำงาน
เพื่อจัดทำรายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๕๒

๑. ศาสตราจารย์ศรีราชา	เจริญพานิช	เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
๒. นายเฉลิมศักดิ์	จันทรทิม	รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
๓. นางวิยะดา	สิมะเสถียร	รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
๔. นายสัจด์	บัลวี	เจ้าหน้าที่สอบสวนผู้เชี่ยวชาญ
๕. นายอิสระพัฒน์	ธีรพัฒน์สิริ	เจ้าหน้าที่สอบสวนผู้เชี่ยวชาญ
๖. นายนิติ	วิรัชวงศ์	ผู้อำนวยการสำนักสอบสวน ๑
๗. นายดนัย	จันทิม	ผู้อำนวยการสำนักสอบสวน ๒
๘. นายธาวิณ	อินทร์จำนงค์	ผู้อำนวยการสำนักสอบสวน ๓
๙. นายวทัญญู	ทิพยมณฑา	ผู้อำนวยการสำนักสอบสวน ๔
๑๐. ว่าที่ร้อยโทเจษฎา	เทพสงเคราะห์	ผู้อำนวยการสำนักสอบสวน ๕
๑๑. นายสถาพร	วัชรพาณิชย์	ผู้อำนวยการสำนักสอบสวน ๖
๑๒. นางสาวปรีดาวรรณ	ทนย์ม	ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ
๑๓. นางสาวทิพวรรณ	กิจสมุทร	ผู้อำนวยการสำนักบริหารการคลัง
๑๔. นางณัฐรา	มุนจินดา	ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานบุคคล
๑๕. นายกรรชิ่ง	อิศรางกูร ณ อยุธยา	รักษาการผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์
๑๖. นางสาวคมขวัญ	กาญจนกฤษร	ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ
๑๗. นายปรีดา	เวทยางค์	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
๑๘. นายกมลธรรม	วาสนุมา	ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมมาตรฐานจริยธรรม
๑๙. นายเกียรติ	กฤตธีรานนท์	ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบองค์การตาม- รัฐธรรมนูญและองค์กรในกระบวนการยุติธรรม
๒๐. นายประจักษ์	เจริญพัฒนานนท์	ผู้อำนวยการสำนักติดตามประเมินผลการปฏิบัติ ตามรัฐธรรมนูญ
๒๑. นายรักษเกษขา	แจ๋ฉาย	ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาผู้ตรวจการแผ่นดิน
๒๒. นางสาวจงดี้	หมายดี	หัวหน้าหน่วยตรวจสอบภายใน
๒๓. นางสาวรอยพิมพ์	ธีระวงษ์	ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและยุทธศาสตร์
๒๔. นายพิริยะ	ศิริโพธิ์พันธุ์กุล	นักวิชาการอาวุโส